

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

L 28

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Νομοθεσία

61ο έτος

31 Ιανουαρίου 2018

Περιεχόμενα

II Μη νομοθετικές πράξεις

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- ★ Απόφαση (ΕΕ) 2018/117 της Επιτροπής, της 14ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.29064 (2011/C) (πρώην 2011/NN) — Ιρλανδία — μη εφαρμογή του φόρου επί αεροπορικών μεταφορών σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2017) 4932]⁽¹⁾ 1
- ★ Απόφαση (ΕΕ) 2018/118 της Επιτροπής, της 31ης Αυγούστου 2017, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.35818 (2016/C) (πρώην 2015/NN) (πρώην 2012/CP) την οποία χορήγησε η Ισπανία υπέρ της Iberpotash [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2017) 5877]⁽¹⁾ 25
- ★ Απόφαση (ΕΕ) 2018/119 της Επιτροπής, της 18ης Σεπτεμβρίου 2017, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις SA.47702 (2017/C) (πρώην 2017/N) — Ηνωμένο Βασίλειο — Εναλλακτική δέσμη μέτρων που θα αντικαταστήσει τη δέσμευση της Royal Bank of Scotland να προβεί σε εκποίηση της επιχείρησης Rainbow [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2017) 6184]⁽¹⁾ 49

⁽¹⁾ Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ

EL

Οι πράξεις των οποίων οι τίτλοι έχουν τυπωθεί με λευκά στοιχεία αποτελούν πράξεις τρεχούσης διαχείρισεως που έχουν θεσπισθεί στο πλαίσιο της γεωργικής πολιτικής και είναι γενικά περιορισμένης χρονικής ισχύος.

Οι τίτλοι όλων των υπολοίπων πράξεων έχουν τυπωθεί με μαύρα στοιχεία και επισημαίνονται με αστερίσκο.

II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2018/117 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 14ης Ιουλίου 2017

σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.29064 (2011/C) (πρώην 2011/NN)

Ιρλανδία — μη εφαρμογή του φόρου επί αεροπορικών μεταφορών σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2017) 4932]

(Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο αυτής,

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α) αυτής.

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ⁽¹⁾ και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με επιστολή της 21ης Ιουλίου 2009, η οποία πρωτοκολλήθηκε στην Επιτροπή στις 22 Ιουλίου 2009 με αριθμό CP 231/2009, η Επιτροπή έλαβε καταγγελία από την αεροπορική εταιρεία Ryanair Ltd (τώρα Ryanair Designated Activity Company, εφεξής: «Ryanair») ότι η Ιρλανδία είχε χορηγήσει αθέμιτη και παράνομη κρατική ενίσχυση μέσω του φόρου επί αεροπορικών μεταφορών («ΦΑΜ»), ενός ειδικού φόρου κατανάλωσης τον οποίο καθιέρωσε η Ιρλανδία επί της αναχώρησης επιβατών σε πτήσεις από ιρλανδικούς αερολιμένες.
- (2) Με επιστολή της 28ης Ιουλίου 2009, η Επιτροπή προώθησε την καταγγελία στην Ιρλανδία και ζήτησε τη θέση της ως προς τους ισχυρισμούς που παρατίθενται στην επιστολή της 21ης Ιουλίου 2009.
- (3) Με επιστολή της 26ης Αυγούστου 2009, η Ιρλανδία ζήτησε παράταση της προθεσμίας απάντησης, την οποία η Επιτροπή αποδέχτηκε με επιστολή της 3ης Σεπτεμβρίου 2009.
- (4) Στις 15 Οκτωβρίου 2009, η Ιρλανδία απάντησε στην επιστολή της Επιτροπής και η απάντησή της πρωτοκολλήθηκε στην Επιτροπή την ίδια ημέρα.
- (5) Εφόσον η εικαζόμενη ενίσχυση είχε εφαρμοστεί χωρίς προηγούμενη γνωστοποίηση στην Επιτροπή, η υπόθεση πρωτοκολλήθηκε ως μη κοινοποιηθέν μέτρο. Η Επιτροπή διενήργησε προκαταρκτική έρευνα δυνάμει του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

⁽¹⁾ EE C 220 της 17.6.2016, σ. 13.

- (6) Με απόφαση της 13ης Ιουλίου 2011 («η απόφαση του 2011») ⁽¹⁾, η οποία εκδόθηκε στο τέλος του σταδίου της προκαταρκτικής έρευνας, η Επιτροπή απέρριψε τις καταγγελίες της Ryanair. Ειδικότερα, έκρινε ότι η μη εφαρμογή του φόρου επί αεροπορικών μεταφορών σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Εντούτοις, η Επιτροπή επίσης αποφάσισε να δρομολογήσει επίσημη διαδικασία έρευνας σχετικά με τους διαφοροποιημένους φορολογικούς συντελεστές που εφαρμόζονται σε πτήσεις με προορισμούς σε απόσταση έως 300 χιλιομέτρων από τον αερολιμένα του Δουβλίνου και σε όλες τις υπόλοιπες πτήσεις.
- (7) Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 24 Σεπτεμβρίου 2011, η Ryanair άσκησε προσφυγή με αίτημα τη μερική ακύρωση της απόφασης του 2011, κατά το μέτρο που έκρινε ότι η μη εφαρμογή του φόρου επί αεροπορικών μεταφορών σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Η υπόθεση πρωτοκολλήθηκε με αριθμό υποθέσεως T-512/11.
- (8) Στις 25 Ιουλίου 2012, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφασή της («η απόφαση του 2012») σχετικά με την εφαρμογή των διαφοροποιημένων συντελεστών ΦΑΜ ⁽²⁾. Έκρινε ότι η Ιρλανδία είχε χορηγήσει κρατική ενίσχυση υπό τη μορφή χαμηλότερου συντελεστή ΦΑΜ εφαρμοστέου σε πτήσεις με προορισμούς σε απόσταση έως 300 χιλιομέτρων από τον αερολιμένα του Δουβλίνου μεταξύ της 30ής Μαρτίου 2009 και της 28ης Φεβρουαρίου 2011. Επιπλέον, η Επιτροπή έκρινε ότι η εν λόγω κρατική ενίσχυση ήταν αθέμιτη και ασύμβατη με την εσωτερική αγορά και ζήτησε από την Ιρλανδία να ανακτήσει τη μη συμβιβάσιμη ενίσχυση από τους δικαιούχους.
- (9) Με δικόγραφο που κατέθεσαν την 1η Νοεμβρίου 2012 και στις 15 Νοεμβρίου 2012 η Ryanair και η Aer Lingus άσκησαν αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του 2012. Οι εν λόγω υποθέσεις καταχωρίστηκαν με αριθμούς υποθέσεως T-473/17 και T-500/12, αντιστοίχως.
- (10) Με απόφαση της 25ης Νοεμβρίου 2014, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση του 2011 στο μέτρο που η απόφαση του 2011 έκρινε ότι η μη εφαρμογή του ΦΑΜ στους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ ⁽³⁾. Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να έχει κινήσει τη διαδικασία επίσημης έρευνας που ορίζεται στο άρθρο 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.
- (11) Με απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 2015, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση του 2012 σχετικά με τους διαφοροποιημένους φορολογικούς συντελεστές που εφαρμόζονται σε πτήσεις με προορισμούς σε απόσταση έως 300 χιλιομέτρων από τον αερολιμένα του Δουβλίνου, στο μέτρο που η απόφαση του 2012 διέταξε την ανάκτηση της ενίσχυσης από τους δικαιούχους για ποσό που ορίζεται σε 8 EUR ανά επιβάτη ⁽⁴⁾. Η Επιτροπή άσκησε έφεση ενώπιον του Δικαστηρίου κατά της εν λόγω απόφασης.
- (12) Μετά την ακύρωση της απόφασης του 2011, με επιστολή της 28ης Σεπτεμβρίου 2015, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιρλανδία ότι αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ σε σχέση με τη μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες. Η απόφαση («απόφαση κίνησης της διαδικασίας») δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ⁽⁵⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους για το εν λόγω μέτρο.
- (13) Η Ιρλανδία υπέβαλε τα σχόλια της για την απόφαση κίνησης της διαδικασίας με επιστολή της 22ας Δεκεμβρίου 2015, που πρωτοκολλήθηκε στην Επιτροπή στις 6 Ιανουαρίου 2016.
- (14) Η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από δύο ενδιαφερόμενα μέρη. Με επιστολή της 23ης Αυγούστου 2016, η Επιτροπή διαβίβασε τις εν λόγω παρατηρήσεις στην Ιρλανδία, στην οποία δόθηκε η ευκαιρία να αντιδράσει. Εν απουσία μιας απάντησης από την Ιρλανδία, η Επιτροπή επανέλαβε την πρόσκλησή της στην Ιρλανδία να παράσχει τις παρατηρήσεις της για τα σχόλια που ελήφθησαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη με επιστολή της 17ης Οκτωβρίου 2016.
- (15) Με επιστολή της 9ης Δεκεμβρίου 2016, η Επιτροπή ζήτησε από την Ιρλανδία να παράσχει πρόσθετες πληροφορίες. Η Ιρλανδία απάντησε με επιστολή της 18ης Ιανουαρίου 2017. Στην εν λόγω επιστολή, η Ιρλανδία επίσης υπέβαλε τις παρατηρήσεις της για τα σχόλια που ελήφθησαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη.
- (16) Με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, το Δικαστήριο αναιρέσε τις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου στο μέτρο που οι εν λόγω αποφάσεις είχαν ακυρωθεί από την απόφαση του 2012 ⁽⁶⁾. Το Δικαστήριο, επομένως, επιβεβαίωσε ότι η Ιρλανδία πρέπει να ανακτήσει το ποσό των 8 EUR ανά επιβάτη από τις αεροπορικές εταιρείες που επωφελούνται από την αθέμιτη κρατική ενίσχυση.

⁽¹⁾ Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Ιουλίου 2011 στην υπόθεση για την κρατική ενίσχυση SA.29064 (2011/NN)-Εξάιρεση από φόρο αερομεταφορών επιβατών, Ιρλανδία (EE C 306 της 18.10.2011, σ. 10).

⁽²⁾ Απόφαση 2013/199/ΕΕ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 2012, σχετικά με την υπόθεση κρατικής ενίσχυσης SA.29064 (11/C, πρώην 11/NN) Εφαρμογή από την Ιρλανδία διαφοροποιημένων φορολογικών συντελεστών στους αεροπορικούς ναύλους (EE L 119 της 30.4.2013, σ. 30).

⁽³⁾ Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 25ης Νοεμβρίου 2014, *Ryanair κατά Επιτροπής*, T-512/11, ECLI:EU:T:2014:989.

⁽⁴⁾ Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 5ης Φεβρουαρίου 2015, *Aer Lingus Ltd κατά Επιτροπής*, T-473/12, ψηφιακή Συλλογή, ECLI:EU:T:2015:78.

⁽⁵⁾ EE C 220 της 17.6.2016, σ. 13.

⁽⁶⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2016, *Επιτροπή κατά Aer Lingus Ltd και Ryanair*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-164/15 P και C-165/15 P, ECLI:EU:C:2016:990.

2. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

2.1. ΦΑΜ

- (17) Ο ΦΑΜ θεοπίστηκε με το άρθρο 55 παράγραφος 2 του νόμου (αρ.2) περί δημόσιων οικονομικών του 2008 («the Finance Act») ⁽¹⁾. Ο νόμος περί δημόσιων οικονομικών τέθηκε σε ισχύ στις 30 Μαρτίου 2009. Το άρθρο 55 παράγραφος 2 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών προβλέπει ότι οι αεροπορικές εταιρείες καταβάλλουν τον ΦΑΜ για «κάθε αναχώρηση επιβάτη με αεροσκάφος από αερολιμένα της Ιρλανδίας».
- (18) Οι όροι που χρησιμοποιούνται στο άρθρο 55 παράγραφος 2 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών ορίζονται στο άρθρο 55 παράγραφος 1. Ο ορισμός του όρου «επιβάτης» που απαντά στο τμήμα 55 παράγραφος 2 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών ρητά αποκλείει «τον μετεπιβιβαζόμενο ή διερχόμενο επιβάτη», που σημαίνει ότι η αναχώρηση ενός «μετεπιβιβαζόμενου ή διερχόμενου επιβάτη» δεν συνιστά «αναχώρηση επιβάτη» για την οποία οι αεροπορικές εταιρείες υποχρεούνται να καταβάλλουν ΦΑΜ. Ο «μετεπιβιβαζόμενος επιβάτης» ορίζεται ως «ο επιβάτης που βρίσκεται επί αεροσκάφους το οποίο προσγειώνεται σε ένα αεροδρόμιο κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του και ο οποίος συνεχίζει το ταξίδι του επί του εν λόγω αεροσκάφους». Επιπλέον, ως «διερχόμενος επιβάτης» νοείται «ο επιβάτης ο οποίος φτάνει με μια πτήση σε έναν αερολιμένα και που αναχωρεί από τον αερολιμένα με άλλη πτήση, προς έναν αερολιμένα άλλον από αυτόν από όπου ξεκίνησε το ταξίδι του επιβάτη, όταν αμφότερες οι πτήσεις είναι μέρος μιας ενιαίας κράτησης και όταν το χρονικό διάστημα μεταξύ της προγραμματισμένης ώρας άφιξης της πτήσης στον αερολιμένα και της προγραμματισμένης ώρας αναχώρησης της πτήσης από τον αερολιμένα δεν είναι μεγαλύτερο από 6 ώρες». Τέλος, ως «αερολιμένας» νοείται ο αερολιμένας κατά την έννοια του νόμου περί αεροναυτιλίας και μεταφορών (τροποποιητικός) Νόμος του 1998 (Air Navigation and Transport (Amendment) Act 1998), αλλά δεν περιλαμβάνει αερολιμένα από τον οποίο ο αριθμός των αναχωρήσεων επιβατών ήταν κατώτερος από 10 000 κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος ⁽²⁾.
- (19) Όταν θεοπίστηκε ο ΦΑΜ, το άρθρο 55 παράγραφος 2 στοιχείο β) του νόμου περί δημόσιων οικονομικών προέβλεπε ότι «χρεώνεται, επιβάλλεται και καταβάλλεται φόρος αεροπορικών μεταφορών σε συνάρτηση με την απόσταση μεταξύ του τόπου αναχώρησης της πτήσης και του τόπου όπου καταλήγει η πτήση, με συντελεστή: i) 2ευρώ σε περίπτωση πτήσης από αερολιμένα σε προορισμό που βρίσκεται σε απόσταση έως 300 χιλιομέτρων από τον αερολιμένα του Δουβλίνου, ii) 10ευρώ σε κάθε άλλη περίπτωση».
- (20) Κατόπιν έρευνας από την Επιτροπή όσον αφορά την πιθανή παραβίαση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1008/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾ και του άρθρου 56 της ΣΛΕΕ για την ελευθερία παροχής υπηρεσιών, οι συντελεστές άλλαξαν με ισχύ από την 1η Μαρτίου 2011 με αποτέλεσμα να εφαρμόζεται ενιαίος φορολογικός συντελεστής 3 EUR σε όλες τις αναχωρήσεις από την εν λόγω ημερομηνία και μετά, ανεξαρτήτως από την απόσταση από τον αερολιμένα του Δουβλίνου ⁽⁴⁾.
- (21) Ο ΦΑΜ καταργήθηκε με ισχύ από την 1η Απριλίου 2014.

2.2. Λειτουργία του ΦΑΜ

- (22) Με επιστολή της 18ης Ιανουαρίου 2017, η Ιρλανδία εξήγησε ότι προκειμένου να προσδιορίσει τον καταβλητέο φορολογικό συντελεστή, όπως προβλέπεται από τις οδηγίες που εκδόθηκαν από το γραφείο των Επιτρόπων Εσόδων («Revenue Commissioners») στις 30 Μαρτίου 2009 (βλέπε αιτιολογική σκέψη 84), η αεροπορική εταιρεία θα πρέπει, σε περίπτωση ταξιδιών που αποτελούνται από διάφορα σκέλη, να θεωρεί το ταξίδι ως ενιαίο. Η Ιρλανδία ανέφερε ένα παράδειγμα πτήσεως με δύο σκέλη, με πρώτο σκέλος το Δουβλίνο-Shannon και δεύτερο το Shannon-Νέα Υόρκη. Το Shannon είναι εντός 300 km από τον αερολιμένα του Δουβλίνου, ενώ η Νέα Υόρκη βρίσκεται σε απόσταση πάνω από 300 km από τον αερολιμένα του Δουβλίνου. Ο τελικός προορισμός (Νέα Υόρκη) απέχει πάνω από 300 km από τον αερολιμένα του Δουβλίνου. Επομένως, σύμφωνα με την Ιρλανδία, καθώς είναι απαραίτητο να θεωρηθεί το ταξίδι ως ένα ενιαίο ταξίδι (δηλαδή από το Δουβλίνο στη Νέα Υόρκη), η πτήση υπόκειται σε ΦΑΜ με συντελεστή 10 EUR. Η αναχώρηση από το Shannon μπορεί να αγνοηθεί, υπό την έννοια ότι δεν οφείλεται (συμπληρωματικός) ΦΑΜ, υπό την προϋπόθεση ότι ο επιβάτης πληροί τον ορισμό του «μετεπιβιβαζόμενου επιβάτη» ή «διερχόμενου επιβάτη» στον αερολιμένα του Shannon σύμφωνα με το άρθρο 55 παράγραφος 1 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών. Επομένως, η αεροπορική εταιρεία οφείλει να ελέγξει ολόκληρο το ταξίδι και να εφαρμόσει τον σχετικό συντελεστή που ήταν κατάλληλος για τον τελικό προορισμό ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 18 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών του 2009 και το άρθρο 48 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών του 2011.

⁽²⁾ Δυνάμει του άρθρου 2 του νόμου περί αεροναυτιλίας και μεταφορών (τροποποιητικός) Νόμος του 1998 ως «αερολιμένας» νοείται το σύνολο των εδαφών που περιλαμβάνονται εντός ενός αεροδρομίου και όλα τα οικοπέδα που ανήκουν ή καταλαμβάνονται από αερολιμενική αρχή, συμπεριλαμβανομένων των υπόστεγων των αεροσκαφών, των οδών και των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν, εν όλω ή εν μέρει, για τους σκοπούς του ή σε σχέση με τη λειτουργία του εν λόγω αερολιμένα.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1008/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 2008, σχετικά με κοινούς κανόνες εκμετάλλευσης των αεροπορικών γραμμών στην Κοινότητα (ΕΕ L 293 της 31.10.2008, σ. 3).

⁽⁴⁾ Στο πλαίσιο της διαδικασίας παραβάσεως, η Επιτροπή απέστειλε επίσημη προειδοποιητική επιστολή της 18ης Μαρτίου 2010, στην οποία διατύπωσε την άποψη ότι με τη διαφοροποίηση των συντελεστών του φόρου στους αεροπορικούς ναύλους η Ιρλανδία αθέτησε τις υποχρεώσεις της βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1008/2008 και του άρθρου 56 της Συνθήκης. Μετά την επίσημη προειδοποιητική επιστολή, οι ιρλανδικές αρχές τροποποίησαν το σύστημα φορολόγησης.

⁽⁵⁾ Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Φεβρουαρίου 2004 για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 295/91 (ΕΕ L 46 της 17.2.2004, σ.1) προβλέπει ότι σε περίπτωση άμεσα συνδεδεμένων πτήσεων, ο τελικός προορισμός νοείται ως ο προορισμός της τελευταίας πτήσης, ενώ στην περίπτωση ξεχωριστών πτήσεων, ο τελικός προορισμός ορίζεται ως ο προορισμός στο εισιτήριο που προσκομίζεται στη θυρίδα ελέγχου των εισιτηρίων.

- (23) Επίσης η Air Lingus, η οποία εισέπραξε τον ΦΑΜ κατά την περίοδο 2009-2014 σύμφωνα με κατευθυντήριες γραμμές που εκδόθηκαν από τους Επιτρόπους Εσόδων, στις παρατηρήσεις της για την απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας επιβεβαίωσε πως ο ΦΑΜ δεν εφαρμόστηκε σε ορισμένα τμήματα του ταξιδιού. Αντιθέτως η γενεσιουργός αιτία του φόρου ήταν ταξίδι που ξεκίνησε από την Ιρλανδία και ο οφειλόμενος φόρος εξαρτώταν από τον τελικό προορισμό που αναφερόταν στο εισιτήριο, ανεξαρτήτως εάν ο επιβάτης πήρε μια ή περισσότερες πτήσεις για να φτάσει στον τελικό προορισμό.
- (24) Όσον αφορά τον συντελεστή του ΦΑΜ, κατά τη χρονική περίοδο από τις 30 Μαρτίου 2009 έως την 1η Μαρτίου 2011, η Ιρλανδία ανέφερε ότι ο χαμηλότερος συντελεστής των 2 EUR ανά επιβάτη εφαρμοζόταν μόνον όταν ο τελικός προορισμός του συνολικού ταξιδιού, ασχέτως από τον αριθμό των πτήσεων στο ταξίδι, ήταν εντός 300 km από τον αερολιμένα του Δουβλίνου, ενώ ο υψηλότερος συντελεστής εφαρμοζόταν «σε κάθε άλλη περίπτωση». Σύμφωνα με την Ιρλανδία, ο χαμηλότερος συντελεστής (2 EUR) ήταν εξαίρεση στον γενικό κανόνα.
- (25) Ο πίνακας 1, με πληροφορίες που δόθηκαν από την Ιρλανδία, καταδεικνύει πώς εφαρμόστηκε ο ΦΑΜ, πριν και μετά τη θέσπιση ενιαίου συντελεστή ΦΑΜ σε όλες τις φορολογητέες αναχωρήσεις το 2011.

Πίνακας 1

Παραδείγματα ταξιδιών και οφειλόμενου φόρου πριν και μετά την αλλαγή του συντελεστή ΦΑΜ το 2011

	Περίοδος	Αναχωρήσεις	Ενδιάμεση στάση	Προορισμός	Καταβλητέος φόρος (EUR)
α)	30.3.2009 έως 1.3.2011	Δουβλίνο	Shannon	Νέα Υόρκη	10
β)	2.3.2011 έως 31.3.2014	Δουβλίνο	Shannon	Νέα Υόρκη	3
γ)	30.3.2009 έως 1.3.2011	Δουβλίνο	Ουδείς	Νέα Υόρκη	10
δ)	2.3.2011 έως 31.3.2014	Δουβλίνο	Ουδείς	Νέα Υόρκη	3
ε)	30.3.2009 έως 1.3.2011	Δουβλίνο	Cork	Cardiff	2
στ)	2.3.2011 έως 31.3.2014	Δουβλίνο	Cork	Cardiff	3
ζ)	30.3.2009 έως 1.3.2011	Δουβλίνο	Ουδείς	Cardiff	2
η)	2.3.2011 έως 31.3.2014	Δουβλίνο	Ουδείς	Cardiff	3
θ)	30.3.2009 έως 31.3.2014	Νέα Υόρκη	Shannon	Δουβλίνο	Μηδέν
ι)	30.3.2009 έως 31.3.2014	Νέα Υόρκη	Ουδείς	Δουβλίνο	Μηδέν

- (26) Σύμφωνα με την Ιρλανδία, τα παραδείγματα του πίνακα 1 μπορούν να ερμηνευθούν ως εξής:

- α) Ο τελικός προορισμός είναι η Νέα Υόρκη (πάνω από 300 χιλιόμετρα από το αεροδρόμιο του Δουβλίνου), συνεπώς η πτήση υπόκειται σε συντελεστή 10 EUR για τον ΦΑΜ. Η αναχώρηση από την ενδιάμεση στάση στο Shannon εξαιρείται από τον ΦΑΜ, καθώς ο επιβάτης είναι μετεπιβιβαζόμενος ή διερχόμενος από το αεροδρόμιο του Shannon.
- β) Ομοίως με το α), με τη διαφορά ότι κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ισχύει ο ενιαίος συντελεστής των 3 EUR.
- γ) Ο τελικός προορισμός είναι η Νέα Υόρκη (πάνω από 300 χιλιόμετρα από το αεροδρόμιο του Δουβλίνου), συνεπώς η πτήση υπόκειται σε συντελεστή 10 EUR για τον ΦΑΜ.

- δ) Ομοίως με το γ), με τη διαφορά ότι κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ισχύει ενιαίος συντελεστής των 3 EUR·
- ε) Ο τελικός προορισμός είναι το Cardiff (έως 300 χιλιόμετρα από τον αερολιμένα του Δουβλίνου), συνεπώς η πτήση υπόκειται σε συντελεστή 2 EUR για τον ΦΑΜ. Η αναχώρηση από την ενδιάμεση στάση στο Cork εξαιρείται από τον ΦΑΜ, καθώς ο επιβάτης είναι μετεπιβιβαζόμενος ή διερχόμενος από το αεροδρόμιο του Cork·
- στ) Ομοίως με το ε), με τη διαφορά ότι κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου εφαρμόζεται ενιαίος φόρος 3 EUR·
- ζ) Ο προορισμός είναι το Cardiff (κάτω από 300 χιλιόμετρα από το αεροδρόμιο του Δουβλίνου), συνεπώς η πτήση υπόκειται σε συντελεστή 2 EUR για τον ΦΑΜ·
- η) Ομοίως με το ζ), με τη διαφορά ότι κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ισχύει ενιαίος φόρος των 3 EUR·
- θ) Δεν οφείλεται ΦΑΜ για αυτό το ταξίδι. Ο αερολιμένας αναχώρησης (Νέα Υόρκη) δεν βρίσκεται στην Ιρλανδία και η αναχώρηση από την ενδιάμεση στάση στο Shannon εξαιρείται, καθώς ο επιβάτης είναι μετεπιβιβαζόμενος ή διερχόμενος από τον αερολιμένα αυτό. Το καθεστώς αυτό ίσχυε και πριν και μετά την τροποποίηση των συντελεστών του ΦΑΜ το 2011·
- ι) Ο ΦΑΜ δεν είναι πληρωτέος για αυτό το ταξίδι. Το αεροδρόμιο αναχώρησης δεν βρίσκεται στην Ιρλανδία.
- (27) Τα ανωτέρω παραδείγματα δεν περιλαμβάνουν την περίπτωση ενός ταξιδιού που ξεκινάει και καταλήγει εκτός Ιρλανδίας, αλλά περιλαμβάνουν την περίπτωση ενός ταξιδιού με ενδιάμεση στάση εντός Ιρλανδίας, όπως για παράδειγμα η πτήση Λονδίνο-Νέα Υόρκη με μια ενδιάμεση στάση στο αεροδρόμιο του Δουβλίνου. Ωστόσο, με βάση τις εξηγήσεις που έχουν δοθεί από την Ιρλανδία, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι σε ένα τέτοιο ταξίδι δεν οφείλεται ΦΑΜ. Πράγματι, η αναχώρηση από το Λονδίνο δεν υπόκειται στον ΦΑΜ, καθώς οι αερολιμένες του Λονδίνου δεν ανήκουν στους αερολιμένες, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 55 παράγραφος 1 του νόμου περί δημοσίων οικονομικών, δεδομένου ότι βρίσκονται εκτός Ιρλανδίας, και η αναχώρηση από το Δουβλίνο δεν φορολογείται εφόσον ο επιβάτης είναι μετεπιβιβαζόμενος ή διερχόμενος.
- (28) Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουν δοθεί από την Ιρλανδία, ο ΦΑΜ θεσπίστηκε ως μια λύση στις οικονομικές προκλήσεις που προέκυψαν εξαιτίας της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, με σκοπό την άντληση εσόδων. Κανένας άλλος στόχος, όπως για παράδειγμα η προστασία του περιβάλλοντος, δεν έχει αναφερθεί από την πλευρά της Ιρλανδίας.

2.3. Η απόφαση του 2011

- (29) Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 6, η απόφαση του 2011 εκδόθηκε στο τέλος του σταδίου της προκαταρκτικής έρευνας που είχε ξεκινήσει στις 21 Ιουλίου 2009.
- (30) Για να εκτιμηθεί κατά πόσον η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες ήταν επιλεκτική, η Επιτροπή πρώτα προσδιόρισε το σχετικό φορολογικό σύστημα αναφοράς. Η Επιτροπή έκρινε ότι ο σκοπός και η δομή του συστήματος του ΦΑΜ ήταν η φορολόγηση επιβατών που αναχωρούν από αερολιμένα της Ιρλανδίας, προκειμένου να αντληθούν έσοδα για τον κρατικό προϋπολογισμό. Η Επιτροπή είχε κατανοήσει από την ενημέρωση που παρείχε η Ιρλανδία ότι το πρώτο σκέλος ενός ταξιδιού που περιλαμβάνει διάφορα σκέλη εξαιρούνταν πάντα από τον ΦΑΜ. Η Ιρλανδία επίσης παρείχε παραδείγματα ταξιδιών από τη Νέα Υόρκη στο Δουβλίνο και από το Δουβλίνο στη Νέα Υόρκη με ή χωρίς ενδιάμεση στάση στο Shannon και τους εφαρμοστέους συντελεστές του ΦΑΜ. Επομένως, ως σύστημα αναφοράς θεωρήθηκε ένας φόρος που χρεώνεται σε κάθε αναχώρηση επιβάτη επί αεροσκάφους από αερολιμένα της Ιρλανδίας. Η Επιτροπή επίσης έκρινε ότι οι μετεπιβιβαζόμενοι και διερχόμενοι επιβάτες ήταν επιβάτες που αναχωρούν από έναν ιρλανδικό αερολιμένα και επομένως θα φαινόταν ότι αποτελούν μέρος του εν λόγω συστήματος αναφοράς. Συνεπώς η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών παρέκκλινε από την κανονική εφαρμογή του εν λόγω γενικού φορολογικού πλαισίου.
- (31) Η Επιτροπή ακολούθως εξέτασε κατά πόσον η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών από τον ΦΑΜ δικαιολογούνταν από τη φύση ή τις γενικές αρχές του φορολογικού συστήματος στο κράτος μέλος. Διαπίστωσε ότι ο στόχος του ΦΑΜ ήταν να είναι ουδέτερος όσον αφορά τη διαδρομή που επιλέχτηκε για την άφιξη στον τελικό προορισμό, είτε υπήρχε ενδιάμεση στάση είτε όχι, και να αποφευχθεί η διπλή φορολόγηση. Σύμφωνα με την απόφαση του 2011, εάν ο ΦΑΜ είχε εφαρμοστεί σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες, η αεροπορική εταιρεία μπορεί να υποχρεωνόταν να καταβάλει τον φόρο δύο φορές για ένα ταξίδι με ενδιάμεση στάση. Επομένως, συνήχθη το συμπέρασμα ότι η εξαίρεση από τον ΦΑΜ για μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες, που είχε ως αποτέλεσμα την ομοιόμορφη φορολόγηση των επιβατών ανεξάρτητα από τη διαδρομή του ταξιδιού, ενέπιπτε στη φύση και τη λογική του σχετικού φορολογικού συστήματος.
- (32) Η Επιτροπή υπέθεσε από τα εν λόγω στοιχεία ότι η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών από τον ΦΑΜ ενέπιπτε στη φύση και τη λογική του προσδιορισθέντος φορολογικού συστήματος (*).

(*) Σκεπτικό στις αιτιολογικές σκέψεις 30-32, συμπέρασμα στην αιτιολογική σκέψη 37 της απόφασης του 2011.

2.4. Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-512/11

- (33) Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 10, με την απόφασή του στην υπόθεση T-512/11, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση του 2011 στο μέτρο που η απόφαση του 2011 έκρινε ότι η μη εφαρμογή του ΦΑΜ στους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
- (34) Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η προκαταρκτική έρευνα των δύο ετών περίπου υπερέβη σημαντικά τη χρονική περίοδο που φυσιολογικά απαιτείται για μια προκαταρκτική έρευνα που διενεργείται δυνάμει του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.
- (35) Επίσης, εκτίμησε ότι η εξέταση της Επιτροπής δεν ήταν πλήρης και επαρκής. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξαν ασυνέπειες μεταξύ του περιεχομένου της επιστολής της 15ης Οκτωβρίου 2009, που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 4 και της απόφασης του 2011.
- (36) Υπό αυτήν την έννοια, το Γενικό Δικαστήριο θεώρησε ότι η Επιτροπή υιοθέτησε την άποψη της Ιρλανδίας ότι το μέρος του ταξιδιού που εξαιρέθηκε από την πληρωμή του ΦΑΜ ήταν το πρώτο σκέλος, αν και τα παραδείγματα που παρουσιάζονται στον πίνακα που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 9 της απόφασης του 2011 δεν ήταν ικανά για να υποστηρίξουν τέτοιο συμπέρασμα. Σύμφωνα με το Γενικό Δικαστήριο, ενώ αυτό ενδέχεται να ισχύει όσον αφορά το παράδειγμα των επιβατών που μεταβαίνουν από το Δουβλίνο στη Νέα Υόρκη με ενδιάμεση στάση στο Shannon, οι οποίοι υπόκεινταν σε πληρωμή του ΦΑΜ, αντίθετως, δεν ήταν σαφές, και η Επιτροπή δεν εξήγησε, για ποιο λόγο οι επιβάτες που ακολουθούν την αντίστροφη διαδρομή, ήτοι από τη Νέα Υόρκη στο Δουβλίνο με την ίδια στάση, δεν υπόκεινταν σε πληρωμή του ΦΑΜ για την αναχώρηση από τον αερολιμένα του Shannon όπου έγινε η στάση.
- (37) Επιπλέον, αναφερόμενο στο γεγονός ότι, σύμφωνα με τις ιρλανδικές αρχές, λόγοι ουδετερότητας, επίσης, υπαγορεύουν τις εξαιρέσεις των ιδίων κατηγοριών επιβατών που χορηγούνται από άλλα συστήματα φορολόγησης των αεροπορικών μεταφορών τα οποία υφίστανται σε άλλα κράτη μέλη, ενώ ρητή αναφορά έγινε στο Ηνωμένο Βασίλειο, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο φόρος για τους επιβάτες αεροπορικών μεταφορών που είναι σε ισχύ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν θα μπορούσε να αποτελεί συναφές υπόδειγμα αναφοράς στην παρούσα υπόθεση, καθώς προβλέπει πως είναι πάντα το πρώτο σκέλος του ταξιδιού που υπόκειται στην καταβολή φόρου, γεγονός που δεν αντιστοιχεί στην άποψη που υποστηρίχθηκε από τις ιρλανδικές αρχές στην επιστολή της 15ης Οκτωβρίου 2009 και επιβεβαιώθηκε από την Επιτροπή με την απόφαση του 2011.
- (38) Το Γενικό Δικαστήριο επίσης τόνισε ότι η επιστολή της 15ης Οκτωβρίου 2009 δεν αναφερόταν ρητά στην ανάγκη αποφύγης της διπλής φορολογίας. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο σημείωσε ότι η Ιρλανδία είχε προσφερθεί να εξετάσει την προσαρμογή του νόμου για τους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες, με την άρση της απαίτησης για ενιαία κράτηση ως μέρος του ορισμού του μετεπιβιβαζόμενου επιβάτη και ότι η Επιτροπή δεν πήρε θέση ως προς την εν λόγω δήλωση.
- (39) Οι εν λόγω ασυνέπειες αιτιολογούν τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι, όταν η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση του 2011, δεν διέθετε την ενημέρωση με την οποία θα διενεργούσε μια επαρκώς πλήρη ανάλυση της επιλεκτικότητας του μέτρου και θα κατέληγε στο συμπέρασμα ότι οι κανόνες για την εφαρμογή της εξαίρεσης δεν ήγειραν αμφιβολίες.
- (40) Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, λόγω απουσίας οιασδήποτε ανάλυσης της πιθανής συμβατότητας του επίμαχου μέτρου με την εσωτερική αγορά, η Επιτροπή θα έπρεπε να κινήσει τη διαδικασία επίσημης έρευνας, προκειμένου να συλλέξει οποιαδήποτε σχετική πληροφορία για την εξακρίβωση ότι το επίμαχο μέτρο δεν ήταν επιλεκτικό και για να καταλήξει πιθανόν στο συμπέρασμα ότι το εν λόγω μέτρο δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση και να επιτρέψει στον προσφεύγοντα και στα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να παρουσιάσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εν λόγω διαδικασία.

3. ΛΟΓΟΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- (41) Κατόπιν της αποφάσεως στην υπόθεση T-512/11, η Επιτροπή δρομολόγησε την επίσημη διαδικασία έρευνας με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών προκειμένου να επαληθευτεί ότι η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες δεν ήταν επιλεκτική και να επιτραπεί στον προσφεύγοντα και στα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να παρουσιάσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εν λόγω διαδικασία.
- (42) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή σημείωσε ότι η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε αναχωρήσεις μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών οδήγησε σε απώλεια φορολογικών εσόδων για το κράτος και χρηματοδοτήθηκε επομένως από κρατικούς πόρους και φάνηκε να παρέχει πλεονέκτημα στις αεροπορικές εταιρείες που επωφελήθηκαν από αυτήν. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν μπορούσε να αποκλείσει, κατά το στάδιο κίνησης της επίσημης έρευνας, ότι ήταν επιλεκτική η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες.
- (43) Επομένως, η Επιτροπή κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι εφόσον μπορούσαν εκ προοιμίου να εκπληρωθούν όλα τα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, το μέτρο ενδέχεται να συνιστά κρατική ενίσχυση σε αερομεταφορείς που έχουν εκτελέσει δρομολόγια που επωφελούνταν από την εξαίρεση από την καταβολή ΦΑΜ για μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες.

- (44) Η Επιτροπή κάλεσε, επομένως, την Ιρλανδία να εκθέσει εκ νέου τους λόγους της για τη θέσπιση του ΦΑΜ και να εξηγήσει γιατί ο ΦΑΜ δεν εφαρμόστηκε σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες.
- (45) Η Επιτροπή κάλεσε επίσης την Ιρλανδία να προσδιορίσει λεπτομερώς τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να ερμηνεύεται το άρθρο 55 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών. Η Επιτροπή ζήτησε από την Ιρλανδία να παράσχει σαφή παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο ο ΦΑΜ εφαρμόζεται σε όλες τις σχετικές κατηγορίες δρομολογίων, να διευκρινίσει αν ο ΦΑΜ εξαιρεί ειδικά το δεύτερο σκέλος ενός ταξιδιού ή, γενικότερα, αν εξαιρεί όλους τους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες, καθώς και να παράσχει όλες τις λοιπές πληροφορίες που η Ιρλανδία θεώρησε χρήσιμες εν προκειμένω. Η Επιτροπή επίσης ζήτησε από την Ιρλανδία να παράσχει τα εν λόγω παραδείγματα όσον αφορά τις περιόδους πριν και μετά την τροποποίηση των συντελεστών ΦΑΜ, η οποία θεσπίστηκε το 2011.
- (46) Στο πλαίσιο της προκαταρκτικής παραδοχής ότι το σύστημα αναφοράς είναι φόρος που χρεώνεται σε κάθε αναχώρηση επιβάτη επί αεροσκάφους από αερολιμένα της Ιρλανδίας, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες παρέκκλινε από το σύστημα αναφοράς της φορολόγησης μέσω της διαφοροποίησης μεταξύ οικονομικών φορέων οι οποίοι, δεδομένου του στόχου που επιδιώχθηκε μέσω του φορολογικού συστήματος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, αντιμετώπιζαν συγκρίσιμες πραγματικές και νομικές καταστάσεις, και επομένως παρείχε πλεονέκτημα σε ορισμένες αεροπορικές εταιρείες.
- (47) Η Επιτροπή επίσης έκρινε, ωστόσο, ότι ο τίτλος αλλά και η διατύπωση του ΦΑΜ μπορεί να υπονοούν ότι η κατευθυντήρια αρχή του είναι να φορολογεί τα αεροπορικά ταξίδια από αερολιμένα στην Ιρλανδία, αντί κάθε αναχώρηση από αερολιμένα στην Ιρλανδία. Σύμφωνα με την Επιτροπή, στο πλαίσιο της εν λόγω υπόθεσης, η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες φαίνεται να απορρέει απευθείας από την εν λόγω αρχή, δεδομένου ότι ένα αεροπορικό ταξίδι μπορεί να αφορά παραπάνω από μια αναχωρήσεις από αερολιμένα στην Ιρλανδία.

4. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- (48) Στα σχόλια της 22ας Δεκεμβρίου 2015 για την απόφαση κίνησης της διαδικασίας η Ιρλανδία απέρριψε κάθε πρόταση ότι η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών συνιστά κρατική ενίσχυση.

4.1. Όσον αφορά την ερμηνεία και την εφαρμογή του άρθρου 55 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών

- (49) Η Ιρλανδία δήλωσε ότι η υποχρέωση καταβολής του ΦΑΜ ορίστηκε στον νόμο περί δημόσιων οικονομικών που πρέπει να ερμηνευτεί συσταλτικά. Βάσει της νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Ιρλανδίας, η Ιρλανδία τόνισε ότι στο πλαίσιο του ιρλανδικού δικαίου, ένας φορολογούμενος μπορεί να υποχρεούται να καταβάλλει φόρο ή να βρεθεί σε μειονεκτική θέση μόνον αν αυτό ορίζεται ρητά σε νόμο, και παρέπεμψε στην απόφαση *Texaco (Ιρλανδία) Ltd κατά Murphy* (φορολογικός ελεγκτής): «Αποτελεί πάγιο κανόνα δικαίου ότι ένας πολίτης δεν πρέπει να φορολογείται εκτός εάν η διατύπωση του νόμου επιβάλλει ρητώς την υποχρέωση»⁽¹⁾. Επί της εν λόγω βάσης, η Ιρλανδία δήλωσε ότι προκειμένου να διαπιστωθεί αν ένα ταξίδι υπόκεινται σε ΦΑΜ, ήταν απαραίτητο να εξεταστεί η διατύπωση του νόμου περί δημόσιων οικονομικών. Κάθε αμφιβολία σχετικά με την εφαρμογή του νόμου περί δημόσιων οικονομικών θα ωφελούσε τον φορολογούμενο.
- (50) Δυνάμει του άρθρου 55 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του νόμου περί δημόσιων οικονομικών, ο ΦΑΜ καθίσταται «οφειλόμενος όταν ένας επιβάτης αναχωρεί από αερολιμένα επί αεροσκάφους». Από την άποψη αυτή, η Ιρλανδία σημείωσε ότι:
- Ο ορισμός του «επιβάτη» αποκλείει (σε συνάρτηση με ορισμένες προϋποθέσεις) τα άτομα με αναπηρία, ή τα ανήλικα με ηλικία κάτω των δύο ετών, ή τους μετεπιβιβαζόμενους ή διερχόμενους επιβάτες.
 - Ο ορισμός του «αερολιμένα» επίσης αποκλείει ορισμένα ταξίδια, καθώς δεν οφείλεται φόρος όσον αφορά την αναχώρηση από αερολιμένα εκτός Ιρλανδίας και από ορισμένους αερολιμένες με μικρό αριθμό επιβατών⁽²⁾.
 - Ο ορισμός του «αεροσκάφους» αποκλείει αεροσκάφη που δεν μπορούν να μεταφέρουν περισσότερους από 20 επιβάτες, και επίσης αποκλείει αεροσκάφη που χρησιμοποιούνται για κρατικούς ή στρατιωτικούς σκοπούς.
- (51) Με βάση την αιτιολογική σκέψη 50, η Ιρλανδία θεώρησε ότι ο ΦΑΜ δεν ήταν πληρωτέος όσον αφορά τους μετεπιβιβαζόμενους ή διερχόμενους επιβάτες, ανεξάρτητα με το σκέλος του ταξιδιού. Η Ιρλανδία επιβεβαίωσε ότι το δεύτερο σκέλος ενός ταξιδιού δεν εξαιρέθηκε αυτόματα από τον φόρο. Σύμφωνα με την Ιρλανδία, το δεύτερο σκέλος ενός ταξιδιού μπορεί να είχε ή να μην είχε φορολογηθεί, ανάλογα με την εφαρμογή του άρθρου 55 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών στα γεγονότα, συμπεριλαμβανομένου του κατά πόσον ο επιβάτης ήταν μετεπιβιβαζόμενος ή διερχόμενος (το ίδιο εφαρμόστηκε στο πρώτο σκέλος του ταξιδιού). Ο ορισμός του «αερολιμένα» ενδέχεται επίσης να εξαιρεί κάποια ταξίδια από τον φόρο, καθώς δεν οφειλόταν ΦΑΜ σε περίπτωση αναχώρησης από αερολιμένα εκτός Ιρλανδίας.

⁽¹⁾ Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1992, *Texaco (Ιρλανδία) Ltd κατά Murphy* (φορολογικός ελεγκτής), Irish Tax Reports (IV) 1988-1993.

⁽²⁾ Επί του θέματος αυτού, η Ιρλανδία παραπέμπει στον ορισμό του «αερολιμένα» στο άρθρο 55 παράγραφος 1 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών και την πρόσφατη τροποποίηση.

- (52) Η Ιρλανδία επεσήμανε επίσης ότι η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και των διερχόμενων επιβατών είναι συνηθισμένη για τους φόρους αεροπορικών ταξιδίων που εφαρμόζονται από άλλες χώρες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και η Γερμανία. Η Ιρλανδία υποστήριξε ότι οι κανόνες για κάθε φόρο πρέπει να ερμηνεύονται στο πλαίσιο του οικείου εθνικού δικαίου.

4.2. Όσον αφορά την ερμηνεία της εξαίρεσης των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών

- (53) Η Ιρλανδία σχολίασε τη σκέψη 88 της απόφασης για την υπόθεση T-512/11, η οποία αφορά την ακόλουθη δήλωση που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 20 της απόφασης του 2011: «Σχετικά με τη μη εφαρμογή του φόρου στους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες, οι ιρλανδικές αρχές δηλώνουν πως το γεγονός ότι το πρώτο σκέλος ενός ταξιδιού δεν υπόκειται σε καταβολή φόρου, διασφαλίζει ότι ο επιβάτης δεν τιμωρείται επειδή ένα δρομολόγιο περιλαμβάνει ενδιάμεση στάση προκειμένου να φτάσει στον τελικό προορισμό». Στην προαναφερθείσα παράγραφο της απόφασής του για την υπόθεση T-512/11, το Γενικό Δικαστήριο είχε υποδείξει ότι ενώ η Επιτροπή δεν είχε κανένα λόγο να αμφισβητήσει τις πληροφορίες που περιείχονταν στην επιστολή της Ιρλανδίας της 15ης Οκτωβρίου 2009, πάνω στις οποίες βασίστηκε η σκέψη 20 της απόφασης του 2011, το γεγονός παραμένει ότι ακόμα και αν υιοθετηθεί η ερμηνεία των ιρλανδικών αρχών ότι το πρώτο σκέλος ενός ταξιδιού που περιλαμβάνει ενδιάμεση στάση εξαιρείται από τον ΦΑΜ, τα παραδείγματα που παρατίθενται στον πίνακα της σκέψης 9 της απόφασης του 2011 δεν ήταν ικανά να υποστηρίξουν την ερμηνεία αυτή. Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε ότι δεν ήταν σαφές, και η Επιτροπή δεν εξήγησε τον λόγο για τον οποίο οι επιβάτες που ταξιδεύουν από Νέα Υόρκη στο Δουβλίνο με μία ενδιάμεση στάση στο Shannon, δεν υπόκεινται σε καταβολή του φόρου ΦΑΜ για την αναχώρηση από τον αερολιμένα ενδιάμεσης στάσης του Shannon. Η Ιρλανδία αναφέρθηκε στην παράγραφο 13 της επιστολής της 15ης Οκτωβρίου 2009, η οποία αναφέρει: «Όσον αφορά στους μετεπιβιβαζόμενους επιβάτες, η εξαίρεση απλώς διασφαλίζει ότι το πρώτο σκέλος του συνολικού ταξιδιού δεν υπόκειται στον ΦΑΜ». Η Ιρλανδία υπογράμμισε ότι η εν λόγω σκέψη έπεται της περιγραφής μιας πτήσης από το Δουβλίνο στη Νέα Υόρκη με ενδιάμεση στάση στο Shannon και ότι ήταν σωστή στο πλαίσιο μιας τέτοιας πτήσης, αλλά ότι ήταν λάθος να χαρακτηριστεί αυτό ως γενικός κανόνας με τον οποίο το πρώτο σκέλος κάθε ταξιδιού δεν θα υπόκεινταν ποτέ σε ΦΑΜ.
- (54) Όσον αφορά το παράδειγμα που διατύπωσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 88 της απόφασης για την υπόθεση T-512/11, το οποίο αφορά ένα ταξίδι από τη Νέα Υόρκη στο Δουβλίνο με ενδιάμεση στάση στο Shannon, η Ιρλανδία εξήγησε ότι ο ΦΑΜ δεν είναι πληρωτέος για κανένα σκέλος αυτού του ταξιδιού λόγω της διατύπωσης του νόμου περί δημόσιων οικονομικών, συγκεκριμένα:
- το πρώτο σκέλος (από τη Νέα Υόρκη στο Shannon) εξαιρείται επειδή ο φόρος εισπράττεται μόνο για αναχωρήσεις από τους αερολιμένες της Ιρλανδίας.
 - το δεύτερο σκέλος (από το Shannon στο Δουβλίνο) εξαιρείται επειδή στον αερολιμένα του Shannon, ο επιβάτης είναι μετεπιβιβαζόμενος ή διερχόμενος όπως ορίζει το άρθρο 55 παράγραφος 1 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών.
- (55) Η Ιρλανδία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι συνολικά το ταξίδι από τη Νέα Υόρκη στο Δουβλίνο με ενδιάμεση στάση στο Shannon εξαιρείται από τον ΦΑΜ λόγω της διατύπωσης του νόμου περί δημόσιων οικονομικών. Σύμφωνα με την Ιρλανδία, οι επεξηγήσεις στην επιστολή της 15ης Οκτωβρίου 2009 είχαν ως σκοπό να αποσαφηνίσουν τον νόμο, δεν είναι όμως δεσμευτικές.

4.3. Όσον αφορά το σκεπτικό για την εξαίρεση για μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες και το σύστημα αναφοράς που χρησιμοποιείται για την αξιολόγησή της

- (56) Όσον αφορά τους λόγους για την εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών, η Ιρλανδία εξήγησε ότι δεν ήταν πρόπον να φορολογηθούν οι μεμονωμένες πτήσεις χωριστά, εάν στην πραγματικότητα αποτελούσαν μέρος ενός ενιαίου ταξιδιού. Εν προκειμένω, η Ιρλανδία παρέπεμψε:
- στο κείμενο του ορισμού του «μετεπιβιβαζόμενου» ή «διερχόμενου επιβάτη» για τους σκοπούς του ΦΑΜ δυνάμει του άρθρου 55 παράγραφος 1 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών (η διάταξη αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 18)·
 - στο κείμενο της επιστολής της Ιρλανδίας στην Επιτροπή, της 15ης Οκτωβρίου 2009, με την οποία η Ιρλανδία εξήγησε ότι σκοπός του ΦΑΜ ήταν να φορολογηθεί ένα ενιαίο ταξίδι, ακόμη και εάν το ταξίδι χωριζόταν σε διαφορετικά τμήματα.
- (57) Ειδικότερα, η Ιρλανδία αναφέρθηκε στο υποθετικό σενάριο που παρέθεσε στην επιστολή της 15ης Οκτωβρίου 2009 προς την Επιτροπή, μιας πτήσης από τις Ηνωμένες Πολιτείες που έκανε ενδιάμεση στάση στο Shannon και μετά συνέχισε για Δουβλίνο. Το κείμενο ανέφερε ότι «η πτήση είναι σαφώς ΗΠΑ-Δουβλίνο και το γεγονός της ενδιάμεσης στάσης δεν θα έπρεπε να δημιουργεί την υποχρέωση καταβολής ΦΑΜ». Περιγράφοντας μια πτήση προς την αντίθετη κατεύθυνση, το κείμενο ανέφερε ότι «για πτήσεις που αναχωρούν από τη χώρα με μια ενδιάμεση στάση, ο μόνος σκοπός της εξαίρεσης είναι να διασφαλιστεί ότι αμφότερα τα σκέλη του ταξιδιού δεν πρέπει να φορολογηθούν χωριστά». Σύμφωνα με την Ιρλανδία, αυτό υπογράμμιζε πως το ταξίδι από το Δουβλίνο στις Ηνωμένες Πολιτείες θεωρήθηκε ως ένα ενιαίο ταξίδι και θα πρέπει επομένως να υπόκειται σε ΦΑΜ άπαξ, ακόμη και εάν αφορούσε περισσότερες αναχωρήσεις.

- (58) Η Ιρλανδία δήλωσε πως αυτός ήταν ο λόγος που το άρθρο 55 παράγραφος 1 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών ρητά αποκλείει τους «μετεπιβιβαζόμενους» και «διερχόμενους» επιβάτες, όπως αναφέρεται στο εν λόγω άρθρο, από το πεδίο εφαρμογής του ΦΑΜ.
- (59) Θεωρώντας το σύστημα αναφοράς που προβλέπεται από την Επιτροπή στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας είτε ως i) φόρο που χρεώνεται σε κάθε αναχώρηση, ή άλλως ως ii) φόρο που χρεώνεται σε κάθε ταξίδι, το οποίο ενδέχεται να αφορά διάφορα τμήματα, η Ιρλανδία υπαινίχθηκε ότι ο σκοπός του ΦΑΜ ήταν να φορολογεί κάθε ταξίδι μόνον άπαξ. Σύμφωνα με την Ιρλανδία, θα ήταν σωστότερο να θεωρηθεί ο ΦΑΜ φόρος επί ταξιδιών αντί φόρος επί αναχωρήσεων. Το άρθρο 55 παράγραφος 2 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών αναφέρεται στην «αναχώρηση» ως το έναυσμα για τον ΦΑΜ. Οι ορισμοί και τα άρθρα του νόμου περί δημόσιων οικονομικών που περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 18 και 19 καταδεικνύουν, ωστόσο, ότι η υπηρεσία που φορολογούνταν ήταν το ταξίδι και ότι ο πραγματικός σκοπός ήταν η φορολόγηση ταξιδιών, όχι αναχωρήσεων.

4.4. Όσον αφορά τη διάκριση των αεροπορικών εταιρειών με συγκεκριμένα δρομολόγια και των άλλων

- (60) Η Ιρλανδία υποστήριξε ότι η εκτίμηση κατά πόσον οι αερομεταφορείς που παρέχουν μόνον υπηρεσίες από σημείο σε σημείο και εκείνοι που παρέχουν πτήσεις με ανταπόκριση βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση στο πλαίσιο του στόχου που ανατέθηκε στο φορολογικό σύστημα του οικείου κράτους μέλους, μπορεί να συνιστά μόνο δευτερεύοντα λόγο απόρριψης της καταγγελίας. Το κύριο επιχείρημα της Ιρλανδίας είναι ότι ο ΦΑΜ έθετε ως στόχο να φορολογεί ταξίδια και όχι μεμονωμένες αναχωρήσεις. Κατά συνέπεια, η εξαίρεση για μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες απλώς αντανάκλα το γεγονός ότι ένα ενιαίο ταξίδι μπορεί να αποτελείται από διάφορα «σκέλη». Η Ιρλανδία επίσης τόνισε ότι ο ΦΑΜ δεν σχεδιάστηκε για να ευνοήσει ή να τιμωρήσει οποιοδήποτε ειδικό επιχειρησιακό μοντέλο.

4.5. Όσον αφορά τη φύση και το γενικό καθεστώς του φόρου

- (61) Τέλος η Ιρλανδία δήλωσε ότι εάν η εξαίρεση για τους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες παρείχε πλεονεκτήματα σε ορισμένες αεροπορικές εταιρείες, θα απέρρεε απευθείας από τις βασικές και κατευθυντήριες αρχές του ιρλανδικού φορολογικού συστήματος όπως η αποφυγή της διπλής φορολόγησης ή η φορολογική ουδετερότητα.
- (62) Υπενθυμίζοντας τους όρους της επιστολής της 15ης Οκτωβρίου 2009, η Ιρλανδία εξήγησε ότι η εξαίρεση σκοπούσε στην αποφυγή υπερβολών κατά την εφαρμογή του ΦΑΜ. Ειδικότερα, σκοπούσε στην αποφυγή διάκρισης κατά των επιβατών το ταξίδι των οποίων περιελάμβανε ενδιάμεση στάση. Κατ' ανάγκη, αυτή η αναφορά στη διάκριση αφορούσε τη σύγκριση α) των επιβατών των οποίων το ταξίδι περιελάμβανε ενδιάμεση στάση και β) των επιβατών που πετούσαν με απευθείας πτήση. Δεδομένου ότι ο σκοπός ήταν η μεταχείριση αμφοτέρων με τον ίδιο τρόπο, αυτό υποστηρίζει το συμπέρασμα ότι ο σκοπός του ΦΑΜ ήταν να φορολογεί κάθε ταξίδι μόνον άπαξ.
- (63) Η Ιρλανδία επίσης επικαλέστηκε την ανάγκη αποφυγής της διπλής φορολόγησης. Αν και αυτή η αρχή μπορεί να μην είχε αναφερθεί στην επιστολή της Ιρλανδίας της 15ης Οκτωβρίου 2009, η εν λόγω επιστολή επικαλέστηκε θέματα επιεικειας και ίσης μεταχείρισης που οδηγούν τα κράτη στην αποφυγή της διπλής φορολόγησης. Παρομοίως, η Ιρλανδία επικαλέστηκε την αρχή της φορολογικής ουδετερότητας.

5. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

5.1. Παρατηρήσεις της Ryanair

- (64) Η Ryanair είναι της γνώμης ότι το μέτρο έχει επιλεκτικό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, συνιστά κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ χωρίς να εμπίπτει σε κάποια από τις εξαιρέσεις που ορίζονται στο άρθρο 107 παράγραφοι 2 και 3 της ΣΛΕΕ.
- (65) Η αεροπορική εταιρεία υπογράμμισε ότι οι παρατηρήσεις της θα πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο:
- της καταγγελίας της προς την Επιτροπή της 21ης Ιουλίου 2009 κατά της χορήγησης αθέμιτης ενίσχυσης μέσω του ΦΑΜ,
 - της προσφυγής της 24ης Σεπτεμβρίου 2011 στο Γενικό Δικαστήριο στην υπόθεση T-512-11, μαζί με τα παραρτήματα,
 - των υπόλοιπων γραπτών και προφορικών παρατηρήσεων της 24ης Σεπτεμβρίου 2011 που κατατέθηκαν στο Γενικό Δικαστήριο στην υπόθεση T-512/11 συμπεριλαμβανομένης, ιδιαιτέρως, της απάντησής της, της 17ης Ιανουαρίου 2012.

5.1.1. Όσον αφορά το ακριβές πεδίο εφαρμογής του ΦΑΜ, την αιτιολόγηση για τον ΦΑΜ, και τους λόγους για τη μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε σχέση με τους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες

- (66) Η Ryanair συμφωνεί ότι η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών στο παράδειγμα της πτήσης Δουβλίνο -Shannon-Νέα Υόρκη θα αφορούσε το δεύτερο σκέλος του ταξιδιού. Αντιστοίχως, η Ryanair υποστηρίζει ότι ο συνολικός οφειλόμενος φόρος πριν την αλλαγή στους συντελεστές με ισχύ από την 1η Μαρτίου 2011, θα έπρεπε να είναι μόνον ο χαμηλότερος συντελεστής των 2 EUR (για το σκέλος Δουβλίνο Shannon) αντί των 10 EUR που αναφέρονται στον πίνακα 1.

- (67) Εξάλλου, ακόμη και εάν η Ιρλανδία παρέχει αποδεικτικά στοιχεία ότι η εφαρμογή αυτού του μέτρου στην πράξη ήταν συνεπής με την ερμηνεία ότι το πρώτο σκέλος του ταξιδιού εξαιρείτο από τον ΦΑΜ, κατά τη γνώμη της Ryanair, αυτό δεν θα ήταν επαρκές για να αποκαταστήσει τη στρέβλωση που αντικατοπτρίζεται στον νόμο περί δημόσιων οικονομικών.

5.1.2. Όσον αφορά το «κανονικό» ή σύστημα αναφοράς της φορολόγησης

- (68) Η Ryanair διατηρεί τη θέση της ως προς τον ορισμό και τη συνάφεια του «κανονικού» ή συστήματος αναφοράς της φορολόγησης, ενώ εκκρεμεί το αποτέλεσμα της έφεσης ενώπιον του Δικαστηρίου στην απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-164/15 P και C-165/15 P ⁽¹⁾. Η Ryanair υποστηρίζει ότι ο ορισμός της Επιτροπής του «κανονικού» ή συστήματος αναφοράς της φορολόγησης δεν είναι συνεπής με ορισμένα από τα συμπεράσματα που συνάγει στο υπόλοιπο της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

5.1.3. Όσον αφορά το ερώτημα κατά πόσον η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε σχέση με τους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες παρεκκλίνει από το σύστημα αναφοράς

- (69) Όσον αφορά τη σκέψη 44 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας και παραθέτοντας από εκείνο το κειμενικό απόσπασμα, η Ryanair θέτει το ερώτημα πώς η Επιτροπή, βάσει του προηγούμενου συμπεράσματος για το σύστημα αναφοράς της φορολόγησης, υποστηρίζει στη σκέψη 44 ότι «ο σκοπός του ΦΑΜ είναι να φορολογήσει τα αεροπορικά ταξίδια που ξεκινούν από αερολιμένα στην Ιρλανδία», αλλά μετά σπεύδει, χωρίς περαιτέρω εξηγήσεις ή ανάλυση, να βγάλει το παράλογο συμπέρασμα ότι βάσει αυτού του σκοπού «ενδέχεται να είναι σκόπιμο να γίνει διάκριση μεταξύ της νομικής και πραγματικής κατάστασης των αεροπορικών εταιρειών που παρέχουν μόνον υπηρεσίες από σημείο σε σημείο και των αεροπορικών εταιρειών που παρέχουν και υπηρεσίες που περιλαμβάνουν μετεπιβίβαση ή διέλευση σε αερολιμένες στην Ιρλανδία» ⁽²⁾. Το προηγούμενο συμπέρασμα στο οποίο αναφέρεται η Ryanair δίδεται στη σκέψη 42 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, όπου η Επιτροπή θεωρεί προκαταρκτικά ότι το σύστημα αναφοράς της φορολόγησης συνιστά φόρο που χρεώνεται όσον αφορά κάθε αναχώρηση επιβάτη επί αεροσκάφους από αερολιμένα στην Ιρλανδία.
- (70) Η Ryanair εκλαμβάνει τις αναφορές στη σκέψη 44 της απόφασης για κίνηση της διαδικασίας ως μια προσπάθεια αιτιολόγησης της διάκρισης μεταξύ νομικής και πραγματικής κατάστασης των αεροπορικών εταιρειών που προσφέρουν υπηρεσίες από σημείο σε σημείο από εκείνη των αεροπορικών εταιρειών που επίσης παρέχουν υπηρεσίες που αφορούν μετεπιβίβαση ή διέλευση. Η Ryanair θεωρεί μια τέτοια διάκριση ως εσφαλμένη και λυπηρή, καθώς προφανώς θα προλείπανε το έδαφος για μια τελική απόφαση πως το μέτρο υπό έρευνα δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση.
- (71) Στα σχόλια της η Ryanair αναφέρεται στη σκέψη 45 της απόφασης για κίνηση της διαδικασίας, όπου η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική λήψης αποφάσεων στον ενωσιακό έλεγχο συγκεντρώσεων, εξηγεί ότι οι υπηρεσίες που αφορούν τη μετεπιβίβαση ή τη διέλευση αποτελούν, από την πλευρά του καταναλωτή, ένα ταξίδι από τον αερολιμένα προέλευσης στον αερολιμένα προορισμού, και όχι δύο διακριτά ταξίδια. Κατά την άποψη της Ryanair, ενεργώντας έτσι, η Επιτροπή συγχέει το πολύ συγκεκριμένο τεχνικό έργο προσδιορισμού των σχετικών αγορών προϊόντων σε περιπτώσεις συγκεντρώσεων με την έννοια «συγκρίσιμες πραγματικές και νομικές καταστάσεις» σε περιπτώσεις κρατικής ενίσχυσης. Αναφερόμενη στη νομολογία του Δικαστηρίου και την απόφαση κίνησης της διαδικασίας ⁽³⁾, η Ryanair υποστηρίζει ότι η έννοια των «συγκρίσιμων πραγματικών και νομικών καταστάσεων» δεν προσδιορίζεται μέσω της υποκατάστασης της ζήτησης και προσφοράς (που, σύμφωνα με την Ryanair, αποτελούν κριτήρια που τυπικά χρησιμοποιούνται σε εξετάσεις συγκεντρώσεων και άλλες υποθέσεις ανταγωνισμού, και χρησιμοποιούνται εν προκειμένω ως έρεισμα από την Επιτροπή), αλλά αποτελούν συνάρτηση των στόχων που επιδιώκονται από το υπό εξέταση καθεστώς.
- (72) Οι «συγκρίσιμες πραγματικές και νομικές καταστάσεις» σε υποθέσεις κρατικής ενίσχυσης είναι, σύμφωνα με την Ryanair, σχεδόν πάντα ευρύτερες σε πεδίο εφαρμογής από ό,τι οι «σχετικές αγορές προϊόντων» σε υποθέσεις συγκεντρώσεων, καθώς οι στόχοι που επιδιώκονται από το εσωτερικό καθεστώς στην παρούσα ή σε άλλη υπόθεση κρατικής ενίσχυσης δεν είχαν σχεδόν τίποτα κοινό με τον σχετικό ορισμό της αγοράς προϊόντων σε υποθέσεις ελέγχου συγκεντρώσεων. Από αυτήν την άποψη, η Ryanair εκ νέου αναφέρεται στη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία το Δικαστήριο δεν οροδότησε τις «συγκρίσιμες πραγματικές και νομικές καταστάσεις» από την πλευρά των καταναλωτών ή των επιχειρηματικών μοντέλων των δικαιούχων, όπως θα πρότεινε η Επιτροπή να γίνει στην παρούσα απόφαση.

⁽¹⁾ Όπως εξηγείται στην αιτιολογική σκέψη (16), το Δικαστήριο ανακοίνωσε την απόφασή του στις 21 Δεκεμβρίου 2016.

⁽²⁾ Η σκέψη 44 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας έχει ως εξής: «Η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε σχέση με τους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες παρεκκλίνει από το κοινό καθεστώς στο πλαίσιο του οποίου κάθε αναχώρηση επιβάτη επί αεροσκάφους από αερολιμένα στην Ιρλανδία υπόκειται σε φόρο. Παραμένει ανοιχτό το ερώτημα, ωστόσο, κατά πόσον η παρέκκλιση αφορά διαφοροποίηση μεταξύ των οικονομικών φορέων, οι οποίοι, στο πλαίσιο του στόχου που ανατέθηκε στον ΦΑΜ, βρίσκονται σε συγκρίσιμες πραγματικές και νομικές καταστάσεις. Εάν ο στόχος του ΦΑΜ είναι να φορολογεί τα αεροπορικά ταξίδια που ξεκινούν από αερολιμένα στην Ιρλανδία, ενδέχεται να είναι σκόπιμο να γίνει διάκριση μεταξύ της νομικής και πραγματικής κατάστασης των αεροπορικών εταιρειών που παρέχουν μόνον υπηρεσίες από σημείο σε σημείο και των αεροπορικών εταιρειών που παρέχουν και υπηρεσίες που περιλαμβάνουν μεταφορά ή διαμετακόμιση σε τέτοιους αερολιμένες».

⁽³⁾ Αναφέρεται ως παράδειγμα η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 22ας Ιανουαρίου 2013, *Salzgitter* κατά της Επιτροπής, T-308/00, ECLI:EU:T:2013:30, σκέψη 81, σε αναλογία με την απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 2011, *Adria-Wien Pipeline* και *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598. Η Ryanair επίσης αναφέρεται στις σκέψεις 21 και 28-30 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

- (73) Στα σχόλια της, η Ryanair αναφέρεται στην πρακτική λήψης αποφάσεων της Επιτροπής, για παράδειγμα στον τομέα των διαδικτυακών τυχερών παιχνιδιών και των τυχερών παιχνιδιών σε επίγειες εγκαταστάσεις, όπου η Επιτροπή θα αποδεχόταν ότι οι επιχειρήσεις με διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα βρίσκονται σε συγκρίσιμη νομική και πραγματική κατάσταση με την έννοια που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 72 ⁽¹⁾.
- (74) Η Ryanair εξηγεί ότι αν το σύστημα αναφοράς του ΦΑΜ είναι ένας φόρος που χρεώνεται όσον αφορά κάθε αναχώρηση επιβάτη επί αεροσκάφους από αερολιμένα της Ιρλανδίας, η μόνη λογική συνέπεια μπορεί να είναι ότι το καθεστώς έπρεπε να είναι ανεξάρτητο από τις απόψεις των επιβατών για το ταξίδι τους ή το επιχειρηματικό μοντέλο των οικείων αερογραμμών. Μια διαφορετική ερμηνεία θα αποτελούσε επιλεκτική προσέγγιση, στενότερη από τον στόχο του ΦΑΜ, και συνεπώς θα πληρούσε μια από τις βασικές προϋποθέσεις της κρατικής ενίσχυσης.
- (75) Ειδικότερα, η επιλεκτικότητα σε αυτήν την απόφαση θα πηγάζε από το γεγονός ότι αν και οι παραδοσιακές αερογραμμές, οι οποίες προσφέρουν πτήσεις μετεπιβίβασης και διέλευσης και εκείνες που ακολουθούν μόνον πτήσεις από σημείο σε σημείο (όπως η Ryanair) βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση για τους σκοπούς της κρατικής ενίσχυσης, μόνον οι πρώτες θα επωφελούνταν από την εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών από τον ΦΑΜ.
- (76) Η Ryanair ισχυρίζεται ότι οι δικαιούχοι αυτής της εξαίρεσης είναι εύκολο να οριστούν εκ των προτέρων. Εξάλλου, δεν θα μπορούσε να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι η εξαίρεση είναι ανοιχτή σε όλες τις αερογραμμές και χωρίς διάκριση. Πρώτον, είναι σχεδόν αδύνατο για μια αεροπορική εταιρεία να προσαρμόσει το θεμελιώδες επιχειρηματικό της μοντέλο από σημείο σε σημείο σε μοντέλο που έχει τη μορφή ακτινωτού τροχού (hub-and-spoke model) από όσα γνωρίζει η Ryanair, δεν υπάρχει ούτε ένα προηγούμενο τέτοιας αλλαγής στην αγορά. Δεύτερον, μια τέτοια προσαρμογή θα παρεμποδιζόταν περαιτέρω μέσω των περιορισμών στη χωρητικότητα στους περισσότερους αερολιμένες.
- (77) Τελικώς, η μη εφαρμογή του ΦΑΜ όσον αφορά τους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες ήταν, κατά τη γνώμη της Ryanair, σαφής παρέκκλιση από το σύστημα αναφοράς και τους στόχους που επιδιώκονταν από τον ΦΑΜ με την έννοια ότι οι εν λόγω όροι ερμηνεύονται από την ενωσιακή νομολογία. Στο πλαίσιο αυτό, η Ryanair αναφέρεται στις προηγούμενες παρατηρήσεις της, σύμφωνα με τις οποίες οι αδήλωτοι αλλά πραγματικοί στόχοι της Ιρλανδίας ήταν να υποστηρίξει επιλεκτικά ορισμένες εγχώριες αεροπορικές εταιρείες και να προωθήσει τον αερολιμένα του Δουβλίνου ως διεθνή κόμβο.

5.1.4. Όσον αφορά το ερώτημα κατά πόσον η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες απορρέει απευθείας από τις βασικές και κατευθυντήριες αρχές

- (78) Η Ryanair απορρίπτει την ιδέα ότι η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών από τον ΦΑΜ απορρέει απευθείας «από τις βασικές και κατευθυντήριες αρχές της». Η Ryanair θεωρεί την απόφαση κίνησης της διαδικασίας ως μια προσπάθεια αιτιολόγησης ενός τέτοιου συμπεράσματος μέσω ενός συνόλου διαστρεβλωμένων επιχειρημάτων που συναθροίζονται εκ των υστέρων από την Ιρλανδία και την Επιτροπή προκειμένου να ακυρωθούν οι σαφείς επιπτώσεις του «συστήματος αναφοράς» και του «στόχου» του ΦΑΜ, όπως προηγουμένως ορίστηκαν στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, με τον ασαφή όρο «βασικές και κατευθυντήριες αρχές».
- (79) Λαμβάνοντας υπόψη το τμήμα 6.1.5 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, η Ryanair σχολιάζει διάφορες αρχές που θεωρεί ότι διατυπώθηκαν από την Επιτροπή ή την Ιρλανδία ή από αμφότερες:
- Όσον αφορά «τη σαφήνεια της εφαρμογής» ⁽²⁾: Η Ryanair εγείρει το ερώτημα κατά πόσον [κάποιος είναι δυνατόν να αποδεχθεί ότι] τέτοια «σαφήνεια» θα επιτυγχανόταν μέσω της επιλεκτικής καταστρατήγησης του συστήματος αναφοράς και του στόχου του ΦΑΜ.
 - Όσον αφορά την αποφυγή της «υπερβολής στην εφαρμογή του ΦΑΜ» ⁽³⁾: Η Ryanair βρίσκει ασαφή αυτόν τον όρο. Η Ryanair αναφέρεται σε απόφαση της Επιτροπής σχετικά με κρατική ενίσχυση για τη μείωση των δαπανών των εταιρειών εντάσεως ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία απορρέει από τη χρηματοδότηση της υποστήριξης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ⁽⁴⁾, και ειδικότερα στην αιτιολογική σκέψη 32 της εν λόγω απόφασης, η οποία προβλέπει ότι «Το μέτρο είναι εξίσου επιλεκτικό επειδή μόνον [οι ενεργοβόροι χρήστες] εντός ορισμένων τομέων μπορούν να επωφεληθούν από αυτό». Επί αυτής της βάσης, η Ryanair καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η δίκαιη και ορθή εφαρμογή του ΦΑΜ παρέχει μόνον πρόσθετο επιχείρημα κατά της εξαίρεσης των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών. Για τους ίδιους λόγους, η Επιτροπή θα πρέπει να κρίνει ότι η εξαίρεση για τις αεροπορικές εταιρείες που κάνουν εντατική χρήση των υποδομών των αερολιμένων λόγω του μοντέλου τους των κομβικών και ακτινωτών δικτύων συνιστά κρατική ενίσχυση. Η Ryanair υποστηρίζει ότι εάν, όπως αναφέρει η Επιτροπή στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η υποτιθέμενη πρόθεση της Ιρλανδίας είναι να προστατεύσει τους επιβάτες από τις συνέπειες του να χρησιμοποιούν μια πτήση με ενδιάμεση στάση ⁽⁵⁾, τότε το επίμαχο μέτρο συνιστά ενίσχυση κοινωνικού χαρακτήρα και η συμβατότητά του πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο του άρθρου 107 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

⁽¹⁾ Απόφαση της Επιτροπής της 17ης Νοεμβρίου 2015 στην υπόθεση κρατικής ενίσχυσης SA.34469 (2014/NN ex 2012/CP) Διαφοροποιημένοι φορολογικοί συντελεστές για διαδικτυακά τυχερά παιχνίδια και τυχερά παιχνίδια σε επίγειες εγκαταστάσεις στην Ισπανία (EE C 136 της 24.4.2015, σ. 1), αιτιολογική σκέψη 56.

⁽²⁾ Αναφορικά με τη σκέψη 48 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

⁽³⁾ Απόφαση της Επιτροπής της 31ης Αυγούστου 2015 στην υπόθεση κρατικής ενίσχυσης SA.42424, Μειωμένη συνεισφορά χρηματοδότησης της υποστήριξης RES για χρήστες με εντατική κατανάλωση ηλεκτρισμού, Δανία (EE C 369 της 6.11.2015, σ. 1), αιτιολογική σκέψη 32.

- Όσον αφορά την υπόθεση ότι «οι εξαιρέσεις των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών είναι φυσιολογικές στους φόρους επί αεροπορικών ταξιδίων που επιβάλλονται από άλλες χώρες, για παράδειγμα από το Ηνωμένο Βασίλειο»: Αναφορικά με τις σκέψεις 41 έως 44 της προηγούμενης προσφυγής στο Γενικό Δικαστήριο στην υπόθεση T-512/11, η Ryanair απορρίπτει το επιχείρημα της «κοινής διεθνούς πρακτικής». Η Ryanair υποστηρίζει ότι η αναφορά στο Ηνωμένο Βασίλειο ως υποτιθέμενο παρόμοιο παράδειγμα δεν είναι συνεπής με την καθυστερημένα διορθωμένη ερμηνεία του μηχανισμού του ΦΑΜ εκ μέρους της Επιτροπής που συζητείται στο τμήμα 6.1.2 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
 - Όσον αφορά την υπόθεση πως «η ονομασία και πράγματι το σκεπτικό του ΦΑΜ ενδέχεται να υποδεικνύει ότι η κύρια αρχή του είναι να φορολογεί αεροπορικά ταξίδια από αερολιμένα στην Ιρλανδία, αντί κάθε αναχώρηση από αερολιμένα στην Ιρλανδία»⁽¹⁾: Σύμφωνα με την Ryanair, η θέση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή καθώς στην οικεία νομική διάταξη που ορίζει τον ΦΑΜ, η λέξη «κάθε» χρησιμοποιείται μόνον άπαξ και μόνον σε σχέση με τη λέξη «αναχώρηση» αντί της λέξης «ταξίδι». Η Ryanair τονίζει ότι η «αναχώρηση» δεν ταυτίζεται με το «ταξίδι». Συνεπώς, η εικασία της Επιτροπής ότι η εστίαση αυτού του κειμένου του νόμου περί δημόσιων οικονομικών βρίσκεται σε «κάθε ταξίδι» αντί σε «κάθε αναχώρηση» ήταν μια απλή άρνηση του σαφούς γράμματος και νοήματος του κειμένου του νόμου περί δημόσιων οικονομικών, με στόχο να δικαιολογήσει το αδικαιολόγητο. Γενικότερα, το όνομα που ένα κράτος μέλος χρησιμοποιεί για ένα μέτρο δεν συνιστά παράγοντα επί του οποίου στηρίζεται το ενωσιακό δικαιοπρόκειμένου να προσδιορίσει κατά πόσον το εν λόγω μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση.
- (80) Όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης, αντιδικίας και επίσημης διαδικασίας εξέτασης, η Ryanair δηλώνει ότι τα οικεία γεγονότα θα πρέπει να έχουν καταστεί αρκούντως σαφή μέχρι τώρα. Η Ryanair ανησυχεί ότι, υπό τις περιστάσεις, το σχόλιο της Επιτροπής στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ότι το υφιστάμενο συμπέρασμα της ως προς τη συμμόρφωση της επίμαχης εξαίρεσης με τη «βασική και κατευθυντήρια αρχή» μπορεί να απαιτεί επανεξέταση υπό το φως των πληροφοριών που συνελέγησαν στην επίσημη εξέταση, προσφέρει περιορισμένη ελπίδα ότι η Επιτροπή όντως θα αλλάξει τις απόψεις της. Από αυτήν την άποψη, η Ryanair τονίζει ότι σε κάθε περίπτωση, καμία πληροφορία ή επιχείρημα εκ των υστέρων δεν θα πρέπει να επιτρέπει τη στρέβλωση του σαφούς γράμματος και των επιπτώσεων της επίμαχης εξαίρεσης των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών ή να χρησιμοποιείται ως δικαιολογία για να μην υφίσταται εύρημα ενίσχυσης στην παρούσα απόφαση.

5.1.5. Όσον αφορά την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης

- (81) Η Ryanair καλεί την Επιτροπή να αναθεωρήσει τα προκαταρκτικά της πορίσματα στο πλαίσιο των παρατηρήσεων της.
- (82) Στα σχόλια της, η Ryanair συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής ότι, στον βαθμό που το επίμαχο μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση, δεν εμπίπτει σε καμία από τις εξαιρέσεις που προσδιορίζονται στο άρθρο 107 παράγραφοι 2 και 3 της ΣΛΕΕ.

5.2. Σχόλια από την Aer Lingus

- (83) Η Aer Lingus υποστηρίζει ότι η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών από τον ΦΑΜ δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ για τους ακόλουθους δύο λόγους:
- Το σύστημα αναφοράς του ΦΑΜ συνίσταται στο ότι φορολογεί τις αναχωρήσεις επί αεροσκάφους από αερολιμένα της Ιρλανδίας αναφορικά με ολόκληρο το ταξίδι, ούτως ώστε το ταξίδι που περιλαμβάνει δύο πτήσεις ανταπόκρισης να αντιμετωπίζεται ως ένα ενιαίο ταξίδι και τα ταξίδια που ξεκινούν εκτός Ιρλανδίας να μην υπόκεινται σε ΦΑΜ. Ο ΦΑΜ ισχύει μόνον άπαξ, σε σχέση με ολόκληρο το δρομολόγιο. Βάσει του «συστήματος αναφοράς ταξιδίου», ο ΦΑΜ δεν μπορεί να θεωρηθεί επιλεκτικός και δεν θα συνιστούσε, επομένως, κρατική ενίσχυση.
 - Ακόμη και εάν η Επιτροπή διατηρούσε την προκαταρκτική της άποψη ότι το σύστημα αναφοράς του ΦΑΜ βασίζεται σε κάθε αναχώρηση πτήσης από αερολιμένα της Ιρλανδίας, η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών δεν είναι επιλεκτική, επειδή δεν κάνει διακρίσεις ανάμεσα στους οικονομικούς φορείς: οι αμιγώς από σημείο σε σημείο αερομεταφορείς αντιμετωπίζουν αντικειμενικά διαφορετικές περιστάσεις σε σύγκριση με τις αεροπορικές εταιρείες που εκτελούν μεταφορές για μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες. Η εξαίρεση θα ήταν, σε κάθε περίπτωση, επίσης δικαιολογημένη επειδή η εξαίρεση πραγματεύεται τις ανησυχίες περί διπλής φορολόγησης αλλά και ευθυγραμμίζεται με την κατευθυντήρια αρχή του ΦΑΜ της αντιστοίχισης του φόρου με το ταξίδι.

5.2.1. Όσον αφορά τον σκοπό του ΦΑΜ

- (84) Η Aer Lingus αναζήτησε διευκρινίσεις από τους Επιτρόπους Εσόδων (Revenue Commissioners) ως προς την ερμηνεία του νόμου περί δημόσιων οικονομικών. Στις 30 Μαρτίου 2009, οι Επίτροποι των Εσόδων έστειλαν επιστολή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην Aer Lingus με διασαφήνιση της ερμηνείας του νόμου περί δημόσιων οικονομικών. Η Aer Lingus υποστηρίζει ότι βάσει της εν λόγω ηλεκτρονικής επιστολής, είναι σαφές από την ερμηνεία του άρθρου 55

⁽¹⁾ Αναφορικά με τη σκέψη 49 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

παράγραφος 2 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών ότι ο φόρος πρέπει να καθορίζεται βάσει του τελικού προορισμού, ανεξάρτητα από τους τόπους ενδιάμεσων στάσεων. Η Aer Lingus καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ασχέτως του αριθμού των τμημάτων που περιλαμβάνει ένα ταξίδι, ο φόρος επιβάλλεται βάσει του τελικού προορισμού του επιβάτη και εκτιμάται άπαξ, αναφορικά με το συνολικό ταξίδι, ανεξάρτητα με το εάν περιλαμβάνει μια ή περισσότερες πτήσεις. Το σχετικό απόσπασμα από την ηλεκτρονική επιστολή της 30ής Μαρτίου 2009, έχει ως εξής:

«Η πτήση περατώνεται στον τελικό προορισμό του επιβάτη όπως έχει γίνει η κράτηση από τον επιβάτη, ανεξάρτητα από το δρομολόγιο που έχει προγραμματιστεί για αυτόν προκειμένου να φτάσει στον τελικό προορισμό από τον αερομεταφορέα. Στο σενάριο που περιγράφετε για τις διατλαντικές πτήσεις [Shannon-Δουβλίνο-Σικάγο], αν ένα άτομο κάνει κράτηση από το Shannon για Σικάγο με την Aer Lingus, ο φορολογικός συντελεστής που θα πρέπει να εφαρμόσει η Aer Lingus είναι 10 EUR, καθώς ο τόπος όπου τελειώνει το ταξίδι είναι το Σικάγο δηλαδή σε απόσταση άνω των 300 km από τον αερολιμένα του Δουβλίνου. Το γεγονός ότι υπάρχει ενδιάμεση στάση κατά την πορεία του δρομολογίου δεν αλλάζει τη θέση» (η έμφαση προστέθηκε από την Aer Lingus).

- (85) Η Aer Lingus θεωρεί την ερμηνεία συνεπή με τους ορισμούς των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών που αναφέρονται στο «ταξίδι» του επιβάτη αντί της πτήσης του επιβάτη. Σύμφωνα με την Aer Lingus, συνεπάγεται ότι ένα «ταξίδι» μπορεί να είναι απευθείας ή μπορεί να περιλαμβάνει ενδιάμεση στάση που δεν υπερβαίνει τις έξι ώρες.

5.2.2. Όσον αφορά τους λόγους φορολόγησης ταξιδιού του επιβάτη από την Ιρλανδία και όχι της πτήσης μετεπιβίβασης/διέλευσης

- (86) Σύμφωνα με την Aer Lingus, η επίμαχη εξαίρεση αποτελεί την εφαρμογή της βασικής αρχής ότι ο φόρος πρέπει να προσδιορίζεται βάσει του τελικού προορισμού, μη λαμβανομένων υπόψη οιωνδήποτε τύπων ενδιάμεσων στάσεων.
- (87) Η Aer Lingus υποστηρίζει, επιπλέον, ότι η εξαίρεση θα εξυπηρετούσε τον σκοπό της αποφυγής της διπλής φορολόγησης όχι μόνον στην Ιρλανδία, αλλά επίσης και διασυννοριακά. Από αυτήν την άποψη η Aer Lingus αναφέρεται σε απόσπασμα της ηλεκτρονικής επιστολής που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 84 που είχε λάβει από τους Επιτρόπους των Εσόδων:

«Η συνέπεια του ορισμού του “μετεπιβιβαζόμενου επιβάτη” είναι να αποφευχθεί η χωριστή χρέωση φόρου για κάθε σκέλος του ταξιδιού [...], όταν μια πτήση πραγματοποιείται εντός 6 ωρών από την άλλη. Αν οι πτήσεις απείχαν περισσότερο από 6 ώρες, η εξαίρεση του “μετεπιβιβαζόμενου επιβάτη” δεν θα εφαρμόζοταν και κάθε στοιχείο του ταξιδιού θα υπέκειτο σε χωριστό φόρο (ήτοι δύο αναχωρήσεις ή καθεμία εξ αυτών υποκείμενη στον κατάλληλο συντελεστή ΦΑΜ)» (η έμφαση προστέθηκε από την Aer Lingus).

- (88) Επί της βάσης του αποσπάσματος που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 87, η Aer Lingus καταλήγει στο συμπέρασμα ότι κατά πόσον ο επιβάτης που αναχωρεί σε πτήση που αποτελεί μέρος δρομολογίου δύο (ή περισσότερων τμημάτων) από αερολιμένα της Ιρλανδίας υπόκειται στον ΦΑΜ εξαρτάται πρώτον από τον τόπο αναχώρησης της πρώτης πτήσης, και δεύτερον από τον τόπο άφιξης του τελικού προορισμού. Αυτό θα οδηγούσε σε αποφυγή:

— της εφαρμογής του ΦΑΜ επί περισσότερων του ενός σκελών του ταξιδιού· και

— της εφαρμογής του ΦΑΜ σε ένα σκέλος του ταξιδιού ενώ ισοδύναμος φόρος άλλης δικαιοδοσίας ήδη εφαρμόζεται επί του ίδιου ταξιδιού.

- (89) Η Aer Lingus εξηγεί ότι η επίμαχη εξαίρεση δεν είναι μοναδική ως προς τον ΦΑΜ της Ιρλανδίας, αλλά εγγενές χαρακτηριστικό και άλλων καθεστώτων φορολόγησης των αερομεταφορών. Από αυτήν την άποψη, η Aer Lingus επισημαίνει την εφαρμογή του φόρου επιβατών («APD») στο Ηνωμένο Βασίλειο, που θα αντιμετώπιζε τις πτήσεις με ανταπόκριση ως ένα ενιαίο ταξίδι αντί δύο διακριτών ταξιδιών υπό την προϋπόθεση ότι η πτήση ανταπόκρισης πληροί ορισμένες καθορισμένες απαιτήσεις⁽¹⁾. Η Aer Lingus εξηγεί περαιτέρω ότι ενώ ο ορισμός του τι συνιστά «πτήση με ανταπόκριση» εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένου του κενού χρονικού διαστήματος μεταξύ των σχετικών πτήσεων και του κατά πόσον η ανταπόκριση είναι με πτήση εσωτερικού ή με διεθνή πτήση, η επικαλυπτόμενη αρχή, κατά την άποψη της Aer Lingus, συνίσταται στο ότι οι πτήσεις με ανταπόκριση αντιμετωπίζονται ως ένα ενιαίο ταξίδι και ο APD εφαρμόζεται μόνο επί ταξιδιών που έχουν απαραίτητως ξεκινήσει από το Ηνωμένο Βασίλειο. Κατ' εξαίρεση, οι πτήσεις με προέλευση και προορισμό την ίδια χώρα δεν θα θεωρούνται ως πτήσεις με ανταπόκριση (για παράδειγμα, Παρίσι-Λονδίνο-Μασσαλία) και ο APD θα εφαρμόζεται στα ταξίδια που ξεκινούν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Aer Lingus περαιτέρω σημειώνει ότι προκειμένου να είναι επιλέξιμες για την εξαίρεση των πτήσεων με ανταπόκριση, οι συνδεδεμένες πτήσεις πρέπει να αναγράφονται λεπτομερώς στο ίδιο εισιτήριο ή στα συνδεδεμένα εισιτήρια και επομένως οι αυτό-συνδέσεις δεν θα τύχουν εξαίρεσης.

⁽¹⁾ Αναφορικά με τον ιστοχώρο της HM Revenue and Customs, ειδική ανακοίνωση 550: Φόρος επιβατών (Air Passenger Duty), <https://www.gov.uk/government/publications/excise-notice-550-air-passenger-duty/excise-notice-550-air-passenger-duty>

(90) Η Aer Lingus αναφέρει περαιτέρω παραδείγματα φόρων ⁽¹⁾:

- Γαλλία: Ο γαλλικός φόρος *Aviation Civile Taxe* εξαιρεί τους επιβάτες με ανταπόκριση σε γαλλικό αερολιμένα (ενδιάμεση στάση κάτω των 24 ωρών) και τους απευθείας μετεπιβιβαζόμενους επιβάτες (ίδιος αριθμός πτήσης και ίδιο αεροσκάφος). Ο φόρος υπολογίζεται σε συνάρτηση με το τελικό σημείο του ταξιδιού με ένα εισιτήριο.
- Αυστρία: Ο φόρος υπολογίζεται σε συνάρτηση με το πλέον απομακρυσμένο σημείο που εμφανίζεται στο δρομολόγιο του ενός εισιτηρίου με μια πτήση με ανταπόκριση, αν η μετεπιβίβαση είναι εντός 24 ωρών.
- Γερμανία: Φόρος επί της βάσης του πλέον απομακρυσμένου γεωγραφικού σημείου που αναγράφεται στο εισιτήριο· ισχύει κανόνας 12 ή 24 ωρών, σε συνάρτηση με τη χώρα μετεπιβίβασης.

5.2.3. Όσον αφορά την εφαρμογή του ΦΑΜ πριν και μετά το 2011

(91) Η Aer Lingus παρείχε παραδείγματα, που αναπαράγονται στον πίνακα 2, προκειμένου να καταδείξει την εφαρμογή του ΦΑΜ, καθώς και τους λόγους για την εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών.

Πίνακας 2

Παραδείγματα εφαρμογής του ΦΑΜ πριν και μετά το 2011 που παρείχε η Air Lingus

Διαδρομή		Πριν από το 2011 (EUR)	Μετά το 2011 (EUR)	Οι γενεσιουργοί αιτίες του φόρου
1	Δουβλίνο-Νέα Υόρκη	10	3	— Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα — Απόσταση ταξιδιού: άνω των 300 km
2	Νέα Υόρκη- Δουβλίνο	0	0	— Χωρίς αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα — Πιθανώς υπόκειται σε φόρο των Η.Π.Α.
3	Δουβλίνο-Μάντσεστερ	2	3	— Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα — Απόσταση ταξιδιού: κάτω των 300 km
4	Μάντσεστερ-Δουβλίνο	0	0	— Χωρίς αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα — Πιθανώς υπόκειται σε φόρο του ΗΒ
5	Λονδίνο- Δουβλίνο-Νέα Υόρκη Ενδιάμεση στάση λιγότερο από έξι ώρες	0	0	— Αναχώρηση από αερολιμένα του ΗΒ μη υποκείμενη σε ιρλανδικό φόρο, αλλά υποκείμενη σε φόρο του ΗΒ — Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα εξαιρούμενη του ιρλανδικού φόρου καθώς συνιστά μετεπιβίβαση όπως ορίστηκε
6	Λονδίνο- Δουβλίνο-Νέα Υόρκη Ενδιάμεση στάση περισσότερη από έξι ώρες	10	3	— Αναχώρηση από αερολιμένα του ΗΒ μη υποκείμενη σε ιρλανδικό φόρο, αλλά υποκείμενη σε φόρο του ΗΒ — Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα εξαιρούμενη του ιρλανδικού φόρου καθώς συνιστά μετεπιβίβαση όπως ορίστηκε: απόσταση ταξιδιού άνω των 300 km

⁽¹⁾ Η Aer Lingus παρέθεσε αποσπάσματα από τον κατάλογο της IATA για τους φόρους και τα τέλη επί εισιτηρίων και αερολιμένων (IATA List of Ticket and Airport Taxes and Fees) και παρείχε λεπτομέρειες για τους αυστριακούς, γερμανικούς και γαλλικούς φόρους.

Διαδρομή		Πριν από το 2011 (EUR)	Μετά το 2011 (EUR)	Οι γενεσιουργοί αιτίες του φόρου
7	Νέα Υόρκη - Shannon- Δουβλίνο Ενδιάμεση στάση λιγότερο από έξι ώρες	0	0	— Αναχώρηση από αερολιμένα των Η.Π.Α. μη υποκείμενη σε ιρλανδικό φόρο, αλλά πιθανώς υποκείμενη σε φόρο των Η.Π.Α. — Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα εξαιρούμενη του ιρλανδικού φόρου καθώς συνιστά μετεπιβίβαση όπως ορίστηκε
8	Νέα Υόρκη - Shannon- Δουβλίνο Ενδιάμεση στάση περισσότερο από έξι ώρες	2	3	— Αναχώρηση από αερολιμένα των Η.Π.Α. μη υποκείμενη σε ιρλανδικό φόρο, αλλά πιθανώς υποκείμενη σε φόρο των Η.Π.Α. — Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα εξαιρούμενη του ιρλανδικού φόρου καθώς συνιστά μετεπιβίβαση όπως ορίστηκε: απόσταση ταξιδιού άνω των 300 km
9	Δουβλίνο - Shannon-Νέα Υόρκη Ενδιάμεση στάση λιγότερο από έξι ώρες	10	3	— Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα (DUB): υποκείμενη σε ιρλανδικό φόρο — Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα (SNN) εξαιρούμενη του ιρλανδικού φόρου καθώς συνιστά μετεπιβίβαση όπως ορίστηκε — Απόσταση ταξιδιού: άνω των 300 km
10	Δουβλίνο - Shannon-Νέα Υόρκη Ενδιάμεση στάση περισσότερο από έξι ώρες	12	6	— Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα (DUB): Υποκείμενη σε ιρλανδικό φόρο και απόσταση ταξιδιού κάτω των 300 km — Αναχώρηση από ιρλανδικό αερολιμένα εξαιρούμενη του ιρλανδικού φόρου καθώς συνιστά μετεπιβίβαση όπως ορίστηκε: απόσταση ταξιδιού άνω των 300 km.

(92) Η Aer Lingus παρείχε σχόλια για τον πίνακα 2:

- Ο πίνακας 2 παρέχει παραδείγματα από τον ΦΑΜ που εισπράχτηκε στην πράξη σε διάφορα δρομολόγια, σύμφωνα με τις σύγχρονες οδηγίες που παρείχαν οι Επίτροποι των Εσόδων (όπως αναφέρθηκε στις αιτιολογικές σκέψεις 84 και 87).
- τα παραδείγματα 1 έως 4 που είναι όλα ταξίδια ενιαίας πτήσης, καταδεικνύουν ότι η πτήση πρέπει να αναχωρεί από αερολιμένα της Ιρλανδίας για να αποτελεί γενεσιουργό αιτία του φόρου στο πλαίσιο του ιρλανδικού ΦΑΜ.
- τα παραδείγματα 5 έως 8 τα οποία αφορούν ταξίδια που ξεκινούν εκτός Ιρλανδίας, καταδεικνύουν τον τρόπο που η εξαίρεση αποφεύγει την υποχρέωση επιβάτη να καταβάλλει φόρο επί αεροπορικών ταξιδιών σε διαφορετικές δικαιοδοσίες όσον αφορά το ίδιο ταξίδι και ότι η ενδιάμεση στάση πρέπει να περιορίζεται σε έξι ώρες.
- τα παραδείγματα 9 και 10, τα οποία αφορούν ταξίδια που ξεκινούν στην Ιρλανδία με πτήση με ανταπόκριση στην Ιρλανδία, καταδεικνύουν τον τρόπο που η εξαίρεση αποφεύγει την υπαγωγή του επιβάτη στον ΦΑΜ για περισσότερες από μια φορές, υπό την προϋπόθεση ότι η ενδιάμεση στάση δεν υπερβαίνει τις 6 ώρες και ότι ο φόρος υπολογίζεται σε συνάρτηση με ολόκληρο το ταξίδι.

5.2.4. Όσον αφορά την εφαρμογή του ΦΑΜ από την Aer Lingus και την εξαίρεση της μετεπιβίβασης/διεύλεσης

(93) Η Aer Lingus αναφέρεται στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας όπου έγινε αναφορά σε επιστολή της Ιρλανδίας της 15ης Οκτωβρίου 2009, στην οποία εξήγησε ότι στην περίπτωση ταξιδιού που συμπεριλαμβάνει πολλά μέρη, ο ΦΑΜ εξαιρεί το πρώτο σκέλος ενός τέτοιου ταξιδιού⁽¹⁾. Η Aer Lingus τονίζει ότι δεν αναγνωρίζει αυτήν την αρχή και δεν δύναται να διευκρινίσει γιατί προτάθηκε μια τέτοια αρχή.

⁽¹⁾ Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 19 και 20 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

- (94) Σύμφωνα με την Aer Lingus, μια τέτοια αρχή δεν ευθυγραμμίζεται με τις οδηγίες των Επιτρόπων των Εσόδων που περιλαμβάνονται στην ηλεκτρονική επιστολή της 30ής Μαρτίου 2009, που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 84, και δεν αποτελεί τον τρόπο σύμφωνα με τον οποίο υπολογίστηκε ο ΦΑΜ από την Aer Lingus στην πράξη. Δεν θα ήταν συνεπής ούτε με τα παραδείγματα στη σκέψη 20 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, τα οποία δεν παρουσιάζουν την εφαρμογή της εξαίρεσης των μετεπιβιβαζόμενων επιβατών στο πρώτο σκέλος του ταξιδιού, αλλά μάλλον καταδεικνύουν ότι ένα ταξίδι δεν υπόκειται σε ΦΑΜ εφόσον ξεκινά εκτός Ιρλανδίας ⁽¹⁾.
- (95) Η Aer Lingus υποστηρίζει ότι εισέπραττε τον ΦΑΜ σύμφωνα με τις οδηγίες των Επιτρόπων των Εσόδων και κατέγραφε σε αναφορά το ποσό μέσω αυτό-δήλωσης στις αρχές ⁽²⁾.

5.2.5. Όσον αφορά την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης

- (96) Η Aer Lingus υποστηρίζει ότι δεν υφίσταται επιλεκτικότητα στην εξαίρεση μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών από τον ΦΑΜ. Σύμφωνα με την Aer Lingus, η παράβλεψη του μετεπιβιβαζόμενου ή διερχόμενου επιβάτη είναι εγγενής στο καθεστώς του ΦΑΜ, καθώς ο ΦΑΜ δεν εφαρμόζεται σε ορισμένα τμήματα του ταξιδιού. Αντιθέτως, η γενεσιουργός αιτία του φόρου είναι ταξίδι που ξεκίνησε από την Ιρλανδία και ο οφειλόμενος φόρος εξαρτάται από τον τελικό προορισμό που αναφέρεται στο εισιτήριο, ανεξαρτήτως του κατά πόσον ο επιβάτης παίρνει μια ή περισσότερες πτήσεις ώστε να φτάσει στον τελικό προορισμό.
- (97) Από αυτήν την άποψη, η Aer Lingus αναφέρεται στη σκέψη 41 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, όπου η Επιτροπή υιοθέτησε την προκαταρκτική άποψη ότι η γενεσιουργός αιτία του φόρου είναι ταξίδι που ξεκινά στην Ιρλανδία και ότι ο οφειλόμενος φόρος εξαρτάται από τον τελικό προορισμό που αναγράφεται στο εισιτήριο, ανεξαρτήτως του κατά πόσον ο επιβάτης παίρνει μια ή περισσότερες πτήσεις ώστε να φτάσει στον τελικό προορισμό.

«Ένα άλλο πιθανό σύστημα αναφοράς ενδέχεται να είναι φόρος που χρεώνεται όσον αφορά αεροπορικό ταξίδι από αερολιμένα της Ιρλανδίας, και η έννοια “αεροπορικό ταξίδι” γίνεται κατανοητή ως ένα ταξίδι από αερολιμένα της Ιρλανδίας προς έναν τελικό προορισμό, το οποίο μπορεί να συνίσταται από ένα ή περισσότερα μέρη. Αν αυτό ήταν το σωστό σύστημα αναφοράς, φαίνεται προφανές ότι ο ΦΑΜ δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε μετεπιβιβαζόμενους ή διερχόμενους επιβάτες. Συνεπώς, το μέτρο δεν είναι επιλεκτικό» (έμφαση που δόθηκε από την Aer Lingus).

5.2.6. Όσον αφορά άλλα θέματα

- (98) Στο πλαίσιο της υπόθεσης ότι η Επιτροπή επρόκειτο να διατηρήσει την προκαρκτική της άποψη ότι το σύστημα αναφοράς του ΦΑΜ είναι η φορολόγηση κάθε αναχώρησης (μεμονωμένα), η Aer Lingus παρατήρησε ότι:
- η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων/διερχόμενων επιβατών δεν είναι επιλεκτική· και
 - ακόμη και εάν η εξαίρεση θεωρείτο επιλεκτική, θα ήταν αιτιολογημένη.

5.2.6.1. Ως προς το πρώτο σημείο «η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων/διερχόμενων επιβατών δεν είναι επιλεκτική»

- (99) Αναφερόμενη στη νομολογία ⁽³⁾, η Aer Lingus παρατηρεί ότι η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε αναχωρήσεις μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών θα ήταν επιλεκτική μόνον εάν εισήγαγε διαφορές μεταξύ των οικονομικών φορέων οι οποίοι, στο πλαίσιο του στόχου που ανατίθεται στον ΦΑΜ, βρίσκονται σε συγκρίσιμες πραγματικές και νομικές καταστάσεις. Από αυτήν την άποψη, η Aer Lingus αναφέρεται στο ερώτημα κατά πόσον η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες ωφελεί τους αερομεταφορείς, όπως η Aer Lingus (που προσφέρει ενιαία εισιτήρια για τέτοια ταξίδια που περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερες πτήσεις) έναντι των αερομεταφορών από σημείο σε σημείο (που δεν προσφέρουν ενιαία εισιτήρια για τέτοια ταξίδια και έπρεπε επομένως να εφαρμόζουν τον ΦΑΜ για κάθε πτήση για τους επιβάτες, το ταξίδι των οποίων περιλάμβανε αυτό-σύνδεση).
- (100) Η Aer Lingus καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεδομένης της διαφορετικής πραγματικής και νομικής κατάστασης ανάμεσα σε αμιγώς από σημείο σε σημείο υπηρεσίες και υπηρεσίες ενιαίου εισιτηρίου -ιδίως το διαφορετικό κόστος για τον φορέα και το επίπεδο υπηρεσίας στον επιβάτη- η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών δεν ήταν επιλεκτική, κυρίως για τους ακόλουθους λόγους:
- σίγουρα υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό των επιβατών της Aer Lingus που επιλέγει να κάνει αυτό-σύνδεση (self-connect) ⁽⁴⁾, για οποιονδήποτε λόγο, ανεξάρτητα με το γεγονός ότι η Aer Lingus έχει τη δυνατότητα να παρέχει

⁽¹⁾ Βλέπε τα παραδείγματα που περιλαμβάνονται στην παράγραφο 20 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας που αναπαράγεται στην αιτιολογική σκέψη 91 παραπάνω.

⁽²⁾ Η Aer Lingus παρείχε παράδειγμα τέτοιας αναφοράς και εξήγησε ότι ο υπολογισμός που παρουσιάζεται απλά αφαιρεί έναν δηλωμένο αριθμό μετεπιβιβαζόμενων/διερχόμενων επιβατών.

⁽³⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 2001, *Adria-Wien Pipeline και Wietersdorfer & Zementwerke*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598.

⁽⁴⁾ Ο/η επιβάτης που κάνει διάφορες ανεξάρτητες κρατήσεις για διαφορετικές πτήσεις για να οργανώσει το ταξίδι του/της, σε αντίθεση με το να κάνει μια ενιαία κράτηση που καλύπτει διάφορες πτήσεις με τον ίδιο πάροχο υπηρεσιών.

ενιαία εισιτήρια για ολόκληρο το ταξίδι. Εξ ορισμού, η Aer Lingus δεν είναι σε θέση να αναγνωρίσει ή να ποσοτικοποιήσει τον αριθμό των επιβατών που προτιμούν να ταξιδεύουν σε αυτό-συνδεδεμένη βάση -όχι περισσότερο από ότι μπορούν οι αερομεταφορείς από σημείο σε σημείο να ποσοτικοποιήσουν με σαφήνεια τέτοιους επιβάτες (που μπορούν, για παράδειγμα, να αυτό-συνδεθούν σε άλλον αερομεταφορέα). Για εκείνους τους επιβάτες που προβαίνουν σε αυτό-σύνδεση, η Aer Lingus βρίσκεται σε ίδια πραγματική και νομική θέση με τους αμιγώς από σημείο σε σημείο αερομεταφορείς.

- Η κατάσταση της Aer Lingus είναι, ωστόσο, πραγματικά και νομικά διαφορετική για εκείνους τους επιβάτες που αγοράζουν ταξίδια με μετεπιβίβαση ή διέλευση με ένα ενιαίο εισιτήριο. Από αυτήν την άποψη, η Aer Lingus αναφέρεται σε τμήμα της τελευταίας πρότασης της σκέψης 35 [44] ⁽¹⁾ της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, όπου, σύμφωνα με την Aer Lingus, η Επιτροπή η ίδια αναγνωρίζει ότι «μπορεί να ενδείκνυται να γίνει διάκριση της νομικής και πραγματικής κατάστασης των αεροπορικών εταιρειών που παρέχουν μόνον υπηρεσίες από σημείο σε σημείο από εκείνη των αεροπορικών εταιρειών που επίσης παρέχουν υπηρεσίες που αφορούν μετεπιβίβαση ή διέλευση σε τέτοιον αερολιμένα».
- (101) Αναφορικά με τα αποσπάσματα της απόφασης κίνησης της διαδικασίας που αφορούν τις διαφορές ανάμεσα στα ταξίδια που περιλαμβάνουν διάφορες πτήσεις στο πλαίσιο ενιαίας κράτησης και τα ταξίδια που αφορούν διάφορες πτήσεις στο πλαίσιο χωριστών κρατήσεων, η Aer Lingus, στο πλαίσιο της επιλεκτικότητας, διατυπώνει επίσης τις ακόλουθες παρατηρήσεις:
- όσον αφορά το απόσπασμα «τα επιχειρηματικά μοντέλα των αεροπορικών εταιρειών που επικεντρώνονται στις υπηρεσίες από σημείο σε σημείο και εκείνων που παρέχουν υπηρεσίες που ενδέχεται να αφορούν μετεπιβίβαση ή διέλευση διαφέρουν πολύ.» ⁽²⁾ Η Aer Lingus τονίζει ότι εφαρμόζει ορισμένες διαδικασίες για να εξυπηρετήσει τους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες. Αυτό αφορά την εκτέλεση ομοιογενούς μετεπιβίβασης όπως τα γραφεία μετεπιβίβασης και οι ναύλοι μετεπιβίβασης και η ανάληψη ευθύνης για τις απολεσθείσες ανταποκρίσεις των πτήσεων (όπως για παράδειγμα η παροχή φροντίδας και βοήθειας, διαμονής). Σύμφωνα με την Aer Lingus, αυτές οι διαδικασίες αποτελούν σημαντικές δαπάνες και ευθύνες, και καμία από αυτές δεν εφαρμόζεται σε αυτό-συνδεδεμένους επιβάτες.
 - όσον αφορά το απόσπασμα «οι υπηρεσίες που αφορούν μετεπιβίβαση/διέλευση συνιστούν, από την άποψη του επιβάτη, ταξίδι από τον αερολιμένα προέλευσης στον αερολιμένα προορισμού και όχι δύο διακριτά ταξίδια» ⁽³⁾. Η Aer Lingus εξηγεί ότι, για τους επιβάτες, η εμπειρία από την υπηρεσία είναι επίσης διαφορετική, με την αποφυγή πολλών ελέγχων εισιτηρίων, πολλαπλών εισιτηρίων, πιθανώς διαφορετικών διευθετήσεων για τις αποσκευές κ.λπ.
 - όσον αφορά το απόσπασμα «ολόκληρο το ταξίδι που αφορά δύο ή περισσότερα τμήματα πωλείται ως ένα και μπορεί να διανυθεί με ένα ενιαίο εισιτήριο.» ⁽⁴⁾ Η Aer Lingus εξηγεί ότι αυτή προφανώς δεν είναι η περίπτωση που συντρέχει για ένα αυτό-συνδεδεμένο ταξίδι. Στην πραγματικότητα, ένα αυτό-συνδεδεμένο ταξίδι θα αφορούσε τουλάχιστον δύο χωριστά εισιτήρια (και δύο χωριστές συμβάσεις) πιθανόν με δύο διαφορετικές αεροπορικές εταιρείες. Το ενιαίο εισιτήριο θα βασιζόταν σε μια ενιαία σύμβαση με μια αεροπορική εταιρεία.
 - όσον αφορά το απόσπασμα «οι επιβάτες κατά κανόνα δεν πρέπει να αναζητούν τις αποσκευές τους κατά τη μετεπιβίβαση.» ⁽⁵⁾ Σύμφωνα με την Aer Lingus, αυτό είναι πράγματι το αντίθετο των αυτό-συνδεδεμένων επιβατών. Δεν υπάρχουν υπηρεσίες μεταφοράς αποσκευών για τους αυτό-συνδεδεμένους επιβάτες σε κανέναν από τους ιρλανδικούς αερολιμένες.
 - Όσον αφορά το απόσπασμα «οι έλεγχοι των επιβατών και των αποσκευών είναι κατά κανόνα διαφορετικοί.» ⁽⁶⁾ Η Aer Lingus εξηγεί ότι οι αυτό-συνδεδεμένοι επιβάτες θα πρέπει να κάνουν έλεγχο εισιτηρίων για κάθε πτήση χωριστά.

5.2.6.2. Ως προς το δεύτερο σημείο «ακόμη και εάν η εξαίρεση θεωρείτο επιλεκτική, θα ήταν αιτιολογημένη»

- (102) Η Aer Lingus παρατηρεί ότι το μέτρο αποφεύγει τη διπλή φορολόγηση και εφαρμόζεται εντός της Ιρλανδίας, καθώς και διασυννοριακά. Μια τέτοια εξαίρεση όντως θα εφαρμοζόταν από κοινού και από άλλες δικαιοδοσίες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο.
- (103) Η Aer Lingus παρατηρεί περαιτέρω ότι η κατευθυντήρια και βασική αρχή του ΦΑΜ έγκειται στο ότι υπολογίζεται σε συνάρτηση με ολόκληρο το ταξίδι. Στην περίπτωση ενός ενιαίου εισιτηρίου, το ενιαίο εισιτήριο ισούται με ένα ενιαίο ταξίδι (στο μέτρο που οιαδήποτε ενδιάμεση στάση διαρκεί λιγότερο από έξι ώρες). Ωστόσο, για μια αυτό-συνδεδεμένη υπηρεσία πτήσης με ανταπόκριση με δύο χωριστές κρατήσεις, κάθε κράτηση θα θεωρείτο ως χωριστή από τα συστήματα κρατήσεων των αεροπορικών εταιρειών και δεν θα αναγνωρίζονταν οι επιβάτες ως μετεπιβιβαζόμενοι.

⁽¹⁾ Η Aer Lingus εσφαλμένα αναφέρθηκε στη σκέψη 45 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας που ωστόσο δεν περιλαμβάνει την πρόταση που αναφέρεται στο οικείο απόσπασμα των σχολίων της για την απόφαση κίνησης της διαδικασίας.

⁽²⁾ Σκέψη 45 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

⁽³⁾ Σκέψη 45 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

⁽⁴⁾ Σκέψη 45 δεύτερο μισό της πρότασης της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

⁽⁵⁾ Σκέψη 45 δεύτερο μισό της πρότασης της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

5.3. Σχόλια από την Ιρλανδία για τις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών

- (104) Συνολικά, η Ιρλανδία συμφώνησε με τα σημεία που διατυπώθηκαν από την Aer Lingus με την εξαίρεση εκείνων που συνοψίζονται στις αιτιολογικές σκέψεις 93 και 94. Σύμφωνα με την Ιρλανδία, η Aer Lingus αναφέρθηκε σε μια επιστολή από την Ιρλανδία της 15ης Οκτωβρίου 2009 λέγοντας ότι εάν ένα ταξίδι περιλάμβανε διάφορα μέρη, το πρώτο σκέλος θα εξαιρείτο πάντα από τον ΦΑΜ. Η Ιρλανδία αναφέρθηκε στην επιστολή της, της 22ας Δεκεμβρίου 2015, στην οποία εξηγούσε ότι αυτό ήταν μια παρανόηση. Με την επιστολή της Ιρλανδίας της 15ης Οκτωβρίου 2009 είχε δοθεί συγκεκριμένο παράδειγμα στο οποίο το πρώτο σκέλος του ταξιδιού δεν υπέκειτο στον ΦΑΜ. Ωστόσο, η Ιρλανδία θεωρεί ότι αυτό δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ως μια γενική δήλωση ότι το πρώτο σκέλος ήταν πάντα εξαιρετέο.
- (105) Όσον αφορά τα σχόλια που διατυπώθηκαν από την Ryanair ως προς τον καταβλητέο φόρο (βλέπε Αιτιολογική σκέψη 65), η Ιρλανδία υπογράμμισε ότι η Ryanair δεν μετέφερε η ίδια μετεπιβιβαζόμενους ή διερχόμενους επιβάτες και δεν είχε συνεπώς πρακτική εμπειρία εφαρμογής των κανόνων που αφορούν τον ΦΑΜ. Ούτε εξηγεί το σκεπτικό της η Ryanair, σύμφωνα με την Ιρλανδία.

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΜΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΜΕΤΕΠΙΒΙΒΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΥΣ ΕΠΙΒΑΤΕΣ

6.1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις: η δέουσα ερμηνεία του ΦΑΜ όσον αφορά την εξαίρεση για μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες

- (106) Στην επιστολή της 15ης Οκτωβρίου 2009, η Ιρλανδία δήλωσε ότι η εξαίρεση για μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες διασφαλίζει ότι το «πρώτο σκέλος» του συνολικού ταξιδιού δεν υπόκειται σε ΦΑΜ. Η εν λόγω δήλωση οδήγησε σε σύγχυση αναφορικά με τη σωστή ερμηνεία της εξαίρεσης, όπως είναι προφανές από την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-512/11.
- (107) Στο πλαίσιο των σχολίων που ελήφθησαν από την Ιρλανδία και τρίτα μέρη, είναι τώρα σαφές ότι η ιρλανδική νομοθεσία θα πρέπει να γίνεται κατανοητή, όπως ορίζεται στο τμήμα 2.2 παραπάνω.
- (108) Όπως εξηγείται εκεί, στο πλαίσιο του άρθρου 55 παράγραφος 2 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών οι αεροπορικές εταιρείες είναι υπόχρεες να καταβάλλουν τον ΦΑΜ για κάθε αναχώρηση επιβάτη επί αεροσκάφους από αερολιμένα που βρίσκεται στην Ιρλανδία, ενώ οι μετεπιβιβαζόμενοι και διερχόμενοι επιβάτες δεν θεωρούνται επιβάτες κατά την έννοια του άρθρου 55 παράγραφος 2 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών και επομένως ο ΦΑΜ δεν εφαρμόζεται στην αναχώρησή τους. Συνεπώς, δεν μπορεί να ειπωθεί σε γενικές γραμμές ότι ο ΦΑΜ εφαρμόζεται σε ορισμένο σκέλος ενός αεροπορικού ταξιδιού.
- (109) Θα πρέπει να σημειωθεί ότι όταν εκδόθηκε η απόφαση του 2011 υπήρχαν δύο διαφορετικοί συντελεστές που εφαρμόζονταν σε πτήσεις με προορισμούς σε απόσταση έως 300 χιλιομέτρων από τον αερολιμένα του Δουβλίνου και σε όλες τις υπόλοιπες πτήσεις. Είναι τώρα σαφές ότι ο εφαρμοστέος συντελεστής φόρου εξαρτήθηκε από την απόσταση για τον τελικό προορισμό, ανεξάρτητα από τον τόπο διέλευσης ή μετεπιβίβασης. Για παράδειγμα, το ταξίδι από το Δουβλίνο στη Νέα Υόρκη με ενδιάμεση στάση στο Shannon θα φορολογούνταν με συντελεστή 10 EUR και όχι με 2 EUR. Η αναχώρηση από τον αερολιμένα του Δουβλίνου θα δημιουργούσε φορολογία με συντελεστή 10 EUR του ΦΑΜ, ακόμη και εάν το Shannon βρίσκεται εντός 300 km από τον αερολιμένα του Δουβλίνου, καθώς η απόσταση από τον αερολιμένα του Δουβλίνου στη Νέα Υόρκη υπερβαίνει το εν λόγω κατώτατο όριο. Επιπλέον, η αναχώρηση από την ενδιάμεση στάση στον αερολιμένα του Shannon δεν υπόκειται σε ΦΑΜ, δεδομένου ότι ο επιβάτης είναι μετεπιβιβαζόμενος ή διερχόμενος στον εν λόγω αερολιμένα.
- (110) Η επιλεξιμότητα ενός επιβάτη ως μετεπιβιβαζόμενου ή διερχόμενου σε ιρλανδικό αερολιμένα δεν εξαρτιόταν από την τοποθεσία του αερολιμένα από τον οποίο ήρθε ο επιβάτης όταν προσγειώθηκε στον ιρλανδικό αερολιμένα, π.χ. στην περίπτωση ταξιδιού από το Λονδίνο στη Νέα Υόρκη με ενδιάμεση στάση κάτω των έξι ωρών στο Shannon. Δεν θα οφειλόταν ΦΑΜ για ένα τέτοιο ταξίδι, καθώς ο αερολιμένας αναχώρησης του Λονδίνου βρίσκεται εκτός Ιρλανδίας, ενώ ο επιβάτης δικαιούται να θεωρηθεί μετεπιβιβαζόμενος ή διερχόμενος επιβάτης όταν αναχωρεί από τον αερολιμένα του Shannon.

6.2. Ύπαρξη ενίσχυσης

6.2.1. Εισαγωγή

- (111) Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως.

- (112) Κατά συνέπεια, για τον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια της διάταξης αυτής πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: i) το μέτρο πρέπει να καταλογίζεται στο κράτος και να χρηματοδοτείται από κρατικούς πόρους· ii) θα πρέπει να μεταβιβάζει πλεονέκτημα στον αποδέκτη του, που πρέπει να είναι επιχείρηση (δηλαδή να διεξάγει οικονομική δραστηριότητα)· iii) το εν λόγω πλεονέκτημα πρέπει να είναι επιλεκτικό· και iv) το μέτρο πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.
- (113) Σε αυτήν την περίπτωση, είναι σκόπιμο να εκτιμηθεί το πρώτον κατά πόσον η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες είναι σε θέση να μεταβιβάσει επιλεκτικό πλεονέκτημα σε ορισμένες αεροπορικές εταιρείες.

6.2.2. Επιλεκτικότητα

6.2.2.1. Εισαγωγή

- (114) Ένα μέτρο θεωρείται επιλεκτικό όταν ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
- (115) Για μέτρα που εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, οι οποίες πληρούν ορισμένα κριτήρια, που ελαφρύνουν τις επιβαρύνσεις που κανονικώς οι εν λόγω επιχειρήσεις θα έπρεπε να επωμιστούν, η επιλεκτικότητα του μέτρου θα πρέπει κατά κανόνα να αξιολογείται με την πραγματοποίηση μιας ανάλυσης σε τρία στάδια ⁽¹⁾. Αρχικά, προσδιορίζεται το κοινό ή κανονικό φορολογικό καθεστώς που είναι εφαρμοστέο στο κράτος μέλος: το «σύστημα αναφοράς». Δεύτερον, θα πρέπει να προσδιορίζεται κατά πόσον ένα συγκεκριμένο μέτρο αποτελεί παρέκκλιση από το εν λόγω σύστημα στο μέτρο που διαφοροποιεί τους οικονομικούς φορείς οι οποίοι, υπό το πρίσμα των στόχων που είναι συμφυείς με το σύστημα, βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση. Εάν το υπό ανάλυση μέτρο δεν συνιστά παρέκκλιση από το σύστημα αναφοράς, δεν είναι επιλεκτικό. Εάν αποτελεί παρέκκλιση (και ως εκ τούτου είναι εκ πρώτης όψεως επιλεκτικό), θα πρέπει να διαπιστωθεί κατά το τρίτο στάδιο της ανάλυσης κατά πόσον η παρέκκλιση δικαιολογείται από τη φύση ή από την εν γένει οικονομία του φορολογικού συστήματος αναφοράς. Εάν ένα εκ πρώτης όψεως επιλεκτικό μέτρο δικαιολογείται από τη φύση ή από την εν γένει οικονομία του συστήματος, δεν θα θεωρείται επιλεκτικό και συνεπώς δεν θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
- (116) Σε κάποιες εξαιρετικές περιπτώσεις, η ανάλυση σε τρία στάδια δεν μπορεί να εφαρμοστεί, δεδομένων των πρακτικών συνεπειών των οικείων μέτρων. Σε τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να είναι επίσης αναγκαίο να εκτιμηθεί κατά πόσον τα όρια του εν λόγω συστήματος έχουν σχεδιαστεί από το κράτος μέλος κατά τρόπο συνεπή ή, αντίθετα, κατά τρόπο σαφώς αυθαίρετο ή μεροληπτικό, ούτως ώστε να ευνοούν ορισμένες επιχειρήσεις έναντι άλλων. Διαφορετικά, αντί να ορίζει γενικούς κανόνες που έχουν εφαρμογή σε όλες τις επιχειρήσεις και από τους οποίους υφίσταται παρέκκλιση για ορισμένες επιχειρήσεις, το κράτος μέλος θα μπορούσε να επιτύχει το ίδιο αποτέλεσμα, παρακάμπτοντας τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων και προσαρμόζοντας τους κατά τρόπο τέτοιο που η ίδια η εφαρμογή τους να έχει ως αποτέλεσμα διαφορετική επιβάρυνση για διαφορετικές επιχειρήσεις ⁽²⁾. Από αυτήν την άποψη, θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν κάνει διάκριση μεταξύ των μέτρων της κρατικής παρέμβασης αναφορικά με τις αιτίες και τους στόχους τους, αλλά τα ορίζει επί της βάσης των αποτελεσμάτων τους, και συνεπώς ανεξαρτήτως των τεχνικών που χρησιμοποιούνται ⁽³⁾.
- (117) Κατωτέρω, η ανάλυση σε τρία στάδια θα εφαρμοστεί πρώτα στην εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών από τον ΦΑΜ (τμήματα 6.2.2.2 και 6.2.2.3). Δευτερευόντως, η Επιτροπή ακολούθως θα κρίνει κατά πόσον ο ΦΑΜ έχει σχεδιαστεί από το κράτος μέλος κατά τρόπο σαφώς αυθαίρετο ή μεροληπτικό, προκειμένου να ωφελήσει ορισμένες επιχειρήσεις έναντι άλλων (τμήμα 6.2.2.4.).

6.2.2.2. Προσδιορισμός του συστήματος αναφοράς

- (118) Το σύστημα αναφοράς αποτελεί το πλαίσιο αναφοράς βάσει του οποίου αξιολογείται η επιλεκτικότητα ενός μέτρου. Το σύστημα αναφοράς αποτελείται από ένα συνεκτικό σύνολο κανόνων που εφαρμόζονται εν γένει —με βάση αντικειμενικά κριτήρια— σε όλες τις επιχειρήσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του όπως ορίζεται από τον στόχο του. Ο καθορισμός του συστήματος αναφοράς εξαρτάται, συνεπώς, από στοιχεία όπως τα υποκείμενα φόρου, η φορολογητέα βάση, οι γενεσιουργοί αιτίες φόρου και οι ισχύοντες φορολογικοί συντελεστές.

⁽¹⁾ Βλέπε, για παράδειγμα., απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Σεπτεμβρίου 2011, *Paint Graphos* και λοιποί, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-78/08 έως C-80/08, EU:C:2011:550, σκέψη 49· απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Σεπτεμβρίου 2011, *Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, σκέψη 62· απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 2001, *Adria-Wien Pipeline* κατά *Finanzlandesdirektion für Kärnten*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, παράγραφοι 42-54· απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Σεπτεμβρίου 2004, *Πορτογαλία κατά Επιτροπής*, C-308/01, ECLI:EU:C:2006:252, σκέψη 72. Βλέπε επίσης σημεία 127 και 128 της ανακοίνωσης της Επιτροπής ως προς την έννοια της ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Ανακοίνωση για την έννοια της ενίσχυσης»), EE C 262 της 19.7.2016, σ. 29.

⁽²⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Νοεμβρίου 2011, *Επιτροπή και Ισπανία κατά κυβέρνησης του Γιβραλτάρ και του Ηνωμένου Βασιλείου*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-106/09 P και C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732. Βλέπε επίσης σημεία 129-131 της ανακοίνωσης για την έννοια της ενίσχυσης.

⁽³⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Δεκεμβρίου 2008, *British Aggregates* κατά *Επιτροπής*, C-487/06, ECLI:EU:C:2008:757, σκέψεις 85 και 89 και απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Σεπτεμβρίου 2011, *Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, σκέψη 51·

6.2.2.3. ΦΑΜ

- (119) Ο ΦΑΜ συνιστά διακριτό φορολογικό καθεστώς καθ'αυτό, το οποίο δεν αποτελεί μέρος ευρύτερου φορολογικού συστήματος. Συνεπώς, το σύστημα αναφοράς δεν υπερβαίνει τα όρια του ίδιου του ΦΑΜ.
- (120) Στην περίπτωση αυτή, το βασικό ερώτημα είναι κατά πόσον η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες αποτελεί μέρος του συστήματος αναφοράς ή κατά πόσον η μη εφαρμογή αποτελεί παρέκκλιση από το σύστημα αναφοράς. Στην πρώτη περίπτωση, ο ΦΑΜ θεωρείται ως φόρος που ισχύει για όλους τους επιβάτες που αναχωρούν από την Ιρλανδία με αεροπορικό ταξίδι, υπό την έννοια ότι ένα αεροπορικό ταξίδι μπορεί να αποτελείται από περισσότερες από μία πτήσεις. Στην εν λόγω προσέγγιση, είναι λογικό ότι ο φόρος δεν εισπράττεται δύο φορές, όταν η συνολική διαδρομή περιλαμβάνει περισσότερες από μία αναχωρήσεις από ιρλανδικό αερολιμένα. Εξάλλου, οι επιβάτες που ξεκινούν το ταξίδι τους σε μια τρίτη χώρα δεν φορολογούνται, δεδομένου ότι το ταξίδι τους δεν ξεκίνησε από ιρλανδικό αερολιμένα («σύστημα ταξιδιού»). Στη δεύτερη περίπτωση, ο ΦΑΜ θεωρείται φόρος που εφαρμόζεται σε όλους τους επιβάτες που αναχωρούν επί αεροσκάφους από αερολιμένα στην Ιρλανδία, και η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες συνιστά παρέκκλιση από τον κανόνα αυτόν («σύστημα αναχώρησης»).
- (121) Σε μια πρώτη ανάλυση, το λεκτικό του άρθρου 55 παράγραφος 2 στοιχείο α' («κάθε αναχώρηση επιβάτη επί αεροσκάφους από αερολιμένα») θα μπορούσε να υποδηλώνει ότι το σύστημα αναχώρησης αποτελεί το κατάλληλο σύστημα αναφοράς. Αυτό είναι επίσης το προκαταρκτικό συμπέρασμα όπου κατέληξε η Επιτροπή στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας: το σύστημα αναφοράς είναι ένας φόρος που επιβάλλεται σε κάθε αναχώρηση επιβάτη επί αεροσκάφους από αερολιμένα στην Ιρλανδία.
- (122) Το εν λόγω προκαταρκτικό συμπέρασμα βασίζεται στο γεγονός ότι ο νόμος περί δημόσιων οικονομικών αναφέρεται στη φορολόγηση των αναχωρήσεων. Ωστόσο, αφού έχει διεξαχθεί η επίσημη έρευνα και έχουν συγκεντρωθεί περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την ορθή ερμηνεία του άρθρου 55 παράγραφος 2 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών, και υπό το πρίσμα της εξήγησης της Ιρλανδίας ότι ο ΦΑΜ είχε σκοπό να φορολογεί οποιοδήποτε ενιαίο ταξίδι με προέλευση από ιρλανδικό αερολιμένα, ακόμη και εάν το ταξίδι κατατένονταν σε διαφορετικά σκέλη (βλέπε αιτιολογική σκέψη 59), μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο στόχος του συστήματος ήταν να φορολογεί τα αεροπορικά ταξίδια που ξεκινούν από την Ιρλανδία. Σε αυτή τη βάση, και για όλους τους λόγους που αναφέρονται κατωτέρω, το σύστημα αναφοράς είναι η φορολόγηση των ταξιδιών με προέλευση από την Ιρλανδία.
- (123) Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι ο ορισμός του «επιβάτη» δεν περιλαμβάνει μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες. Συνεπώς, η διατύπωση του νόμου περί δημόσιων οικονομικών επιτρέπει το συμπέρασμα ότι το σύστημα αναφοράς είναι ένα «σύστημα ταξιδιού» που εξαιρεί τους μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες, δεδομένου ότι η αναχώρηση μετεπιβιβαζόμενου ή διερχόμενου δεν συνιστά «αναχώρηση επιβάτη» κατά την έννοια του άρθρου 55 παράγραφος 2 του νόμου περί δημόσιων οικονομικών και, ως εκ τούτου, δεν συνιστά γενεσιουργό αιτία του φόρου⁽¹⁾. Η θέωρηση του συστήματος αναφοράς ως ένα «σύστημα ταξιδιού» συνάδει επίσης με τον υποκείμενο σκοπό της νομοθεσίας, όπως παρουσιάστηκε από την Ιρλανδία στις παρατηρήσεις της στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας.
- (124) Εξάλλου, ο τρόπος με τον οποίο λειτούργησε ο ΦΑΜ επιβεβαιώνει ότι ο φόρος αφορούσε αεροπορικά ταξίδια. Επομένως, κατά τη διάρκεια της περιόδου όταν εφαρμόζονταν διαφοροποιημένοι συντελεστές, ο συντελεστής του φόρου καθορίστηκε αναφορικά με τον τελικό προορισμό του επιβάτη, όπως αναφέρεται στο εισιτήριο, ανεξάρτητα από το εάν ο επιβάτης πήρε μια ή περισσότερες πτήσεις για να φτάσει σε αυτόν τον προορισμό (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 22 και 23 αντίστοιχα και παραδείγματα εφαρμογής του ΦΑΜ που αναπαράγονται στον πίνακα 2). Για παράδειγμα, ο καταβλητέος φόρος σε σχέση με έναν επιβάτη που ταξιδεύει από το Δουβλίνο στη Νέα Υόρκη με μια ενδιάμεση στάση στο Shannon ήταν 10 EUR, και όχι 2 EUR (βλέπε αιτιολογική σκέψη 91).
- (125) Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, κατ' αρχήν, είναι θεμιτό να φορολογούνται τα αεροπορικά ταξίδια με βάση έναν συντελεστή που εφαρμόζεται άπαξ σε αεροπορικό ταξίδι από έναν συγκεκριμένο αερολιμένα στην Ιρλανδία προς έναν δεδομένο τελικό προορισμό, που πωλείται στο πλαίσιο ενιαίας κράτησης, αντί της φορολόγησης των διακριτών σκελών ενός τέτοιου ενιαίου ταξιδιού χωριστά. Μια τέτοια χωριστή φορολόγηση θα συνεπαγόταν ότι ο φόρος καταβάλλεται δύο φορές για έναν επιβάτη που μετεπιβιβάζεται σε άλλο αεροσκάφος σε ιρλανδικό αερολιμένα, το οποίο μάλιστα ενδέχεται να εγείρει ζητήματα ισοτιμίας και ίσης μεταχείρισης (βλέπε αιτιολογική σκέψη 63).
- (126) Πράγματι, οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης, όπως ο ΦΑΜ, ισχύουν συνήθως για την απόκτηση ενός τελικού προϊόντος ή υπηρεσίας από τον πελάτη, και όχι για τα επιμέρους στοιχεία που μπορεί να αποτελούν το τελικό προϊόν ή την υπηρεσία. Για τους λόγους που εξηγούνται κατωτέρω, ένα ταξίδι που περιλαμβάνει διάφορα σκέλη, όπου ο επιβάτης δικαιούται να θεωρηθεί ως μετεπιβιβαζόμενος ή διερχόμενος σε κάθε αερολιμένα ενδιάμεσης στάσης, μπορεί να θεωρηθεί ως μια ενιαία υπηρεσία.

(¹) Θεωρείται, επομένως, σκόπιμο να θεωρηθεί ότι ο ΦΑΜ δεν εφαρμόζεται σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες, αντιθέτως με το να θεωρούνται τέτοιοι επιβάτες ως «εξαφρούμενοι» του φόρου.

- (127) Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι οι αεροπορικές εταιρείες εμπορεύονται τις υπηρεσίες τους ως ταξίδια από ένα δεδομένο σημείο προέλευσης (Α) σε έναν τελικό προορισμό (Β), ακόμη και αν ένα τέτοιο ταξίδι συνεπάγεται μια στάση στον ενδιάμεσο αερολιμένα (Γ). Μια τέτοια υπηρεσία περιλαμβάνει ουσιαστικά αεροπορικές μεταφορές από το Α στο Β, η ύπαρξη και η θέση του αερολιμένα ενδιάμεσης στάσης Γ αποτελεί δευτερεύον, και, από τη σκοπιά του επιβάτη, τελικά άσχετο χαρακτηριστικό της εν λόγω υπηρεσίας (εκτός από τις πιθανές επιπτώσεις στον συνολικό χρόνο μετακίνησης των επιβατών) ⁽¹⁾. Κατ' αρχήν, ως εκ τούτου είναι συνεπώς αποδεκτό και δεν εισάγει διακρίσεις το να φορολογείται το ενδιάμεσο ταξίδι, που πωλείται ως μια ενιαία υπηρεσία, από το Α στο Β μέσω του Γ με τον ίδιο τρόπο όπως μια άμεση διαδρομή από το Α στο Β (το Α βρίσκεται στην Ιρλανδία και στις δύο περιπτώσεις), δεδομένου ότι και οι δύο υπηρεσίες ικανοποιούν την ανάγκη του ίδιου πελάτη (δηλαδή το ταξίδι από το Α στο Β).
- (128) Μένει να εκτιμηθεί κατά πόσον οι ορισμοί των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών που περιέχεται στο νόμο περί δημόσιων οικονομικών αντανakλούν τις αρχές αυτές. Αυτό αναλύεται στις ακόλουθες αιτιολογικές σκέψεις.
- (129) Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 18, οι διερχόμενοι επιβάτες νοούνται ως επιβάτες που παραμένουν επί του ίδιου αεροσκάφους για την εισερχόμενη και εξερχόμενη πτήση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι σε μια τέτοια κατάσταση, είναι σαφές ότι υπάρχει ουσιαστικά ένα ενιαίο ταξίδι, και η μόνη διαφορά με μια απευθείας πτήση έγκειται στο ότι το αεροσκάφος σταματά εν συντομία σε έναν συγκεκριμένο αερολιμένα κατά την πορεία του προς τον τελικό προορισμό.
- (130) Όσον αφορά τους μετεπιβιβαζόμενους επιβάτες, τρεις προϋποθέσεις χρησιμοποιούνταν για να οριστούν οι μετεπιβιβαζόμενοι επιβάτες στον αερολιμένα Γ όταν ταξιδεύουν από τον αερολιμένα Α στον αερολιμένα Β μέσω του αερολιμένα Γ: i) η μέγιστη διάρκεια του χρόνου παραμονής στο Γ δεν πρέπει να υπερβαίνει τις έξι ώρες· ii) τα Α και Β, δεν πρέπει να είναι ίδια· και iii) οι πτήσεις από το Α στο Γ και από το Γ στο Β θα πρέπει να έχουν αγοραστεί στο πλαίσιο «ενιαίας κράτησης». Η Επιτροπή κρίνει ότι όλες αυτές οι τρεις προϋποθέσεις είναι κατάλληλες και αναλογικές. Το σημείο i) εξασφαλίζει ότι το Γ είναι πραγματικά αερολιμένας ενδιάμεσης στάσης, όπου ο/η επιβάτης ουσιαστικά προετοιμάζεται και αναμένει την πτήση ανταπόκρισης του/της, και όχι ένας «συγκεκριμένος» τελικός προορισμός. Από αυτήν την άποψη, οι έξι ώρες αποτελούν εύλογη προθεσμία, διασφαλίζοντας ότι το Γ είναι πραγματικά αερολιμένας ενδιάμεσης στάσης ⁽²⁾. Το σημείο ii) εξασφαλίζει ότι το ταξίδι δεν είναι μια συγκεκριμένη απευθείας πτήση από το Α έως το Γ και επιστροφή. Όσον αφορά το iii), όπως εξηγείται στις αιτιολογικές σκέψεις 132-134 παρακάτω, εξασφαλίζει ότι το ταξίδι από το Α στο Β πωλείται ως μια ενιαία ολοκληρωμένη υπηρεσία στον πελάτη.
- (131) Η εξαίρεση των μετεπιβιβαζόμενων επιβατών από τον ΦΑΜ επέβαλε την προϋπόθεση ότι πρέπει να γίνεται μια ενιαία κράτηση για όλες τις πτήσεις που συνιστούν ένα ενιαίο ταξίδι.
- (132) Όταν ο/η επιβάτης κάνει μια ενιαία κράτηση που καλύπτει διάφορες πτήσεις (ή «σκέλη»), συνομολογεί μια ενιαία σύμβαση με τον πάροχο η οποία καλύπτει τις διάφορες πτήσεις. Αντιθέτως, όταν ο/η επιβάτης κάνει περισσότερες από μια κρατήσεις που καλύπτουν διάφορες πτήσεις, συνομολογεί χωριστές ανεξάρτητες συμβάσεις με έναν ή περισσότερους παρόχους. Αυτό ήδη καταδεικνύει ότι μια ενιαία κράτηση αντιστοιχεί με την αγορά μιας ενιαίας υπηρεσίας που περιέχει διαφορετικά συστατικά στοιχεία, ενώ οι πολλαπλές κρατήσεις αντιστοιχούν στις διάφορες ξεχωριστές υπηρεσίες που αγοράζονται ανεξάρτητα από τον επιβάτη.
- (133) Στο πλαίσιο μιας ενιαίας κράτησης, ολόκληρο το ταξίδι που αφορά δύο ή περισσότερες πτήσεις πωλείται ως μια κράτηση και ο επιβάτης έχει ένα ενιαίο εισιτήριο και μια αναφορά κράτησης για ολόκληρο το ταξίδι. Επιπλέον, όπως επισήμανε και η Ιρλανδία και η Aer Lingus στις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας (βλέπε αιτιολογική σκέψη 101), υπάρχει μια σειρά από σημαντικές διαφορές μεταξύ ενός ταξιδιού που περιλαμβάνει διάφορες πτήσεις που πωλούνται στο πλαίσιο μιας ενιαίας κράτησης και ενός ταξιδιού που περιλαμβάνει διάφορες πτήσεις που πωλούνται στο πλαίσιο χωριστών κρατήσεων. Ιδιαίτερως, στο πλαίσιο μιας ενιαίας κράτησης, ο επιβάτης δεν οφείλει να συμμορφώνεται με διαφορετικές απαιτήσεις ελέγχου εισιτηρίων, αποσκευών και ταξιδιωτικών εγγράφων για κάθε μία από τις πτήσεις που συγκροτούν το ταξίδι, αλλά μάλλον μόνον με ένα σύνολο απαιτήσεων που καλύπτει ολόκληρο το ταξίδι μέχρι τον τελικό προορισμό. Επιπλέον, αν η πρώτη πτήση ακυρωθεί ή καθυστερήσει σε τέτοιο βαθμό που ο επιβάτης χάσει την πτήση ανταπόκρισης, ο πάροχος ταξιδιού ενιαίας κράτησης πρέπει να αναλάβει την ευθύνη για την απολεσθείσα ανταπόκριση (όπως είναι η παροχή φροντίδας και βοήθειας, διαμονής, και εκ νέου κράτησης του επιβάτη στην επόμενη διαθέσιμη πτήση ή η προσφορά αποζημίωσης).
- (134) Ταξίδι που συγκροτείται από πολλαπλά σκέλη για τα οποία γίνονται χωριστές κρατήσεις συνεπάγεται την αγορά ανεξάρτητων υπηρεσιών. Αυτό συνεπάγεται, για παράδειγμα, ότι όταν ο επιβάτης χάσει τη δεύτερη πτήση του λόγω καθυστέρησης στην άφιξη της πρώτης πτήσης, δεν μπορεί να αξιώσει συνδρομή από τον πάροχο της δεύτερης πτήσης. Ο επιβάτης απλώς θα εμφανιστεί ως «μη εμφανισθείς» (no show) για τη δεύτερη πτήση. Επιπλέον, όταν οι πολλαπλές πτήσεις αγοράζονται στο πλαίσιο χωριστών κρατήσεων, ο επιβάτης πρέπει να αναζητήσει τις αποσκευές του σε κάθε αερολιμένα και να περάσει από έλεγχο εισιτηρίων ξανά για τις επόμενες πτήσεις. Η Aer Lingus τόνισε ότι δεν υφίσταντο υπηρεσίες μεταφοράς αποσκευών για τους αυτό-συνδεδεμένους επιβάτες σε κανέναν από τους ιρλανδικούς αερολιμένες (βλέπε αιτιολογική σκέψη 101).

⁽¹⁾ Αυτό είναι συνεπές με την καθιερωμένη πρακτική της Επιτροπής στις υποθέσεις συμπράξεων και συγκεντρώσεων να ορίζει τις σχετικές αγορές για προγραμματισμένες αεροπορικές υπηρεσίες βάσει της προσέγγισης προέλευση-προορισμός.

⁽²⁾ Όπως η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο εφαρμόζει επίσης το κριτήριο των έξι ωρών για τον καθορισμό επιβατών επί πτήσεων ανταπόκρισης (τουλάχιστον για τις εν λόγω καταστάσεις όπου η πρώτη πτήση αφικνείται πριν τις 5 π.μ.).

- (135) Υπό το πρίσμα αυτό, η κύρια διαφορά μεταξύ των δύο καταστάσεων είναι ότι, στη μια περίπτωση, ο επιβάτης αγοράζει μια ολοκληρωμένη υπηρεσία (ταξίδι από το Α στο Β) με δύο στοιχεία που συνδυάζονται από τον πάροχο της υπηρεσίας, ενώ στην άλλη κατάσταση, ο/η επιβάτης συνδυάζει τα δύο συστατικά στοιχεία φέροντας τον κίνδυνο ο ίδιος/η ίδια και έτσι στην πραγματικότητα αγοράζει δύο χωριστές υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, ένας επιβάτης που πετάει από τον αερολιμένα Α για τον αερολιμένα Β μέσω του αερολιμένα Γ στο πλαίσιο μιας ενιαίας κράτησης αγοράζει μια υπηρεσία η οποία είναι θεμελιωδώς διαφορετική από τις υπηρεσίες που αγοράζονται από έναν επιβάτη που κάνει χωριστή κράτηση για την πτήση από τον αερολιμένα Α για τον αερολιμένα Γ και για την πτήση από τον αερολιμένα Γ για τον αερολιμένα Β.
- (136) Το γεγονός ότι μια ενιαία κράτηση που καλύπτει περισσότερες πτήσεις διαφέρει ουσιαστικά από περισσότερες πτήσεις που καλύπτονται από χωριστές κρατήσεις αποδεικνύεται από την ανακοίνωση που απευθύνει η easyJet, ένας από τους σημαντικότερους αερομεταφορείς από σημείο σε σημείο στην Ένωση, στον ιστοχώρο της:

«Η easyJet είναι αερομεταφορέας από σημείο σε σημείο (πετάει μόνον από αερολιμένες αναχώρησης και άφιξης) και δεν εκτελεί υπηρεσίες πτήσεων με ανταπόκριση για περαιτέρω ταξίδια με τη χρήση των πτήσεών μας ή των πτήσεων άλλων αεροπορικών εταιρειών. Αν έχετε κάνει κράτηση για επόμενη πτήση μαζί μας αυτή συνιστά χωριστή σύμβαση και θεωρούμε κάθε πτήση ως διακριτό ταξίδι»⁽¹⁾.

- (137) Είναι, επομένως, αναλογική και χωρίς διακρίσεις η φορολόγηση καθεμίας από τις εν λόγω δύο υπηρεσίες χωριστά, ενώ το έμμεσο ταξίδι που αγοράζεται στο πλαίσιο μιας ενιαίας κράτησης φορολογείται μόνον άπαξ.
- (138) Υπό το πρίσμα της ανωτέρω εκτίμησης (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 131-137), η Επιτροπή κρίνει ότι οι ορισμοί των μετεπιβιβαζόμενων και διερχόμενων επιβατών στο πλαίσιο του νόμου περί δημόσιων οικονομικών είναι επομένως συνεπείς με τον στόχο φορολόγησης ενιαίων αεροπορικών ταξιδιών από δεδομένη προέλευση στην Ιρλανδία προς δεδομένο προορισμό, που αγοράζονται ως ενιαία ολοκληρωμένη υπηρεσία από τον επιβάτη.
- (139) Μπορεί να συναχθεί το τελικό συμπέρασμα ότι το σύστημα αναφοράς είναι ο ΦΑΜ όπως ορίζεται στον νόμο περί δημόσιων οικονομικών, συμπεριλαμβανομένης της μη εφαρμογής του φόρου σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες (σύστημα ταξιδιού).

6.2.2.4. Παρέκκλιση από το σύστημα αναφοράς

- (140) Δεδομένου ότι η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες αποτελεί μέρος του συστήματος αναφοράς, δεν υφίσταται παρέκκλιση από το σύστημα αναφοράς.
- (141) Κατά συνέπεια, η εκτίμηση του ΦΑΜ με τη χρήση της προσέγγισης σε τρία στάδια δεν καταδεικνύει επιλεκτικότητα.

6.2.2.5. Ο ΦΑΜ δεν έχει σχεδιαστεί με τρόπο σαφώς αυθαίρετο ή μεροληπτικό, προκειμένου να ωφελήσει ορισμένες επιχειρήσεις έναντι άλλων.

- (142) Με σκοπό να εξαχθεί ένα τελικό συμπέρασμα για την επιλεκτικότητα πρέπει ακόμη να διευκρινιστεί κατά πόσον ο ΦΑΜ έχει σχεδιαστεί από την Ιρλανδία με τρόπο σαφώς αυθαίρετο ή μεροληπτικό, προκειμένου να ωφελήσει ορισμένες επιχειρήσεις έναντι άλλων.
- (143) Στα σχόλια της στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Ryanair υποστήριξε ουσιαστικά ότι η εξαίρεση από τον ΦΑΜ για τους μετεπιβιβαζόμενους ή διερχόμενους επιβάτες οδηγεί σε αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ των δύο επιχειρηματικών μοντέλων, ήτοι μεταξύ του επιχειρηματικού μοντέλου των αερομεταφορέων κομβικών και ακτινωτών δικτύων, που προσφέρουν ενιαίες κρατήσεις που καλύπτουν διάφορες πτήσεις, και του επιχειρηματικού μοντέλου των αερομεταφορέων από σημείο σε σημείο, όπως η Ryanair, που δεν προσφέρουν τέτοιες υπηρεσίες, και ότι δεν θα μπορούσε να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι η εξαίρεση ήταν ανοιχτή σε όλες τις αεροπορικές εταιρείες, χωρίς διάκριση.
- (144) Θα πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία στον φάκελο ότι η Ιρλανδία σχεδίασε τη μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες με τέτοιον τρόπο ώστε να ωφελήσει ορισμένες επιχειρήσεις έναντι άλλων. Από την άποψη αυτή, μπορεί να παρατηρηθεί ότι διάφορα κράτη μέλη εφαρμόζουν παρόμοιους φόρους που επίσης περιλαμβάνουν εξαιρέσεις για μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες.
- (145) Το επιχείρημα της Ryanair ότι είναι σχεδόν αδύνατο για μια αεροπορική εταιρεία να προσαρμόσει το βασικό επιχειρηματικό της μοντέλο από σημείο προς σημείο σε μοντέλο κομβικών και ακτινωτών δικτύων και ότι, από όσο γνωρίζει, δεν υπάρχει ούτε ένα προηγούμενο για μια τέτοια αλλαγή στην αγορά, θα πρέπει να προσαρμοστεί αναλόγως, δεδομένου ότι η Ryanair έχει τώρα αρχίσει να προσφέρει πτήσεις με ανταπόκριση⁽²⁾. Τον Μάιο του 2017, η Ryanair ανακοίνωσε ότι ξεκινάει τις πρώτες πτήσεις της με ανταπόκριση μέσω του αερολιμένα της Ρώμης, Fiumicino, παρέχοντας στους πελάτες τους τη δυνατότητα να κάνουν κράτηση και να μετεπιβιβαστούν απευθείας σε πτήσεις ανταπόκρισης της Ryanair για πρώτη φορά. Από την άποψη αυτή, ο εμπορικός διευθυντής της Ryanair δήλωσε: «Η Ryanair με χαρά ανακοινώνει την έναρξη των πρώτων μας υπηρεσιών πτήσεων με ανταπόκριση μέσω του αερολιμένα της Ρώμης, Fiumicino, επιτρέποντας στους επιβάτες να κάνουν κράτηση πτήσεων της Ryanair με ανταπόκριση με τους χαμηλότερους ναύλους στην Ευρώπη. Αρχίζοντας με 10 αρχικά δρομολόγια από τη Ρώμη, οι πελάτες θα μπορούν να μετεπιβιβάζονται στην επόμενη πτήση

⁽¹⁾ Βλέπε <http://www.easyjet.com/en/help/at-the-airport/connect-and-transit> (τελευταία επίσκεψη στις 28 Μαρτίου 2017).

⁽²⁾ Βλέπε <https://corporate.ryanair.com/news/news/170517-connecting-flights-launched-at-rome-fiumicino/?market=en> (τελευταία επίσκεψη την 1η Ιουνίου 2017).

τους χωρίς να υποχρεούνται να αποβιβαστούν και θα στέλνουν τις αποσκευές στον τελικό τους προορισμό. Αυτή η νέα υπηρεσία στο πλαίσιο του 4ου έτους του προγράμματός μας “Always getting better” θα ολοκληρωθεί κατά μήκος ολόκληρου του δικτύου της Ryanair (με περαιτέρω δρομολόγια από τη Ρώμη που θα προστεθούν τις προσεχείς εβδομάδες και μήνες), με την προϋπόθεση ότι η δοκιμή με το Fiumicino της Ρώμης θα αποδειχτεί επιτυχής⁽¹⁾. Οι πελάτες θα λαμβάνουν, επίσης, έναν κωδικό κράτησης για αμότερες τις πτήσεις. Αυτό καταδεικνύει ότι η Ryanair άρχισε να παρέχει μια νέα υπηρεσία την οποία η ίδια θεωρεί καινοτόμο και θεμελιωδώς διαφορετική από τις πτήσεις από σημείο σε σημείο που εκτελούσε ως τώρα.

- (146) Δεύτερον, μπορεί να παρατηρηθεί ότι ο ΦΑΜ οδηγεί σε διακριτή φορολόγηση διακριτών υπηρεσιών, δηλαδή, οι πολλαπλές πτήσεις που αγοράστηκαν στο πλαίσιο πολλαπλών κρατήσεων και οι ενιαίες ενσωματωμένες υπηρεσίες φορολογούνται μόνον άπαξ, δηλαδή οι πτήσεις που συνιστούν ένα ενιαίο ταξίδι που αγοράστηκαν στο πλαίσιο μιας ενιαίας κράτησης. Στο πλαίσιο των προαναφερόμενων λόγων (βλέπε τμήμα 6.2.2.3 της παρούσας απόφασης), αυτή η διαφοροποίηση πηγάζει από τις θεμελιώδεις διαφορές ανάμεσα στις υπηρεσίες που αγοράστηκαν από τον πελάτη σε κάθε κατάσταση, που μεταφράζεται σε σημαντικές πρακτικές συνέπειες, ιδιαίτερες όσον αφορά τον έλεγχο εισιτηρίων, τη διαχείριση των αποσκευών και την ευθύνη της αεροπορικής εταιρείας στην περίπτωση απώλειας της πτήσης ανταπόκρισης. Το γεγονός ότι κάποιες αεροπορικές γραμμές έχουν υιοθετήσει ένα επιχειρηματικό μοντέλο που εστιάζεται σε υπηρεσίες από σημείο σε σημείο ενώ άλλες εστιάζουν σε υπηρεσίες δικτύου δεν σημαίνει ότι θα εισήγαγε διακρίσεις, ώστε να φορολογούνται διαφορετικά αυτές που είναι αντικειμενικά διαφορετικές υπηρεσίες. Όπως εξηγείται στο τμήμα 6.2.2.3 παραπάνω, μπορεί να θεωρηθεί νόμιμη η φορολόγηση αεροπορικών ταξιδιών που ξεκινούν από την Ιρλανδία, σε αντίθεση με τη φορολόγηση κάθε μεμονωμένης αναχώρησης επιβάτη επί αεροσκάφους εκτός Ιρλανδίας.
- (147) Η Επιτροπή σημειώνει πως οι ισχυρισμοί της Ryanair όσον αφορά την εικαζόμενη διάκριση φαίνονται εμμέσως να στηρίζονται στην υπόθεση ότι ορισμένοι επιβάτες οργανώνουν ένα αεροπορικό ταξίδι με την αγορά πολλαπλών πτήσεων από την Ryanair, με σκοπό να ταξιδέψουν από έναν δεδομένο αερολιμένα σε έναν άλλο «μέσω» άλλων αερολιμένων, και πως τέτοιες πολλαπλές πτήσεις θα πρέπει να τυγχάνουν όμοιας μεταχείρισης με μια ενιαία κράτηση⁽²⁾. Ειδικότερα, η Ryanair δεν θα είχε λόγο να θεωρεί ότι υπόκειται σε διακριτική μεταχείριση έναντι των αεροπορικών εταιρειών που προσφέρουν ενιαίες κρατήσεις για πολλαπλές πτήσεις. Ωστόσο, η Ryanair δεν ανέφερε ότι μετέφερε οποιονδήποτε τέτοιους επιβάτες κατά την περίοδο κατά την οποία εφαρμόζονταν ο ΦΑΜ, πόσο μάλλον παρείχε οποιαδήποτε στοιχεία όσον αφορά τον αριθμό τέτοιων επιβατών⁽³⁾. Κυρίως, δεν υπάρχει κάποιο στοιχείο στις παρατηρήσεις της Ryanair που θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση τις εκτιμήσεις που παρατίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις 132 έως 134, οι οποίες αιτιολογούν τη μεταχείριση των πολλαπλών πτήσεων που αγοράστηκαν στο πλαίσιο μιας ενιαίας κράτησης ως θεμελιωδώς διαφορετικές υπηρεσίες από τις πολλαπλές πτήσεις που συνδέουν τους ίδιους αερολιμένες, αλλά οι οποίες αγοράστηκαν στο πλαίσιο χωριστών κρατήσεων, με τις τελευταίες να συνιστούν στην πραγματικότητα περισσότερες ανεξάρτητες υπηρεσίες.
- (148) Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 38, στην απόφασή του στην υπόθεση T-512/11, το Γενικό Δικαστήριο σημείωσε ότι η Ιρλανδία ήταν ανοιχτή στην εξέταση προσαρμογής του ΦΑΜ, μέσω της άρσης της απαίτησης για μια ενιαία κράτηση ως μέρος του ορισμού του μετεπιβιβαζόμενου επιβάτη, αν κριθεί αναγκαίο.
- (149) Η επίσημη έρευνα κατέδειξε (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 131-148) ότι η προϋπόθεση της ενιαίας κράτησης δεν εισήγαγε δυσμενείς διακρίσεις, διότι διασφάλιζε ότι μόνον τα αεροπορικά ταξίδια με προέλευση από ιρλανδικό αερολιμένα και τα οποία πωλούνται ως ενιαία ολοκληρωμένη υπηρεσία στον πελάτη, ανεξάρτητα από τον αριθμό των πτήσεων που περιλαμβάνονται στο ταξίδι, υπέκειντο στον ΦΑΜ. Συνεπώς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν αναγκαία για την Ιρλανδία η άρση της προϋπόθεσης της ενιαίας κράτησης από τον ορισμό του μετεπιβιβαζόμενου επιβάτη, ώστε να εξασφαλιστεί ότι δεν θα προσφερόταν κρατική ενίσχυση.
- (150) Μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η Ιρλανδία δεν έχει σχεδιάσει τον ΦΑΜ με τρόπο σαφώς αυθαίρετο και μεροληπτικό, προκειμένου να ωφελήσει ορισμένες επιχειρήσεις έναντι άλλων. Αντιθέτως, η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες φαίνεται αιτιολογημένη και λογική.

6.2.3. Συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη ενίσχυσης

- (151) Υπό το πρίσμα της ανωτέρω αξιολόγησης, το επίμαχο μέτρο δεν πληροί τουλάχιστον μια από τις προϋποθέσεις που ορίζονται από το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, καθώς δεν είναι επιλεκτικό. Δεδομένου ότι οι διάφορες προϋποθέσεις της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ είναι σωρευτικές, συνάγεται το συμπέρασμα ότι το μέτρο δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Δεν είναι, επομένως, απαραίτητο να αξιολογηθεί κατά πόσον πληρούνται οι άλλες προϋποθέσεις για να συνιστά ένα μέτρο κρατική ενίσχυση.

⁽¹⁾ Βλέπε <https://corporate.ryanair.com/news/news/170517-connecting-flights-launched-at-rome-fiumicino/?market=en> (τελευταία επίσκεψη την 1η Ιουνίου 2017).

⁽²⁾ Αυτό θα συνέβαινε για παράδειγμα για έναν επιβάτη που αγοράζει ένα εισιτήριο για μια πτήση από το Shannon προς το Δουβλίνο και ένα ξεχωριστό εισιτήριο για πτήση από το Δουβλίνο για τη Βαρκελώνη, με διαφορά μικρότερη των έξι ωρών μεταξύ της άφιξης του επιβάτη στον αερολιμένα του Δουβλίνου και της αναχώρησής του από τον αερολιμένα της Βαρκελώνης. Στο πλαίσιο του ΦΑΜ, οι αναχωρήσεις από το Shannon και το Δουβλίνο θα ήταν η καθεμία γενεσιουργός αιτία του φόρου. Ωστόσο, αν ο ορισμός των μετεπιβιβαζόμενων επιβατών δεν αναφερόταν στην έννοια της ενιαίας κράτησης, η αναχώρηση από το Δουβλίνο δεν θα συνιστούσε γενεσιουργό αιτία του φόρου στο πλαίσιο του ΦΑΜ· μόνον η αναχώρηση από το Shannon θα συνιστούσε γενεσιουργό αιτία του φόρου.

⁽³⁾ Στο παρελθόν, η Ryanair ενεργά αποθάρρυνε τους επιβάτες από το να συνεχίζουν σε περαιτέρω πτήσεις ανταπόκρισης της Ryanair. Βλέπε απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 2007, στην υπόθεση συγκέντρωσης COMP.M.4439 Ryanair/Aer Lingus (EE C 47 της 20.2.2008, σ. 14), αιτιολογική σκέψη 48.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

(152) Η μη εφαρμογή του ΦΑΜ σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η μη εφαρμογή του φόρου επί αεροπορικών μεταφορών σε μετεπιβιβαζόμενους και διερχόμενους επιβάτες, που θεσπίστηκε από τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας μέσω του νόμου περί δημόσιων οικονομικών (αρ.2) του 2008, δεν συνιστούσε ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιρλανδία.

Βρυξέλλες, 14 Ιουλίου 2017.

Για την Επιτροπή
Margrethe VESTAGER
Μέλος της Επιτροπής

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2018/118 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 31ης Αυγούστου 2017

σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.35818 (2016/C) (πρώην 2015/NN) (πρώην 2012/CP) την οποία χορήγησε η Ισπανία υπέρ της Iberpotash

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2017) 5877]

(Το κείμενο στην ισπανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη τη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις ⁽¹⁾ και λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με καταγγελία της 30ής Νοεμβρίου 2012 η Επιτροπή ενημερώθηκε ότι η Ισπανία είχε θέσει σε εφαρμογή διάφορα εικαζόμενα μέτρα ενίσχυσης υπέρ της Iberpotash SA, η οποία μετονομάστηκε σε ICL Iberia Súa & Sallent το 2014 (στο εξής και ως «Iberpotash»). Ο καταγγέλλων, ο οποίος επιθυμεί να διατηρήσει την ανωνυμία του, ολοκλήρωσε την καταγγελία του με πρόσθετες πληροφορίες στις 28 Δεκεμβρίου του 2012, στις 14 και 24 Φεβρουαρίου και στις 6 Μαΐου 2014 και στις 27 Ιανουαρίου 2015.
- (2) Η καταγγελία διαβιβάστηκε στην Ισπανία στις 10 Ιανουαρίου του 2013, μαζί με αίτημα για πληροφορίες. Η Ισπανία απάντησε στις 8 Μαρτίου 2013. Στη συνέχεια, στάλθηκαν νέα αιτήματα για πληροφορίες στην Ισπανία στις 14 Μαΐου 2013, καθώς και στις 16 Ιανουαρίου και τις 26 Μαρτίου 2014. Με επιστολές της 13ης Ιουνίου 2013 και 14ης Φεβρουαρίου και 15ης Απριλίου 2014 αντίστοιχα, η Ισπανία υπέβαλε συμπληρωματικές πληροφορίες στην Επιτροπή, ως απάντηση στα εν λόγω αιτήματα.
- (3) Στις 30 Ιανουαρίου 2015 η Επιτροπή απέστειλε στον καταγγέλλοντα επιστολή η οποία περιείχε την προκαταρκτική της εκτίμηση. Σε απάντηση της εν λόγω επιστολής, ο καταγγέλλων υπέβαλε πρόσθετες πληροφορίες στις 5 Μαρτίου (εφεξής η «προκαταρκτική απάντηση») και στις 21 Απριλίου 2015 (εφεξής η «οριστική απάντηση στην επιστολή της προκαταρκτικής εκτίμησης»). Επίσης, στις 9 Μαρτίου 2015 πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τον καταγγέλλοντα, ο οποίος υπέβαλε συμπληρωματικές πληροφορίες στις 4 Ιουνίου 2015.
- (4) Η οριστική απάντηση του καταγγέλλοντα στην επιστολή προκαταρκτικής εκτίμησης απεστάλη στην Ισπανία στις 9 Ιουνίου 2015, προκειμένου για την υποβολή των εκ μέρους της παρατηρήσεων, μαζί με άλλο ένα αίτημα για συμπληρωματικές πληροφορίες. Η Ισπανία έστειλε την απάντησή της στις 8 Ιουλίου 2015. Κατόπιν αιτήματος της Ισπανίας, στις 31 Ιουλίου 2015 της διαβιβάστηκε μια μη εμπιστευτική εκδοχή της επιστολής της προκαταρκτικής εκτίμησης.
- (5) Με επιστολή της 26ης Ιανουαρίου 2016, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ισπανία ότι αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σχέση με τα εικαζόμενα μέτρα ενίσχυσης. Στην ίδια επιστολή, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα άλλα τρία μέτρα δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης.
- (6) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ⁽²⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τα εικαζόμενα μέτρα ενίσχυσης.
- (7) Με την από 19 Απριλίου 2016 επιστολή, η Ισπανία υπέβαλε τις παρατηρήσεις της σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας. Με επιστολή της 6ης Οκτωβρίου 2016, η Επιτροπή ζήτησε από τις ισπανικές αρχές να παράσχουν πρόσθετες πληροφορίες, οι οποίες υποβλήθηκαν από την Ισπανία με επιστολή της 28ης Νοεμβρίου του 2016.
- (8) Η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από τρία ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένης της Iberpotash, φερόμενης ως δικαιούχου της ενίσχυσης, και τις διαβίβασε στην Ισπανία, ώστε να της δοθεί η δυνατότητα να προβεί σε δικές της παρατηρήσεις. Οι παρατηρήσεις αυτές ελήφθησαν με τις επιστολές της 27ης Ιουλίου 2016 και της 6ης Απριλίου 2017.

⁽¹⁾ ΕΕ C 142 της 22.4.2016, σ. 18.

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

2. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

2.1. Ο ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ

- (9) Η Iberpotash κατέχει και εκμεταλλεύεται δυο ορυχεία ποτάσας που βρίσκονται στη λεκάνη απορροής του ποταμού Llobregat στην περιοχή του Bages της Καταλονίας, ένα στο δήμο της Suria και άλλο ένα στους δήμους Sallent και Balsareny. Η ποτάσα χρησιμοποιείται για την παραγωγή λιπασμάτων. Επιπλέον, η Iberpotash παράγει επίσης και πωλεί αλάτι, κυρίως για βιομηχανική χρήση.
- (10) Η Iberpotash είναι θυγατρική της ισραηλινής πολυεθνικής ICL Fertilizers, του μεγαλύτερου παραγωγού λιπασμάτων στον κόσμο. Τα ορυχεία ποτάσας στην περιοχή αξιοποιούνται ήδη από το 1920 και μέχρι το 1998 ανήκαν στο κράτος. Η Iberpotash απέκτησε τα ορυχεία ποτάσας της Suria και του Sallent/Balsareny μετά από συμφωνία πώλησης που σύναψε στις 21 Οκτωβρίου 1998 με την κρατική εταιρεία βιομηχανικών συμμετοχών Sociedad Estatal de Participaciones Industriales (SEPI), όμιλο εταιρειών που ανήκουν στο ισπανικό κράτος.

2.2. ΕΙΚΑΖΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

- (11) Σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, οι ισπανικές αρχές χορήγησαν στην Iberpotash παράνομη και ασυμβίβαστη κρατική ενίσχυση μέσω διάφορων μέτρων που συνδέονται με τις περιβαλλοντικές υποχρεώσεις της Iberpotash σε σχέση με τους εξορυκτικούς χώρους της οι οποίοι βρίσκονται στη λεκάνη του ποταμού Llobregat και τους σωρούς απόβλητου άλατος που δημιουργούνται σε αυτούς τους χώρους, ως αποτέλεσμα της επί δεκαετίες εκμετάλλευσης των ορυχείων. Στα εν λόγω εικαζόμενα μέτρα κρατικής ενίσχυσης περιλαμβάνονται τα εξής:
- α) η μη τήρηση από την Ισπανία του άρθρου 14 της οδηγίας 2006/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾ (στο εξής «οδηγία για τα εξορυκτικά απόβλητα»), η οποία σύμφωνα με τους ισχυρισμούς είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων για την απόκτηση της άδειας εκμετάλλευσης των ορυχείων από την Iberpotash («Μέτρο 1: μείωση των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων»·
 - β) οι επενδύσεις που πραγματοποίησαν οι ισπανικές αρχές με σκοπό τον περιορισμό ή την αποκατάσταση των ζημιών που κατά τους ισχυρισμούς έχει προξενήσει η Iberpotash στο περιβάλλον, κατά παράβαση της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», συγκεκριμένα:
 - η κατασκευή νέου συλλέκτη άλμης, ο οποίος τέθηκε σε λειτουργία το 2008 («Μέτρο 2: νέος συλλέκτης άλμης»)
 - επενδύσεις για τη βελτίωση των εγκαταστάσεων επεξεργασίας πόσιμου νερού στους δήμους της Abregra και του Sant Joan Despi στον ποταμό Llobregat («Μέτρο 3: επενδύσεις σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας πόσιμου νερού»)
 - η κάλυψη σωρού απόβλητου άλατος στο ορυχείο της Iberpotash στη Vilafruns («Μέτρο 4: κάλυψη σωρού αποβλήτων της Vilafruns»·
 - γ) η χρηματοδότηση μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τον σωρό αποβλήτων του Cogulló («Μέτρο 5: σωρός αποβλήτων του Cogulló»).
- (12) Ο καταγγέλλων εκτιμά ότι το συνολικό ύψος της εικαζόμενης ενίσχυσης της Iberpotash από τα εν λόγω μέτρα ανέρχεται μεταξύ των 260 και 407 εκ. EUR.
- (13) Ο καταγγέλλων υπέβαλε επίσης καταγγελία για εικαζόμενη παραβίαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ. Με βάση την εν λόγω καταγγελία, τον Ιούλιο του 2014 η Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητική επιστολή στην Ισπανία, ενεργοποιώντας με τον τρόπο αυτό τη διαδικασία επί παραβάσει για παραβίαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την οδηγία για τα εξορυκτικά απόβλητα. Τον Σεπτέμβριο του 2015, με πρόσθετη επιστολή επέκτεινε τη διαδικασία επί παραβάσει για παράβαση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾ (εφεξής «οδηγία για τα ύδατα»). Η διαδικασία επί παραβάσει βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη ⁽⁵⁾.

2.3. ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- (14) Στις 26 Ιανουαρίου 2016, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει την επίσημη διαδικασία έρευνας όσον αφορά τα μέτρα 1 και 4 ⁽⁶⁾ (στο εξής «απόφαση κίνησης της διαδικασίας») προκειμένου να εξαλείψει τις αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον τα εν λόγω μέτρα συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης και τη συμβατότητά τους με την εσωτερική αγορά.

⁽³⁾ Οδηγία 2006/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας και την τροποποίηση της οδηγίας 2004/35/ΕΚ (ΕΕ L 102 της 11.4.2006, σ. 15).

⁽⁴⁾ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

⁽⁵⁾ Οι εικαζόμενες παραβιάσεις της οδηγίας για τα εξορυκτικά απόβλητα που αναφέρονται στην παρούσα διαδικασία επί παραβάσει δεν σχετίζονται με το ποσό των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων σύμφωνα με το άρθρο 14 της οδηγίας, όπως ορίζεται στην παρούσα απόφαση.

⁽⁶⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

- (15) Παράλληλα, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα μέτρα 2, 3 και 5 δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Δεδομένου ότι το εν λόγω συμπέρασμα δεν έχει αμφισβητηθεί, τα μέτρα 2, 3 και 5 δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσας απόφασης και δεν αξιολογούνται στη συνέχεια.

2.3.1. ΑΜΦΙΒΟΛΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΤΡΟ 1: ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΥΓΗΣΕΩΝ

- (16) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν μπορούσε να αποκλείσει το ενδεχόμενο το Μέτρο 1 να συνιστά κρατική ενίσχυση. Συγκεκριμένα, διατηρούσε αμφιβολίες ως προς το κατά πόσο το Μέτρο 1 συνεπαγόταν τη μεταφορά κρατικών πόρων και παρείχε οικονομικό πλεονέκτημα στην Iberpotash· για τον λόγο αυτό, ζήτησε από τις ισπανικές αρχές και τους ενδιαφερόμενους τρίτους να υποβάλουν πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία ως προς το θέμα.
- (17) Εάν το Μέτρο 1 συνιστούσε κρατική ενίσχυση, η Επιτροπή αμφισβητούσε ότι αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί συμβίβασιμη.

2.3.2. ΑΜΦΙΒΟΛΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΤΡΟ 4: ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΣΩΡΟΥ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΤΗΣ VILAFRUNS

- (18) Στην απόφαση της κίνησης της διαδικασίας η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η δημόσια χρηματοδότηση της κάλυψης του σωρού αποβλήτων της Vilaforns ενδέχεται να συνιστά κρατική ενίσχυση. Ειδικότερα, θεώρησε ότι το Μέτρο 4 ενδέχεται να είχε παράσχει επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα υπέρ της Iberpotash, εξασφαλίζοντας την αποτελεσματικότερη πρόληψη της ρύπανσης στο σωρό αποβλήτων της ιδιοκτησίας της Iberpotash, και επομένως την εκπλήρωση των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων της. Συνεπώς, η Επιτροπή κάλεσε τις ισπανικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τα εν λόγω προκαταρκτικά συμπεράσματα.
- (19) Επιπλέον, η Επιτροπή έκρινε ότι, δεδομένου ότι το κόστος των επενδύσεων χρηματοδοτήθηκε εξολοκλήρου από τις δημόσιες αρχές, ενώ η Iberpotash κάλυψε μόνο το κόστος της μετέπειτα συντήρησης, η ένταση της ενίσχυσης του Μετρου 4 είναι πολύ υψηλότερη από τις εντάσεις των ενισχύσεων για τις επιχειρήσεις που υπερβαίνουν τα κοινοτικά πρότυπα ή βελτιώνουν το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει τέτοιων προτύπων, σύμφωνα με την ενότητα 3.1.1. των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος (2008/C82/01) (εφεξής «κατευθυντήριες γραμμές για το περιβάλλον του 2008») ⁽⁷⁾. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες σχετικά με τη συμβατότητα της ενίσχυσης και κάλεσε τις ισπανικές αρχές και τους ενδιαφερόμενους τρίτους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το εν λόγω προκαταρκτικό συμπέρασμα.

3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΤΡΙΤΩΝ

3.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ IBERPOTASH

- (20) Κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, οι παρατηρήσεις της Iberpotash συμπίπτουν με εκείνες που υποβλήθηκαν από την Ισπανία σχετικά με τα δύο υπό εξέταση μέτρα.
- (21) Η Iberpotash σημειώνει επίσης ότι το Μέτρο 1 δεν περιλαμβάνει κρατικούς πόρους, καθώς μέχρι σήμερα δεν υπήρξε καμία μεταφορά πόρων από την Ισπανία στην Iberpotash. Επιπλέον, ο κίνδυνος να συμβεί κάτι τέτοιο είναι πολύ χαμηλός, δεδομένου ότι η Iberpotash δεν αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες και μπορεί να αναλάβει το κόστος της περιβαλλοντικής αποκατάστασης, σε περίπτωση που το ποσό της εγγύησης είναι ανεπαρκές. Η Iberpotash εκφράζει την ίδια ανησυχία με την Ισπανία όσον αφορά την επιλεκτικότητα των μέτρων και το ενδεχόμενο τα μέτρα να παρέχουν οικονομικό πλεονέκτημα ή να νοθεύουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών.
- (22) Η Iberpotash επαναλαμβάνει ότι το Μέτρο 4 είναι συμβατό με τις κατευθυντήριες γραμμές για το περιβάλλον του 2008 και ότι η ισχύουσα ένταση ενίσχυσης για την αποκατάσταση των μολυσμένων χώρων είναι 100 %.

3.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥ ΜΕΡΟΥΣ (ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΝΤΟΣ)

- (23) Το πρώτο ενδιαφερόμενο μέρος, το οποίο επιθυμεί να διατηρήσει την ανωνυμία του, υποστηρίζει την κίνηση της επίσημης διαδικασίας έρευνας και τα επιχειρήματα που προέβαλε η Επιτροπή στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας σχετικά με τα εν λόγω δύο μέτρα.
- (24) Το πρώτο ενδιαφερόμενο μέρος προσθέτει ότι η θέσπιση ανεπαρκούς ποσού εγγύησης συνεπάγεται υπέρμετρη επιβάρυνση για τις δημόσιες αρχές, οι οποίες πρέπει να φέρουν το κόστος των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων της Iberpotash. Προσθέτει, επίσης, ότι η Iberpotash έλαβε οικονομικό πλεονέκτημα επειδή χρησιμοποίησε τους οικονομικούς πόρους τους οποίους εξοικονόμησε προκειμένου να χρηματοδοτήσει τις δικές της οικονομικές δραστηριότητες.
- (25) Το πρώτο ενδιαφερόμενο μέρος συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η ενίσχυση είναι ασυμβίβαστη διότι αποτελεί λειτουργική ενίσχυση.

⁽⁷⁾ Κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές του 2008 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος (ΕΕ C 82 της 1.4.2008, σ. 1).

- (26) Όσον αφορά το Μέτρο 2, το πρώτο ενδιαφερόμενο μέρος επιστράτη την προσοχή της Επιτροπής στην απόφαση του Περιφερειακού Εφετείου της Βαρκελώνης (Audiencia Provincial de Barcelona), της 22ας Φεβρουαρίου του 2016, η οποία επιβεβαίωσε την ευθύνη της Iberpotash για την αποκατάσταση των γαιών που θίγονται από τις δραστηριότητές της. Προσθέτει ότι η κάλυψη του σωρού αποβλήτων δεν αποτελεί «πilotικό» έργο, επειδή σε κανένα από τα έγγραφα που σχετίζονται με τη δημόσια χρηματοδότηση του μέτρου αυτού δεν περιγράφεται ως τέτοιο το έργο και επειδή η μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι γνωστή και χρησιμοποιείται από άλλες εταιρείες εξόρυξης σε παρόμοιες σωρούς επί τουλάχιστον 15 έτη.

3.3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

- (27) Το δεύτερο ενδιαφερόμενο μέρος, που επιθυμεί να διατηρήσει την ανωνυμία του, στηρίζει την απόφαση κίνησης της διαδικασίας της Επιτροπής.
- (28) Όσον αφορά το Μέτρο 1, επισημαίνει επιπλέον ότι το ζήτημα του κατά πόσον το ποσό της εγγύησης είναι σύμφωνο με τη νομοθεσία της Ένωσης ή την ισπανική νομοθεσία είναι άνευ σημασίας, διότι η ενίσχυση συνίσταται στην ανάληψη από το κράτος του οικονομικού κινδύνου της αποκατάστασης των επηρεαζόμενων εγκαταστάσεων· η ποσοτικοποίηση του εν λόγω κινδύνου αποτελεί αποκλειστικά πραγματικό και όχι νομικό ζήτημα.
- (29) Επιπλέον, το δεύτερο ενδιαφερόμενο μέρος αμφισβητεί τη διαθεσιμότητα της Iberpotash να πληρώσει για την περιβαλλοντική αποκατάσταση όταν προκύψει η υποχρέωση, δεδομένου ότι τα μοναδικά στοιχεία ενεργητικού της Iberpotash στην Ισπανία είναι οι εγκαταστάσεις εξόρυξης, οι οποίες πρόκειται να κλείσουν και ως εκ τούτου η αξία τους μετά το 2035 θα είναι ελάχιστη.
- (30) Το δεύτερο ενδιαφερόμενο μέρος επισημαίνει επίσης ότι ο καθορισμός επαρκούς ποσού εγγύησης συνεπάγεται για την Iberpotash ελάχιστο ετήσιο κόστος 2 806 000 ευρώ τουλάχιστον, το οποίο δεν θεωρείται ασήμαντο ποσό. Υποστηρίζει επίσης ότι ο καθορισμός των εγγυήσεων στο τρέχον ποσό μεταφράζεται επίσης σε αποφυγή από την Iberpotash της εξασφάλισης εγγυήσεων από τα χρηματοοικονομικά αποδεματικά της.
- (31) Όσον αφορά το Μέτρο 2, το δεύτερο ενδιαφερόμενο μέρος σημειώνει ότι η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου της 14ης Μαΐου 2009, σε συνδυασμό με την οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου ⁽⁸⁾ και, κατά περίπτωση, την ισπανική νομοθεσία συνεπάγεται την αποκλειστική ευθύνη της Iberpotash για την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns από τη στιγμή που τα δικαιώματα εξόρυξης μεταβιβάστηκαν σε αυτήν, ανεξάρτητα από το αν η περιοχή εξόρυξης είναι ενεργή ή όχι.
- (32) Όσον αφορά το Μέτρο 4, το δεύτερο ενδιαφερόμενο μέρος υποστηρίζει ότι η κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Iberpotash στο Vilaforns αποτελεί ευθύνη της Iberpotash και ως εκ τούτου η εταιρεία επωφεληθήκε από επιλεκτικό πλεονέκτημα, λόγω της δημόσιας χρηματοδότησης του έργου της κάλυψης. Επιπλέον, το δεύτερο ενδιαφερόμενο μέρος διαφωνεί με την αναγνώριση της κάλυψης ως pilotικού έργου νέας τεχνικής αποκατάστασης, καθώς υποστηρίζει ότι η κάλυψη σωρού απόβλητου άλατος με γεωμεμβράνες είναι αρχαία τεχνική που χρησιμοποιείται εδώ και αρκετά χρόνια, για παράδειγμα από εταιρείες παραγωγής ποτάσας στην Αλσατία και τη Γερμανία.
- (33) Τέλος, το δεύτερο ενδιαφερόμενο μέρος υποστηρίζει ότι το ζήτημα του κατά πόσον η Iberpotash είναι ο μοναδικός παραγωγός ποτάσας στην Ισπανία είναι άνευ σημασίας, δεδομένου ότι η γεωγραφική έκταση της αγοράς ποτάσας είναι παγκόσμια. Η επίδραση στο εμπόριο είναι αδιαμφισβήτητη, διότι, από γεωγραφική άποψη, η Iberpotash ανταγωνίζεται Γάλλους παραγωγούς άλατος, όπως αποδεικνύεται από τη γεωγραφική εγγύτητα (λιγότερο από 100 km) των εγκαταστάσεων της Suria και του Sallent στα γαλλικά σύνορα.
- (34) Τόσο το πρώτο όσο και το δεύτερο ενδιαφερόμενο μέρος απέστειλαν παρατηρήσεις και σε σχέση με τα τρία άλλα μέτρα που συζητήθηκαν στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας [μέτρα που αφορούν: i) τον νέο συλλέκτη άλμης, ii) τις επενδύσεις σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας πόσιμου νερού, και iii) τη μελέτη σχετικά τον σωρό αποβλήτων άλατος στο Cogulló]. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 15 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή έχει ήδη καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα εν λόγω μέτρα δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση και συνεπώς δεν αποτελούν αντικείμενο της επίσημης διαδικασίας έρευνας. Επομένως, οι παρατηρήσεις των τρίτων μερών που αφορούν αποκλειστικά τα εν λόγω μέτρα τα οποία δεν καλύπτονται από την επίσημη διαδικασία έρευνας θεωρούνται άνευ σημασίας για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης.

4. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ

4.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- (35) Όσον αφορά το Μέτρο 1, η Ισπανία θεωρεί ότι το ποσό της εγγύησης υπήρξε πάντα επαρκές και σύμφωνο με την ισπανική νομοθεσία και τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα, η Ισπανία υποστηρίζει ότι ο καθορισμός εξαιρετικά χαμηλού ποσού εγγύησης δεν συμπεριλαμβάνεται στις πιθανές παραβιάσεις της οδηγίας, οπότε είναι αδύνατο να έχει υπάρξει παραβίαση της οδηγίας.

⁽⁸⁾ Οδηγία 75/442 / ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ L 194 της 25.7.1975, σ. 39).

- (36) Επιπλέον, όσον αφορά το ζήτημα του καθορισμού κατάλληλου ποσού εγγύησης, η Ισπανία απορρίπτει τη δήλωση της 2ας Οκτωβρίου του 2013 της κυρίας Assumpta Ferañ (Διευθύντριας της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της Αυτόνομης κυβέρνησης της Καταλωνίας) στην Επιτροπή Περιβάλλοντος του Καταλανικού Κοινοβουλίου, η οποία δήλωσε ότι η χρηματοοικονομική εγγύηση πρέπει να ανέρχεται στο ποσό των 200 εκατομμυρίων. Σύμφωνα με την Ισπανία, η δήλωση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο συζήτησης μεταξύ ανταγωνιστικών πολιτικών κομμάτων και, ως εκ τούτου καθορίστηκε από πολιτικές σκοπιμότητες. Η Ισπανία θεωρεί επίσης την απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2011 του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Καταλωνίας μη τελεσίδικη όσον αφορά τον καθορισμό του κατάλληλου ποσού εγγύησης, δεδομένου ότι το ίδιο το δικαστήριο απέφυγε τον υπολογισμό του.
- (37) Επιπλέον, η Ισπανία θεωρεί αναξιόπιστη τη μελέτη την οποία παρείχε ο καταγγέλλων καθώς και όσα αναφέρει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 71 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, διότι η μελέτη δεν υπολόγισε το ποσό της εγγυήσεως βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στο διάταγμα 202/1994 της 14ης Ιουνίου, δηλαδή την ισχύουσα νομοθεσία σε σχέση με το ποσό της εγγύησης.
- (38) Η Ισπανία υποστηρίζει, επίσης, ότι το Μέτρο 1 δεν παρέχει επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα στην Iberpotash. Οποιοδήποτε εικαζόμενο ως πλεονέκτημα βασίστηκε στο ίδιο νομικό πλαίσιο το οποίο ίσχυε εξίσου για όλους τους δυνητικούς ανταγωνιστές. Επιπλέον, οι εκμεταλλεύσεις Sallent και Suria είναι οι μοναδικές που λειτουργούν στην Ισπανία, οπότε η Iberpotash δεν θα μπορούσε να αποκτήσει πλεονέκτημα, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν συγκρίσιμες εκμεταλλεύσεις στο ισπανικό έδαφος.
- (39) Η Ισπανία υποστηρίζει ότι δεν εμπλέκονται κρατικά κεφάλαια, διότι, εάν το ποσό της εγγύησης καταστεί ανεπαρκές, η υποχρέωση της Iberpotash για την αποκατάσταση των γαιών οι οποίες θίγονται από τις δραστηριότητες εξόρυξης παραμένει. Ως εκ τούτου, η Ισπανία μπορεί να επιβάλλει την υποχρέωση στην Iberpotash, μέσω της κατάσχεσης της περιουσίας και των δικαιωμάτων της στο ισπανικό έδαφος.
- (40) Τέλος, η Ισπανία σημειώνει ότι το Μέτρο 1 δεν στρεβλώνει τον ανταγωνισμό ούτε επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι το κόστος επιβάρυνσης της Iberpotash σε περίπτωση θέσπισης υψηλότερου ποσού εγγύησης είναι ασημαντό σε σχέση με τα πρότυπα του κλάδου εξόρυξης ποτάσας.
- (41) Όσον αφορά το Μέτρο 4, η Ισπανία υποστηρίζει ότι η Iberpotash δεν έλαβε οικονομικό πλεονέκτημα, διότι, εφόσον δεν ήταν ρυπαίων, η Iberpotash δεν είχε καμία υποχρέωση να καλύψει τον σωρό αποβλήτων της Vilafruns, σύμφωνα με τη γενικά ισχύουσα εθνική ισπανική νομοθεσία. Επιπλέον, η Iberpotash βαρύνεται με το κόστος συντήρησης της κάλυψης του σωρού αποβλήτων και, ως εκ τούτου, παρόλο που χάρη στη δημόσια χρηματοδότηση κατάφερε να εξοικονομήσει χρήματα από το κόστος κατασκευής του σωρού, θα πρέπει να δαπανήσει πολύ μεγαλύτερο ποσό για τη συντήρησή του κατά τις επόμενες δεκαετίες, χάνοντας έτσι το όποιο οικονομικό πλεονέκτημα αποκλήθηκε από το μέτρο.
- (42) Η Ισπανία υποστηρίζει ότι το Μέτρο 4 δεν μπορεί να είναι επιλεκτικό, διότι η Iberpotash είναι η μοναδική εταιρεία που ασκεί δραστηριότητες εξόρυξης ποτάσας στην Ισπανία.
- (43) Επιπλέον, το μέτρο δεν επιφέρει στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι το παραγόμενο αλάτι, λόγω των δυσχερειών στις μεταφορές, δεν μπορεί να μεταφερθεί μεταξύ των κρατών μελών.
- (44) Εάν, παρά τα ανωτέρω, η Επιτροπή αποφασίσει ότι το Μέτρο 4 συνιστά κρατική ενίσχυση, η Ισπανία θεωρείται ότι εμπίπτει εντός των ορίων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 ⁽⁹⁾ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής ⁽¹⁰⁾ περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας
- (45) Τέλος, η Ισπανία ισχυρίζεται ότι το Μέτρο 4 μπορεί να κηρυχθεί συμβατό με την εσωτερική αγορά βάσει των κατευθυντηρίων γραμμών για το περιβάλλον του 2008 και, ειδικότερα, με δεδομένο τον καινοτόμο χαρακτήρα της τεχνολογίας η οποία χρησιμοποιήθηκε για την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilafruns, τεχνολογία η οποία, σε αντίθεση με την τεχνολογία η οποία χρησιμοποιείται σε άλλες εξορυκτικές εγκαταστάσεις, έχει επίσης σχεδιαστεί ώστε να αποτρέπει τη διαρροή του αποτιθέμενου υλικού.

4.2. ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΥΠΕΒΑΛΑΝ ΟΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ ΤΡΙΤΟΙ

- (46) Η Ισπανία απάντησε στις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν σε σχέση με το Μέτρο 1 από τα δύο ενδιαφερόμενα μέρη επισημαίνοντας, για ακόμα μια φορά, την ισχύουσα βάσει της ισπανικής νομοθεσίας διοικητική διαδικασία για τη συμμόρφωση με τις περιβαλλοντικές υποχρεώσεις της Iberpotash και την επιστροφή από την Iberpotash οποιουδήποτε ποσού η Ισπανία θα μπορούσε να είχε καταβάλει εάν η εγγύηση για την περιβαλλοντική αποκατάσταση αποδεικνυόταν ανεπαρκής. Η ικανότητα επιβολής τέτοιου είδους υποχρέωσης στην Iberpotash συνεπάγεται ότι δεν υφίστανται επιβαρύνσεις για τον κρατικό προϋπολογισμό και ως εκ τούτου δεν υφίσταται μεταφορά κρατικών πόρων.

⁽⁹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 379 της 28.12.2006, σ. 5).

⁽¹⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 352 της 24.12.2013, σ. 1).

- (47) Η Ισπανία απάντησε στα σχόλια που διατύπωσαν σχετικά με το Μέτρο 4 τα δύο ενδιαφερόμενα μέρη υποστηρίζοντας ότι η απόφαση του Περιφερειακού Εφετείου της Βαρκελώνης (Audencia Provincial de Barcelona) της 22ας Φεβρουαρίου 2016 περιελάμβανε κατάλογο των περιοχών για τις οποίες η Iberpotash έφερε την υποχρέωση εφαρμογής μέτρων αποκατάστασης του περιβάλλοντος, στον οποίο δεν συμπεριλαμβάνεται ο σωρός αποβλήτων της Vilaforns, ούτε και αναφέρεται αν ο εν λόγω σωρός αποβλήτων αποτελεί πηγή ρύπανσης. Επιπλέον, τα άτομα τα οποία καταδικάστηκαν βάσει της απόφασης ανήκαν στην εταιρεία που εκμεταλλευόταν τα ορυχεία πριν την εκχώρηση των δικαιωμάτων εξόρυξης στην Iberpotash. Εξάλλου, τα άτομα αυτά καταδικάστηκαν για πράξεις και παραλείψεις που έλαβαν χώρα πολύ πριν από την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns.
- (48) Η Ισπανία επαναλαμβάνει επίσης τους ισχυρισμούς της σχετικά με την απουσία υποχρέωσης της Iberpotash, σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία, όσον αφορά την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns.
- (49) Τέλος, η Ισπανία σημειώνει ότι παρά το γεγονός ότι το πρώτο ενδιαφερόμενο μέρος τονίζει ότι σε όλα τα έγγραφα που αφορούν τη δημόσια χρηματοδότηση της κάλυψης του σωρού αποβλήτων το έργο περιγράφεται ως «πilotικό» έργο, ωστόσο το εν λόγω ενδιαφερόμενο μέρος δεν αμφισβητεί ότι η τεχνολογία που χρησιμοποιήθηκε για την κάλυψη είναι διαφορετική και, σε αντίθεση με την τεχνολογία που χρησιμοποιείται σε άλλα ορυχεία ποτάσας, επιπλέον έχει σχεδιαστεί ώστε να αποτρέπει τη διαρροή του αποτιθέμενου υλικού. Το γεγονός ότι ο όρος «πilotικό» δεν αναφέρεται, δεν αποκλείει τον καινοτόμο χαρακτήρα της χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (50) Η παρούσα απόφαση αξιολογεί, κατά πρώτο λόγο, εάν τα εν δυο υπό εξέταση μέτρα συνιστούν κρατικές ενισχύσεις προς την Iberpotash κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, και, σε περίπτωση που κριθεί ότι αποτέλεσαν ενισχύσεις τέτοιου είδους, αν ήταν νόμιμες και συμβατές με την εσωτερική αγορά.

5.1. ΥΠΑΡΞΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (51) Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ χαρακτηρίζει ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, τις ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής.
- (52) Προκειμένου να συναχθεί συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη ή μη κρατικής ενίσχυσης, η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσο τα σωρευτικά κριτήρια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ (δηλαδή η μεταφορά και ο καταλογισμός κρατικών πόρων, το επιλεκτικό πλεονέκτημα, η δυνητική στρέβλωση του ανταγωνισμού και οι επιπτώσεις στις ενδοενοσιακές εμπορικές συναλλαγές) πληρούνται για τα μέτρα που αποτελούν αντικείμενο αξιολόγησης.

5.1.1. ΜΕΤΡΟ 1: ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ

- (53) Σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, στην περίπτωση των ορυχείων που ήδη αξιοποιούνται την 1η Μαΐου 2008, και σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης από το 2014, οι φορείς εκμετάλλευσης των ορυχείων υποχρεούνται να προβαίνουν στη σύσταση χρηματοοικονομικής εγγύησης για τη διασφάλιση επαρκών πόρων για την κάλυψη του κόστους αποκατάστασης της γης μετά την ολοκλήρωση των εξορυκτικών δραστηριοτήτων τους. Επιπλέον, οι πόροι αυτοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις δημόσιες αρχές βάσει του εθνικού δικαίου, για τη χρηματοδότηση μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος στον οποίον τη λήψη οι φορείς εκμετάλλευσης οφείλουν αλλά αθετούν να προβούν. Ο φορέας μπορεί να προβεί στη σύσταση τέτοιου είδους εγγυήσεων με τη μορφή τραπεζικής εγγύησης, για την οποία καταβάλλεται προμήθεια. Σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, η Iberpotash έλαβε παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση με τον καθορισμό από τις αρμόδιες αρχές εξαιρετικά χαμηλού ποσού χρηματοοικονομικής εγγύησης.

5.1.1.1. Επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα

- (54) Η Επιτροπή πρέπει πρώτα να εκτιμήσει κατά πόσον το επίπεδο των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων οι οποίες καθορίστηκαν από τις ισπανικές αρχές ήταν χαμηλότερο από το απαιτούμενο από τους ισχύοντες κανονισμούς κατά τη σχετική περίοδο. Πρόκειται για απαραίτητη προϋπόθεση για την παροχή οποιασδήποτε ενδεχόμενης κρατικής ενίσχυσης σε σχέση με το συγκεκριμένο μέτρο. Εάν, αντιθέτως, το επίπεδο των εγγυήσεων ορίστηκε σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, αυτό θα σήμαινε ότι η Iberpotash αντιμετωπίστηκε όπως οποιαδήποτε άλλη εταιρεία σε παρόμοια κατάσταση και δεν υπάρχει κανένας λόγος να πιστεύουμε ότι ευνοήθηκε επιλεκτικά από τη συγκεκριμένη εφαρμογή στην περίπτωση της των κανόνων σχετικά με τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις.

Εφαρμοστέα νομοθεσία

- (55) Συνεπώς, είναι πρώτα απαραίτητο να συνοψίσουμε τις εθνικές διατάξεις και τις διατάξεις της Ένωσης οι οποίες ισχύουν για τη θέσπιση χρηματοοικονομικών εγγυήσεων.

- (56) Σύμφωνα με το άρθρο 14 της οδηγίας για τα εξορυκτικά απόβλητα, οι αρμόδιες εθνικές αρχές θα πρέπει να απαιτούν «πριν από την έναρξη εργασιών που περιλαμβάνουν απόθεση αποβλήτων εντός ή επί του εδάφους, τη σύσταση εγγύησης, υπό μορφή χρηματικής κατάθεσης ή άλλου ισοδύναμου μέσου, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτούμενων από τη βιομηχανία ταμείων αμοιβαίων εγγυήσεων». Ο σκοπός αυτής της εγγύησης είναι «να εκπληρωθούν όλες οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την εκδοθείσα δύναμη της παρούσας οδηγίας άδεια» και να εξασφαλιστεί η ύπαρξη «άμεσα διαθέσιμων κεφαλαίων για την αποκατάσταση του εδάφους που υπέστη τις συνέπειες των δραστηριοτήτων των εγκαταστάσεων αποβλήτων, ανά πάσα στιγμή».
- (57) Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 2 της οδηγίας, ο υπολογισμός της εγγύησης πρέπει να γίνει με βάση: i) τις πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εγκαταστάσεων αποβλήτων, ii) την υπόθεση ότι ανεξάρτητοι τρίτοι οι οποίοι διαθέτουν κατάλληλα προσόντα θα αναλάβουν την εκτίμηση και εκτέλεση όλων των απαιτούμενων εργασιών αποκατάστασης. Το ύψος της εγγύησης προσαρμόζεται περιοδικά ανάλογα με τις απαιτούμενες εργασίες αποκατάστασης.
- (58) Όσον αφορά τα εθνικά πρότυπα, η οδηγία για τα εξορυκτικά απόβλητα έχει μεταφερθεί στο ισπανικό δίκαιο με το βασιλικό διάταγμα 975/2009, της 12ης Ιουνίου 2009 σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας και την προστασία και αποκατάσταση των περιοχών που επλήγησαν από τις εξορυκτικές δραστηριότητες (εφεξής «βασιλικό διάταγμα 975/2009»). Σύμφωνα με την πρώτη μεταβατική διάταξη του βασιλικού διατάγματος 975/2009, οι διατάξεις του βασιλικού διατάγματος για τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις (ιδίως το άρθρο 43) ισχύουν από την 1η Μαΐου 2014 για τα ορυχεία που ευρίσκοντο ήδη σε λειτουργία από 1ης Μαΐου 2008 (συμπεριλαμβανομένων των εκμεταλλεύσεων της Iberpotash).
- (59) Ωστόσο, πριν από την εφαρμογή του βασιλικού διατάγματος 975/2009, με το οποίο μεταφέρθηκε η οδηγία για τα απόβλητα εξορύξεως, στην Αυτόνομη Κοινότητα της Καταλωνίας οι άδειες, τα σχέδια αποκατάστασης και οι εγγυήσεις για τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις διέπονταν από το νόμο 12/1981, για τον καθορισμό συμπληρωματικών κανόνων για την προστασία των φυσικών περιοχών που θίγονται από τις εξορυκτικές δραστηριότητες (εφεξής ο «νόμος 12/1981») ⁽¹¹⁾, καθώς και το διάταγμα 202/1994 για τη θέσπιση των κριτηρίων για τον καθορισμό των εγγυήσεων που σχετίζονται με τα προγράμματα αποκατάστασης από μεταλλευτικές δραστηριότητες (εφεξής το «διάταγμα 202/1994») ⁽¹²⁾. Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2 του νόμου 12/1981, το ποσό της εγγύησης θα πρέπει να καθοριστεί ανάλογα με την περιοχή που θίγεται από την αποκατάσταση ή το συνολικό κόστος αποκατάστασης. Στο άρθρο 2 του διατάγματος 202/1994 ποσοτικοποιείται το ποσό των εγγυήσεων ανά εκτάριο για διάφορα τυποποιημένα μέτρα αποκατάστασης και επισημαίνεται ότι για οποιαδήποτε άλλα ειδικά μέτρα, το κόστος τους θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο ποσό της εγγύησης ⁽¹³⁾. Επιπλέον, το άρθρο 3 του διατάγματος 202/1994 ορίζει ότι για τις εξορυκτικές δραστηριότητες οι οποίες δεν βρίσκονται σε φυσικές περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος (συμπεριλαμβανομένων των εκμεταλλεύσεων της Iberpotash), το όποιο ποσό εγγύησης καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, πρέπει να είναι μειωμένο κατά 50 %.

Ποσά εγγυήσεων τα οποία καθορίστηκαν για την Iberpotash

- (60) Βάσει των εν λόγω εθνικών διατάξεων, στις 9 Νοεμβρίου 2006 η Iberpotash έλαβε από την Αυτόνομη κυβέρνηση της Καταλωνίας άδεια δραστηριότητας εξορύξεων ποτάσας στη μονάδα της στη Suria και στις 28 Απριλίου 2008 στη μονάδα του Balsareny/Sallent. Οι άδειες αυτές αποτελούν ατομικές διοικητικές αποφάσεις στις οποίες καθορίζονται οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις των 1 130 128 EUR για την περιοχή της Balsareny/Sallent και 773 682,28 EUR (αυξήθηκε σε 828 013,24 EUR το 2008) για τη Suria. Τα εν λόγω ποσά εγγυήσεων αναθεωρήθηκαν μόλις το 2015, οπότε και οι ισπανικές αρχές πρότειναν τα σημαντικά υψηλότερα ποσά των 6 979 471,83 EUR για το Balsareny/Sallent (τέθηκε εν πλήρη ισχύ μόνο κατόπιν της έγκρισης του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Καταλωνίας τον Δεκέμβριο του 2016· βλέπε παρακάτω) και 6 160 872,35 EUR για την Suria (εν ισχύ από τον Μάιο του 2015). Τα ποσά των εγγυήσεων καθορίστηκαν με συγκεκριμένες μεμονωμένες αποφάσεις που έλαβε η Αυτόνομη κυβέρνηση για την Iberpotash.

Στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι εγγυήσεις της Iberpotash είναι χαμηλότερες από τις απαιτούμενες

- (61) Εν προκειμένω είναι σκόπιμο να υπενθυμιστεί ότι οι αρμόδιες περιβαλλοντικές αρχές είναι εκείνες οι οποίες καταρχάς καθορίζουν και εγκρίνουν ανά περίπτωση τα ποσά των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων στο πλαίσιο των ισχύοντων εθνικών και περιφερειακών κανόνων. Παρόλο που η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση της ορθής μεταφοράς και εφαρμογής της οδηγίας για τα εξορυκτικά απόβλητα, η οποία ισχύει για τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις της Iberpotash από την 1η Μαΐου 2014, η οδηγία αφήνει ευρεία διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη να καθορίζουν το ακριβές ποσό των εγγυήσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν προέβη σε δική της εκτίμηση σχετικά με τα ορθά επίπεδα των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων σύμφωνα με την οδηγία για τα εξορυκτικά απόβλητα, παρά περιορίζεται στην αξιολόγησή της στην εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων περί των μη επαρκών χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, καθώς υφίσταται σειρά ενδείξεων που υποδεικνύουν ότι το ποσό των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων που καθορίστηκε από τις δημόσιες αρχές το 2006 και το 2008 ήταν στην πραγματικότητα χαμηλότερο από το απαιτούμενο βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

⁽¹¹⁾ Νόμος 12/1981, της 24ης Δεκεμβρίου, περί συμπληρωματικών κανόνων για την προστασία των ειδικών ζωνών φυσικού ενδιαφέροντος που θίγονται από τις εξορυκτικές δραστηριότητες.

⁽¹²⁾ Διάταγμα 202/1994, της 14ης Ιουνίου, για τον καθορισμό κριτηρίων για τον καθορισμό των εγγυήσεων για τα προγράμματα αποκατάστασης εξορυκτικών δραστηριοτήτων.

⁽¹³⁾ Βλέπε άρθρο 2 παράγραφος 4 εδάφιο ζ) του διατάγματος 202/1994.

- (62) Είναι εξαιρετικής σημασίας το γεγονός ότι το Ανώτατο Δικαστήριο της Καταλωνίας έκρινε την 11η Οκτωβρίου του 2011 ότι το ποσό των 585 153 EUR της χρηματοοικονομικής εγγύησης για τον σωρό αποβλήτων της Iberpotash στο Cogulló και στις εγκαταστάσεις της στις περιοχές Balsareny/Sallent ήταν χαμηλότερο από το απαιτούμενο. Η απόφαση εκτιμά ότι το ποσό της εγγύησης δεν τηρεί τις νομικές και ρυθμιστικές παραμέτρους των εθνικών κανόνων, με ιδιαίτερη αναφορά στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του νόμου 12/1981 και του διατάγματος 202/1994. Η απόφαση επισημαίνει ότι, ακόμα και ελλείψει «συγκεκριμένου αποδεικτικού στοιχείου» περί της ορθότητας του ποσού εγγύησης, το Δικαστήριο μπορεί να συμπεράνει ότι ο καθορισμός της εγγύησης μόλις στο ποσό των μόλις 585 153 EUR είναι σαφώς αντίθετος προς τις εν λόγω διατάξεις. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο έκρινε την εγγύηση ανεπαρκή και μη σύμφωνη με την ισχύουσα νομοθεσία και διέταξε τις ισπανικές αρχές να καθορίσουν νέο επίπεδο χρηματοοικονομικών εξασφαλίσεων. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε πλήρως σε δεύτερο βαθμό από την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 9ης Ιουλίου 2014. Τέλος, όπως σημειώνεται από τις ισπανικές αρχές, με την απόφασή του της 14ης Δεκεμβρίου 2016, το Ανώτατο Δικαστήριο της Καταλωνίας έκρινε επαρκές το νέο προτεινόμενο ποσό των 6 979 471,83 EUR για το σύνολο της εκμετάλλευσης του Balsareny/Sallent.
- (63) Υπό το πρίσμα της αποφάσεως του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Καταλωνίας, της 11ης Οκτωβρίου 2011, η οποία είναι αρμόδια για την ερμηνεία των σχετικών εθνικών κανόνων, η Επιτροπή θεωρεί αποδεδειγμένο ότι το αρχικό ποσό της χρηματικής εγγύησης της Iberpotash για το Balsareny/Sallent το οποίο ορίστηκε το 2006 σε 1 130 128 EUR (συμπεριλαμβανομένων των 585 153 EUR για τον σωρό αποβλήτων του Cogulló) ήταν σαφώς ανεπαρκές. Με πόρισμα του 2016, το Ανώτατο Δικαστήριο της Καταλωνίας επιβεβαίωσε ότι το συνολικό ποσό για το Balsareny/Sallent έπρεπε όντως να προσαρμοστεί σε επίπεδο τουλάχιστον έξι φορές υψηλότερο, και πιθανώς ακόμη υψηλότερο για την περίοδο που προηγήθηκε της ανακοίνωσης του σχεδίου Phoenix το 2011 (βλέπε σημεία 73, 80 και 81).
- (64) Παρόλο που δεν υφίσταται παρόμοια δικαστική απόφαση σχετικά με την εγγύηση για το ορυχείο της Συρία, υπάρχουν πειστικές αποδείξεις ότι η διαπίστωση σαφούς ανεπάρκειας του επιπέδου εγγύησης θα ήταν εξίσου πιθανή σε περίπτωση οποιασδήποτε δικαστικής ενέργειας. Το αρχικό ποσό εγγύησης των 773 682,28 EUR (το οποίο αυξήθηκε σε 828 013,24 EUR το 2008) αντικατοπτρίζει αναλογικά το γεγονός ότι το ορυχείο της Συρία είναι μικρότερο από του Balsareny/Sallent όσον αφορά τη μάζα των συσσωρευμένων αποβλήτων και τη συνολική έκταση των σωρών αποβλήτων⁽¹⁴⁾. Επιπλέον, η εγγύηση για τη Συρία αυξήθηκε σημαντικά, στα 6 160 872,35 EUR, ενώ για το Balsareny/Sallent (δηλαδή, μόνο έπειτα από απόφαση του δικαστηρίου και την επικύρωσή της σε δεύτερο βαθμό) αυξήθηκε σε ακόμη μεγαλύτερη αναλογία (παραπάνω από 7 φορές υψηλότερη). Ως εκ τούτου, ελλείψει άλλων παραγόντων οι οποίοι να εξηγούν τη διαφορά μεταξύ των ποσών των εγγυήσεων για τη Συρία και το Balsareny/Sallent, το ποσό της εγγύησης για τη Συρία μπορεί επίσης να θεωρηθεί ανεπαρκές.
- (65) Τόσο η Iberpotash όσο και οι ισπανικές αρχές επιβεβαίωσαν με τις παρατηρήσεις τους ότι το Ανώτατο Δικαστήριο της Καταλωνίας θεώρησε την εγγύηση για το El Cogulló ανεπαρκή. Επιδιώκουν τον μετριασμό της αποφάσεως του Δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι: i) το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι, τουλάχιστον εν μέρει, η κατάσταση χρονολογείται από το 1929, ii) το Δικαστήριο δέχθηκε ότι δεν διαθέτει αδιάσειστα αποδεικτικά στοιχεία, και iii) το Δικαστήριο δεν διαπίστωσε καμία συγκεκριμένη παράβαση οποιουδήποτε συγκεκριμένου κανόνα δικαίου. Ωστόσο, κανένα από αυτά τα επιχειρήματα που αφορούν την απόφαση δεν επηρεάζουν το συμπέρασμα περί ανεπάρκειας των εγγυήσεων. Το γεγονός ότι οι ισπανικές αρχές όντως αναθεώρησαν το ποσό της εγγύησης μετά την επικύρωση της εκδοθείσας αποφάσεως και το υπέβαλαν προς έγκριση στο Δικαστήριο, επιβεβαιώνει την ορθότητα της αποφάσεως. Συν τοις άλλοις, η απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2011 αναφέρεται ρητά στις σχετικές νομοθετικές διατάξεις του άρθρου 8 παράγραφος 2 του νόμου 12/1981 και του διατάγματος 202/1994.
- (66) Πέραν της αποφάσεως του εθνικού δικαστηρίου, η έρευνα αποκάλυψε την ύπαρξη πολλών άλλων αποδεικτικών στοιχείων τα οποία επιβεβαιώνουν τη διαπίστωση του πορίσματος ότι το αρχικό επίπεδο των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων ήταν υπερβολικά χαμηλό.
- (67) Κατ' αρχάς, οι τρίτοι υπέβαλαν επίσημα πρακτικά της ακρόασης της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Κοινοβουλίου της Καταλωνίας, της 2ας Οκτωβρίου 2013, με τη ρητή δήλωση της Γενικής Διευθύντριας του τμήματος Περιβάλλοντος της Αυτόνομης κυβέρνησης της Καταλωνίας, σύμφωνα με την οποία οι εγγυήσεις υπήρξαν σαφώς ανεπαρκείς. Η Γενική Διευθύντρια εκτίμησε ότι το απαιτούμενο ποσό εγγύησης θα μπορούσε ενδεχομένως να φθάσει τα 200 εκατομμύρια EUR. Αν και τα πρακτικά της πολιτικής συζήτησης στο Κοινοβούλιο δεν περιέχουν καμία σχετική αιτιολόγηση για το ποσό αυτό και επομένως θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με προσοχή, οι τάξεις μεγέθους και η διαφορά με το πραγματικό ποσό επιβεβαιώνουν τα συμπεράσματα των εμπειρογνομόνων του τομέα, οι οποίοι θεωρούν ότι τα ποσά των εγγυήσεων που ορίστηκαν το 2006 και το 2008 ήταν σαφώς ανεπαρκή.

⁽¹⁴⁾ Σύμφωνα με τη μελέτη ΜΠΕ την οποία υπέβαλε ο καταγγέλλων (βλέπε σημείο 68), το 2011 ο εν ενεργεία σωρός αποβλήτων του Balsareny/Sallent (El Cogulló) ήταν έκτασης 35 εκταρίων και μάζας αποβλήτων 41 εκατομμυρίων τόνων, ενώ ο εν ενεργεία σωρός αποβλήτων της Συρία (El Fusteret) ήταν έκτασης 27 εκταρίων και μάζας αποβλήτων 22 εκατομμυρίων τόνων.

- (68) Δεύτερον, ο καταγγέλλων υπέβαλε μια μελέτη του Αυγούστου του 2012, την οποία ανέθεσε σε περιβαλλοντικούς εμπειρογνώμονες (εφεξής «μελέτη ΜΠΕ»), η οποία ήταν μια ανάλυση που πραγματοποιήθηκε από εμπειρογνώμονες οποίοι συγκέντρωσαν και ανέλυσαν μεγάλο μέρος των υφιστάμενων πληροφοριών (νομικών, ακαδημαϊκών ή από έρευνα αγοράς) σχετικά με το εν λόγω θέμα. Η ΜΠΕ ανέλυσε την υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ορυχείων της Iberpotash και προέβλεπε τις μελλοντική εξελικτική πορεία όσον αφορά τη συνολική ποσότητα του συσσωρευόμενου υλικού στους σωρούς αποβλήτων, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των σωρών αποβλήτων ήταν σημαντικές και αναμένεται να αυξηθούν περαιτέρω στο μέλλον.
- (69) Με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, η ΜΠΕ εκτιμά την εξελικτική πορεία του όγκου των αποβλήτων που συσσωρεύονται στους σωρούς αποβλήτων στη Suria και στο Sallent μέχρι το τέλος των εξορυκτικών δραστηριοτήτων το 2035 ως ακολούθως: Ετήσια καθαρή αύξηση του όγκου (σε kt/έτος)

Πίνακας 1

Εκτιμώμενη συσσώρευση αποβλήτων στους σωρούς της Σύρια και του Sallent

	Όγκος το 2012 (σε kt)	Ετήσια αύξηση του όγκου (σε kt/έτος)	Όγκος το 2035 (σε kt)
Sallent	41 000	1 454	74 531
Σύρια	22 000	525	33 895
ΣΥΝΟΛΟ	63 000	1 979	108 426

- (70) Επιπλέον, στη μελέτη ΜΠΕ αναλύονται πιθανές επιλογές για την αποκατάσταση των σωρών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των εξής: i) πλήρωση υπόγειων ορυχείων με απόβλητα, ii) διάλυση του άλατος που περιέχεται στους σωρούς με άντληση του νερού και απόρριψη της προκύπτουσας άλμης εκκένωσης στη θάλασσα ή στο υπέδαφος, ή (iii) κάλυψη των σωρών αποβλήτων με υλικό το οποίο αποτρέπει τη διήθηση των υδάτων βροχής και τις διαρροές αλάτων στο περιβάλλον. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, στην περίπτωση των ορυχείων της Iberpotash η καλύτερη μέθοδος είναι η κάλυψη των σωρών. Πρόκειται για μια μάλλον απλή και γνωστή μέθοδο, δεδομένου ότι έχει χρησιμοποιηθεί ήδη σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμη και από τις ίδιες τις καταλανικές αρχές. Επιπλέον, είναι η καταλληλότερη μέθοδος αποκατάστασης για τις δημόσιες διοικήσεις σε περίπτωση που η επιχείρηση εξόρυξης δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της καθώς, σε αντίθεση με άλλες μεθόδους, δεν απαιτεί την πρόσθετη εγκατάσταση σημαντικής βιομηχανικής υποδομής. Ως εκ τούτου, η μελέτη ΜΠΕ υπολογίζει το αναμενόμενο κόστος της αποκατάστασης των ορυχείων της Iberpotash μέσω της κάλυψης των σωρών.
- (71) Ο υπολογισμός του αναμενόμενου κόστους βασίζεται στην ανάλυση του μοναδιαίου κόστους των επιμέρους στοιχείων της κάλυψης του σωρού αποβλήτων όπως αυτό προκύπτει μετά από έρευνα αγοράς από τους εμπειρογνώμονες σε συνεργασία με παρόχους έργων και προμηθειών και με τη χρήση των δεδομένων τιμολόγησης του 2012 που έχει δημοσιεύσει το Καταλανικό Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Κατασκευών (Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya - ITeC). Για λόγους σύγκρισης, η μελέτη χρησιμοποιεί επίσης το συνολικό κόστος των αποκαταστάσεων για διαφορετικές επιλογές αποκατάστασης, όπως αυτό εκτιμήθηκε στη μελέτη που συνέταξε το 2001 ο όμιλος Symonds για λογαριασμό της Γενικής Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽¹⁵⁾. Περιλαμβάνει επίσης τα έξοδα συντήρησης και ελέγχου των σωρών για 10 επιπλέον έτη μετά την ολοκλήρωση της κάλυψης. Στη συνέχεια το μοναδιαίο κόστος εφαρμόζεται στην εκτιμώμενη ποσότητα των αποβλήτων που συσσωρεύονται στους σωρούς σε τρεις διαφορετικές χρονικές περιόδους: (i) πραγματική ποσότητα το 2012, (ii) ποσότητα που αναμένεται το 2015 (έτος αναμενόμενης έναρξης της παραγωγής άλατος από απόβλητα σε νέα εγκατάσταση στη Suria) και iii) αναμενόμενα ποσά το 2035 οπότε και είναι προγραμματισμένη η παύση των δραστηριοτήτων της Iberpotash). Το προκύπτον συνολικό κόστος αποκατάστασης για τις εν λόγω περιόδους συνοψίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 2

Εκτίμηση του κόστους αποκατάστασης στο πλαίσιο της μελέτης ΜΠΕ

Έτος	Εκτιμώμενο κόστος αποκατάστασης (εκατομμύρια EUR)		
	Σύρια	Balsareny/Sallent	Σύνολο
2012	24,8	46,2	71,0

⁽¹⁵⁾ A study of the costs of improving management of mine waste (μελέτη σχετικά με το κόστος της βελτίωσης της διαχείρισης των εξορυκτικών αποβλήτων), Symonds Group σε συνεργασία με την COWI, έκθεση προς τη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τελική έκθεση Οκτωβρίου 2001.

Έτος	Εκτιμώμενο κόστος αποκατάστασης (εκατομμύρια EUR)		
	Súria	Balsareny/Sallent	Σύνολο
2015	26,9	52,3	79,2
2035	38,2	83,8	122,0

- (72) Σε αυτή τη βάση, η μελέτη ΜΠΕ θεωρεί ότι το ποσό της χρηματοοικονομικής εγγύησης σύμφωνα με τους νέους κανόνες του βασιλικού διατάγματος 975/2009 χωρίς αμφιβολία δεν πρέπει να είναι κατώτερο του βασικού κόστους αποκατάστασης του 2012, ύψους 71 εκατομμυρίων EUR και για τα δυο εργοτάξια και ότι το ενδεδειγμένο ποσό, λαμβάνοντας υπόψη το συνολικό κόστος στο μέλλον, θα πρέπει να ανέλθει σε περίπου 100 εκατ. EUR.
- (73) Τέλος, η μελέτη ΜΠΕ αναλύει τον αντίκτυπο της σχεδιαζόμενης εξόρυξης και εμπορίας άλατος στους σωρούς με βάση το πρόσφατα ανακοινωθέν σχέδιο Phoenix το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή το 2012. Λαμβάνοντας υπόψη τα διάφορα υποθετικά σενάρια σχετικά με την αναμενόμενη μελλοντική παραγωγή ποτάσας και άλατος (συμπεριλαμβανομένων των εξαιρετικά φιλόδοξων σχεδίων της Iberpotash για ετήσιες πωλήσεις 1,5 εκατομμυρίων τόνων αλατιού), η μελέτη ΜΠΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι σε όλες αυτές τις περιπτώσεις το σχέδιο Phoenix απλώς θα επιβαρύνει, χωρίς να σταματήσει, τη συνεχή ετήσια αύξηση του συνόλου των συσσωρευμένων αποβλήτων στις εκμεταλλεύσεις της Iberpotash. Στο πλέον αισιόδοξο σενάριο, το σχέδιο Phoenix θα οδηγήσει σε μείωση των συσσωρευθέντων στους σωρούς αποβλήτων σε έως και 1 213 kt ετησίως (σε σύγκριση με τη συσσώρευση 1 979 kt χωρίς το σχέδιο Phoenix). Συνεπώς, παρόλο που ο αντίκτυπος του σχεδίου Phoenix είναι σημαντικός, καθώς συμβάλει στη μείωση της ετήσιας συσσώρευσης αποβλήτων κατά περίπου 40 %, η μελέτη ΜΠΕ θεωρεί ότι το σχέδιο Phoenix δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτοτελές μέτρο αποκατάστασης, αλλά μετριαστικός παράγοντας, δεδομένου ότι θα οδηγήσει μεν στην επιβράδυνση της αύξησης των υφιστάμενων σωρών αποβλήτων αλλά όχι στην εξάλειψή τους.
- (74) Η Iberpotash υποστηρίζει ότι η μελέτη ΜΠΕ δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για τον υπολογισμό του ποσού της εγγύησης, δεδομένου ότι η ίδια η μελέτη αναγνωρίζει ότι δεν βασίζεται στις σχετικές διατάξεις του διατάγματος 202/1994 και δεδομένου ότι περιέχει αρκετούς ανακριβείς και ανακριβείς ισχυρισμούς και στοιχεία.
- (75) Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η μελέτη δεν ακολουθεί τις σχετικές διατάξεις του διατάγματος 202/1994 και εστιάζεται περισσότερο στους όρους που αναφέρονται στο βασιλικό διάταγμα 975/2009, το οποίο μεταφέρει την οδηγία για τα απόβλητα της εξορυκτικής βιομηχανίας, με επίκεντρο το αναμενόμενο κόστος αποκατάστασης. Ωστόσο, τα αποτελέσματα τα οποία υποδεικνύουν τα εκτιμώμενα κόστη αποκατάστασης για κάθε ένα από τα ορυχεία της Iberpotash βασίζονται σε συνεπή προσέγγιση και εύλογες παραδοχές όπως περιγράφεται ανωτέρω στις αιτιολογικές σκέψεις 68 έως 73 και, ως εκ τούτου, έχουν πράγματι σημασία για τον υπολογισμό των εγγυήσεων και βάσει του διατάγματος 202/1994, όπως αποδεικνύεται, ιδίως από το άρθρο 2.4 στοιχείο η), το οποίο αναφέρεται στο κόστος οποιωνδήποτε άλλων μέτρων αποκατάστασης που ενδέχεται να είναι αναγκαία και που δεν περιορίζει, κατά συνέπεια, τον υπολογισμό στα μέτρα που απαριθμούνται στα προηγούμενα σημεία του άρθρου 2) ⁽¹⁶⁾.
- (76) Επιπλέον, η σημασία της έκτασης της βλάβης στο περιβάλλον και του αναμενόμενου κόστους αποκατάστασης είναι, τουλάχιστον σιωπηρά, εμφανής στη διατύπωση της απόφασης του Ανώτατου Δικαστηρίου της Καταλονίας της 11ης Οκτωβρίου 2011, η οποία αναφέρει τα εξής σε σχέση με το ύψος των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων: «η βασική και κεντρική διάταξη όσον αφορά την υπόθεση είναι το άρθρο 8.2 του νόμου 12/1981 [...] να προβλέπεται ότι σε κάθε περίπτωση, όσον αφορά την αποκατάσταση, το ποσό θα πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με την περιοχή που θίγεται από την αποκατάσταση, το συνολικό κόστος της αποκατάστασης ή και τα δύο από κοινού [...]» και η οποία στη συνέχεια καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η άδεια δεν είναι σύμφωνη με την εφαρμοστέα νομοθεσία δεδομένου ότι «στην προκειμένη περίπτωση δεν όρισε τις εγγυήσεις εντός των νομίμων ορίων [...]». Τέλος, το εν λόγω αναμενόμενο κόστος αποκατάστασης έχει σαφή σχέση με τον υπολογισμό της εγγύησης σύμφωνα με το άρθρο 43 του βασιλικού διατάγματος 975/2009, που ισχύει για την Iberpotash από την 1η Μαΐου του 2014.
- (77) Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, εκτός από γενικές επικρίσεις περί της υποτιθέμενης ύπαρξης ανακριβών και λανθασμένων υποθέσεων στη μελέτη ΜΠΕ, ούτε οι ισπανικές αρχές ούτε η Iberpotash προσδιορίζουν τις εν λόγω υποτιθέμενες ανακριβείς και εσφαλμένες υποθέσεις ούτε παρέχουν κάποια συγκεκριμένα επιχειρήματα ή προτείνουν οποιαδήποτε δική τους εναλλακτική εκτίμηση σχετικά με το συνολικό κόστος αποκατάστασης για τα ορυχεία της Iberpotash.

⁽¹⁶⁾ Η σκοπιμότητα της χρήσης του άρθρου 2.4, στοιχείο η), του διατάγματος 202/1994 ως προς το ζήτημα αυτό φαίνεται να αναγνωρίζεται και από τις παρατηρήσεις της Iberpotash επί της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας (βλέπε ιδίως την παράγραφο 68 των παρατηρήσεων).

- (78) Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι τα ποσά των εγγυήσεων τηρούσαν τα κριτήρια σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, λαμβάνοντας υπόψη το αναμενόμενο κόστος σύμφωνα με το τότε υφιστάμενο σχέδιο αποκατάστασης. Επιπλέον, η Iberpotash υπέβαλε δική της μελέτη εμπειρογνομόνων με στόχο να αποδείξει ότι η εγγύηση ήταν επαρκής σε σχέση με τα δύο κριτήρια που επισημαίνονται στην εθνική νομοθεσία, δηλαδή το μέγεθος της πληγείσας περιοχής και την πρόβλεψη του κόστους αποκατάστασης.
- (79) Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, στην απόφαση του Δικαστηρίου δεν επιβεβαιώθηκε η συμμόρφωση με τα κριτήρια που καθορίζονται στο εθνικό δίκαιο. Επιπλέον, τα μέτρα που περιέχονται στο σχέδιο αποκατάστασης και τα οποία ελήφθησαν υπόψη στη μελέτη που υπέβαλε η Iberpotash περιορίζονταν στην κατασκευή περιμετρικών καναλιών, λεκανών συλλογής άλμης και παρόμοιων μέτρων με στόχο τον περιορισμό της ρύπανσης, τα οποία ωστόσο σαφώς δεν επαρκούσαν για τη μακροπρόθεσμη αποκατάσταση των σωρών αποβλήτων. Ως εκ τούτου, κατά τον υπολογισμό των αναμενόμενου κόστους, η μελέτη δεν περιλαμβάνει ούτε ποσοτικοποιεί επαρκή μέτρα αποκατάστασης. Δεδομένου ότι το πραγματικό εκτιμώμενο κόστος αποκατάστασης είναι σημαντικό για τον υπολογισμό της χρηματοοικονομικής εγγύησης, τόσο στο πλαίσιο της νομοθεσίας της Καταλωνίας (βλέπε αιτιολογική σκέψη 75), όσο και της νομοθεσίας της Ένωσης, τα συμπεράσματα της μελέτης που υπέβαλε η Iberpotash δεν μπορούν να αποτελέσουν βάση για τον υπολογισμό του συνολικού και ορθού ποσού των εγγυήσεων. Όπως φαίνεται όχι μόνο από τη μελέτη ΜΠΕ, αλλά και από παραδείγματα παρόμοιων σωρών αποβλήτων στη Γαλλία ή τη Γερμανία ⁽¹⁷⁾, η εν λόγω αποκατάσταση συνήθως περιλαμβάνει τα εξής: α) ολική εξάλειψη του σωρού (π.χ. πλήρωση του υπόγειου ορυχείου με απόβλητα), β) βαθμιαία αφαλάτωση του σωρού με άντληση νερού και συλλογή της προκύπτουσας άλμης, ή γ) μόνιμη κάλυψη του σωρού. Τα εν λόγω κατάλληλα μέτρα αποκατάστασης κοστίζουν, ωστόσο, εξαιρετικά πιο ακριβά από την κατασκευή περιμετρικών καναλιών, λεκανών συλλογής άλατος και παρόμοιων μέτρων που αποσκοπούν αποκλειστικά στον περιορισμό της ρύπανσης. Αυτό δείχνει επίσης το κόστος της κάλυψης του σωρού αποβλήτων της Vilaforns, που ανέρχεται σε 7,9 εκατομμύρια ευρώ (δεν συμπεριλαμβάνεται το ετήσιο κόστος συντήρησης). Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Vilaforns με περίπου 3 εκατομμύρια τόνους αλατιού είναι ένας μικρός σωρός αποβλήτων σε σύγκριση με τον ενεργό σωρό αποβλήτων του El Cogulló (Balsareny/Salent) που έχει 41 εκατομμύρια τόνους ή τον σωρό αποβλήτων του Fusteret (Suria) που έχει 22 εκατομμύρια τόνους, το συνολικό κόστος αποκατάστασης των εν λόγω ενεργών ορυχείων και της κάλυψης των αντίστοιχων σωρών αποβλήτων ενδέχεται να είναι σημαντικά υψηλότερο από το κόστος της Vilaforns.
- (80) Επιπλέον, η Iberpotash ισχυρίζεται ότι η ποσότητα των αποβλήτων στους σωρούς θα μειωθεί σημαντικά λόγω του σχεδίου Phoenix που ανακοινώθηκε το 2011, με στόχο την επεξεργασία των αποβλήτων στους σωρούς για την παραγωγή τεχνητού άλατος για πώληση στην αγορά. Στο πλαίσιο αυτού του έργου, η Iberpotash σχεδιάζει την κατασκευή μονάδας παραγωγής άλατος εν κενώ προκειμένου για την εξαγωγή του άλατος από τα απόβλητα που παράγονται κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων εξόρυξης ποτάσας και την πώληση του άλατος στην αγορά. Αναμένει να ξεκινήσει με την ετήσια πώληση περίπου 750 χιλιάδων τόνων άλατος και αργότερα σχεδιάζει να αυξήσει το ποσό αυτό μέχρι το 1,5 εκατομμύριο τόνους άλατος ετησίως.
- (81) Ωστόσο, παρόλο που το σχέδιο επεξεργασίας και εμπορίας τουλάχιστον ενός μέρους των αποβλήτων θα μπορούσε κατ'αρχήν να μειώσει τον όγκο και την περιεκτικότητα των σωρών σε άλατα και συνεπώς και το αναμενόμενο κόστος αποκατάστασής τους, το σχέδιο αυτό ανακοινώθηκε από την Iberpotash μόλις το 2011 και η εφαρμογή του η οποία ξεκίνησε το 2012, βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη. Ως εκ τούτου, το σχέδιο Phoenix σαφώς δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη κατά τον καθορισμό του ποσού των εγγυήσεων του 2006 και του 2008, καθώς ήταν ακόμη πολύ αβέβαιο εκείνη τη χρονική περίοδο.

Συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη επιλεκτικού οικονομικού πλεονεκτήματος

- (82) Εν όψει των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν και οι υποβληθείσες εκθέσεις εμπειρογνομόνων επιβεβαιώνουν την απόφαση του εθνικού δικαστηρίου ότι τα αρχικά ποσά της χρηματικής εγγύησης ήταν σαφώς ανεπαρκή για τη διασφάλιση επαρκούς αποκατάστασης.
- (83) Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που ορίστηκαν από τις ισπανικές αρχές το 2006 και το 2008 ήταν όντως κάτω από το επίπεδο που κανονικά απαιτείται σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία. Ως εκ τούτου, χορηγήθηκε στην Iberpotash οικονομικό πλεονέκτημα υπό τη μορφή της μείωσης των τραπεζικών προμηθειών οι οποίες καταβάλλονταν ετησίως ως χρηματοοικονομική εγγύηση. Δεδομένου ότι, σύμφωνα με την Iberpotash, οι εν λόγω προμήθειες εγγυήσεων ανέρχονταν στο 1 % του ετήσιου ποσού των εγγυήσεων, η σημαντική μείωση του συνολικού επιπέδου εγγυήσεων οδήγησε σε αντίστοιχη μείωση των τραπεζικών προμηθειών που κατέβαλε η Iberpotash και επομένως και σε μείωση με αυτό τον τρόπο των εξόδων της σε σχέση με άλλους φορείς εκμετάλλευσης των οποίων οι εγγυήσεις συμμορφώνονταν με τη νομοθεσία. Εν ολίγοις, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Iberpotash απέκτησε οικονομικό πλεονέκτημα λόγω του μειωμένου επιπέδου χρηματοοικονομικών εγγυήσεων.
- (84) Τα επιχειρήματα των ισπανικών αρχών και της Iberpotash ότι οι ισπανικές αρχές δεν παρείχαν στην Iberpotash κανένα πλεονέκτημα ή προτιμησιακή μεταχείριση λόγω της αυστηρής εφαρμογής των σχετικών κανόνων δεν μπορούν να γίνουν

⁽¹⁷⁾ Βλέπε, για παράδειγμα, την ετήσια έκθεση για το 2015 της γερμανικής εταιρείας εξόρυξης ποτάσας K + S Kali GmbH, σ. 48 (<http://www.k-plus-s.com/en/archiv/finanzberichte.html>), τις μεθόδους αποκατάστασης που χρησιμοποιούνται στους σωρούς αποβλήτων της Αλσατίας όπως περιγράφονται στο έγγραφο ACA που παρατίθεται ως παράρτημα 2 των ισχυρισμών που υπέβαλαν οι ισπανικές αρχές στις 19 Απριλίου 2016 ή στο βιβλίο του γερμανού εμπειρογνώμονα Henry Rauche: *Die Kaliindustrie im 21. Jahrhundert*, Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2015, <https://mining-report.de/blog/henry-rauche-die-kaliindustrie-im-21-jahrhundert/>.

δεκτά δεδομένου ότι διαπιστώθηκε ανωτέρω ότι οι αποφάσεις των δημοσίων αρχών οδήγησαν σε επίπεδο χρηματοοικονομικών εγγυήσεων χαμηλότερο από το συνήθως απαιτούμενο. Επιπλέον, το επιχείρημα ότι η νομοθεσία της Καταλωνίας είναι στην πραγματικότητα αυστηρότερη από ό,τι αντίστοιχοι κανόνες σε κρατικό επίπεδο ή σε άλλες περιφέρειες της Ισπανίας είναι άνευ σημασίας, δεδομένου ότι το εν λόγω κόστος είναι συγκεκριμένο για κάθε εκμετάλλευση και οι κανόνες που έπρεπε να τηρηθούν σχετικά με τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που έπρεπε να είχαν παρασχεθεί από την Iberpotash, είναι οι ισχύοντες στην Καταλωνία όπου και βρίσκονταν οι σωροί αποβλήτων. Οι δημόσιες αρχές επέτρεψαν στην Iberpotash να διατηρεί χαμηλότερες οικονομικές εγγυήσεις από αυτές οι οποίες συνήθως απαιτούνταν από την ισχύουσα καταλανική νομοθεσία, και έτσι η εταιρεία έλαβε επιλεκτικό πλεονέκτημα υπό τη μορφή της μείωσης των τραπεζικών προμηθειών λόγω των μειωμένων εγγυήσεων σε σχέση με άλλους φορείς που ήταν σε παρόμοια θέση.

- (85) Συνεπώς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Μέτρο 1 παρέιχε επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα στην Iberpotash.

5.1.1.2. Μεταφορά κρατικών πόρων

- (86) Όσον αφορά το κριτήριο των κρατικών πόρων, ο καταγγέλλων υποστηρίζει ότι τυχόν υπερβολικά χαμηλή εγγύηση η οποία δεν καλύπτει το πλήρες κόστος αποκατάστασης αποτελεί (δυννητική) μεταφορά κρατικών πόρων και υποτίθεται ότι ενέχει τον κίνδυνο ότι, στην περίπτωση που η Iberpotash δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της σχετικά με την αποκατάσταση των εξορυκτικών χώρων της, το κράτος θα πρέπει να επιβαρυνθεί με το εν λόγω κόστος. Ο καταγγέλλων παραπέμπει στην απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση Georgsmarienhütte ⁽¹⁸⁾, στην οποία η Επιτροπή έκρινε ως κρατική ενίσχυση την απαλλαγή μιας χαλυβουργικής επιχείρησης από τις περιβαλλοντικές της υποχρεώσεις όσον αφορά την ανακύκλωση και απόρριψη βιομηχανικής σκόνης.
- (87) Οι ισπανικές αρχές και η Iberpotash ισχυρίζονται ότι ακόμη και αν η εγγύηση ήταν χαμηλότερη από την απαιτούμενη, η Iberpotash εξακολουθούσε να φέρει τη γενική υποχρέωση να αποκαταστήσει τα ορυχεία της και ήταν υποχρεωμένη να καταβάλει το κόστος της εν λόγω αποκατάστασης. Το κόστος αυτό δεν περιορίζεται με κανένα τρόπο στο ποσό της χρηματοοικονομικής εγγύησης. Ως εκ τούτου, το κράτος δεν απαλλάσσει την Iberpotash από τις οικονομικές της υποχρεώσεις. Επιπλέον, ο κίνδυνος ότι η Iberpotash δεν θα μπορούσε μελλοντικά να καλύψει όλα αυτά τα έξοδα και ότι το κράτος θα έπρεπε να παρέμβει με κρατικούς πόρους είναι εξαιρετικά απομακρυσμένος και απίθανος λόγω της υγιούς οικονομικής κατάστασης της μητρικής εταιρείας της Iberpotash. Οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν ότι εάν στο μέλλον η Iberpotash δεν εκπληρώσει τις εν λόγω υποχρεώσεις, υπάρχουν επαρκή περιουσιακά στοιχεία της Iberpotash στην Ισπανία τα οποία θα μπορούσαν να κατασχεθούν από τις αρχές προκειμένου να καλυφθεί το κόστος αποκατάστασης.
- (88) Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι υπό εξέταση εγγυήσεις δεν εξετάζονται βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις ως προς το ποσό των αμοιβών που ενδεχομένως δεν εισπράττονται λόγω του κινδύνου ή της έκθεσης του εγγυητή (δηλαδή μιας ιδιωτικής τράπεζας και όχι του κράτους), αλλά ανάλογα με τον κίνδυνο για το κράτος σε περίπτωση που το ποσό εγγύησης είναι χαμηλότερο από το πραγματικό κόστος της περιβαλλοντικής ζημίας και σε περίπτωση που η εγγυήτρια εταιρεία δεν αποπληρώσει ή δεν μπορεί να αποπληρώσει το σύνολο του κόστους αποκατάστασης.
- (89) Όσον αφορά το προηγούμενο το οποίο προέβαλε ο καταγγέλλων, η υπόθεση Georgsmarienhütte ήταν πολύ διαφορετική, δεδομένου ότι το ομόσπονδο κράτος της Κάτω Σαξονίας ανέλαβε σαφώς την ευθύνη για την απόρριψη της σκόνης και όντως κατέβαλε 64,64 εκατομμύρια γερμανικά μάρκα για την οριστική απόρριψη. Αυτό δεν ισχύει στην προκειμένη περίπτωση, δεδομένου ότι ανεξάρτητα από το ύψος της εγγύησης, η Iberpotash παραμένει υπεύθυνη για την αποκατάσταση των ορυχείων της και έως τώρα οι ισπανικές αρχές δεν έχουν δεσμευτεί να πληρώσουν έξοδα αποκατάστασης αντί της Iberpotash. Ως εκ τούτου, η υπόθεση της Georgsmarienhütte δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως προηγούμενο στην παρούσα υπόθεση.
- (90) Η χρηματοοικονομική εγγύηση της Iberpotash παρέχεται με τη μορφή τραπεζικής εγγύησης η οποία δεν είναι ελεύθερα διαθέσιμη στο κράτος. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για μέτρα που καθορίζονται αυστηρά από το νόμο, συγκεκριμένα για τη χρηματοδότηση της διάθεσης αποβλήτων, την αποκατάσταση των ορυχείων και άλλων περιβαλλοντικών μέτρων σε περίπτωση που η Iberpotash δεν εκπληρώσει τις περιβαλλοντικές της υποχρεώσεις. Το κράτος δεν λαμβάνει τόκους από κεφάλαια εγγυήσεων ή οποιοδήποτε άλλο οικονομικό πλεονέκτημα, το οποίο θα μειωθεί σε περίπτωση μείωσης του ποσού της εγγύησης. Επιπλέον, μέχρι στιγμής το κράτος δεν χρειάστηκε να καταφύγει στη χρήση οποιασδήποτε εγγύησης για οποιονδήποτε από τους σκοπούς που αναφέρονται παραπάνω. Ωστόσο, ακόμη και αν προς το παρόν η μείωση του ποσού της εγγύησης δεν έχει πραγματική επίπτωση στους κρατικούς πόρους, από μόνο του το γεγονός αυτό δεν αποκλείει την ύπαρξη δυννητικής επίπτωσης στους κρατικούς πόρους λόγω του μεγαλύτερου κινδύνου ανάγκης δαπάνης από τους κρατικούς πόρους στο μέλλον.
- (91) Πράγματι, η δημιουργία συγκεκριμένου κινδύνου επιβολής μελλοντικής πρόσθετης επιβάρυνσης στο κράτος επαρκεί για την εκπλήρωση της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽¹⁹⁾. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι, για την εκπλήρωση αυτού του κριτηρίου, η σχέση και ο αντίκτυπος ενός μέτρου κρατικής ενίσχυσης στους κρατικούς πόρους δεν χρειάζεται να είναι άμεσος.

⁽¹⁸⁾ Απόφαση 1999/227/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 29ης Ιουλίου 1998, σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από το ομόσπονδο κράτος της Κάτω Σαξονίας (Γερμανία) στην εταιρεία Georgsmarienhütte GmbH (ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 72).

⁽¹⁹⁾ Βλέπε επίσης υπόθεση C-200/97 Ecotrade, ECLI:EU:C:1998:579, και ιδίως το άρθρο 41.

- (92) Ο απώτερος στόχος των εν λόγω χρηματοοικονομικών εγγυήσεων είναι να διασφαλιστεί ότι οι εταιρείες εξόρυξης διαθέτουν επαρκείς πόρους για την κάλυψη μελλοντικών δαπανών αποκατάστασης, ανεξάρτητα από την οικονομική τους κατάσταση στο (συχνά πολύ μακρινό) μέλλον. Ως εκ τούτου, είναι προφανές ότι, σε περίπτωση που το ποσό της εγγύησης είναι σημαντικά χαμηλότερο από το αναμενόμενο κόστος αποκατάστασης, υπάρχει τουλάχιστον ένας αυξημένος κίνδυνος να επηρεαστούν μελλοντικά οι κρατικοί πόροι. Ο εν λόγω κίνδυνος πιθανών δαπανών για τον δημόσιο προϋπολογισμό είναι σαφώς υψηλότερος από ό,τι στην περίπτωση που το ποσό εγγύησης έχει καθοριστεί σωστά σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των αναμενόμενων δαπανών αποκατάστασης. Εάν οι πόροι αυτοί είναι σημαντικά χαμηλότεροι από τους αναγκαίους, οι κρατικοί πόροι θα πρέπει τελικά να καλύψουν μεγαλύτερο μέρος αυτού του κόστους σε περίπτωση που η Iberpotash δεν είναι διατεθειμένη ή ικανή να το πράξει για οποιονδήποτε λόγο. Επιπλέον, στην περίπτωση αδυναμίας της Iberpotash να πληρώσει μελλοντικά το κόστος αποκατάστασης, η εικαζόμενη δυνατότητα των ισπανικών αρχών να κατασχέσουν περιουσιακά στοιχεία της Iberpotash είναι απίθανο να αποφέρει σημαντικούς πρόσθετους πόρους, δεδομένου ότι το μοναδικό περιουσιακό στοιχείο της Iberpotash (και ολόκληρου του ομίλου ICL) στην Ισπανία είναι οι εγκαταστάσεις εξόρυξης ποτάσας. Ωστόσο, όταν τα ορυχεία ποτάσας κλείσουν, η αξία αυτών των περιουσιακών στοιχείων είναι αμφίβολη.
- (93) Το γεγονός ότι το κράτος θα είναι υποχρεωμένο να ενεργήσει αντ' αυτής σε περίπτωση που η Iberpotash δεν είναι διατεθειμένη ή ικανή να λάβει τα απαραίτητα μέτρα αποκατάστασης όσον αφορά τους σωρούς αποβλήτων, καθορίζεται σαφώς στην ισχύουσα νομοθεσία.
- (94) Κατ' αρχάς, σύμφωνα με το άρθρο 102 του νόμου 39/2015, το κράτος μπορεί να λάβει μέτρα αντί του νομίμως υπευθύνου για τη λήψη των εν λόγω μέτρων ⁽²⁰⁾. Η Ισπανία θα πρέπει να: i) να διατάξει την Iberpotash να λάβει τα ειδικά καθορισμένα μέτρα· ii) ενημερώσει την Iberpotash ότι διαφορετικά η διοίκηση θα λάβει η ίδια τα μέτρα, καθώς και το αντίστοιχο κόστος· iii) να εφαρμόσει τα εν λόγω μέτρα· και iv) προσπαθήσει να ανακτήσει το κόστος της Iberpotash, το οποίο, εξ ορισμού, δεν θα είναι δυνατό εάν η Ισπανία χρειαστεί να εκτελέσει την ανεπαρκή χρηματοοικονομική εγγύηση. Παρόλο που η απόφαση αυτή είναι τυπικά προαιρετική, σε περίπτωση που η Iberpotash δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της για αποκατάσταση των ορυχείων της, η Ισπανία δεν θα έχει άλλη επιλογή από το να πληρώσει εκ των προτέρων για την εν λόγω αποκατάσταση, διότι διαφορετικά δεν θα μπορεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της.
- (95) Δεύτερον, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη (13), η Ισπανία ενδέχεται να παραβιάζει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία για τα απόβλητα της εξορυκτικής βιομηχανίας και την οδηγία για τα ύδατα. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που η Iberpotash εγκαταλείψει τις εγκαταστάσεις της μετά την εξάντληση των ορυκτών πόρων και δεν προβεί στην αποκατάσταση των εγκαταστάσεων, και δεδομένης της ανεπαρκούς εγγύησης, ο μόνος τρόπος για την εκπλήρωση από την Ισπανία των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις εν λόγω οδηγίες αυτές και, σε τελική ανάλυση, για την αποφυγή καταβολής ημερησίων καταναγκαστικών προστίμων που θα επιβληθούν από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, θα είναι να καταβάλει το κόστος της εξάλειψης των σωρών ή να προχωρήσει σε εξίσου αποτελεσματική αποκατάσταση.
- (96) Τρίτον, σύμφωνα με τις διατάξεις του ισπανικού νόμου 27/2006, της 18ης Ιουλίου 2006 ⁽²¹⁾, οι ισπανικές αρχές μπορούν να υποχρεωθούν σε τήρηση των υποχρεώσεων τους βάσει της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Οποιοσδήποτε μη κυβερνητικός οργανισμός ο οποίος πληροί τα κριτήρια του Νόμου 27/2006 μπορεί σε περίπτωση οποιασδήποτε περιβαλλοντικής παραβίασης η οποία αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 του Ν. 27/2006 (συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, παραβιάσεων σχετικά με τις υποχρεώσεις στον τομέα της προστασίας των υδάτων), να προσφύγει στο δικαστήριο ώστε να αναγκάσει τη διοίκηση να συμμορφωθεί με τις περιβαλλοντικές της υποχρεώσεις.
- (97) Τέταρτον, η οδηγία 2004/35/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²²⁾ αναφέρει στο άρθρο 6 παράγραφος 3 ότι εάν ο φορέας εκμετάλλευσης που είναι υπεύθυνος για τη λήψη μέτρων αποκατάστασης σε σχέση με την περιβαλλοντική ζημία δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του, η αρμόδια αρχή δύναται να λαμβάνει η ίδια αυτά τα μέτρα αποκατάστασης, ως μέσον έσχατης ανάγκης. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 3, η αρμόδια αρχή μπορεί, εφόσον ο φορέας εκμετάλλευσης δεν το έχει πράξει, να λάβει τα αναγκαία προληπτικά μέτρα για την εξάλειψη τυχόν επικείμενης απειλής περιβαλλοντικής ζημίας. Εάν η Iberpotash δεν προβεί στα απαραίτητα μέτρα αποκατάστασης μετά τη λήξη των δραστηριοτήτων εξόρυξης, οι σωροί αποβλήτων ενδέχεται να αποτελέσουν άμεση απειλή για το περιβάλλον και ως εκ τούτου θα χρειαστεί να ληφθούν μέτρα αποκατάστασης ή προληπτικής δράσης από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ως έσχατη λύση.
- (98) Τέλος, οι ίδιες οι ισπανικές αρχές αναφέρουν ⁽²³⁾ ότι, σύμφωνα με το άρθρο 9 του νόμου 12/1981, εάν ο φορέας εκμετάλλευσης δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, η αυτόνομη κυβέρνηση μπορεί να εφαρμόσει τα μέτρα αυτά με έξοδα του φορέα εκμετάλλευσης. Αναφέρουν ότι στην πράξη η διοίκηση εφαρμόζει τα σχετικά μέτρα τα οποία στη συνέχεια χρηματοδοτούνται από τη χρηματοοικονομική εγγύηση ή, σε περίπτωση που η εγγύηση δεν είναι επαρκής, από την πώληση περιουσιακών στοιχείων του φορέα εκμετάλλευσης. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που η χρηματοοικονομική εγγύηση είναι σημαντικά χαμηλότερη από την απαιτούμενη, η δημόσια διοίκηση διατρέχει τον κίνδυνο να μην επαρκούν

⁽²⁰⁾ Νόμος 39/2015, της 1ης Οκτωβρίου, σχετικά με την κοινή διοικητική διαδικασία των δημοσίων διοικήσεων: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-10565&p=20151002&tn=1#a99>.

⁽²¹⁾ Νόμος 27/2006 της 18ης Ιουλίου, ο οποίος ρυθμίζει τα δικαιώματα πρόσβασης στις πληροφορίες, της δημόσιας συμμετοχής και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά ζητήματα.

⁽²²⁾ Οδηγία 2004/35/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Απριλίου 2004 σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας (ΕΕ L 143 της 30.4.2004, σ. 56).

⁽²³⁾ Βλέπε ειδικότερα την παράγραφο 11 των σχολίων των ισπανικών αρχών σχετικά με τις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων τρίτων μερών που κατατέθηκε στις 27 Ιουλίου του 2016.

τα περιουσιακά στοιχεία του φορέα εκμετάλλευσης για τη χρηματοδότηση των σχετικών μέτρων τα οποία εκτελέστηκαν. Αυτό επιβεβαιώνει ότι η ύπαρξη τυχόν υπερβολικά χαμηλής χρηματοοικονομικής εγγύησης αυξάνει τον κίνδυνο τα μέτρα αποκατάστασης που λαμβάνει η διοίκηση να μην καλύπτονται επαρκώς από τα περιουσιακά στοιχεία του φορέα εκμετάλλευσης (ειδικά στην περίπτωση που δεν διαθέτει άλλες δραστηριότητες στην Ισπανία όπως στην περίπτωση της Iberpotash) και να χρειαστεί να πληρωθούν από δημόσιους πόρους.

- (99) Ως εκ τούτου, ένα επίπεδο εγγυήσεων σημαντικά χαμηλότερο από το αναγκαίο, όπως απαιτείται από το νόμο, εκθέτει το κράτος σε συγκεκριμένο κίνδυνο πρόσθετης επιβάρυνσης των πόρων του. Συνεπώς, ο αυξημένος κίνδυνος πρόσθετης επιβάρυνσης για το κράτος είναι επαρκώς συγκεκριμένος ώστε να έχει τουλάχιστον δυνητικό αντίκτυπο στους κρατικούς πόρους λόγω του υπερβολικά χαμηλού επιπέδου χρηματοοικονομικής εγγύησης.
- (100) Το ύψος των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων που πρέπει να παρασχεθούν από την Iberpotash καθορίστηκε με διοικητικές αποφάσεις της Αυτόνομης κυβέρνησης της Καταλωνίας, η οποία ενέκρινε τις άδειες εκμετάλλευσης της εξόρυξης ποτάσας. Δεδομένου ότι η έννοια του κράτους (μέλους) για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ περιλαμβάνει όλα τα επίπεδα των δημόσιων αρχών, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές, η απόφαση εφαρμογής μειωμένου επιπέδου χρηματοοικονομικών εγγυήσεων καταλογίζεται στο κράτος.
- (101) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Μέτρο 1 συνιστά μεταφορά πόρων που καταλογίζεται στο κράτος.

5.1.1.3. Δυνητική στρέβλωση του ανταγωνισμού

- (102) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μείωση του κόστους της Iberpotash λόγω της ύπαρξης χαμηλότερου επιπέδου χρηματοοικονομικών εγγυήσεων από εκείνο που απαιτείται από τη σχετική νομοθεσία ενδέχεται να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται η Iberpotash (κυρίως στις αγορές ποτάσας και αλατιού). Όπως εξηγείται κατωτέρω (βλέπε αιτιολογική σκέψη 110 και επόμενες), η μείωση του κόστους κατά τη διάρκεια της σχετικής περιόδου ανήλθε σε περίπου 1,8 εκατομμύρια EUR και, ως εκ τούτου, σε αντίθεση με τα επιχειρήματα των ισπανικών αρχών, δεν ήταν αμελητέα.
- (103) Επιπλέον, το γεγονός ότι η Iberpotash είναι ο μοναδικός παραγωγός ποτάσας στην Ισπανία δεν αποκλείει πιθανή στρέβλωση του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι η σχετική γεωγραφική αγορά είναι σαφώς ευρύτερη από την ισπανική εγχώρια αγορά. Ήδη από το 1993, η Επιτροπή έκρινε ότι η αγορά ποτάσας επεκτείνεται πέρα από την Ισπανία, στη Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και άλλα κράτη μέλη, εκτός της Γερμανίας⁽²⁴⁾. Επιπλέον, στην έκθεση βιωσιμότητάς της του 2014⁽²⁵⁾, η Iberpotash δηλώνει ότι μόνο το 23 % της παραγωγής της ποτάσας και αλάτος κυκλοφορεί στην Ισπανία, ενώ το 50 % πηγαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, το 18 % στη Νότια Αμερική και πραγματοποιούνται επίσης πωλήσεις στη Βόρεια Αμερική, την Αφρική και την Ασία. Σε όλες αυτές τις περιοχές η Iberpotash ανταγωνίζεται άλλους παραγωγούς ποτάσας και αλάτος, και αυτός ο ανταγωνισμός ενδέχεται να επηρεαστεί από την τεχνητή μείωση του κόστους της Iberpotash.
- (104) Τέλος, η δυνητική στρέβλωση του ανταγωνισμού δεν αμφισβητείται από το επιχείρημα της Iberpotash ότι ανεξαρτήτως του ύψους των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, οι περιβαλλοντικές υποχρεώσεις της παραμένουν οι ίδιες (δηλαδή, εγγυήσεις για την αποκατάσταση των εγκαταστάσεων και την πρόληψη της ρύπανσης) και ότι, εν πάση περιπτώσει, είναι απαραίτητη η ύπαρξη προβλέψεων για την κάλυψη πιθανών περιβαλλοντικών υποχρεώσεων. Εκτός από αυτές τις λογιστικές διατάξεις, η υποχρέωση διατήρησης συγκεκριμένων χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, η οποία αντιπροσωπεύει πράγματι τα κανονικά αλλά και ειδικά λειτουργικά έξοδα που αναλαμβάνει η Iberpotash (ή οποιαδήποτε άλλη εταιρεία εξόρυξης που υπόκειται στους ίδιους κανόνες) ως αποτέλεσμα των προμηθειών που χρεώνουν οι τράπεζες για τη σύσταση και τη διατήρηση εγγύησης και το ανεπαρκές χαμηλό επίπεδο τους θα μπορούσαν να ευνοήσουν την Iberpotash και να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό.
- (105) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Μέτρο 1 είναι πιθανόν να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό.

5.1.1.4. Επιπτώσεις στις συναλλαγές στο εσωτερικό της ΕΕ

- (106) Όπως ήδη αναφέρθηκε ανωτέρω, οι αγορές του εμπορίου ποτάσας και αλάτος αποτελούν σαφώς διασυνοριακές αγορές, ενώ ποσοστό 50 % της παραγωγής της Iberpotash εξάγεται σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ως εκ τούτου, το χαμηλό επίπεδο χρηματοοικονομικών εγγυήσεων μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

⁽²⁴⁾ Βλέπε απόφαση 94/449/ΕΚ της Επιτροπής της 14ης Δεκεμβρίου 1993, σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου (Υπόθεση IV/M.308 - Kali+Salz/MdK/Treuhand) (ΕΕ L 186 της 21.7.1994, σ. 38).

⁽²⁵⁾ Έκθεση Βιωσιμότητας 2014, σ. 15, <http://www.icliberia.com/noticia/icl-iberia-presents-the-sustainability-report>.

- (107) Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Iberpotash ότι εμπορεύεται αλάτι μόνο σε εθνικό ή ακόμη και περιφερειακό επίπεδο, λόγω του υψηλού κόστους στις μεταφορές, δεν υποστηρίζεται από τα στοιχεία που αναφέρει η Iberpotash στην έκθεση βιωσιμότητας του 2014, δεδομένου ότι το 80 % της παραγωγής αλατιού εξάγεται όχι μόνο σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και στην Ασία, τη Βόρεια Αφρική και την Αμερική. Επιπλέον, οι παρατηρήσεις της Iberpotash σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας είναι αντιφατικές σε αυτό το σημείο, υποστηρίζοντας, αφενός, ότι η αγορά αλάτος είναι εθνική ή και περιφερειακή και, αφετέρου, ότι ο άμεσος ανταγωνιστής της είναι ένας Γάλλος αλατοπαραγωγός ο οποίος προσπαθεί να αποκλείσει την Iberpotash από την αγορά.
- (108) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Μέτρο 1 επηρεάζει τις συναλλαγές στο εσωτερικό της ΕΕ.

5.1.1.5. Ποσοτικός προσδιορισμός της ενίσχυσης

- (109) Για τον καθορισμό του πραγματικού ποσού ενίσχυσης απαιτείται πρώτα ο καθορισμός τουλάχιστον κατά προσέγγιση του «ορθού» ποσού χρηματοοικονομικών εγγυήσεων στο πλαίσιο των νομοθετικών διατάξεων που ισχύουν κατά την περίοδο αναφοράς. Στη συνέχεια, το ποσό της ενίσχυσης θα αντιστοιχούσε στη διαφορά μεταξύ του αναμενόμενου ποσού τραπεζικών προμηθειών που θα έπρεπε να καταβάλει η Iberpotash για τη σύσταση του ορθώς καθορισμένου ποσού εγγύησης και το πραγματικό ποσό των τραπεζικών προμηθειών που κατέβαλε η εταιρεία.
- (110) Το τρίτο ενδιαφερόμενο μέρος ισχυρίζεται ότι το ποσό της ενίσχυσης δεν περιορίζεται μόνο στις χαμηλές τραπεζικές προμήθειες, αλλά πρέπει επίσης να περιλαμβάνει την ανάγκη παροχής επαρκών εγγυήσεων στην τράπεζα με τη μορφή οικονομικών αποθεματικών. Ωστόσο, δεδομένου ότι το «διορθωμένο» ποσό των εγγυήσεων, όπως εκτιμάται κατωτέρω, είναι σχετικά χαμηλό, λαμβάνοντας υπόψη τον ετήσιο κύκλο εργασιών της Iberpotash (περίπου 300 εκατ. EUR) και του ομίλου ICL συνολικά (5,4 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ), είναι απίθανο η σύσταση εγγύησης υψηλότερης αξίας να οδηγήσει σε σημαντικές πρόσθετες δαπάνες για την εταιρεία.
- (111) Δεδομένου ότι, σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, τον Δεκέμβριο του 2016, το Ανώτατο Δικαστήριο της Καταλωνίας έκρινε ότι το επαυξημένο ποσό των 6 979 471,83 EUR για την τοποθεσία Balsarenys/Sallent ήταν σύμφωνο με την ισχύουσα νομοθεσία, η Επιτροπή θεωρεί ότι, επί του παρόντος, το «ορθό» ποσό εγγυήσεων για το Balsarenys/Sallent αντιστοιχεί στο ισχύον ποσό που ενέκρινε προσωρινά το Δικαστήριο.
- (112) Κατ' αναλογία, η Επιτροπή επίσης θεωρεί (βλέπε επίσης αιτιολογική σκέψη 64), ότι το επαυξημένο ποσό εγγύησης των 6 160 872,35 EUR για τη Suria το οποίο είναι εν ισχύ από το 2015 μπορεί επίσης να θεωρηθεί σύμφωνο με την ισχύουσα νομοθεσία. Παρά το γεγονός ότι δεν υφίσταται καμία επίσημη δικαστική απόφαση όσον αφορά το εν λόγω ορυχείο, το επαυξημένο ποσό της εγγύησης για μια μικρή εκμετάλλευση όπως της Suria είναι στην πραγματικότητα σχεδόν συγκρίσιμο με το εγκεκριμένο ποσό για το Balsarenys/Sallent. Αυτό επιβεβαιώνει ότι το εν λόγω ποσό μπορεί να θεωρηθεί επαρκές και σύμφωνο με την ισχύουσα νομοθεσία.
- (113) Επομένως, επί του παρόντος το σωστό ποσό εγγυήσεων αντιστοιχεί στο συνολικό ποσό των 13 140 344,18 EUR.
- (114) Ωστόσο, στον υπολογισμό του ποσού αυτού λαμβάνεται υπόψη το αναγγελθέν το 2011 και σταδιακά υλοποιούμενο από το 2012 σχέδιο Phoenix. Το σχέδιο προβλέπει, μεταξύ άλλων, επένδυση σε μονάδα παραγωγής αλάτος εν κενώ προκειμένου για την επεξεργασία και πώληση του αλάτος που περιέχεται στα απόβλητα εξόρυξης ποτάσας. Σύμφωνα με το σχέδιο, η Iberpotash αναμένεται να επιτύχει τελικά ετήσιες πωλήσεις περίπου 1,5 εκατομμυρίου τόνων αλάτος.
- (115) Η Επιτροπή συμφωνεί με τη μελέτη ΜΠΕ ότι το σχέδιο Phoenix, ως τέτοιο, δεν μπορεί να θεωρηθεί μέτρο αποκατάστασης και ότι στην πραγματικότητα δεν θα σταματήσει τη συσσώρευση αποβλήτων στους σωρούς κατά τη διάρκεια της λειτουργίας των ορυχείων. Ωστόσο, η Επιτροπή αναγνωρίζει επίσης τους ισχυρισμούς της Iberpotash και των ισπανικών αρχών σύμφωνα με τους οποίους το έργο έχει αντίκτυπο στο συνολικό κόστος αποκατάστασης. Η μελέτη ΜΠΕ δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι η επεξεργασία και η πώληση αλάτος είναι πιθανό να συνεχιστεί ακόμη και μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων εξόρυξης ποτάσας. Το σχέδιο Phoenix θα μπορούσε έτσι να συμβάλει στη μελλοντική σταδιακή κατάργηση του σωρού αποβλήτων και ως εκ τούτου θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του κατάλληλου επιπέδου εγγυήσεων, όπως συνέβη με την αύξηση των επιπέδων εγγύησης που προτάθηκαν το 2015 και, τουλάχιστον για το Balsarenys/Sallent, όπως επικυρώθηκε από το εθνικό δικαστήριο.
- (116) Ωστόσο, αυτό σημαίνει ότι το τρέχον επίπεδο χρηματοοικονομικών εγγυήσεων δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκές για την περίοδο που προηγήθηκε της έναρξης του σχεδίου Phoenix το 2012. Παρά το γεγονός ότι ακόμη και πριν από την ανακοίνωση του σχεδίου, η Iberpotash επεξεργαζόταν και πωλούσε μάλλον μικρές ποσότητες αλάτος από τους σωρούς αποβλήτων της, η πλειοψηφία των αποβλήτων αλάτος απλά στοιβαζόταν σε σωρούς με την ελπίδα μελλοντικής εμπορικής αξιοποίησης⁽²⁶⁾. Ωστόσο, δεν υπήρχαν συγκεκριμένα σχέδια για το πώς και πότε θα επεκταθούν οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας αλάτος οπότε οι ποσότητες αποβλήτων αλάτος που απορρίπτονταν κατ' αυτόν τον τρόπο έγιναν μεγαλύτερες και συνεπώς έχουν αισθητό αντίκτυπο στο μελλοντικό κόστος αποκατάστασης. Ως εκ τούτου, όσον αφορά την περίοδο πριν από την έναρξη του σχεδίου Phoenix, η εν λόγω μάλλον υποθετική μελλοντική μείωση των σωρών αποβλήτων μέσω της επεξεργασίας και της πώλησης μεγάλων ποσοτήτων αλάτος δεν θα πρέπει να ληφθεί υπόψη.
- (117) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει άλλα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία για τον υπολογισμό του κατά προσέγγιση «ορθού» ποσού των εγγυήσεων για την περίοδο 2006-2011, βάσει του κόστους αποκατάστασης που αναμενόταν εκείνη τη στιγμή, χωρίς τις επιπτώσεις του σχεδίου Phoenix.

⁽²⁶⁾ Βλέπε παρατηρήσεις της Iberpotash επί της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας, παράγραφος 23.

- (118) Όπως εξηγείται παραπάνω (βλέπε σημεία 68-81), οι πλέον αξιόπιστες εκτιμήσεις του συνολικού κόστους αποκατάστασης (χωρίς το σχέδιο Phoenix) είναι εκείνες που περιλαμβάνονται στη μελέτη ΜΠΕ που υπέβαλε ο καταγγέλλων. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι υποθέσεις της εν λόγω έκθεσης εμπειρογνομόνων είναι αξιόπιστες, δεδομένου ότι βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην έρευνα αγοράς και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων σε παρόμοιες εγκαταστάσεις σε άλλες περιοχές του κόσμου. Αντιθέτως, όπως προαναφέρθηκε, η μελέτη που προσκόμισε η Iberpotash δεν μπορεί να θεωρηθεί αξιόπιστη εκτίμηση του κόστους αποκατάστασης επειδή δεν περιλαμβάνει επαρκή μέτρα αποκατάστασης (βλέπε αιτιολογική σκέψη 79).
- (119) Η μελέτη ΜΠΕ εκτιμά ότι το συνολικό κόστος αποκατάστασης ανέρχεται σε τουλάχιστον 71 εκατομμύρια EUR. Από την άλλη πλευρά, όλες οι άλλες ενδείξεις των πιθανών σωστών ποσών από τη μελέτη ΜΠΕ ή από άλλες πηγές (βλέπε σημείο 5.1.1.1) είναι ακόμη υψηλότερες. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι, ελλείψει καλύτερων εκτιμήσεων για την περίοδο 2006-2011, το αναμενόμενο σχετικό κόστος αποκατάστασης το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη ανέρχεται στο ποσό των 71 εκατομμυρίων EUR (24,8 εκατομμύρια EUR για τη Suria και 46,2 εκατομμύρια EUR για το Balsareny/Sallent).
- (120) Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 3 του διατάγματος 202/1994 (ισχύουσα νομοθεσία κατά την περίοδο αυτή), το ποσό χρηματοοικονομικής εγγύησης που προκύπτει βάσει του άρθρου 2 (δηλαδή, με βάση το κόστος το αναμενόμενο κόστος αποκατάστασης) θα πρέπει να μειωθεί κατά 50 % στην περίπτωση που οι εξορυκτικές δραστηριότητες δεν βρίσκονται σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού ενδιαφέροντος (συμπεριλαμβανομένων των ορυχείων της Iberpotash).
- (121) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, το «ορθό» ποσό των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων για τις εξορυκτικές δραστηριότητες της Iberpotash ανέρχεται στο ύψος των τουλάχιστον 12,4 εκατομμυρίων EUR για τη Suria (για την περίοδο 2006-2011) και 23,1 εκατομμυρίων EUR για το Balsareny/Sallent (για την περίοδο 2008-2011).
- (122) Σύμφωνα με την Iberpotash, το τρέχον κόστος της εγγύησης ανέρχεται στο 1 % του ετήσιου ποσού εγγύησης. Χρησιμοποιώντας τα προαναφερόμενα σωστά ποσά εγγύησης για τις δύο αντίστοιχες περιόδους, η συνολική ενίσχυση που χορηγείται στην Iberpotash με τη μορφή χαμηλότερων προμηθειών εγγύησης αντιστοιχεί ετησίως στο 1 % της διαφοράς μεταξύ του «ορθού» ποσού και του πραγματικού ποσού που καθορίστηκε για το συγκεκριμένο έτος, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3

Υπολογισμός του ποσού της ενίσχυσης

(Χιλιάδες EUR, στρογγυλοποιημένο)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Balsareny/Sallent											
— εξασφαλίσεις	—	—	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130
— «ορθή» εγγύηση	—	—	23 100	23 100	23 100	23 100	6 979	6 979	6 979	6 979	6 979
— διαφορά προμηθειών	—	—	146,5 ⁽¹⁾	219,7	219,7	219,7	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5
Σύρια											
— εξασφαλίσεις	774	774	828	828	828	828	828	828	828	828	6 161
— «ορθή» εγγύηση	12 400	12 400	12 400	12 400	12 400	12 400	6 160	6 160	6 160	6 160	6 160
— διαφορά προμηθειών	9,7 ⁽²⁾	116,3	115,7	115,7	115,7	115,7	53,3	53,3	53,3	53,3 ⁽³⁾	0
Συνολική διαφορά προμηθειών για την Iberpotash	9,7	116,3	262,2	335,4	335,4	335,4	111,8	111,8	111,8	76,3	58,5

⁽¹⁾ Δεδομένου ότι η εγγύηση για το Balsareny/Sallent καθορίστηκε στην άδεια που εκδόθηκε στις 29 Απριλίου 2008, η διαφορά των προμηθειών εγγυήσεων για το Balsareny/Sallent για το τρέχον έτος υπολογίζεται στα 8/12 του ετήσιου ποσού.

⁽²⁾ Δεδομένου ότι η εγγύηση για τη Σύρια καθορίστηκε στην άδεια που εκδόθηκε στις 9 Νοεμβρίου 2006, η διαφορά των προμηθειών εγγυήσεων για τη Σύρια για το τρέχον έτος υπολογίζεται στο 1/12 του ετήσιου ποσού.

⁽³⁾ Δεδομένου ότι η εγγύηση για τη Suria αυξήθηκε στο «ορθό» ποσό τον Μάιο του 2015, η διαφορά των προμηθειών εγγυήσεων για τη Suria για το τρέχον έτος υπολογίζεται στα 4/12 του ετήσιου ποσού.

- (123) Ως εκ τούτου, το συνολικό ποσό των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην Iberpotash υπό τη μορφή χαμηλότερων τραπεζικών προμηθειών για τη μείωση των εγγυήσεων συνολικά για την περίοδο 2006-2016 ανέρχεται σε 1 864 622 EUR.

Η ενίσχυση αυτή χορηγήθηκε κατά τον χρόνο καθορισμού των μειωμένων εγγυήσεων στις περιβαλλοντικές άδειες που εκδόθηκαν από τις ισπανικές αρχές, δηλαδή στις 6 Νοεμβρίου του 2006 για τη Suria και στις 29 Απριλίου του 2008 για το Balsareny/Sallent.

5.1.1.6. Συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη ενίσχυσης: Μέτρο 1

- (124) Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι το Μέτρο 1 συνιστά κρατική ενίσχυση και, ως εκ τούτου πρόκειται να προβεί σε αξιολόγηση της νομιμότητάς του και της συμβατότητάς του με την εσωτερική αγορά.

5.1.2. ΜΕΤΡΟ 4: ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΣΩΡΟΥ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΤΗΣ VILAFRUNS

- (125) Στις 17 Δεκεμβρίου 2007, το υπουργείο Περιβάλλοντος της Ισπανίας και η Αυτόνομη κυβέρνηση της Καταλωνίας υπέγραψαν σύμβαση συνεργασίας για τον επιμερισμό του κόστους του έργου κάλυψης του σωρού αποβλήτων της Vilafruns και τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεών του στο περιβάλλον. Το υπουργείο Οικονομικών συμφώνησε να συμβάλει στην κάλυψη του κόστους της επένδυσης με 4 εκατομμύρια EUR, ενώ το υπόλοιπο θα καλυπτόταν από τον Οργανισμό Ύδρευσης της Καταλωνίας, δημόσια επιχείρηση που διαχειρίζεται η Αυτόνομη κυβέρνηση της Καταλωνίας. Οι εργασίες του έργου ξεκίνησαν τον Αύγουστο του 2008 και διήρκεσαν 18 μήνες. Το συνολικό κόστος της επένδυσης ανήλθε στα 7 887 571 EUR και βάρυνε εξολοκλήρου τις δημόσιες αρχές, όπως συμφωνήθηκε στη σύμβαση του 2007.
- (126) Το έργο συνίστατο στην κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilafruns με αδιάβροχο φύλλο το οποίο σφράγιζε τον σωρό των αποβλήτων και μόνωνε το απόβλητο άλας από οποιαδήποτε επαφή με νερό από το εξωτερικό, αποτρέποντας με αυτόν τον τρόπο τυχόν διαρροές αλατιού από τον σωρό. Τα φύλλα προστατεύτηκαν από γεωφύσματα και καλύφθηκαν με χώμα ώστε να επιτρέπουν τη φύτευση στην κορυφή του σωρού.
- (127) Ο σωρός αποβλήτων της Vilafruns βρίσκεται στις εγκαταστάσεις της Iberpotash και αποτελεί ιδιοκτησία της. Μεταβιβάστηκε σε αυτήν ως μέρος της συμφωνίας πώλησης της 21ης Οκτωβρίου 1998, σύμφωνα με την οποία η Iberpotash απέκτησε τις δραστηριότητες εξόρυξης στην Καταλωνία από την κρατική εταιρεία βιομηχανικών συμμετοχών Sociedad Estatal de Participaciones Industriales (SEPI), εταιρεία χαρτοφυλακίου του ισπανικού κράτους. Κατά το χρόνο της μεταβίβασης, ο σωρός αποβλήτων ήταν ήδη ανενεργός καθώς η λειτουργία του ορυχείου στο οποίο ανήκει ο σωρός αποβλήτων της Vilafruns είχε ήδη σταματήσει από το 1973.

5.1.2.1. Επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα

- (128) Όπως προαναφέρθηκε, η επένδυση για την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilafruns ο οποίος ανήκε στις εγκαταστάσεις και την ιδιοκτησία της Iberpotash χρηματοδοτήθηκε εξολοκλήρου από τις δημόσιες αρχές. Η Iberpotash βαρύνεται μόνο με το κόστος συντήρησης της εγκατάστασης κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της.
- (129) Η κάλυψη που πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο 2008-2009 αφορά τον σωρό αποβλήτων ο οποίος αποτελεί ιδιοκτησία της Iberpotash από το 1998, ημερομηνία κατά την οποία ιδιωτικοποιήθηκε η εγκατάσταση μαζί με άλλα ορυχεία ποτάσας της περιοχής. Ο σωρός αποβλήτων ανήκει σε ορυχείο το οποίου η λειτουργία είχε ήδη σταματήσει από το 1973 και επομένως η Iberpotash το παρέλαβε όταν δε βρισκόταν πλέον σε λειτουργία. Ως εκ τούτου, η Iberpotash ισχυρίζεται ότι δε φέρει καμία υποχρέωση λήψης μέτρων για την πρόληψη της ρύπανσης από τον σωρό αποβλήτων βάσει της εθνικής νομοθεσίας ή της νομοθεσίας της Ένωσης, δεδομένου ότι δεν ήταν ο αρχικός ρυπαίνων.
- (130) Οι ισπανικές αρχές διαφωνούν με τους εν λόγω ισχυρισμούς της Iberpotash και ισχυρίζονται ότι η ίδια φέρει γενική υποχρέωση για τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την αποφυγή της ρύπανσης από τον σωρό αποβλήτων της ιδιοκτησίας της και τη διαχείριση του σωρού αποβλήτων σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις. Ως εκ τούτου, η Iberpotash είναι υπεύθυνη για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος, σύμφωνα με τα σχετική νομοθεσία, καθώς επίσης και για όποιες περιβαλλοντικές ζημιές προκληθούν από τον εν λόγω σωρό αποβλήτων.
- (131) Επιπλέον, στις παρατηρήσεις του τρίτου ενδιαφερόμενου μέρους επισημαίνεται η ευθύνη της Iberpotash για τη διαχείριση της Vilafruns από τη στιγμή της μεταβίβασης σε αυτήν των δικαιωμάτων εξόρυξης. Η ευθύνη αυτή βασίζεται στο ισπανικό νόμο 6/1993, της 15ης Ιουλίου 1993, σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων, καθώς επίσης και στο βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/2001, της 20ής Ιουλίου 2001, για την έγκριση του αναθεωρημένου κειμένου του ισπανικού νόμου περί υδάτων. Το τρίτο ενδιαφερόμενο μέρος ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι ο σωρός αποβλήτων της Vilafruns δε βρισκόταν σε λειτουργία κατά το χρόνο της εξαγοράς του από την Iberpotash είναι άνευ σημασίας δεδομένου ότι κάθε κάτοχος άδειας παραχώρησης εξόρυξης πρέπει να διαχειρίζεται το σύνολο των εξορυκτικών αποβλήτων, δηλαδή να συμπεριλαμβάνει όλα τα απόβλητα που παρήχθησαν πριν από την απόκτηση της άδειας παραχώρησης από τον κάτοχο.

- (132) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η παύση της λειτουργίας του ορυχείου στο οποίο βρίσκεται ο σωρός αποβλήτων της Vilaforns το 1973 δεν αποκλείει την ευθύνη της Iberpotash ως ιδιοκτήτριας για την εξασφάλιση επαρκούς αποκατάστασης. Όπως επιβεβαιώνεται από τις ισπανικές αρχές, σε όλα τα σχέδια αποκατάστασης, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων του 2008, περιλαμβάνονταν συγκεκριμένα μέτρα τα οποία η Iberpotash ήταν υποχρεωμένη να λάβει όσον αφορά τον σωρό αποβλήτων της Vilaforns. Σύμφωνα με το άρθρο 121 του νόμου περί εκμετάλλευσης ορυχείων/λατομείων του 1973, η παραβίαση των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο αποκατάστασης συνιστά σοβαρή παράβαση. Επιπλέον, οι ισπανικές αρχές επιβεβαιώνουν ότι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των υδάτων, η Iberpotash έφερε ανέκαθεν την ευθύνη λήψης αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη της ρύπανσης των υδάτων από όλες τις εγκαταστάσεις της, συμπεριλαμβανομένου του σωρού αποβλήτων της Vilaforns. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας για τα απόβλητα της εξορυκτικής βιομηχανίας, ο φορέας λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την κατά το δυνατόν πρόληψη ή μείωση παντός είδους δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον που προκύπτουν από τη διαχείριση των εγκαταστάσεων αποβλήτων, καθώς και μετά το κλείσιμό τους.
- (133) Επιπλέον, η Iberpotash ισχυρίζεται ότι στη συμφωνία πώλησης της εγκατάστασης περιλαμβάνεται ρήτρα η οποία μπορεί να ερμηνευθεί ότι αποκλείει την ευθύνη της Iberpotash για δραστηριότητες πριν το 1997, δηλαδή, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε ευθύνης για το σωρό αποβλήτων. Εν προκειμένω, η Iberpotash αναφέρεται στην απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 14ης Μαΐου 2009, στην οποία αναφέρεται μια ρήτρα στη σύμβαση πώλησης που ορίζει ότι ο πωλητής πρέπει να αποζημιώσει τον αγοραστή για όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τυχόν δικαιώματα τρίτων όσον αφορά το διάστημα πριν από τη μεταβίβαση, οι οποίες δεν απεικονίζονται στον ισολογισμό και δεν γίνονται εμφανείς κατά τη διαδικασία της δέουσας επιμέλειας. Η Iberpotash υποστηρίζει ότι οι σχετικές υποχρεώσεις αποκατάστασης της Vilaforns δεν ήταν εμφανείς πριν την πώληση και ότι δεν υπήρχε καμία σχετική πρόβλεψη κόστους στον ισολογισμό, επειδή εκείνη την εποχή δεν υπήρχε τέτοια νομική υποχρέωση.
- (134) Ωστόσο, οι ισπανικές αρχές αναφέρουν ότι η συμφωνία πώλησης μεριδίων του 1998 δεν περιλαμβάνει καμία ειδική διάταξη που να υποχρεώνει τον πωλητή να αναλάβει τις ευθύνες του αγοραστή μετά τη μεταβίβαση των μετοχών.
- (135) Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι η αναφερόμενη στην απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου διάταξη αποτελεί μάλλον ένα είδος συμβατικής ρήτρας που προστατεύει τον πωλητή από επόμενες αξιώσεις τρίτων όσον αφορά γεγονότα άγνωστα κατά τον χρόνο της πώλησης. Ωστόσο, η Iberpotash δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι δεν γνώριζε ότι ο σωρός αποβλήτων της Vilaforns αποτελούσε μέρος της συναλλαγής ή ότι ο ιδιοκτήτης των αποβλήτων φέρει τη συνολική ευθύνη για τη διασφάλιση της ορθής διαχείρισης των εγκαταστάσεων αποβλήτων. Το γεγονός ότι η Iberpotash παραδέχτηκε τις περιβαλλοντικές της υποχρεώσεις όσον αφορά τον σωρό αποβλήτων της Vilaforns σε διάφορα σχέδια αποκατάστασης επιβεβαιώνει ότι έφερε γνώση των εν λόγω ευθυνών.
- (136) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι, ως αποτέλεσμα της απόκτησης των δικαιωμάτων εξόρυξης ποτάσας στην Καταλωνία το 1998, η Iberpotash ήταν υπεύθυνη για τη διασφάλιση της ορθής διαχείρισης του σωρού αποβλήτων της Vilaforns σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
- (137) Ωστόσο, παρόλο που αποδέχονται το εν λόγω συμπέρασμα, οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν ότι στις υποχρεώσεις της Iberpotash δεν περιλαμβάνονταν η κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns. Σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, οι υποχρεώσεις της Iberpotash θα είχαν εκπληρωθεί με σημαντικά φθηνότερα μέτρα που είχαν συμπεριληφθεί στο αρχικό της σχέδιο αποκατάστασης του 2008 (δηλαδή την εγκατάσταση ενός συστήματος αποστραγγιστικών σωλήνων και άλλων τύπων προστασίας και αποκατάστασης, με συνολικό κόστος περίπου [...] (*) EUR). Συνεπώς, υποστηρίζουν, μαζί με την Iberpotash, ότι η δημόσια επένδυση για την κάλυψη του σωρού αποβλήτων δεν συνιστά οικονομικό πλεονέκτημα για την Iberpotash, δεδομένου ότι το κόστος που εξοικονόμησε η Iberpotash [...] EUR) υπεραντισταθμίζεται από το κόστος συντήρησης που πρέπει να επωμιστεί καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της εγκατάστασης (το οποίο ανήλθε σε [...] EUR μόνο για την περίοδο από τον Μάρτιο του 2015 έως τον Μάρτιο του 2016) και το κόστος ευκαιρίας που προκύπτει από την αδυναμία επεξεργασίας και πώλησης του άλατος του καλυμμένου σωρού αποβλήτων της Vilaforns όπως σκοπεύει να κάνει για τους άλλους σωρούς αποβλήτων της (27).
- (138) Η Επιτροπή θεωρεί ότι, ανεξάρτητα από το μέγεθος των υποχρεώσεων της Iberpotash όσον αφορά τη Vilaforns, δεν είναι αποδεκτό ότι η δημόσια επένδυση ύψους 7,9 εκατομμυρίων EUR για την προστασία του περιβάλλοντος, η οποία είναι καταρχήν ισοδύναμη με την αποκατάσταση του ορυχείου χωρίς επενδυτικό κόστος από τη μεριά της Iberpotash δεν παρείχε πράγματι κανένα οικονομικό πλεονέκτημα στην Iberpotash. Η εγκατάσταση της κάλυψης του σωρού αποβλήτων αποσκοπούσε στη σημαντική μείωση της ρύπανσης που προκαλούνταν από διαρροές του σωρού αποβλήτων της Vilaforns. Τα εναλλακτικά μέτρα, ελλείψει ενισχύσεων, δεν θα παρείχαν εξίσου καλή και διαρκή προστασία και θα είχαν εκθέσει την Iberpotash στον κίνδυνο να υποστεί τις συνέπειες της ρύπανσης (όπως αποδεικνύεται από τις ποινικές αποφάσεις της 18ης Δεκεμβρίου 2014 και της 25ης Φεβρουαρίου 2015 σχετικά με τα άλλα ορυχεία της· βλέπε παραγράφους 27 και 94 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας). Ως εκ τούτου, η κατασκευή της εγκατάστασης η οποία πληρώθηκε με δημόσιους πόρους επέτρεψε στην Iberpotash να προλαμβάνει καλύτερα τη ρύπανση, να μειώσει τους μελλοντικούς περιβαλλοντικούς κινδύνους και να διευκολύνει τη διαρκή αποκατάσταση του σωρού (σύμφωνα με την αποκατάσταση παρόμοιων σωρών στη Γαλλία ή Γερμανία, όπως εξηγήθηκε ανωτέρω στις αιτιολογικές σκέψεις 26 και 32). Η Iberpotash θα έφερε την τελική ευθύνη για την εξασφάλιση της επαρκούς αποκατάστασης του σωρού αποβλήτων της Vilaforns.

(*) Εμπιστευτικές πληροφορίες

(27) Βλέπε παρατηρήσεις των ισπανικών αρχών επί της απόφασης για κίνηση της διαδικασίας, παράγραφος 55.

- (139) Τέλος, η Επιτροπή θεωρεί ότι το μέτρο είναι επιλεκτικό, δεδομένου ότι προορίστηκε αποκλειστικά για τη δημόσια χρηματοδότηση της επένδυσης για την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns, η οποία αποτελεί ιδιοκτησία της Iberpotash. Οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν ότι το μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί επιλεκτικό καθώς η Iberpotash είναι η μοναδική εταιρεία εξόρυξης ποτάσας στην Ισπανία και, ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατή η σύγκριση με άλλες εταιρείες. Ωστόσο, το γεγονός ότι η Iberpotash είναι η μοναδική εταιρεία εξόρυξης ποτάσας στην Ισπανία δε μειώνει τον επιλεκτικό χαρακτήρα του μέτρου, το οποίο σαφώς προορίστηκε για μια συγκεκριμένη εγκατάσταση αποβλήτων και καμία άλλη.
- (140) Συνεπώς, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το Μέτρο 4 παρείχε επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα στην Iberpotash.

5.1.2.2. Μεταφορά κρατικών πόρων

- (141) Το συνολικό κόστος της επένδυσης για την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns καταβλήθηκε από δημόσιους φορείς: 4 εκατομμύρια EUR από το υπουργείο Περιβάλλοντος της Ισπανίας και τα υπόλοιπα 3 887 571 EUR από τον Οργανισμό Ύδρευσης της Καταλωνίας, δημόσια επιχείρηση που διαχειρίζεται η Αυτόνομη κυβέρνηση της Καταλωνίας η οποία, ως εκ τούτου, τήρησε τη δέσμευση για την κάλυψη του υπολοίπου του κόστους επένδυσης την οποία ανέλαβε η Αυτόνομη κυβέρνηση στη σύμβαση της 17ης Δεκεμβρίου 2007.
- (142) Ούτε οι ισπανικές αρχές ούτε η Iberpotash ισχυρίστηκαν την απουσία κρατικών πόρων όσον αφορά αυτό το μέτρο.
- (143) Επιπλέον, η απόφαση για την παροχή δημόσιας χρηματοδότησης για την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns εγκρίθηκε από το υπουργείο Περιβάλλοντος και την Αυτόνομη κυβέρνηση της Καταλωνίας και ως εκ τούτου σαφώς καταλογίζεται στο κράτος.
- (144) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Μέτρο 4 συνεπάγεται μεταφορά κρατικών πόρων και καταλογίζεται στο κράτος.

5.1.2.3. Πιθανή στρέβλωση του ανταγωνισμού

- (145) Όπως περιγράφεται παραπάνω (βλέπε σημεία 103 και 105), η Iberpotash ανταγωνίζεται άλλους παραγωγούς ποτάσας και άλατος. Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι τουλάχιστον ένα μέρος των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων της όσον αφορά το Vilaforns χρηματοδοτήθηκε με δημόσιους πόρους ενδέχεται να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό μέσω της τεχνητής μείωσης του κόστους της Iberpotash, παρέχοντάς της με αυτόν τον τρόπο αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της.
- (146) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Μέτρο 4 είναι πιθανόν να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό.

5.1.2.4. Επιπτώσεις στις ενδοενωσιακές συναλλαγές

- (147) Τόσο η ποτάσα όσο και το αλάτι διατίθενται στην αγορά της ΕΕ (βλέπε παραγράφους 106 και 107) και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Μέτρο 4 επηρεάζει τις ενδοενωσιακές συναλλαγές.

5.1.2.5. Συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη ενίσχυσης: Μέτρο 4

- (148) Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι το Μέτρο 4 συνιστά κρατική ενίσχυση ύψος 7 887 571 EUR και, ως εκ τούτου, πρόκειται να προβεί σε αξιολόγηση της νομιμότητάς του και της συμβατότητάς του με την εσωτερική αγορά.

5.2. ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (149) Τόσο το Μέτρο 1 όσο και το Μέτρο 4 χορηγήθηκαν κατά παράβαση των υποχρεώσεων κοινοποίησης και αναστολής που προβλέπονται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι και τα δύο μέτρα συνιστούν παράνομη κρατική ενίσχυση.

5.3. ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

5.3.1. ΜΕΤΡΟ 1: ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ

- (150) Ούτε οι ισπανικές αρχές ούτε η Iberpotash ισχυρίζονται την ύπαρξη τυχόν λόγων που συνηγορούν υπέρ της συμβατότητας της ενίσχυσης υπό τη μορφή χαμηλότερων οικονομικών εγγυήσεων από εκείνες που απαιτούνται από τη σχετική νομοθεσία.
- (151) Η Επιτροπή θεωρεί ότι το μέτρο συνιστά λειτουργική ενίσχυση για την Iberpotash, δεδομένου ότι το κόστος των προμηθειών εγγύησης ήταν χαμηλότερο από το απαιτούμενο κατά τη μεγάλη χρονική περίοδο των ετών 2006 και 2016.

- (152) Η Επιτροπή δε διαπίστωσε την ύπαρξη τυχόν λόγων που συνηγορούν υπέρ της συμβατότητας της εν λόγω λειτουργικής ενίσχυσης που χορηγήθηκε χωρίς την επιδίωξη οποιουδήποτε προφανούς στόχου κοινού συμφέροντος και συνεπώς καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το μέτρο που συνίσταται στη μείωση του επιπέδου των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων για την Iberpotash συνιστά ασυμβίβαστη με τη ΣΛΕΕ ενίσχυση υπό τη μορφή χαμηλότερων τραπεζικών προμηθειών εξαιτίας του υπερβολικά χαμηλού επιπέδου των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων.

5.3.2. ΜΕΤΡΟ 4: ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΣΩΡΟΥ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΤΗΣ VILAFRUNS

- (153) Οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν ότι εάν η κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns συνιστούσε κρατική ενίσχυση, αυτή θα ήταν συμβατή βάσει του σημείου 3.1.1 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος του 2008, που αφορά τις ενισχύσεις σε επιχειρήσεις για την υπέρβαση ενωσιακών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει ενωσιακών προτύπων.
- (154) Υποστηρίζουν ότι η κάλυψη του σωρού είναι πιλοτικό πρόγραμμα που αποσκοπεί στη δοκιμή νέας τεχνολογίας για την πρόληψη της διαρροής των σωρών αποβλήτων άλατος. Υποτίθεται ότι το ορυχείο της Vilaforns επέλεξε για αυτό το πιλοτικό έργο λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του (μικρότερος όγκος, ο πρώτος σωρός αποβλήτων ανάντη του ποταμού Llobregat, το γεγονός ότι ήταν αδρανής εδώ και δεκαετίες). Η παροχή στις αρχές πληροφοριών σχετικά με τα πραγματικά αποτελέσματα, θα τους επέτρεπε να αντιμετωπίσουν καλύτερα το γενικό πρόβλημα των σωρών αποβλήτων άλατος στην περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό, αναμένεται ότι το σχέδιο θα συμβάλλει στη διατήρηση, προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος στη λεκάνη του ποταμού Llobregat και ως εκ τούτου επιδιώκει στόχο κοινού συμφέροντος.
- (155) Από την άλλη πλευρά, οι ισπανικές αρχές εξηγούν ότι το έργο αποτελεί μέρος ενός συνολικού σχεδίου για τη βελτίωση της διαχείρισης της λεκάνης απορροής της Καταλωνίας, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται διάφορα μέτρα, ορισμένα εκ των οποίων χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους και άλλα από ιδιωτικές πηγές.
- (156) Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές του 2008 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν τη βάση για την αξιολόγηση της συμβατότητας σε αυτή την υπόθεση. Συγκεκριμένα, το σημείο 205 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, σε συνδυασμό με το σημείο 248 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια για την περίοδο 2014-2020 ⁽²⁸⁾, επιτρέπουν στην Επιτροπή να εφαρμόζει τους κανόνες που καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές περιβαλλοντικών ενισχύσεων του 2008 για παράνομες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν κατά την περίοδο 2009-2011.
- (157) Σύμφωνα με το άρθρο 3.1.1 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος του 2008, οι επενδυτικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων θα θεωρείται ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ [νυν άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ της ΣΛΕΕ], εφόσον πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στα σημεία 74 έως 84 και στο τμήμα 3.2 των κατευθυντήριων γραμμών.
- (158) Τα πρότυπα της Ένωσης για την αποκατάσταση των εξορυκτικών αποβλήτων καθορίζονται στην οδηγία για τα εξορυκτικά απόβλητα. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 4 της οδηγίας, το άρθρο 5, το άρθρο 6 παράγραφοι 3 έως 5, τα άρθρα 7 και 8, το άρθρο 12 παράγραφοι 1 και 2, και το άρθρο 14 παράγραφοι 1 έως 3 δεν εφαρμόζονται στους σωρούς αποβλήτων που σταμάτησαν να δέχονται απόβλητα πριν από την 1η Μαΐου 2006, όπως συμβαίνει με τον σωρό αποβλήτων της Vilaforns. Ως εκ τούτου, στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπάρχουν συγκεκριμένα πρότυπα της Ένωσης που να καθορίζουν το επίπεδο που πρέπει να επιτευχθεί για τον σωρό αποβλήτων της Vilaforns από περιβαλλοντικής άποψης.
- (159) Κάποιο από τα τρίτα ενδιαφερόμενα μέρη ισχυρίζεται ότι ήδη από το 2008-2009 η Iberpotash έφερε άμεση νομική υποχρέωση κάλυψης του σωρού, χωρίς ωστόσο να παρέχει συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τον εν λόγω ισχυρισμό. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή θεωρεί ότι, παρόλο που η Iberpotash θα ήταν τελικά υποχρεωμένη να διασφαλίσει την επαρκή αποκατάσταση του σωρού αποβλήτων της Vilaforns στο μέλλον, δεν έφερε τέτοια υποχρέωση κατά την περίοδο 2008-2009 και, ελλείψει της ενίσχυσης, η Iberpotash θα είχε τη δυνατότητα να συνεχίσει τη διαχείριση του σωρού αποβλήτων εκπληρώνοντας τις υποχρεώσεις της σύμφωνα με το ισχύον πρόγραμμα αποκατάστασης.
- (160) Σύμφωνα με την παράγραφο 79 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις ενισχύσεις για την αύξηση της περιβαλλοντικής προστασίας, η ένταση των ενισχύσεων στην περίπτωση των μεγάλων επιχειρήσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών. Όταν η επένδυση αφορά την απόκτηση περιουσιακού στοιχείου οικολογικής καινοτομίας, ή την εφαρμογή σχεδίου οικολογικής καινοτομίας, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες, εφόσον πληρούνται οι όροι της παραγράφου 78 των κατευθυντήριων γραμμών. Επιπλέον, στις περιπτώσεις που η επενδυτική ενίσχυση χορηγείται στο πλαίσιο γνήσιας ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών βάσει σαφών και διαφανών κριτηρίων τα οποία δεν εισάγουν διακρίσεις, ώστε πράγματι να εξασφαλίζεται ότι η ενίσχυση περιορίζεται

⁽²⁸⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια για την περίοδο 2014-2020 (ΕΕ C 200 της 28.6.2014, σ. 1).

στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη περιβαλλοντικού οφέλους, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να ανέρχεται στο 100 % της επιλέξιμης επενδυτικής δαπάνης (βλέπε παράγραφο 77 των κατευθυντήριων γραμμών). Η εν λόγω διαδικασία υποβολής προσφορών δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις αλλά οφείλει να εξασφαλίζει τη συμμετοχή ικανού αριθμού επιχειρήσεων. Επιπλέον, ο συναφής με τη διαδικασία υποβολής προσφορών προϋπολογισμός πρέπει να αποτελεί δεσμευτικό περιορισμό, υπό την έννοια ότι δεν μπορούν να λάβουν ενίσχυση όλοι οι συμμετέχοντες.

- (161) Σύμφωνα με την παράγραφο 80 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις ενισχύσεις για το περιβάλλον, οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να περιορίζονται στις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που είναι απαραίτητες για την επίτευξη περιβαλλοντικής προστασίας υψηλότερου επιπέδου, αφαιρώντας τα λειτουργικά οφέλη και προσθέτοντας τις λειτουργικές δαπάνες των πρώτων πέντε ετών. Σε περίπτωση απουσίας ενωσιακών προτύπων, οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες συνίστανται στις συμπληρωματικές επενδύσεις που είναι απαραίτητες για την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας από αυτό που η συγκεκριμένη επιχείρηση θα είχε επιτύχει ελλείψει άλλης περιβαλλοντικής ενίσχυσης (βλέπε παράγραφο 84 σημείο γ) των κατευθυντήριων γραμμών)
- (162) Στην προκειμένη περίπτωση, οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν ότι, πριν από την επένδυση της κάλυψης του σωρού, το ισχύον σχέδιο αποκατάστασης της Iberpotash περιελάμβανε συγκεκριμένα μέτρα αποκατάστασης για τον σωρό αποβλήτων της Vilaforns με στόχο τον περιορισμό των διαρροών από τον σωρό αποβλήτων και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων τους στο περιβάλλον. Το αναμενόμενο κόστος των εν λόγω μέτρων, τα οποία αποτελούν αντίστροφη κατάσταση μη χορήγησης κρατικής ενίσχυσης σύμφωνα με το σημείο 81 στοιχείο α) των κατευθυντήριων γραμμών για την περιβαλλοντική ενίσχυση του 2008, ανέρχεται σε [...] ευρώ. Η Επιτροπή φρονεί ότι τα μέτρα αυτά θεωρήθηκαν επαρκή από τις ισπανικές αρχές για τη διασφάλιση της εκπλήρωσης των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων που ίσχυαν εκείνη την εποχή για τον αδρανή σωρό αποβλήτων της Vilaforns.
- (163) Επιπλέον, όπως εξηγήθηκε από τις ισπανικές αρχές, η κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns θεωρήθηκε «πilotικό έργο» προκειμένου να ελεγχθεί στην πράξη η καταλληλότητα της εν λόγω μεθόδου αποκατάστασης για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων στην περιοχή του Llobregat. Επομένως, η κάλυψη δεν πραγματοποιήθηκε εξαιτίας οποιασδήποτε πραγματικής νομικής υποχρέωσης, αλλά μάλλον ενόψει του γενικότερου δημόσιου συμφέροντος για την εξεύρεση της καταλληλότερης μεθόδου αποκατάστασης που θα μπορούσε να εφαρμοστεί στο μέλλον για όλους τους άλλους σωρούς αποβλήτων οι οποίοι θίγουν το περιβάλλον στην περιοχή.
- (164) Ως εκ τούτου, η κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilaforns κατά την περίοδο 2008-2009 επέτρεψε στην Iberpotash να μειώσει τη ρύπανση που προκλήθηκε από τις δραστηριότητές της ελλείψει κοινοτικών προτύπων, σύμφωνα με το σημείο β) της παραγράφου 74 των κατευθυντήριων γραμμών του 2008.
- (165) Με βάση τα ανωτέρω, το πρόσθετο επενδυτικό κόστος του επενδυτικού σχεδίου θα ισοδυναμούσε με κόστος επένδυσης 7 887 571 EUR, μείον το κόστος των [...] EUR στην αντίστροφη κατάσταση. Δεδομένου ότι η Vilaforns δεν λειτουργεί εδώ και πολλά χρόνια, δεν υφίστανται λειτουργικά οφέλη από την κάλυψη του σωρού αποβλήτων. Το περασμένο έτος, το λειτουργικό κόστος για τη συντήρηση της εγκατάστασης ανήλθε, σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, σε [...] EUR. Αν υποθεθεί ότι παραμένουν σε αυτό το επίπεδο για τα πρώτα πέντε έτη, το συνολικό ποσό των λειτουργικών εξόδων που θα πρέπει να προστεθούν στις επιλέξιμες δαπάνες θα ανέλθει σε [...] ευρώ. Το σύνολο των επιλέξιμων δαπανών θα ανέλθει τότε σε 7 804 922,60 EUR ⁽²⁹⁾.
- (166) Δεδομένου ότι το συνολικό επενδυτικό κόστος της ενίσχυσης ανέρχεται στο ποσό των 7 887 571 EUR, αυτό αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (167) Οι ισπανικές αρχές δεν προσκόμισαν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι ο σωρός αποβλήτων της Vilaforns επιλέχθηκε μέσω μιας γνήσιας διαδικασίας υποβολής ανταγωνιστικών προσφορών βάσει σαφών, διαφανών και αμερόληπτων κριτηρίων ανάμεσα σε μεγάλο αριθμό άλλων πιθανών σχεδίων. Στην πραγματικότητα, ο σωρός αποβλήτων επελέγη από τις ισπανικές αρχές μόνο λόγω των χαρακτηριστικών του, τα οποία κρίθηκαν κατάλληλα για το έργο (βλέπε αιτιολογική σκέψη 154). Ως εκ τούτου, στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπάρχει δυνατότητα εφαρμογής του σημείου 77 των κατευθυντήριων γραμμών για το περιβάλλον του 2008 το οποίο επιτρέπει την αύξηση της έντασης ενίσχυσης έως 100 %.
- (168) Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι η μέθοδος αποκατάστασης ενός σωρού αποβλήτων μέσω της κάλυψής του με αδιαπέραστο στρώμα που εξασφαλίζει τη μόνωση του από το νερό δεν μπορεί να θεωρηθεί έργο οικολογικής καινοτομίας κατά την έννοια του σημείου 78 των κατευθυντήριων γραμμών για το περιβάλλον του 2008. Παρά τα επιχειρήματα των ισπανικών αρχών περί της μοναδικότητας και καινοτομίας της μεθόδου κάλυψης, η μέθοδος αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί νέα ή σημαντικά βελτιωμένη σε σύγκριση με την ήδη υφιστάμενη τεχνολογία αιχμής στο συγκεκριμένο τομέα στην Ένωση, για τους ακόλουθους λόγους.
- (169) Μπορεί να υπάρχουν τεχνικές διαφορές μεταξύ της κάλυψης της Vilaforns και της κάλυψης των σωρών αποβλήτων της Αλσατίας, όπως εξηγείται από μια τεχνική συμβολή του Οργανισμού Ύδρευσης της Καταλωνίας. Ωστόσο, παρόμοιες

⁽²⁹⁾ Δηλαδή 7 887 571 EUR μείον [...] EUR συν [...] EUR.

μεθοδολογίες που αποσκοπούν στην κάλυψη και σφράγιση του σωρού με αδιαπέραστο υλικό είχαν ήδη υλοποιηθεί, ιδίως στη Γερμανία. Σύμφωνα με το βιβλίο ενός γερμανού εμπειρογνώμονα που ασχολείται ειδικά με τις διαθέσιμες τεχνολογίες στη βιομηχανία ποτάσας, ⁽³⁰⁾ η Γερμανία διαθέτει μεγάλη εμπειρία 30 χρόνων στην κάλυψη των σωρών αποβλήτων εξόρυξης ποτάσας με σκοπό την αποτροπή της εισόδου νερού στον σωρό και συνεπώς την ελαχιστοποίηση των διαρροών. Στο βιβλίο αναφέρεται ότι τα πειράματα για την κάλυψη των σωρών αποβλήτων στη Γερμανία χρονολογούνται από τη δεκαετία του 1950 και ότι από τη δεκαετία του 1970, αλλά κυρίως από τη δεκαετία του 1990, καλύφθηκαν στη Γερμανία αρκετοί κυρίως μεσαίου μεγέθους σωροί κατά τη διάρκεια δοκιμής διάφορων ειδών υλικών και τεχνικών. Στην ετήσια έκθεση για το 2015 της γερμανικής εταιρείας εξόρυξης ποτάσας K + S σημειώνεται ότι οι μικροί και μεσαίου μεγέθους αγωγοί αποβλήτων καλύφθηκαν, στο πλαίσιο της παλαιάς στρατηγικής της για τα τα απόβλητα, προκειμένου για την αποφυγή και την ελαχιστοποίηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων τους στη φύση και το περιβάλλον. Επί του παρόντος, διατηρούνται συνολικά 41 αγωγοί αποβλήτων στη Κάτω Σαξονία και 2 στη Βάδη-Βυρτεμβέργη. Οι 15 από αυτούς έχουν καλυφθεί με βλάστηση και πρόκειται να καλυφθούν άλλοι 6 ⁽³¹⁾.

- (170) Ως εκ τούτου, αν και οι τεχνικές λεπτομέρειες των έργων αυτών μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε ορυχείου, το έργο δεν μπορεί να θεωρηθεί οικολογική καινοτομία σύμφωνα με το άρθρο 3.1.1 των κατευθυντήριων γραμμών του 2008.
- (171) Ως εκ τούτου, η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης για την Iberpotash ως μεγάλη επιχείρηση κατά την έννοια του σημείου 76 των κατευθυντήριων γραμμών του 2008 είναι το 50 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (172) Κατά συνέπεια, το ανώτατο ποσό ενίσχυσης που η Επιτροπή θεωρεί συμβατή με την εσωτερική αγορά βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για το περιβάλλον του 2008 ως επενδυτικές ενισχύσεις που επιτρέπουν στην Iberpotash να αυξήσει το επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας ανέρχεται σε 3 902 461,30 EUR.
- (173) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι το υπόλοιπο του συνολικού ποσού της ενίσχυσης για το μέτρο αυτό (ήτοι 3 985 109,70 EUR) είναι παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση.

6. ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΠΟΣΩΝ

- (174) Σύμφωνα με την Συνθήκη και την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή έχει αρμοδιότητα, όταν διαπιστώσει το ασυμβίβαστο μιας ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά, να αποφασίσει ότι το ενδιαφερόμενο κράτος πρέπει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει ⁽³²⁾. Επίσης, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η υποχρέωση ενός κράτους μέλους να καταργήσει ενίσχυση την οποία η Επιτροπή έχει θεωρήσει ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά αποσκοπεί στην επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση ⁽³³⁾.
- (175) Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται όταν ο δικαιούχος επιστρέψει τα ποσά που χορηγήθηκαν υπό μορφή παράνομων ενισχύσεων, χάνοντας με τον τρόπο αυτό το πλεονέκτημα που απολάμβανε στην αγορά έναντι των ανταγωνιστών του, και αποκατασταθεί η κατάσταση που επικρατούσε πριν τη χορήγηση της ενίσχυσης ⁽³⁴⁾.
- (176) Σύμφωνα με τη νομολογία, το άρθρο 16 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου ανέφερε ότι «σε περίπτωση αρνητικής απόφασης για υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τον δικαιούχο [...]» ⁽³⁵⁾.
- (177) Επομένως, δεδομένου ότι τα εν λόγω μέτρα:
- α) το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που χορηγήθηκε στην Iberpotash στο πλαίσιο του Μέτρου 1, με τη μορφή χαμηλότερων τραπεζικών προμηθειών για τη μείωση των εγγυήσεων την περίοδο 2006-2016, συνολικού ύψους 1 864 622 EUR, και

⁽³⁰⁾ Henry Rauche: Die Kaliindustrie im 21. Jahrhundert, Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2015, <http://www.springer.com/de/book/9783662468333>. Ενημερωθήκαμε για την ύπαρξη αυτού του βιβλίου από κάποιο από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Γράφτηκε από εμπειρογνώμονα με 30ετή εμπειρία στη βιομηχανία ποτάσας και αποτελεί επίσης, σύμφωνα με ανεξάρτητες αξιολογήσεις (βλέπε π.χ. <https://mining-report.de/blog/henry-rauche-die-kaliindustrie-im-21-jahrhundert/>), μια ολοκληρωμένη ανάλυση των σύγχρονων τεχνικών και τεχνολογιών στη βιομηχανία ποτάσας.

⁽³¹⁾ Ετήσια έκθεση 2015 της K + S, σ. 48, <http://www.k-plus-s.com/en/archiv/finanzberichte.html>

⁽³²⁾ Βλέπε υπόθεση C-70/72 Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1973, ECLI:EU:C:1973:87, σκέψη 13.

⁽³³⁾ Βλέπε συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-278/92, C-279/92 και C-280/92, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4103, σκέψη 75.

⁽³⁴⁾ Βλέπε απόφαση στην υπόθεση C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, ECLI:EU:C:1999:31, σκέψεις 64-65.

⁽³⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9).

β) το μέρος του Μέτρου 4 που υπερβαίνει τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης για την επένδυση που επέτρεψε στην Iberpotash να αυξήσει το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος μέσω της κάλυψης του σωρού αποβλήτων της Vilafruns, ύψους 3 985 109,70 EUR, εκτελέστηκαν κατά παράβαση του άρθρου 108 της Συνθήκης, και θα πρέπει να θεωρηθούν παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση, πρέπει να ανακτηθούν προκειμένου να αποκατασταθεί η κατάσταση που επικρατούσε στην αγορά πριν από τη χορήγηση. Η ανάκτηση θα πρέπει να καλύπτει το χρονικό διάστημα από τη χρονική στιγμή κατά την οποία ο δικαιούχος αποκόμισε πλεονέκτημα, δηλαδή όταν η ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση του δικαιούχου· τα προς ανάκτηση ποσά θα πρέπει να περιλαμβάνουν τόκους ανάκτησης έως την πραγματική ανάκτησή τους.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

- (178) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Ισπανία χορήγησε παράνομα ενίσχυση στην Iberpotash στο πλαίσιο του Μέτρου 1 με τη μορφή αδικαιολόγητα χαμηλών προμηθειών εγγύησης που προέκυψαν από αδικαιολόγητα χαμηλό επίπεδο εγγυήσεων για την περίοδο 2006-2016 ύψους 1 864 622 EUR, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση αυτή είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και πρέπει να ανακτηθεί.
- (179) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Ισπανία χορήγησε παράνομα την επενδυτική ενίσχυση που επέτρεψε στην Iberpotash να αυξήσει το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος καλύπτοντας το σωρό αποβλήτων της Vilafruns (Μέτρο 4) κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (180) Ωστόσο, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι μέρος του Μέτρου 4, ύψους 3 902 461,30 EUR, είναι συμβατό με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ), δεδομένου ότι είναι σύμφωνο με τις κατευθυντήριες γραμμές για το περιβάλλον του 2008.
- (181) Αντιθέτως, η Επιτροπή θεωρεί ότι το υπόλοιπο μέρος του συνολικού ποσού της ενίσχυσης για το Μέτρο 4 το οποίο υπερβαίνει τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης, ήτοι το ποσό των 3 985 109,70 ευρώ, είναι ασυμβίβαστο με την εσωτερική αγορά και πρέπει να ανακτηθεί,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Άρθρο 1

1. Η κρατική ενίσχυση υπέρ της Iberpotash υπό τη μορφή αδικαιολόγητα χαμηλών προμηθειών εγγύησης που προέκυψαν από το αδικαιολόγητα χαμηλό επίπεδο εγγυήσεων για την περίοδο 2006-2016, ύψους 1 864 622 EUR, η οποία παρανόμως χορηγήθηκε από την Ισπανία, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά.
2. Οι κρατικές ενισχύσεις ύψους 3 902 461,30 EUR για την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilafruns που χορηγήθηκαν παράνομα από την Ισπανία υπέρ της Iberpotash κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
3. Το υπόλοιπο μέρος της κρατικής ενίσχυσης για την κάλυψη του σωρού αποβλήτων της Vilafruns, ύψους 3 985 109,70 EUR, η οποία χορηγήθηκε παράνομα από την Ισπανία κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπέρ της Iberpotash, είναι ασυμβίβαστο με την εσωτερική αγορά.

Άρθρο 2

1. Η Ισπανία υποχρεούται να ανακτήσει από τον δικαιούχο την ενίσχυση που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφοι 1 και 3.
2. Τα ανακτώμενα ποσά περιλαμβάνουν τόκους από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου μέχρι τον χρόνο της πραγματικής τους ανάκτησης.

3. Οι τόκοι υπολογίζονται σε σύνθετη βάση σύμφωνα με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής ⁽³⁶⁾ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 271/2008 της Επιτροπής ⁽³⁷⁾ που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004.

4. Η Ισπανία ματαιώνει την πληρωμή όλων των εκκρεμών ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφοι 1 και 3, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 3

1. Η ανάκτηση των ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφοι 1 και 3 είναι άμεση και πραγματική.
2. Η Ισπανία θα διασφαλίσει ότι η παρούσα απόφαση θα εφαρμοστεί εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 4

1. Εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ισπανία θα υποβάλει τις ακόλουθες πληροφορίες στην Επιτροπή:

- α) το συνολικό ποσό (αρχικό κεφάλαιο και τόκους ανάκτησης) που πρέπει να ανακτηθεί από τον δικαιούχο·
- β) αναλυτική περιγραφή των μέτρων που έχει ήδη λάβει και αυτών που προτίθεται να λάβει για να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση·
- γ) έγγραφα που αποδεικνύουν ότι έχει δοθεί εντολή στον δικαιούχο να επιστρέψει την ενίσχυση.

2. Η Ισπανία τηρεί την Επιτροπή ενήμερη σχετικά με την πρόοδο των εθνικών μέτρων που λαμβάνονται για την εκτέλεση της παρούσας απόφασης μέχρι την ολοκλήρωση της ανάκτησης της ενίσχυσης που ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφοι 1 και 3. Μετά από απλό αίτημα της Επιτροπής, διαβιβάζει αμέσως πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχει ήδη λάβει ή σχεδιάζει να λάβει προκειμένου να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση. Παρέχει επίσης λεπτομερείς πληροφορίες για τα ποσά των ενισχύσεων και των τόκων που έχουν ήδη ανακτηθεί από τον δικαιούχο.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.

Βρυξέλλες, 31 Αυγούστου 2017.

Για την Επιτροπή
Margrethe VESTAGER
Μέλος της Επιτροπής

⁽³⁶⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

⁽³⁷⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 271/2008 της Επιτροπής της 30ής Ιανουαρίου 2008 για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 82 της 25.3.2008, p. 1).

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2018/119 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 18ης Σεπτεμβρίου 2017

σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις SA.47702 (2017/C) (πρώην 2017/N) — Ηνωμένο Βασίλειο

Εναλλακτική δέσμη μέτρων που θα αντικαταστήσει τη δέσμευση της Royal Bank of Scotland να προβεί σε εκποίηση της επιχείρησης Rainbow

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2017) 6184]

(Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62, παράγραφος 1, στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις ⁽¹⁾ και έλαβε υπόψη τις εν λόγω παρατηρήσεις,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2009 ⁽²⁾ («απόφαση αναδιάρθρωσης»), η Επιτροπή έκρινε συμβατά με την εσωτερική αγορά ορισμένα μέτρα κρατικής ενίσχυσης ⁽³⁾ που χορηγήθηκαν στη Royal Bank of Scotland («RBS»). Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό με βάση το σχέδιο αναδιάρθρωσης («σχέδιο αναδιάρθρωσης») και τις δεσμεύσεις («δεσμεύσεις») που εξέδωσε η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου («αρχές του HB»).
- (2) Με απόφαση της 9ης Απριλίου 2014 ⁽⁴⁾ («τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης»), η Επιτροπή έκρινε ότι ο κοινοποιηθείς τροποποιημένος κατάλογος δεσμεύσεων ⁽⁵⁾ («τροποποιημένες δεσμεύσεις») δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Οι τροποποιημένες δεσμεύσεις δεν επηρεάζουν επίσης το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε η απόφαση αναδιάρθρωσης ότι οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην RBS είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).
- (3) Μετά την έκδοση της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης, οι υπηρεσίες της Επιτροπής, οι αρχές του HB και η RBS (απευθείας ή μέσω του εντολοδόχου παρακολούθησης που έχει διοριστεί δυνάμει της απόφασης αναδιάρθρωσης) είχαν συχνές ανταλλαγές απόψεων υπό τη μορφή συνεδριάσεων, τηλεφωνικών διασκέψεων και ανταλλαγών μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και εγγράφων.
- (4) Στις 17 Φεβρουαρίου 2017, το υπουργείο Οικονομικών του HB (Her Majesty's Treasury – «HMT») ανήγγειλε δημοσίως ότι θα ζητούσε επίσημη τροποποίηση ώστε να αντικατασταθεί η δέσμευση για εκποίηση της επιχείρησης Rainbow ⁽⁶⁾ με δέσμη μέτρων που αποσκοπούν στην αύξηση του ανταγωνισμού στον τομέα των ΜΜΕ και της αγοράς τραπεζικής μεσαίου επιπέδου ⁽⁷⁾ («τομέας των ΜΜΕ και της αγοράς τραπεζικής μεσαίου επιπέδου»).
- (5) Με επιστολή της 2ας Μαρτίου 2017, οι αρχές του HB κοινοποίησαν στην Επιτροπή επίσημο αίτημα για αντικατάσταση της δέσμευσης εκποίησης της λεγόμενης επιχείρησης Rainbow, όπως προσδιορίζεται στην απόφαση αναδιάρθρωσης ⁽⁸⁾ και τροποποιήθηκε στη συνέχεια στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ C 142 της 5.5.2017, σ. 8.

⁽²⁾ ΕΕ C 119 της 7.5.2010, σ. 1.

⁽³⁾ Για πλήρη κατάλογο των μέτρων κρατικών ενισχύσεων που εγκρίθηκαν, βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 31 έως 77 της απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 24 της 23.1.2015, σ. 4.

⁽⁵⁾ Για επισκόπηση των τροποποιήσεων που ζητήθηκαν, βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 27 έως 49 της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 73 της απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽⁷⁾ Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 73 της απόφασης αναδιάρθρωσης, η αγορά τραπεζικής ΜΜΕ ορίζεται ως το τμήμα της τραπεζικής αγοράς που καλύπτει εταιρείες με κύκλο εργασιών έως 25 εκατ. GBP, ενώ η αγορά τραπεζικής μεσαίου επιπέδου ορίζεται ως το τμήμα που καλύπτει εταιρείες με κύκλο εργασιών μεταξύ 25 εκατ. και 1 δισεκατ. GBP.

⁽⁸⁾ Αιτιολογική σκέψη 93 της απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽⁹⁾ Αιτιολογική σκέψη 28 και τροποποιημένες δεσμεύσεις 3.1 και 3.2 (Α) του παραρτήματος Ι της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης.

- (6) Με επιστολή της 4ης Απριλίου 2017 («απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας»), η Επιτροπή ενημέρωσε τις αρχές του HB ότι αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ όσον αφορά αυτό το αίτημα.
- (7) Στις 5 Μαΐου 2017, η απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ⁽¹⁰⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.
- (8) Στις 8 Μαΐου 2017, οι αρχές του HB υπέβαλαν την απάντησή τους στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας.
- (9) Τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2017, η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από ενδιαφερόμενα μέρη. Πραγματοποιήθηκαν συνεδριάσεις με ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι παρατηρήσεις που ελήφθησαν. Η Επιτροπή παρέσχε στις αρχές του HB τις παρατηρήσεις που έλαβε από τα ενδιαφερόμενα μέρη.
- (10) Στις 22 Ιουνίου 2017, οι αρχές του HB υπέβαλαν την απάντησή τους στις παρατηρήσεις που ελήφθησαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη, καθώς και στις παρατηρήσεις που ελήφθησαν στο πλαίσιο διαδικασίας διερεύνησης της αγοράς που πραγματοποιήσαν οι ίδιες οι αρχές του HB ⁽¹¹⁾.
- (11) Με επιστολή της 28ης Ιουλίου 2017, οι αρχές του HB απέστειλαν επικαιροποιημένη κοινοποίηση στην Επιτροπή, η οποία αποτελούσε επικαιροποίηση της εναλλακτικής δέσμης μέτρων που είχε προταθεί στην αρχική κοινοποίηση της 2ας Μαρτίου 2017.

2. ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

- (12) Δεδομένου ότι το Ηνωμένο Βασίλειο γνωστοποίησε στις 29 Μαρτίου 2017 την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δυνάμει του άρθρου 50 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Συνθήκες θα παύσουν να ισχύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της συμφωνίας αποχώρησης ή, ελλείψει συμφωνίας, δύο έτη μετά τη γνωστοποίηση, εκτός εάν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σε συμφωνία με το Ηνωμένο Βασίλειο, αποφασίσει να παρατείνει την εν λόγω προθεσμία. Κατά συνέπεια, και με την επιφύλαξη τυχόν διατάξεων της συμφωνίας αποχώρησης, η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται μόνον έως ότου το Ηνωμένο Βασίλειο παύσει να αποτελεί κράτος μέλος.

3. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ/ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

3.1. Η RBS ΚΑΙ Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ

3.1.1. RBS

- (13) Με έδρα το Εδιμβούργο, η RBS ⁽¹²⁾ είναι ένας από τους μεγαλύτερους ομίλους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στην Ευρώπη που εξυπηρετεί ιδιώτες, εταιρείες και θεσμικούς πελάτες. Στα τέλη του 2016, είχε συνολικό ισολογισμό 799 δισεκατ. GBP ⁽¹³⁾ και συνολικά σταθμισμένα ως προς τον κίνδυνο στοιχεία ενεργητικού («RWA») ⁽¹⁴⁾ 228 δισεκατ. GBP.
- (14) Λεπτομερής περιγραφή των μέτρων κρατικής ενίσχυσης υπέρ της RBS παρέχεται στις αιτιολογικές σκέψεις 31 έως 54 της απόφασης αναδιάρθρωσης. Στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης ⁽¹⁵⁾ αναφερόταν ότι το μόνο μέτρο κεφαλαιακής ενίσχυσης που δεν είχε λήξει ή αποπληρωθεί ακόμη το 2013 ήταν η ανακεφαλαιοποίηση ύψους 45,5 δισεκατ. GBP σε κοινές μετοχές και μετοχές κατηγορίας B ⁽¹⁶⁾, με την οποία σχετιζόταν η μετοχή πρόσβασης σε μερίσματα (Dividend Access Share – «DAS») που έχει στην κατοχή του το κράτος. Η DAS δημιουργήθηκε με στόχο την παροχή ενισχυμένων δικαιωμάτων σε μερίσματα στις αρχές του HB.

⁽¹⁰⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

⁽¹¹⁾ Αυτή η διαδικασία διερεύνησης της αγοράς περιλαμβάνει συνεντεύξεις των αρχών του HB με έξι μεγάλες ανταγωνιστικές οντότητες, 12 μικρότερες ανταγωνιστικές οντότητες και επτά ερωτηθέντες που δραστηριοποιούνται στους τομείς του επιχειρηματικού κεφαλαίου και της χρηματοοικονομικής τεχνολογίας (FinTech), καθώς τη διεξαγωγή έρευνας από την Charterhouse για λογαριασμό της RBS όσον αφορά τη συμπεριφορά μεταστροφής των πελατών εντός της περιμέτρου της W&G. Οι μεγάλες ανταγωνιστικές οντότητες ήταν οι εξής: CYBG plc, Co-op Bank, Handelsbanken, Metro Bank, Santander UK plc και TSB Bank. Οι μικρότερες ανταγωνιστικές οντότητες ήταν οι εξής: Aldermore Group plc, Allied Irish Bank, Atom Bank, Cumberland Building Society, Danske Bank, Monzo, OakNorth Bank, Paragon Bank plc, Shawbrook Bank, Starling Bank, Tesco Bank και Virgin Money. Οι ερωτηθέντες από τον τομέα του επιχειρηματικού κεφαλαίου/της χρηματοοικονομικής τεχνολογίας ήταν οι εξής: British Business Bank Investments Limited, Business Growth Fund, Funding Circle, Louise Beaumont (ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας χρηματοοικονομικής τεχνολογίας), Iwoca, Nesta και Transferwise.

⁽¹²⁾ Λεπτομερής περιγραφή της RBS διατίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 4 έως 11 της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης. Ορισμένα βασικά προσωρινά στοιχεία από το 2008 έως το 2016 παρουσιάζονται στις αιτιολογικές σκέψεις 7 έως 10 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας.

⁽¹³⁾ Στην παρούσα απόφαση, η Επιτροπή χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα που δημοσίευσε η RBS στην ετήσια έκθεση και στους λογαριασμούς της για ολόκληρο το 2016.

⁽¹⁴⁾ Τα RWA χρησιμοποιούνται ως μέτρο για τον υπολογισμό του ποσού των σταθμισμένων ως προς τον κίνδυνο στοιχείων ενεργητικού μιας τράπεζας. Αυτό το μέτρο χρησιμοποιείται για τον καθορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

⁽¹⁵⁾ Αιτιολογική σκέψη 11 της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽¹⁶⁾ Βασικό κεφάλαιο κατηγορίας 1 χωρίς δικαίωμα ψήφου, όπως περιγράφεται περαιτέρω στην αιτιολογική σκέψη 38 της απόφασης αναδιάρθρωσης.

- (15) Τον Αύγουστο του 2015, οι αρχές του HB προέβησαν σε πώληση του 5,4 % της τράπεζας ⁽¹⁷⁾. Επρόκειτο για την πρώτη πώληση κρατικών μετοχών στον όμιλο RBS. Όλες οι μετοχές κατηγορίας Β μετατράπηκαν σε κοινές μετοχές τον Οκτώβριο του 2015 ⁽¹⁸⁾. Όσον αφορά τη DAS, η RBS κατέβαλε στις αρχές του HB τελικό μέρισμα τον Μάρτιο του 2016 και, στη συνέχεια, η DAS αποσύρθηκε ⁽¹⁹⁾. Ως αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών, οι αρχές του HB έχουν επί του παρόντος στην κατοχή τους κοινές μετοχές αξίας 8,4 δισεκατ. στην RBS, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 71,2 % του κεφαλαίου της εταιρείας σε κοινές μετοχές ⁽²⁰⁾.

3.1.2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ

- (16) Η υλοποίηση των δεσμεύσεων εκποίησης και συμπεριφοράς που οδήγησε στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης περιγράφεται λεπτομερώς στις αιτιολογικές σκέψεις 12 έως 22 της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης.
- (17) Η υλοποίηση των δεσμεύσεων που περιλαμβάνονται στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας. Η RBS ολοκλήρωσε αυτές τις εκποιήσεις πριν από τις συμφωνηθείσες προθεσμίες, εξαιρουμένης της δέσμευσης που σχετίζεται με την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow.

3.2. Η ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΕΚΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ RAINBOW

- (18) Οι δεσμεύσεις και οι τροποποιημένες δεσμεύσεις περιλάμβαναν την εκποίηση διαφόρων επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων της επιχείρησης λιανικής και ΜΜΕ της RBS στην Αγγλία και την Ουαλία και της επιχείρησης λιανικής και ΜΜΕ της NatWest στη Σκωτία, μαζί με τις άμεσες επιχειρήσεις ΜΜΕ και ορισμένους πελάτες μεσαίου επιπέδου (εφεξής «επιχείρηση Rainbow»). Η προθεσμία που προβλεπόταν στην απόφαση αναδιάρθρωσης ήταν η 31η Δεκεμβρίου 2013 και, στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης, η προθεσμία παρατάθηκε έως την 31η Δεκεμβρίου 2017.
- (19) Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της αξιολόγησης που διενέργησε για την ενίσχυση υπέρ της RBS στην απόφαση αναδιάρθρωσης, σημείωσε ότι η δέσμευση για την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow συνέβαλε στον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που είχαν δημιουργηθεί εξαιτίας της ενίσχυσης στον τομέα των ΜΜΕ και της αγοράς τραπεζικής μεσαίου επιπέδου στο HB.
- (20) Για λεπτομερή περιγραφή της διαδικασίας που ακολούθησαν η RBS και οι αρχές του HB για την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow, καθώς και για τις σχετικές δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν, ανατρέξτε στις αιτιολογικές σκέψεις 19 έως 25 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας.
- (21) Με επιστολή της 2ας Μαρτίου 2017, οι αρχές του HB κοινοποίησαν στην Επιτροπή το αίτημα αντικατάστασης της δέσμευσης για την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow με εναλλακτική δέσμη δεσμεύσεων. Με επιστολή της 28ης Ιουλίου 2017, οι αρχές του HB απέστειλαν τροποποιημένη κοινοποίηση στην Επιτροπή, η οποία αποτελούσε επικαιροποίηση της εναλλακτικής δέσμης μέτρων που προτεινόταν στην αρχική κοινοποίηση.

3.3. Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΕΣΜΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΑΝ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ HB

- (22) Σύμφωνα με τις αρχές του HB, ο στόχος της προτεινόμενης εναλλακτικής δέσμης μέτρων είναι, δεδομένων των σχετικών δυσκολιών στην εκποίηση της επιχείρησης Rainbow ⁽²¹⁾, η εύρεση εναλλακτικής λύσης που να είναι τουλάχιστον ισοδύναμη με την αρχική δέσμευση για την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow από άποψη εύρους και αντικτύπου, και η οποία επίσης: i) να έχει ταχύτερο αντίκτυπο και, συνεπώς, να μετράζει αποτελεσματικότερα οποιαδήποτε στρέβλωση του ανταγωνισμού· ii) να λαμβάνει υπόψη τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και τις ιδιαίτερες ανάγκες των ανταγωνιστικών οντοτήτων («ανταγωνιστικές οντότητες») ⁽²²⁾ και άλλων δυνητικών νεοεισερχόμενων επιχειρήσεων στον τομέα των ΜΜΕ και της αγοράς τραπεζικής μεσαίου επιπέδου του HB· και iii) να μην θέτει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα της RBS.
- (23) Η επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων περιλαμβάνει φάσμα μέτρων συμπεριφοράς και αποτελείται από δύο στοιχεία:
- α) Το Capability and Innovation Fund (Ταμείο Ικανοτήτων και Καινοτομίας) («μέτρο Α»)· και
- β) Το Incentivised Switching Scheme (Καθεστώς Κινήτρων για Μεταφορά) («μέτρο Β»).

⁽¹⁷⁾ Δελτίο τύπου του HMT: <https://www.gov.uk/government/news/government-begins-sale-of-its-shares-in-the-royal-bank-of-scotland>.

⁽¹⁸⁾ Δελτίο τύπου της RBS: <http://otp.investis.com/clients/uk/rbs1/rns1/regulatorystory.aspx?cid=365&newsid=580941>.

⁽¹⁹⁾ Δελτίο τύπου της RBS: <http://otp.investis.com/clients/uk/rbs1/rns1/regulatory-story.aspx?cid=365&newsid=687910>.

⁽²⁰⁾ Ετήσια έκθεση και λογαριασμοί της UK Financial Investments Ltd για την περίοδο 2016/2017.

⁽²¹⁾ Περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 19 έως 25 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας.

⁽²²⁾ Μη κατεστημένες χρηματοπιστωτικές οντότητες που ανταγωνίζονται επιχειρηματικά τις 4 κατεστημένες από πολλών ετών εθνικές τράπεζες οι οποίες κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς (συνδυασμένο μερίδιο αγοράς 82 % το 2015) στον τομέα των ΜΜΕ και της αγοράς τραπεζικής μεσαίου επιπέδου στο HB.

- (24) Θα συσταθεί ανεξάρτητος φορέας («ο φορέας») για τη διαχείριση και τον έλεγχο του Capability and Innovation Fund και του Incentivised Switching Scheme ⁽²³⁾.
- (25) Η επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων θα χρηματοδοτηθεί από την RBS. Οι αρχές του ΗΒ εκτιμούν ότι το συνολικό κόστος της δέσμης μέτρων για την RBS θα είναι περίπου [0,5-1,5] δισεκατ. GBP, λαμβανομένων υπόψη του αρχικού κόστους κεφαλαίου και της συνεχούς μείωσης των κερδών της RBS ⁽²⁴⁾.

3.3.1. TO CAPABILITY AND INNOVATION FUND («METPO A»)

- (26) Το Capability and Innovation Fund θα έχει μέγεθος 425 εκατ. GBP, τα οποία θα διανεμηθούν σε επιλέξιμες οντότητες με στόχο i) την ανάπτυξη της ικανότητας ανταγωνισμού με την RBS όσον αφορά την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε ΜΜΕ· και/ή ii) την ανάπτυξη και τη βελτίωση των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών που τίθενται στη διάθεση ΜΜΕ. Τα επενδυτικά έργα που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη στήριξη πρέπει να εστιάζονται στους επιτρεπόμενους σκοπούς ⁽²⁵⁾.
- (27) Το Capability and Innovation Fund θα χωριστεί σε τέσσερα επιμέρους ταμεία και τα κονδύλια θα καθίστανται διαθέσιμα όπως προβλέπεται στον πίνακα 1:

Πίνακας 1

Επιχορηγήσεις διαθέσιμες για το Capability and Innovation Fund

Επιμέρους ταμείο	Σκοπός	Διαθέσιμες επιχορηγήσεις
A. Advanced BCA ⁽¹⁾ Capability Pool (Επιμέρους Ταμείο Προηγμένων Ικανοτήτων Εταιρικών Τρεχούμενων Λογαριασμών) (280 εκατ. GBP)	Διευκόλυνση της ανάπτυξης πιο προηγμένων προσφορών ΕΤΛ και σειρών συμπληρωματικών προϊόντων από τράπεζες με υφιστάμενη και σημαντική ικανότητα ΕΤΛ	1 × 120 εκατ. GBP 1 × 100 εκατ. GBP 1 × 60 εκατ. GBP
B. BCA Capability Development Pool (Επιμέρους Ταμείο Ανάπτυξης Ικανοτήτων ΕΤΛ) (80 εκατ. GBP)	Διευκόλυνση του εκσυγχρονισμού υφιστάμενων προσφορών ΕΤΛ ή της ανάπτυξης νέων προτάσεων	1 × 50 εκατ. GBP 2 × 15 εκατ. GBP
Γ. Innovative Lending and Payments Pool (Επιμέρους Ταμείο Καινοτόμου Δανεισμού και Πληρωμών) (40 εκατ. GBP)	Διευκόλυνση της ανάπτυξης νέων και υφιστάμενων επιχειρήσεων δανεισμού και πληρωμών ΜΜΕ με ιδιαίτερη έμφαση στη διευκόλυνση της ανάπτυξης νέας τεχνολογίας για τις σχετικές αγορές	4 × 10 εκατ. GBP
Δ. Business Banking Fintech Innovation Fund (Ταμείο Καινοτομίας Fintech Επιχειρηματικής Τραπεζικής) (25 εκατ. GBP)	Διευκόλυνση της εμπορικής εκμετάλλευσης της χρηματοοικονομικής τεχνολογίας που αφορά τις ΜΜΕ	5 × 5 εκατ. GBP

⁽¹⁾ Ως «εταιρικός τρεχούμενος λογαριασμός» («ΕΤΛ») νοείται λογαριασμός που διατίθεται σε επιχειρήσεις και όχι σε ιδιώτες και ο οποίος παρέχει την ευκολία διατήρησης καταθέσεων, λήψης και διενέργειας πληρωμών με επιταγή και/ή χρεωστική κάρτα, χρήσης μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών (ΑΤΜ) και διενέργειας τακτικών πληρωμών με εντολή άμεσης χρέωσης ή/και πάγια εντολή, ωστόσο δεν περιλαμβάνει i) λογαριασμό στον οποίο διατηρούνται καταθέσεις σε νόμισμα διαφορετικό από το επίσημο νόμισμα του Ηνωμένου Βασιλείου· ή ii) λογαριασμό στον οποίο πιστωτικά κεφάλαια διατηρούνται και αντισταθμίζονται με ενυπόθηκο χρέος ή δάνειο (εκτός από δυνατότητα υπερανάληψης)

Οι μεγαλύτερες εκταμιεύσεις από το Capability and Innovation Fund θα στοχεύουν σε οντότητες με ισχυρή υφιστάμενη ικανότητα ΕΤΛ. Οι τρεις μεγαλύτερες χρηματοδοτήσεις θα χορηγηθούν σε οντότητες με ισχυρή υφιστάμενη ικανότητα ΕΤΛ, με στόχο την ενίσχυση της ικανότητάς τους να ανταγωνίζονται με την RBS όσον αφορά την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών και χρηματοπιστωτικών προϊόντων σε ΜΜΕ. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας των διαφορετικών επιμέρους ταμείων περιγράφονται πιο αναλυτικά στις αιτιολογικές σκέψεις 28 έως 31.

- (28) Κριτήρια επιλεξιμότητας για το επιμέρους ταμείο Α: Το εν λόγω επιμέρους ταμείο θα χρηματοδοτεί οποιαδήποτε οντότητα αποδοχής καταθέσεων:
- α) η οποία έχει προσφορά ΕΤΛ·

⁽²³⁾ Ο φορέας θα συσταθεί με στόχο τη διευκόλυνση και την εποπτεία της υλοποίησης της εναλλακτικής δέσμης μέτρων. Θα διέπεται από το «Framework and State Aid Deed» (Συμβόλαιο-πλάνιο για τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης), το οποίο θα υπογραφεί μεταξύ του ΗΤΜ, του φορέα και της RBS όσον αφορά τις δεσμεύσεις.

⁽²⁴⁾ Λαμβανομένων υπόψη του αρχικού κόστους κεφαλαίου, του ετήσιου κόστους υλοποίησης της εναλλακτικής δέσμης μέτρων και της απώλειας εσόδων που συνδέεται με τη μεταφορά πελατών ως αποτέλεσμα του μέτρου Β, που αντισταθμίζονται από την αποδέσμευση κεφαλαίων που συνδέονται με τους εν λόγω πελάτες.

⁽²⁵⁾ Περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη (37) και (38) της παρούσας απόφασης

- β) η οποία έχει λάβει έγκριση από την Αρχή Προληπτικής Εποπτείας (Prudential Regulation Authority) του ΗΒ ώστε να λαμβάνει καταθέσεις·
- γ) της οποίας η τελική μητρική οντότητα ή η ίδια είναι, κατά τον χρόνο της αίτησης, οντότητα με έδρα στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ή την Ελβετία και είναι οντότητα αποδοχής καταθέσεων ή χρηματοοικονομική εταιρεία συμμετοχών·
- δ) η οποία διαθέτει ακαθάριστα στοιχεία ενεργητικού στο Ηνωμένο Βασίλειο που δεν υπερβαίνουν τα 350 δισεκατ. GBP, όπως προκύπτει από τους τελευταίους δημοσιευμένους ενοποιημένους λογαριασμούς της (ή τον ενδιάμεσο ισολογισμό της)·
- ε) της οποίας τα έσοδα στο Ηνωμένο Βασίλειο αφορούν πρωτίστως την παροχή υπηρεσιών αποδοχής καταθέσεων, χορήγησης δανείων ή πληρωμών σε ιδιώτες και επιχειρήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο· και
- στ) η οποία έχει εκφράσει την πρόθεσή της να επεκτείνει τις επιχειρηματικές της προσφορές σε MME μέσω της ανάπτυξης νέων προϊόντων, της επέκτασης σε νέες γεωγραφικές αγορές στο Ηνωμένο Βασίλειο ή σε νέα τμήματα της επιχειρηματικής αγοράς και/ή της επένδυσης στα επίπεδα εξυπηρέτησης πελατών της.
- (29) Κριτήρια επιλεξιμότητας για το επιμέρους ταμείο Β: Θα ισχύουν τα ίδια κριτήρια επιλεξιμότητας που ορίζονται στην αιτιολογική σκέψη 28 για το επιμέρους ταμείο Α, εξαιρουμένης της απαίτησης η οντότητα να διαθέτει επί του παρόντος προσφορά ΕΤΛ (παρότι πρέπει τουλάχιστον να έχει δηλώσει δημοσίως την πρόθεσή της να δρομολογήσει τη δημιουργία τέτοιας προσφοράς).
- (30) Κριτήρια επιλεξιμότητας για το επιμέρους ταμείο Γ: Το εν λόγω επιμέρους ταμείο θα χρηματοδοτεί οντότητες του επιμέρους ταμείου Α, οντότητες του επιμέρους ταμείου Β και οποιαδήποτε άλλη οντότητα:
- α) της οποίας η τελική μητρική οντότητα ή η ίδια έχει, κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, έδρα στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ή την Ελβετία·
- β) το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων της οποίας (ή, σε περίπτωση που αυτή η οντότητα είναι μέλος ομίλου, το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων του οποίου) προέρχεται από την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε ιδιώτες και επιχειρήσεις· και
- γ) η οποία προσφέρει, ή έχει εκφράσει την πρόθεσή της να επεκτείνει τις επιχειρηματικές προσφορές της σε υπηρεσίες χορήγησης δανείων ή πληρωμών σε MME στο Ηνωμένο Βασίλειο ή σε διεθνείς υπηρεσίες πληρωμών σε MME.
- (31) Κριτήρια επιλεξιμότητας για το επιμέρους ταμείο Δ: Το εν λόγω επιμέρους ταμείο θα χρηματοδοτεί οποιαδήποτε οντότητα:
- α) της οποίας η τελική μητρική οντότητα ή η ίδια έχει, κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, έδρα στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ή την Ελβετία·
- β) η οποία είτε παρέχει είτε αναπτύσσει χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή υπηρεσίες κυρίως για MME στο Ηνωμένο Βασίλειο ή παρέχει προϊόντα ή υπηρεσίες σε MME στο Ηνωμένο Βασίλειο· και
- γ) η οποία έχει συγκεντρώσει κεφάλαια ύψους τουλάχιστον 1 εκατ. GBP κατά τα τρία έτη που προηγήθηκαν της ημερομηνίας υποβολής του επιχειρηματικού σεναρίου της στον φορέα.
- (32) Ο φορέας θα διαχειρίζεται και θα ελέγχει το Capability and Innovation Fund. Ο φορέας είναι σχεδιασμένος έτσι ώστε να είναι ανεξάρτητος τόσο από την RBS όσο και από τις αρχές του ΗΒ και θα διαθέτει τις απαραίτητες εξουσίες για την εκπλήρωση του καθήκοντος διαχείρισης ή μέριμνας για τη διαχείριση των αιτήσεων προς το Capability and Innovation Fund και την παρακολούθηση της χρήσης των κονδυλίων. Θα υπάρχουν τέσσερις ομάδες διασφαλίσεων όσον αφορά την αξιοποίηση των κονδυλίων από τις οντότητες-αποδέκτες, οι οποίες θα καλύπτουν το σύνολο του κύκλου ζωής του ταμείου: i) διασφαλίσεις πριν από την εκταμίευση, ii) συνεχής υποβολή εκθέσεων και παρακολούθηση από τον φορέα, iii) το δικαίωμα ελέγχου του φορέα και iv) το δικαίωμα του φορέα να ανακτά κονδύλια.
- (33) Η πρώτη ομάδα διασφαλίσεων αφορά το διάστημα πριν από την εκταμίευση. Οι αιτούντες θα πρέπει να υποβάλουν στον φορέα επιχειρηματικό σχέδιο στο οποίο θα ορίζεται, σε εύλογο επίπεδο λεπτομέρειας, ο τρόπος που προτείνει ο αιτών για την αξιοποίηση τυχόν κονδυλίων που θα χορηγηθούν. Ο φορέας πρέπει να εξετάζει κάθε στοιχείο του σχεδίου σύμφωνα με σειρά προκαθορισμένων παραγόντων, καθώς και κατά πόσο το σχέδιο συνάδει με τους επιτρεπόμενους σκοπούς ⁽²⁶⁾.
- (34) Η δεύτερη ομάδα διασφαλίσεων συνίσταται στη συνεχή υποβολή εκθέσεων και παρακολούθηση από τον φορέα: οι αποδέκτες θα υποβάλλουν έκθεση στον φορέα σε τριμηνιαία βάση για διάστημα 18 μηνών (ο φορέας θα συντάσσει τη δική του ετήσια έκθεση σχετικά με τη διαχείριση του ταμείου). Η έκθεση θα περιέχει λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο χρήσης της χρηματοδότησης που ελήφθη, συμπεριλαμβανομένου του συνολικού ποσού που δαπανήθηκε κατά τους τρεις τελευταίους μήνες. Στην περίπτωση των οντοτήτων του επιμέρους ταμείου Α, των οντοτήτων του επιμέρους ταμείου Β και των οντοτήτων του επιμέρους ταμείου Γ, η έκθεση θα περιλαμβάνει:
- α) σύντομο απολογισμό των εξελίξεων στον τομέα των MME της οντότητας κατά το προηγούμενο έτος·

⁽²⁶⁾ Περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 37 και 38 της παρούσας απόφασης

- β) επισκόπηση και ποσοτικοποίηση των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν στον σχετικό επιχειρηματικό κλάδο κατά τους τρεις τελευταίους μήνες και πώς αυτές οι εξελίξεις σχετίζονται με το επιχειρηματικό της σενάριο·
- γ) λεπτομέρειες σχετικά με τον όγκο της επιχείρησης ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων του αριθμού πελατών, του αριθμού ΕΤΑ και των υπολοίπων δανεισμού και καταθέσεων·
- δ) επιβεβαίωση ότι οι πόροι που αντλήθηκαν από το SME Capability Fund (Ταμείο Ικανοτήτων ΜΜΕ) έχουν χρησιμοποιηθεί για τους επιτρεπόμενους σκοπούς· και
- ε) άλλα στοιχεία που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ του φορέα και της οντότητας-αποδέκτη.
- (35) Η τρίτη ομάδα διασφαλίσεων συνίσταται στο δικαίωμα ελέγχου του φορέα: ο φορέας θα διαθέτει τη συμβατική δυνατότητα να διορίζει «ειδικευμένο άτομο» ⁽²⁷⁾ για τη διερεύνηση και τον έλεγχο της χρήσης των κονδυλίων από τους αποδέκτες σε περιπτώσεις όπου ο φορέας ευλόγως αμφιβάλλει ότι ο αποδέκτης αξιοποιούσε ορθά ή πλήρως τα κονδύλια που έλαβε στο πλαίσιο του μέτρου Α.
- (36) Η τέταρτη ομάδα διασφαλίσεων συνίσταται στο δικαίωμα του φορέα να ανακτά κονδύλια: εάν ο φορέας θεωρεί (είτε έπειτα από έλεγχο είτε υπό άλλες συνθήκες) ότι συντρέχει σοβαρή παραβίαση της συμφωνίας που έχει συναφθεί μεταξύ του φορέα και του αποδέκτη, μπορεί να ζητήσει την ανάκτηση των κονδυλίων που έχουν ήδη εκταμιευτεί προς τον αποδέκτη. Αυτό περιλαμβάνει τυχόν μη χρήση του ποσού της χρηματοδότησης για επιτρεπόμενους σκοπούς ή τυχόν χρήση του ποσού της χρηματοδότησης για απαγορευμένους σκοπούς ⁽²⁸⁾: σε τέτοιες περιπτώσεις, ο φορέας ενδέχεται να απαιτήσει από τον αποδέκτη να αποκαταστήσει την παραβίαση ή να ζητήσει την επιστροφή (πλήρως ή εν μέρει) του ποσού της χρηματοδότησης.
- (37) Οι διατάξεις που καθορίζουν τη χρήση των κονδυλίων του επιμέρους ταμείου Α, του επιμέρους ταμείου Β και του επιμέρους ταμείου Γ περιλαμβάνουν διατάξεις που ορίζουν ότι:
- α) μια οντότητα χρησιμοποιεί επιχορήγηση για σκοπούς που έχουν τεκμηριωμένη σύνδεση με i) τη βελτίωση των αποτελεσμάτων για τους πελάτες για ΜΜΕ και/ή ii) την επέκταση της επιχειρηματικής ικανότητας, των προσφορών προϊόντων και/ή των αγορών-στόχων της οντότητας, με στόχο τη βελτίωση των προσφορών της για ΜΜΕ (οι «πρωταρχικές αρχές»).
- β) μια επιχορήγηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οντότητα για την κάλυψη των κεφαλαιακών της δαπανών ή των λειτουργικών της εξόδων όσον αφορά τους ακόλουθους σκοπούς («επιτρεπόμενοι σκοποί»):
- 1) ανάπτυξη συστημάτων και/ή υποδομών που απαιτούνται για την επέκταση είτε i) της τραπεζικής ΜΜΕ στην περίπτωση οντότητας του επιμέρους ταμείου Α ή οντότητας του επιμέρους ταμείου Β είτε ii) των δανειοδοτικών δραστηριοτήτων ΜΜΕ και/ή των δραστηριοτήτων πληρωμών ΜΜΕ στην περίπτωση οντότητας του επιμέρους ταμείου Γ («σχετικές δραστηριότητες»)
 - 2) πρόσληψη και πληρωμή εργαζομένων με στόχο την επέκταση και/ή τη διεξαγωγή των σχετικών δραστηριοτήτων·
 - 3) εμπορική προώθηση προϊόντων που αφορούν τις σχετικές δραστηριότητες·
 - 4) αγορά ή εκμίσθωση εγκαταστάσεων που απαιτούνται για την επέκταση των σχετικών της δραστηριοτήτων· ή
 - 5) οποιονδήποτε άλλο σκοπό ο οποίος (κατά τη γνώμη του φορέα) συνάδει με τις πρωταρχικές αρχές.
- γ) Μια επιχορήγηση δεν δύναται να χρησιμοποιηθεί από οντότητα για οποιονδήποτε από τους ακόλουθους απαγορευμένους σκοπούς:
- 1) επιδότηση προσωρινών περικοπών των τιμών για τραπεζικά προϊόντα και/ή υπηρεσίες·
 - 2) εξόφληση οποιασδήποτε απαίτησης·
 - 3) απευθείας χορήγηση χρηματοδότησης σε πελάτες·
 - 4) κάλυψη κεφαλαιουχικών δαπανών και/ή λειτουργικών εξόδων τα οποία η εταιρεία είχε προγραμματίσει πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης και: α) με τα οποία η εταιρεία θα επιβαρυνόταν ανεξάρτητα από τη λήψη οποιουδήποτε ποσού από το Capability and Innovation Fund· ή β) τα οποία είχαν περιληφθεί στο επιχειρηματικό σχέδιο της εταιρείας πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης·
 - 5) επιστροφή κεφαλαίου με κάθε τρόπο σε υφιστάμενους μετόχους της εταιρείας· ή
 - 6) για σκοπό που δεν συνάδει με τις πρωταρχικές αρχές και/ή το επιχειρηματικό της σενάριο.

⁽²⁷⁾ Κατά τρόπο παρεμφερή με τους διορισμούς που προβλέπονται σύμφωνα με την ενότητα 166 του νόμου περί χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και χρηματαγορών του 2000.

⁽²⁸⁾ Όπως περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 37 και 38.

- (38) Οι διατάξεις για τον καθορισμό της χρήσης των κεφαλαίων του επιμέρους ταμείου Δ περιλαμβάνουν διατάξεις που ορίζουν ότι:
- α) η οντότητα χρησιμοποιεί επιχορήγηση για τη βελτίωση, τη λειτουργία, την επέκταση και/ή την εμπορική εκμετάλλευση (ή τη στήριξη της ανάπτυξης, της βελτίωσης, της λειτουργίας, της επέκτασης και/ή της εμπορικής εκμετάλλευσης) του προϊόντος ή της υπηρεσίας Fintech ⁽²⁹⁾ και η επιχορήγηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οντότητα για την κάλυψη των κεφαλαιακών δαπανών και των λειτουργικών εξόδων της όσον αφορά τους ακόλουθους σκοπούς («επιτρεπόμενοι σκοποί»):
 - 1) ανάπτυξη συστημάτων και/ή υποδομών που απαιτούνται για την ανάπτυξη, τη βελτίωση, τη λειτουργία, την επέκταση και/ή την εμπορική εκμετάλλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας Fintech·
 - 2) πρόσληψη και πληρωμή εργαζομένων με στόχο την ανάπτυξη, τη βελτίωση, τη χρήση, την επέκταση και/ή την εμπορική εκμετάλλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας Fintech·
 - 3) εμπορική προώθηση του προϊόντος ή της υπηρεσίας Fintech· ή
 - 4) οποιονδήποτε άλλο σκοπό ο οποίος (κατά τη γνώμη του φορέα) προωθεί την ανάπτυξη, τη βελτίωση, τη λειτουργία, την επέκταση και/ή την εμπορική εκμετάλλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας Fintech.
 - β) μια επιχορήγηση δεν δύναται να χρησιμοποιείται από οντότητα για τους ακόλουθους απαγορευμένους σκοπούς:
 - 1) εξόφληση οποιασδήποτε απαίτησης·
 - 2) απευθείας χορήγηση χρηματοδότησης σε πελάτες·
 - 3) επιστροφή κεφαλαίου με κάθε τρόπο σε υφιστάμενους μετόχους της εταιρείας· ή
 - 4) για σκοπό που δεν συνάδει με το επιχειρηματικό της σενάριο.
- (39) Η διαδικασία της χρηματοδότησης για τις οντότητες των επιμέρους ταμείων Α, Β και Γ θα είναι σταδιακή ώστε οποιεσδήποτε οντότητες δεν καταφέρουν να είναι επιλέξιμες για υποβολή αίτησης για το επιμέρους ταμείο Α να είναι επιλέξιμες για υποβολή αίτησης για χρηματοδότηση από το επιμέρους ταμείο Β και οποιεσδήποτε οντότητες δεν καταφέρουν να είναι επιλέξιμες για υποβολή αίτησης για το επιμέρους ταμείο Β να είναι επιλέξιμες για υποβολή αίτησης για χρηματοδότηση από το επιμέρους ταμείο Γ. Η διαδικασία χρηματοδότησης του επιμέρους ταμείου Δ θα πραγματοποιείται ταυτόχρονα με τη σταδιακή διαδικασία χρηματοδότησης για τα επιμέρους ταμεία Α, Β και Γ.
- (40) Ο φορέας θα προωθήσει το Capability & Innovation Fund σε οντότητες των επιμέρους ταμείων Α και Δ μόλις αυτό καταστεί ευλόγως εφικτό μετά τη σύνταξη και την υπογραφή του Framework and State Aid Deed ⁽³⁰⁾. Η προώθηση σε οντότητες των επιμέρους ταμείων Β και Γ θα ξεκινήσει 3 και 6 μήνες (αντίστοιχα) μετά την προώθηση του Capability & Innovation Fund σε οντότητες του επιμέρους ταμείου Α.
- (41) Η περίοδος υποβολής αιτήσεων για τα κονδύλια του επιμέρους ταμείου Α θα λήξει εντός 2 μηνών μετά την έναρξη της προώθησης του ταμείου από τον φορέα για πρώτη φορά, ενώ η περίοδος υποβολής αιτήσεων για το επιμέρους ταμείο Β θα λήξει 5 μήνες μετά τη συγκεκριμένη ημερομηνία και η περίοδος για το επιμέρους ταμείο Γ θα λήξει 8 μήνες μετά τη συγκεκριμένη ημερομηνία. Η περίοδος υποβολής αιτήσεων για το επιμέρους ταμείο Δ θα είναι ταυτόχρονη με τις περιόδους υποβολής αιτήσεων για κονδύλια των επιμέρους ταμείων Α-Γ και θα λήξει έως 6 μήνες μετά την έναρξη της προώθησης του ταμείου από τον φορέα για πρώτη φορά.
- (42) Το ταμείο αναμένεται να σταματήσει να λειτουργεί μετά τη λήξη του Incentivised Switching Scheme (παρότι η λειτουργία του ενδέχεται να παραταθεί σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια, ανάλογα με το ποσό των μη διανεμηθέντων κονδυλίων που έχουν απομείνει). Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του φορέα όσον αφορά την υποβολή εκθέσεων συνεχίζουν, ωστόσο, να ισχύουν, για τρεις μήνες μετά την καταγγελία της τελευταίας συμφωνίας μεταξύ του φορέα και οποιουδήποτε αποδέκτη που συμμετέχει στο Capability and Innovation Fund.
- (43) Το κόστος του μέτρου Α για την RBS περιλαμβάνει το αρχικό κόστος κεφαλαίου ύψους 425 εκατ. GBP συν τα λειτουργικά έξοδα του φορέα ⁽³¹⁾, τα οποία θα καλυφθούν από την RBS.

3.3.2. INCENTIVISED SWITCHING SCHEME («METPO B»)

- (44) Οι οντότητες που είναι επιλέξιμες να συμμετάσχουν στο Incentivised Switching Scheme («επιλέξιμες οντότητες») είναι οι οντότητες αποδοχής καταθέσεων που πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) διαθέτουν ή έχουν δηλώσει δημοσίως την πρόθεσή τους να δρομολογήσουν προσφορά εταιρικού τρεχούμενου λογαριασμού·
 - β) πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους β) έως στ) της αιτιολογικής σκέυης 28 για οντότητα του επιμέρους ταμείου Α· και
 - γ) συμμετέχουν στην υπηρεσία Current Account Switching Service (Υπηρεσία Μεταφοράς Τρέχοντος Λογαριασμού) του HB (Current Account Switching Service – «CASS») ⁽³²⁾.

⁽²⁹⁾ Η χρηματοοικονομική τεχνολογία, ή αλλιώς Fintech, είναι επιχειρηματικός κλάδος που βασίζεται στη χρήση λογισμικού για την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, όπως υπηρεσίες μεταξύ ομοτίμων, υπηρεσίες με πληθροπορισμό κ.λπ.

⁽³⁰⁾ Βλέπε υποσημείωση 23.

⁽³¹⁾ Η συνολική χρηματοδότηση για τη σύσταση και τη λειτουργία του φορέα θα ανέλθει σε 20 εκατ. GBP.

⁽³²⁾ Υπηρεσία η οποία υποστηρίζεται από τη Bacs Payment Schemes Limited και η οποία παρέχει τη δυνατότητα αυτόματης μεταφοράς όλων των ρυθμίσεων πληρωμής σε νέα τράπεζα και κλεισίματος υφιστάμενου λογαριασμού. Βλέπε: <https://www.currentaccountswitch.co.uk>

- (45) Το Incentivised Switching Scheme, το οποίο χρηματοδοτείται από την RBS, θα παρέχει χρηματοδότηση στον φορέα για τη διανομή κεφαλαίων σε επιλέξιμες οντότητες, εφόσον ολοκληρώνουν επιτυχώς τη μεταφορά πελατών. Αυτό έχει ως στόχο οι επιλέξιμες οντότητες να μπορέσουν να παράσχουν κίνητρα στους πελάτες τραπεζικής MME της RBS ώστε να τους ενθαρρύνουν να μεταφέρουν τους ΕΤΛ, τους λογαριασμούς καταθέσεων και τα δάνειά τους στις επιλέξιμες οντότητες. Αυτό θα λάβει τη μορφή δέσμευσης από πλευράς της RBS να:
- α) καταβάλει έως 225 εκατ. GBP σε προικοδοτήσεις (δηλαδή χρηματικό κίνητρο) προς επιλέξιμες οντότητες σε σχέση με όσους πελάτες συμφωνούν να μεταφέρουν τους ΕΤΛ τους («προικοδοτήσεις ΕΤΛ»·
 - β) καταβάλει 50 εκατ. GBP επιπλέον για δάνειο που σχετίζεται με προικοδοτήσεις («προικοδοτήσεις δανείου») για τους πελάτες που μεταφέρουν δανεικό προϊόν μαζί με τον ΕΤΛ τους·
 - γ) δεσμεύσει 75 εκατ. GBP επιπλέον από το κόστος, τα οποία θα είναι διαθέσιμα, μεταξύ άλλων, για τη διευκόλυνση της μεταφοράς (αποζημίωση για τέλη διακοπής που σχετίζονται με τη μεταφορά υπολοίπων δανείων ή άλλο κόστος τρίτων μερών, όπως νομικά έξοδα).
- (46) Οι προικοδοτήσεις ΕΤΛ και οι προικοδοτήσεις δανείου θα παράσχουν στις επιλέξιμες οντότητες τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσουν ελκυστικές προσφορές τιμών ή άλλα κίνητρα για τους πελάτες της RBS εντός της περιμέτρου της Williams & Glyn («περίμετρος της W&G») ⁽³³⁾ και να προσελκύσουν αυτούς τους πελάτες ώστε να πραγματοποιήσουν τη μεταφορά.
- (47) Οι προικοδοτήσεις ΕΤΛ που καταβάλλονται σε οντότητες-αποδέκτες θα έχουν απότομη διαβάθμιση ώστε οι εν λόγω οντότητες να διαθέτουν επαρκείς πόρους για την παροχή ελκυστικών κινήτρων μεταφοράς τόσο για μικρότερους όσο και για μεγαλύτερους πελάτες MME. Τα ποσά των προικοδοτήσεων ΕΤΛ που προτείνεται να χορηγηθούν κατά την έναρξη του καθεστώτος αναφέρονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 2

Προτεινόμενα αρχικά ποσά προικοδοτήσεων ΕΤΛ του Incentivised Switching Scheme

Εύρος κύκλου εργασιών του πελάτη MME	Ποσό προικοδότησης ΕΤΛ(GBP)
< 15 000 GBP	750
15 000-100 000 GBP	1 000
100 001-1 000 000 GBP	3 000
1 000 001-1 500 000 GBP	6 250
1 500 001-2 000 000 GBP	13 125
2 000 001-2 500 000 GBP	16 875
2 500 001-7 500 000 GBP	25 000
> 7 500 000 GBP	50 000

- (48) Οι προικοδοτήσεις δανείου θα παράσχουν στις επιλέξιμες οντότητες τη δυνατότητα να μειώσουν τα επιτόκια που χρεώνονται για δάνεια σε πελάτες, καθιστώντας τις προσφορές τους πιο ανταγωνιστικές και διατηρώντας παράλληλα επαρκείς αποδόσεις κεφαλαίου. Όταν πελάτης μεταφέρει τον κύριο ΕΤΛ του και δανειακό προϊόν από την RBS, ο φορέας θα καταβάλει στην οντότητα-αποδέκτη πρόσθετη προικοδότηση ύψους 2,5 % του υπολοίπου δανείου που προσελκύεται και μεταφέρεται.
- (49) Η RBS θα στοχεύει στους πελάτες της εντός της περιμέτρου της W&G (που περιλαμβάνει περίπου 200 000 πελάτες τραπεζικής MME), στους οποίους θα παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα οφέλη της μεταφοράς και τις δυνητικές εναλλακτικές ανταγωνιστικές οντότητες τις οποίες ενδέχεται να επιθυμούν να εξετάσουν.

⁽³³⁾ Οι όροι «Rainbow» και «W&G» αναφέρονται στην ίδια επιχειρηματική περίμετρο, όπως προβλέπεται στο πρόγραμμα 2 των αναθεωρημένων όρων που προσαρτώνται στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης.

- (50) Η RBS θα αρχίσει να προωθεί το Incentivised Switching Scheme στους πελάτες περίπου τρεις μήνες μετά την έναρξη υλοποίησης της δέσμης μέτρων και οι προκοδοτήσεις θα είναι διαθέσιμες κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2018 (περίπου τρεις μήνες μετά την έναρξη της προώθησης του καθεστώτος από την RBS στους πελάτες της). Η διαδικασία διανομής προκοδοτήσεων για το Incentivised Switching Scheme θα επαναλαμβάνεται ανά τρίμηνο για όσο διάστημα υπάρχουν διαθέσιμες προκοδοτήσεις. Οι προκοδοτήσεις θα παύσουν όταν θα έχουν καταβληθεί 225 εκατ. GBP κατά μέγιστο όσον αφορά προκοδοτήσεις ETL ή, σε περίπτωση που αυτό δεν έχει συμβεί νωρίτερα, 18 μήνες μετά την προώθηση του Incentivised Switching Scheme από την RBS [δυνατότητα παράτασης έως και 12 μήνες, βλέπε αιτιολογική σκέψη 51 στοιχείο δ)].
- (51) Ο φορέας θα είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση και τον έλεγχο του Incentivised Switching Scheme, πέραν του Capability and Innovation Fund, και θα παρακολουθεί τη συμπεριφορά της RBS προς τους πελάτες, καθώς και την αλληλεπίδρασή της με τους τελευταίους, σε συνεχή βάση. Αυτό θα περιλαμβάνει την παροχή στον φορέα της δυνατότητας, με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων νόμων και των απαιτήσεων προστασίας των δεδομένων, να:
- α) κάνει αλλαγές στο ποσό των προκοδοτήσεων που καταβάλλονται ώστε να εξασφαλίζεται ότι είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικές·
 - β) εγκρίνει το επικοινωνιακό υλικό που πρέπει να αποστέλλεται από την RBS στους πελάτες MME της όσον αφορά το Incentivised Switching Scheme·
 - γ) απαιτεί από την RBS να αυξήσει τη συχνότητα αυτών των ενεργειών επικοινωνίας·
 - δ) παρατείνει την περίοδο για την οποία είναι διαθέσιμες οι προκοδοτήσεις κατά έως και 12 μήνες εάν έχουν πραγματοποιήσει μεταφορά (ή έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία μεταφοράς) λιγότεροι από [...] επιλέξιμοι πελάτες ⁽³⁴⁾ εντός [...] μηνών από την ημερομηνία έναρξης του Incentivised Switching Scheme (η «παράταση ημερομηνίας παροχής κινήτρων για μεταφορά»· και
 - ε) απαιτήσει από την RBS να επεκτείνει τη βάση πελατών στην οποία αποστέλλει αυτό το επικοινωνιακό υλικό πέραν της περιμέτρου της W&G σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί ένας συγκεκριμένος αριθμός μεταφορών εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος. Σε περίπτωση επέκτασης της περιμέτρου, το καθεστώς θα στοχεύσει τις προσφορές μεταφοράς σε MME που αντιπροσωπεύουν περίπου το [...] του μεριδίου αγοράς ETL του HB. Η περίμετρος θα επεκτείνεται όταν:
 - (1) [...] ⁽³⁵⁾·
 - (2) [...]
 - (3) [...]
- (52) Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η RBS έχει τα κατάλληλα κίνητρα για να εφαρμόσει αποτελεσματικά το Incentivised Switching Scheme, σε περίπτωση που λιγότεροι από [...] έχουν κάνει μεταφορά και η απορρόφηση των προκοδοτήσεων είναι μειωμένη μέχρι το τέλος της [...]μηνιας περιόδου (ή, σε περίπτωση που ο φορέας αποφασίσει να παρατείνει τη σχετική περίοδο, κατά την ημερομηνία λήξης της περιόδου παράτασης), θα απαιτηθεί από την RBS να μεταφέρει προκαθορισμένο πρόσθετο πολλαπλάσιο (ο «πολλαπλασιαστής») αυτού του πλεονάσματος στον φορέα, με ανώτατο όριο τα 50 εκατ. GBP.
- (53) Ο πολλαπλασιαστής έχει οριστεί στο [...] του πλεονάσματος. Αυτή η ποινή υπόκειται στους ακόλουθους όρους:
- α) δεδομένου ότι η επιτυχία του Incentivised Switching Scheme θα εξαρτάται από την ικανότητα των επιλέξιμων οντοτήτων να διαμορφώνουν ελκυστικές προτάσεις για τους πελάτες MME της RBS, ο φορέας θα έχει την εξουσία να μειώνει τον πολλαπλασιαστή στον βαθμό που ήταν ευλόγως ικανοποιημένος με το γεγονός ότι τυχόν πλεόνασμα οφειλόταν σε παράγοντες πέραν του ελέγχου της RBS·
 - β) με τη συναίνεση του φορέα, μπορεί να επιτρέπεται στην RBS να αναδιαρθρώσει τις προκοδοτήσεις έπειτα από ορισμένο χρονικό διάστημα, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του καθεστώτος και τη μείωση της πιθανότητας επιβολής ποινής· και
 - γ) εάν i) ο φορέας έχει επεκτείνει την περίμετρο από την ημερομηνία λήξης της παροχής κινήτρων για μεταφορά· ii) υπάρχουν λιγότεροι από [...] πελάτες που έχουν μεταφερθεί· και iii) ο φορέας θεωρεί ότι η RBS δεν προώθησε ενεργά τη μεταφορά βάσει κινήτρων σε πελάτες στην ευρύτερη ομάδα, ο φορέας μπορεί να αυξήσει τον πολλαπλασιαστή στο ποσοστό που θεωρεί κατάλληλο, με ανώτατο όριο τα 50 εκατ. GBP.
- (54) [...]
- (55) Όταν το ποσό του πλεονάσματος και ο πολλαπλασιαστής (μαζί με οποιαδήποτε ανακτηθέντα ποσά και οποιαδήποτε μη διανεμηθέντα ποσά του Capability and Innovation Fund) ανέρχονται σε λιγότερο από 5 εκατ. GBP, ο φορέας θα διαθέσει τα κονδύλια για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

⁽³⁴⁾ Ως «επιλέξιμος πελάτης» νοείται πελάτης του τμήματος της RBS που είναι γνωστό ως W&G, ο οποίος είναι MME

⁽³⁵⁾ [...] Επιχειρηματικό απόρρητο.

- (56) Η RBS θα αποδεχτεί ρυθμίσεις μη προσέλκυσης πελατών στο πλαίσιο του Incentivised Switching Scheme, οι οποίες θα απαγορεύουν στην RBS και στα μέλη του ομίλου της να i) προβαίνουν σε ορισμένες ενέργειες οι οποίες ενδέχεται να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στο Incentivised Switching Scheme· και να ii) ζητούν από επιλέξιμους πελάτες (ή πελάτες που έχουν κάνει μεταφορά σε επιλέξιμη οντότητα μεταφοράς βάσει κινήτρων) ή να τους παρακινούν ή να τους ενθαρρύνουν να παραμείνουν πελάτες του ομίλου όσον αφορά οποιονδήποτε ΕΤΛ ή σχετικό δανειακό προϊόν ή να μεταφέρουν οποιονδήποτε ΕΤΛ ή σχετικό δανειακό προϊόν από επιλέξιμες οντότητες μεταφοράς βάσει κινήτρων σε οποιοδήποτε μέλος του ομίλου εντός συγκεκριμένων οριζόμενων προθεσμιών.
- (57) Για την επιτυχή εφαρμογή του Incentivised Switching Scheme, η RBS θα προσφέρει στις οντότητες που συμμετέχουν στο Incentivised Switching Scheme την επιλογή να συνάψουν Inter-Bank Agency Deed (διατραπεζικό συμβόλαιο), επιτρέποντας στους πελάτες που προσελκύουν στο πλαίσιο του Incentivised Switching Scheme την επιλογή να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν υπηρεσίες χειρισμού μετρητών και επιταγών σε υποκαταστήματα της RBS («**Branch Access Scheme**» - καθεστώς πρόσβασης σε υποκαταστήματα). Αυτό το καθεστώς πρόσβασης σε υποκαταστήματα θα είναι διαθέσιμο για επιλέξιμους πελάτες για τουλάχιστον τρία έτη από την έναρξη του Incentivised Switching Scheme βάσει εύλογων και αμερόληπτων εμπορικών όρων, με οικονομική επιβάρυνση της οικείας οντότητας.
- (58) Το αρχικό κόστος κεφαλαίου του μέτρου B είναι 350 εκατ. GBP συν το κόστος υλοποίησης για την RBS και τις συνεχείς απώλειες μελλοντικών κερδών της RBS ⁽³⁶⁾.

4. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΗΒ

4.1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΕΣΜΗ ΜΕΤΡΩΝ

- (59) Η απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας παρέσχε στα ενδιαφερόμενα μέρη την ευκαιρία να διατυπώσουν παρατηρήσεις επί της πρότασης των αρχών του ΗΒ. Μεγάλος αριθμός των παρατηρήσεων ελήφθη κατά το στάδιο της διαβούλευσης. Οι παρατηρήσεις που ελήφθησαν αφορούσαν την αρχική εναλλακτική δέσμη μέτρων, όπως περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις 28 έως 68 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας («αρχική εναλλακτική δέσμη μέτρων»). Σε συνέχεια των παρατηρήσεων των ενδιαφερόμενων μερών και με βάση τη μελέτη αγοράς που διεξήγαγαν οι ίδιες ⁽³⁷⁾, οι αρχές του ΗΒ έχουν ενημερώσει την εναλλακτική δέσμη μέτρων, όπως περιγράφεται στην ενότητα 2.3.
- (60) Δεδομένου του μεγάλου αριθμού παρατηρήσεων ⁽³⁸⁾, οι βασικές παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν από διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη για τη διευκόλυνση της αξιολόγησης της ισοδυναμίας της εναλλακτικής δέσμης μέτρων με την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow σκιαγραφούνται στην παρούσα ενότητα.

4.1.1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΕΣΜΗ ΜΕΤΡΩΝ

- (61) Στην πλειονότητα των παρατηρήσεων που ελήφθησαν αναφέρεται ότι η αρχική εναλλακτική δέσμη μέτρων παρουσιάζει σειρά χαρακτηριστικών τα οποία θα μπορούσαν να ενισχύσουν τον ανταγωνισμό στις αγορές MME του ΗΒ. Σύμφωνα με ορισμένες παρατηρήσεις, η εναλλακτική δέσμη μέτρων θα έχει ταχύτερο αντίκτυπο στον ανταγωνισμό με μικρότερο κίνδυνο εκτέλεσης, ενώ παράλληλα μπορεί να ενισχύσει όχι μόνο μία αλλά περισσότερες ανταγωνιστικές οντότητες (όπως θα συνέβαινε με την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow).
- (62) Όσον αφορά την αρχική εναλλακτική δέσμη μέτρων συνολικά, ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη είναι της άποψης ότι
- α) το συνολικό μέγεθος της αρχικής εναλλακτικής δέσμης μέτρων δεν επαρκεί ώστε να επέλθει διαρθρωτική αλλαγή στην αγορά MME του ΗΒ, η οποία θέτει υψηλούς φραγμούς στη μεταφορά·
 - β) η μεταφορά εταιρικών τρεχούμενων λογαριασμών που αντιπροσωπεύει μερίδιο αγοράς 2 % της αγοράς MME δεν ισοδυναμεί με την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow (η οποία αντιπροσωπεύει μερίδιο αγοράς περίπου 5 % της αγοράς MME από άποψη αριθμού πελατών MME)·
 - γ) η μεταφορά ΕΤΛ δεν αφορά μεταφορά στοιχείων ενεργητικού· και
 - δ) ο φορέας και οι αποφάσεις του θα διαδραματίσουν κομβικό ρόλο στην επιτυχία των εναλλακτικών μέτρων. Θα είναι δύσκολο να εξασφαλιστεί ότι ο φορέας διαθέτει τον απαραίτητο βαθμό αμεροληψίας.

⁽³⁶⁾ Οι αρχές του ΗΒ εκτίμησαν ότι το κόστος υλοποίησης θα ανέλθει σε 38 εκατ. GBP για την RBS, ενώ προέβλεπαν πρόσθετη διαρκή επιβάρυνση μείωσης κέρδους περίπου [...] GBP ετησίως.

⁽³⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 11

⁽³⁸⁾ Ελήφθησαν παρατηρήσεις από τα εξής ενδιαφερόμενα μέρη: Santander UK plc, CYBG plc, Metro Bank plc, Aldermore Bank plc, Masthaven Bank Ltd, Paragon Bank plc, Secure Trust Bank plc, Shawbrook Bank Ltd, Virgin Money plc, OakNorth Bank Ltd, Cumberland Building Society, Tide και RBS.

4.1.2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΗΒ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΕΣΜΗ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

- (63) Οι αρχές του ΗΒ θεωρούν ότι η εναλλακτική δέσμη μέτρων ισοδυναμεί τουλάχιστον με εκποίηση της επιχείρησης Rainbow όσον αφορά τον αντίκτυπο της στον περιορισμό πιθανών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και μπορεί να υλοποιηθεί με μεγαλύτερη βεβαιότητα και ταχύτερα από ό,τι η εκποίηση.
- (64) Οι αρχές του ΗΒ θεωρούν ότι η εναλλακτική δέσμη μέτρων ως σύνολο έχει σχεδιαστεί με στόχο την ανάπτυξης της ικανότητας αύξησης των υφιστάμενων επιπέδων μεταφοράς σε ολόκληρη την αγορά στον τομέα των ΜΜΕ και της αγοράς τραπεζικής μεσαίου επιπέδου. Δεδομένου ότι η RBS είναι ο μεγαλύτερος παράγοντας της αγοράς, θα επωμιστεί το μεγαλύτερο βάρος αυτού του στόχου. Παρότι είναι λιγότερο εύκολο να προσδιοριστούν ποσοτικά τα οφέλη του Capability and Innovation Fund σε σχέση με τα οφέλη του Incentivised Switching Scheme, το Capability and Innovation Fund θα ενισχύσει τις προσφορές τραπεζικής ΜΜΕ μεγάλου αριθμού τραπεζών, προσφέροντας περισσότερες επιλογές στην αγορά, δημιουργώντας ποικιλία επιχειρηματικών μοντέλων και παρέχοντας κίνητρα για μεταφορά. Θα επιταχύνει επίσης την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και νέων τεχνολογιών οι οποίες θα μειώσουν την εξάρτηση των ΜΜΕ από τις τράπεζές τους.
- (65) Οι αρχές του ΗΒ δηλώνουν ότι η εναλλακτική δέσμη μέτρων έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να εκπληρώνει τους ίδιους στόχους με την αρχική εκποίηση της επιχείρησης Rainbow:
- α) Μείωση του μεριδίου αγοράς της RBS: Η εφαρμογή του Incentivised Switching Scheme και η χορήγηση κονδυλίων για την ανάπτυξη της ικανότητας τραπεζικής ΜΜΕ θα ενισχύσουν τους μικρότερους ανταγωνιστές και θα τους επιτρέψουν να ασκήσουν μεγαλύτερη ανταγωνιστική πίεση στην RBS.
 - β) Μείωση του εμπορικού κέρδους λόγω της λήψης της ενίσχυσης: Η εναλλακτική δέσμη μέτρων συνεπάγεται σημαντικό αρχικό κόστος με πρόσθετο συνεχή αντίκτυπο μέσω μείωσης του κύκλου εργασιών ο οποίος οφείλεται σε μείωση των πελατών ΜΜΕ στο πλαίσιο του Incentivised Switching Scheme.
 - γ) Μεταφορά πελατών ΜΜΕ: Σε αντίθεση με την εκποίηση, η οποία θα περιλάμβανε την αναγκαστική μεταφορά πελατών ΜΜΕ που δεν έχουν επιλέξει να αλλάξουν τράπεζα, το Incentivised Switching Scheme ενθαρρύνει τους πελάτες να αποφασίσουν οι ίδιοι για τη μεταφορά τους. Οι πελάτες σε ενδυναμωμένη θέση αναμένεται ότι είναι πιθανότερο να συνεργαστούν ενεργά με τη νέα τους τράπεζα και κάνουν μεταφορά εκ νέου στο μέλλον αν μπορούν να εξασφαλίσουν καλύτερη συμφωνία με άλλη τράπεζα και
 - δ) Πρόσβαση σε υποκαταστήματα για την εξυπηρέτηση πελατών ΜΜΕ: Το Branch Access Scheme στηρίζει τη μεταφορά πελατών από την RBS σε ανταγωνιστικές οντότητες στο πλαίσιο του Incentivised Switching Scheme, δεδομένου ότι αυτοί οι πελάτες δεν θα χρειαστεί να αλλάξουν τις καθημερινές τους ρυθμίσεις χειρισμού μετρητών.
- (66) Όσον αφορά τον αντίκτυπο της εναλλακτικής δέσμης μέτρων στο τμήμα μεσαίου επιπέδου, οι αρχές του ΗΒ θεωρούν επίσης ότι:
- α) η RBS έχει απολέσει το [5-10] % του μεριδίου αγοράς στο εταιρικό τμήμα από το τέταρτο τρίμηνο του 2010, με αποτέλεσμα το μερίδιό της να μειωθεί από [30-35] % σε [20-25] %. Δεν είναι πλέον η μεγαλύτερη τράπεζα όσον αφορά την εξυπηρέτηση πελατών μεσαίου επιπέδου στο ΗΒ. Αυτή η μείωση στο μερίδιο αγοράς υπερβαίνει σημαντικά τη μείωση στο μερίδιο αγοράς που προβλέπεται να επέλθει με την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow ⁽³⁹⁾.
 - β) Το Capability & Innovation Fund περιλαμβάνει σειρά πολύ σημαντικών επιχορηγήσεων που αποσκοπεί στην παροχή βοήθειας σε τράπεζες με καθιερωμένη δικαιοχρησία τραπεζικής ΜΜΕ για τη βελτίωση και την επέκταση των υφιστάμενων προτάσεων επιχειρηματικής τραπεζικής τους για μεγάλες ΜΜΕ και πελάτες μεσαίου επιπέδου. Οι αρχές του ΗΒ αναμένουν ότι πολλές από αυτές τις εξελίξεις θα ενισχύσουν την ικανότητα ορισμένων τραπεζών να εξυπηρετούν πελάτες μεσαίου επιπέδου και θα οδηγήσουν σε αύξηση του συνολικού αριθμού τραπεζών που, συνακόλουθα, είναι σε θέση να αναπτύξουν και να προσφέρουν προτάσεις σε πελάτες μεσαίου επιπέδου.
 - γ) Το Incentivised Switching Scheme αποσκοπεί στην επίτευξη μεταφοράς μεγάλων πελατών ΜΜΕ από την RBS σε άλλες τράπεζες. Για τις τράπεζες-αποδέκτες, ο αυξημένος αριθμός μεγάλων πελατών ΜΜΕ θα παράσχει κίνητρα για την ανάπτυξη υπηρεσιών για μεγαλύτερες εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών μεσαίου επιπέδου. Επιπλέον, με την πάροδο του χρόνου, αναμένεται ότι ορισμένοι από τους μεγάλους πελάτες ΜΜΕ θα εξελιχθούν σε εταιρείες μεσαίου επιπέδου, γεγονός που θα ενθαρρύνει περαιτέρω την ανάπτυξη σχετικών προσφορών.

⁽³⁹⁾ Έρευνα της Charterhouse για λογαριασμό της RBS στο πλαίσιο της οποίας μετράται το μερίδιο αγοράς για επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από 25 εκατ. GBP.

- δ) Η Αρχή Ανταγωνισμού και Αγορών (Competition and Markets Authority – CMA) ⁽⁴⁰⁾ διαπίστωσε ότι οι MME με κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από 2 εκατ. GBP ήταν εν γένει σε θέση να διαπραγματευτούν τους όρους τιμολόγησης και εξυπηρέτησης με τις τράπεζές τους. Για να αποτελέσει αυτή η ικανότητα διαπραγμάτευσης αποτελεσματικό μέσο δημιουργίας ανταγωνισμού, είναι πολύ σημαντικό αυτοί οι πελάτες να έχουν βιώσιμους εναλλακτικούς παρόχους. Εάν παρασχεθεί σε περισσότερες τράπεζες η δυνατότητα να αναπτύξουν ικανότητες για πελάτες μεσαίου επιπέδου, ο ανταγωνισμός θα ενισχυθεί σημαντικά.
- ε) Λόγω του σύνθετου χαρακτήρα του χειρισμού πελατών μεσαίου επιπέδου, οι προτάσεις που είχε λάβει η RBS στο πλαίσιο των προσπαθειών πώλησης της επιχείρησης Rainbow ⁽⁴¹⁾ κατά το παρελθόν προέβλεπαν [...].
- (67) Επιπλέον, οι αρχές του HB θεωρούν ότι η εναλλακτική δέσμη μέτρων παρουσιάζει πρόσθετα πλεονεκτήματα έναντι της εκποίησης της επιχείρησης Rainbow.
- α) Γεωγραφικό εύρος: Η εναλλακτική δέσμη μέτρων θα έχει αντίκτυπο στον ανταγωνισμό σε ολόκληρο το HB, χωρίς κανέναν γεωγραφικό περιορισμό.
- β) Ευρύς αντίκτυπος στην αγορά: Η εναλλακτική δέσμη μέτρων θα συμβάλει στην επίτευξη συστημικής και μακροχρόνιας αλλαγής στην αγορά μέσω της παροχής βοήθειας σε διάφορες ανταγωνιστικές οντότητες ώστε να ανταγωνίζονται τις κατεστημένες τράπεζες πιο αποτελεσματικά. Πιο συγκεκριμένα:
- i) Το Capability and Innovation Fund θα βοηθήσει τις οντότητες να αναπτύξουν την ικανότητά τους να εξυπηρετούν MME και πελάτες μεσαίου επιπέδου, αυξάνοντας παράλληλα τη ρευστότητά τους και ενισχύοντας την οικονομική τους ευρωστία. Θα ενθαρρύνει επίσης την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών που θα χρησιμοποιούνται από τις ανταγωνιστικές οντότητες.
- ii) Το Incentivised Switching Scheme θα βοηθήσει τις επιλέξιμες οντότητες στις οποίες επιδιώκεται η μεταφορά πελατών βάσει κινήτρων να καθιερωθούν μέσω της διεύρυνσης των πελατειακών βάσεων τους.
- iii) Το Branch Access Scheme θα παράσχει στις επιλέξιμες οντότητες τη δυνατότητα να εξυπηρετούν κατά τρόπο φυσικό τους προσφάτως αποκτηθέντες πελάτες MME στο πλαίσιο του Incentivised Switching Scheme, π.χ. μέσω της παροχής υπηρεσιών χειρισμού μετρητών και επιταγών.
- γ) Αντιμετώπιση ζητημάτων της αγοράς που εντόπισε η Αρχή Ανταγωνισμού και Αγορών («CMA») του HB: Η εναλλακτική δέσμη μέτρων αντιμετωπίζει επίσης ορισμένα βασικά ζητήματα της αγοράς που εντόπισε η CMA κατά τον πρόσφατο έλεγχο της αγοράς τραπεζικής MME του HB που διενέργησε. Μεταξύ αυτών των ζητημάτων συγκαταλέγονται τα ακόλουθα:
- i) Χαμηλά επίπεδα συμμετοχής των πελατών στις τραπεζικές τους υπηρεσίες, ανεπαρκής ανταπόκριση σε διακυμάνσεις στην τιμή και την ποιότητα και έλλειψη ενεργοποίησης για την ενθάρρυνση της μεταφοράς.
- ii) Έλλειψη κινήτρων για την πραγματοποίηση επενδύσεων από τις τράπεζες στην προσέλκυση πελατών για μεταφορά.
- iii) Υψηλό κόστος απόκτησης πελατών για νέα είσοδο και επέκταση από τις ανταγωνιστικές οντότητες.
- iv) Έλλειψη καινοτομίας στα προϊόντα και σε τεχνικό επίπεδο στον τομέα της τραπεζικής MME.
- v) Προβληματισμός των ανταγωνιστικών οντοτήτων σχετικά με το κόστος δημιουργίας και λειτουργίας δικτύου υποκαταστήματος.
- δ) Χρόνος και βεβαιότητα εκτέλεσης: Η εναλλακτική δέσμη μέτρων μπορεί να υλοποιηθεί πιο εγκαίρως και με μεγαλύτερη βεβαιότητα. Θα αποφευχθούν οι κίνδυνοι και οι αβεβαιότητες που συνεπάγεται η συναλλαγή κεφαλαίων, όπως διαπιστώθηκε σε προηγούμενες προσπάθειες πώλησης της επιχείρησης Rainbow.
- ε) Άρση των φραγμών στην απόσυρση των αρχών του HB από την RBS: Οι αρχές του HB έχουν εκφράσει δημοσίως την πρόθεσή τους να προχωρήσουν με την πώληση του μεριδίου τους στην RBS και, κατά αυτό τον τρόπο, η RBS να υπαχθεί εκ νέου σε καθεστώς ιδιωτικής ιδιοκτησίας. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζονται και οι καθυστερήσεις στην εκποίηση της επιχείρησης Rainbow, η οποία είναι μόνο μία από τις δεσμεύσεις εκποίησης που απομένουν να ικανοποιηθούν, έχουν οδηγήσει σε αβεβαιότητες που έχουν επηρεάσει την ελκυστικότητα της RBS ως επενδυτικής πρότασης. Με την εναλλακτική δέσμη μέτρων, αυτές οι αβεβαιότητες θα εξαλειφθούν.
- (68) Όσον αφορά τις παρατηρήσεις από τα ενδιαφερόμενα μέρη, οι αρχές του HB αναφέρουν ότι
- α) το μερίδιο αγοράς της RBS μειώθηκε από [25-30] % κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2010 σε [20-25] % κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2016 ⁽⁴²⁾, δηλαδή μειώθηκε κατά [3-7] % για αυτή την περίοδο. Η μείωση του 5 % που αναμένεται από την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow είναι, συνεπώς, μικρότερη όταν η απώλεια μεριδίου αγοράς που αναμένεται από το Incentivised Switching Scheme μεμονωμένα αθροίζεται με την παρατηρηθείσα απώλεια οργανικού μεριδίου αγοράς της RBS από το 2010.

⁽⁴⁰⁾ Κύρια έκθεση έρευνας αγοράς λιανικής τραπεζικής της CMA, παράρτημα A8.1-16, σχήμα 12

⁽⁴¹⁾ Βλέπε επίσης αιτιολογική σκέψη 25 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας.

⁽⁴²⁾ Πηγή: έρευνα επιχειρηματικής τραπεζικής της Charterhouse για το τέταρτο τρίμηνο του 2016 για τις MME με κύκλο εργασιών από 0-25 εκατ. GBP. Κυλιόμενα δεδομένα 12 μηνών. Δεδομένα σταθμισμένα ανά περιοχή και κύκλο εργασιών ώστε να είναι αντιπροσωπευτικά των επιχειρήσεων στη Μεγάλη Βρετανία. Εκτιμώμενο συνολικό μέγεθος αγοράς [...].

- β) Οι αρχές του HB έχουν πραγματοποιήσει διάφορες αλλαγές στην προτεινόμενη δέσμη μέτρων προκειμένου να ικανοποιήσουν τα κύρια σημεία που επισημάνθηκαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι αρχές του HB θεωρούν ότι η επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων αντιμετωπίζει τους προβληματισμούς τρίτων μερών, θα είναι ισοδύναμη με την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow (από άποψη αντικτύπου τόσο στην RBS όσο και στην αγορά συνολικά) και θα είναι αποτελεσματική στην ενίσχυση του ανταγωνισμού στον τομέα της τραπεζικής ΜΜΕ στο HB.
- γ) Όσον αφορά την παρατήρηση σχετικά με την ανάγκη διασφάλισης της ανεξαρτησίας του φορέα, οι αρχές του HB σημειώνουν ότι ο φορέας θα δεσμεύεται από το Framework and State Aid Deed ⁽⁴³⁾, το οποίο προσδιορίζει τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του φορέα, ενώ παράλληλα καθορίζει τις υποχρεώσεις και τους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται ο φορέας. Επιπλέον, ένα άτομο δεν επιτρέπεται να αναλάβει καθήκοντα διευθυντή του φορέα εάν το συγκεκριμένο άτομο κατέχει ταυτόχρονα οποιοδήποτε αξίωμα (εκτός από οποιοδήποτε μη διευθυντικό αξίωμα το οποίο δεν αποτελεί θέση προέδρου ή αντίστοιχη θέση) ή ανώτερη διευθυντική θέση σε άλλον φορέα του δημόσιου τομέα ή είναι διευθυντής ή ανώτατο διευθυντικό στέλεχος του ομίλου RBS ή είναι συνδεδεμένος μέρος (ή συνεργάτης συνδεδεμένου μέρους) της RBS.

4.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ SME CAPABILITY FUND

4.2.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ SME CAPABILITY FUND

- (69) Στο πλαίσιο αρκετών παρατηρήσεων των ενδιαφερόμενων μερών, αναφέρθηκε ότι το μέγεθος του SME Capability Fund θα πρέπει να αυξηθεί, καθώς αυτό θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο αντίκτυπο στον ανταγωνισμό στην αγορά τραπεζικής ΜΜΕ.
- (70) Στο πλαίσιο άλλων παρατηρήσεων των ενδιαφερόμενων μερών, αναφέρθηκε ότι ο κατακερματισμός των κονδυλίων μεταξύ μεγάλου αριθμού τραπεζών, με αποτέλεσμα καμία εξ αυτών να μην μπορεί να προβεί σε σημαντική επένδυση, δεν θα έχει ουσιαστικό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό ή τη συγκέντρωση. Αντί οι εκταμιεύσεις να είναι του ίδιου μεγέθους στο πλαίσιο των αντίστοιχων επιμέρους ταμείων, το μέγεθος των εκταμιεύσεων θα πρέπει να ποικίλλει ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές ανάγκες και τα επενδυτικά σχέδια του αιτούντος.
- (71) Διάφορα μέρη δήλωσαν επίσης ότι το SME Capability Fund θα πρέπει να είναι πιο ανοιχτό σε οργανισμούς που δεν διαθέτουν επί του παρόντος ισχυρή ικανότητα ΕΤΛ και ότι οι μη τραπεζικοί οργανισμοί (π.χ. κατασκευαστικές εταιρείες) θα πρέπει να μπορούν να επωφελούνται από το Capability Fund.

4.2.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ HB ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ SME CAPABILITY FUND ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

- (72) Οι αρχές του HB θεωρούν ότι είναι εύλογο να αναμένεται ότι το SME Capability Fund, ιδίως όταν συνδυάζεται με το Incentivised Switching Scheme, θα αυξήσει τα μερίδια αγοράς των ανταγωνιστικών οντοτήτων και, συνεπώς, θα οδηγήσει σε αντίστοιχη μείωση του μεριδίου αγοράς της RBS.
- (73) Οι αρχές του HB θεωρούν ότι το Capability Fund θα αυξήσει τα μερίδια αγοράς των ανταγωνιστικών οντοτήτων, καθώς θα βελτιώσει σημαντικά τα οικονομικά των τραπεζών που εισέρχονται στην αγορά τραπεζικής ΜΜΕ (και, εάν επιθυμούν, στην αγορά πελατών μεσαίου επιπέδου) και/ή αναπτύσσουν περαιτέρω τις υφιστάμενες ικανότητες. Για να γίνει κατανοητή αυτή η λογική, εν είδει παραδείγματος αναφέρεται ότι επιχορήγηση ύψους 3 εκατ. GBP από το ταμείο ενδέχεται να καταστήσει οριακό έργο αξίας 10 εκατ. GBP οικονομικό, αυξάνοντας την απόδοση της επένδυσης σε ένα έργο από επίπεδο κάτω του κόστους κεφαλαίου σε βιώσιμο επίπεδο.
- (74) Σε απάντηση στις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών, οι αρχές του HB έχουν προβεί στις ακόλουθες αλλαγές στην εναλλακτική δέσμη μέτρων:
- α) το μέγεθος του SME Capability Fund στο οποίο οι ανταγωνιστικές οντότητες έχουν πρόσβαση θα αυξηθεί. Οι μεγαλύτερες εκταμιεύσεις του Capability and Innovation Fund θα στοχεύουν στις ανταγωνιστικές οντότητες με ισχυρή υφιστάμενη ικανότητα ΕΤΛ. Αυτό είναι πιθανό να οδηγήσει σε μεγαλύτερο αντίκτυπο στον ανταγωνισμό στην αγορά τραπεζικής ΜΜΕ και σε εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα, δεδομένου ότι αυτές οι τράπεζες έχουν ήδη σπαταλήσει χρόνο και χρήματα στην ανάπτυξη των προϊόντων ΕΤΛ και των σχετικών υποδομών διανομής τους.
- β) το SME Capability Fund θα συνδυαστεί με το Innovation Fund. Η διάκριση σε επιμέρους ταμεία 1 και 2 θα καταργηθεί. Η ευελιξία θα ενισχυθεί με στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών ώστε οι τράπεζες που δεν διαθέτουν ισχυρή υφιστάμενη ικανότητα ΕΤΛ και οι μη τραπεζικοί οργανισμοί να έχουν πρόσβαση σε σημαντικές εκταμιεύσεις από το Capability and Innovation Fund.

⁽⁴³⁾ Βλέπε υποσημείωση 23

4.3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ INCENTIVISED SWITCHING SCHEME

4.3.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ INCENTIVISED SWITCHING SCHEME

- (75) Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη έθεσαν το ερώτημα κατά πόσο το προτεινόμενο μέγεθος των προικοδοτήσεων θα παράσχει επαρκή κίνητρα σε αρκετούς πελάτες προκειμένου να αντισταθμιστούν οι προσπάθειες που απαιτούνται για τη μεταφορά. Οι πελάτες έχουν αποδείξει ιστορικά ότι είναι αδρανείς. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να υπάρχει σαφής, απρόσκοπτη διαδικασία για τη μεταφορά πελατών. Για τη διευκόλυνση της μεταφοράς, η RBS θα πρέπει επίσης να κοινοποιήσει πληροφορίες σχετικά με τους πελάτες της στις ανταγωνιστικές οντότητες (συμπεριλαμβανομένου του ιστορικού πιστώσεων). Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη υπέδειξαν την ανάγκη παροχής ιστορικών πιστώσεων των πελατών με σκοπό την αξιολόγηση της φερεγγυότητας.
- (76) Στο πλαίσιο αρκετών παρατηρήσεων, αναφέρθηκε ότι το μέγεθος των προικοδοτήσεων θα πρέπει να αυξηθεί ώστε να καταστεί δυνατή η μεταφορά (και να συνδεθεί με τον σύνθετο χαρακτήρα και το μέγεθος του πελάτη), γεγονός που σημαίνει ότι το συνολικό μέγεθος του Incentivised Switching Scheme θα πρέπει να αυξηθεί σημαντικά.
- (77) Στο πλαίσιο ορισμένων παρατηρήσεων, αναφέρθηκε ότι η διάρκεια του Incentivised Switching Scheme θα πρέπει να επαρκεί ώστε να διασφαλιστεί ότι ο χρόνος δεν αποτελεί σημαντικό περιοριστικό παράγοντα. Επιπλέον, προτάθηκε η αυτόματη επέκταση της περιμέτρου πελατών (σε περίπτωση μη επίτευξης του επιθυμητού επιπέδου μεταφοράς).
- (78) Στο πλαίσιο αρκετών παρατηρήσεων, διατυπώθηκε η άποψη ότι η εναλλακτική δέσμη μέτρων θα πρέπει επίσης να δίνει βάρος στη μεταφορά δανείων παράλληλα με τη μεταφορά ΕΤΛ, δεδομένου ότι η εστίαση στους ΕΤΛ έχει ως αποτέλεσμα την παράβλεψη της ανάγκης για μεγαλύτερο ανταγωνισμό στην αγορά δανειοδότησης ΜΜΕ. Η δέσμη μέτρων φαίνεται να εστιάζεται σε υπερβολικό βαθμό στους παρόχους ΕΤΛ. Η αγορά δανειοδότησης ΜΜΕ θεωρείται πολύ πιο κερδοφόρα από τους ΕΤΛ και η στρέβλωση του ανταγωνισμού πρέπει να αποκατασταθεί επίσης στην αγορά δανειοδότησης ΜΜΕ. Επίσης, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις, οι ανταγωνιστικές οντότητες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση καθώς οι 4 μεγαλύτερες τράπεζες επιτρέπεται να χρησιμοποιούν προηγμένο μοντέλο εσωτερικών διαβαθμίσεων και όχι τυποποιημένο μοντέλο κεφαλαίου: το γεγονός αυτό επιτρέπει στις τέσσερις τράπεζες να προσφέρουν ευνοϊκότερες τιμές για δάνεια σε σχέση με τις ανταγωνιστικές οντότητες.
- (79) Στο πλαίσιο ορισμένων παρατηρήσεων, διατυπώθηκε η άποψη ότι η RBS θα πρέπει να υποχρεωθεί να εκχωρήσει πελάτες (συμπεριλαμβανομένων αναγκαστικών πωλήσεων ΕΤΛ και/ή δανείων) αντί να παρέχει στους πελάτες τη δυνατότητα να αλλάξουν τράπεζα. Σύμφωνα με άλλες παρατηρήσεις, η RBS θα πρέπει να δεσμευτεί να μεταφέρει ελάχιστο αριθμό καθαρών ΕΤΛ και, σε περίπτωση αθέτησης της δέσμευσης, θα πρέπει να της επιβάλλεται ποινή.
- (80) Επίσης, σύμφωνα με διάφορες παρατηρήσεις, διατυπώνεται η άποψη ότι το Incentivised Switching Scheme θα πρέπει να αρχίσει να λειτουργεί μόνο μετά την υλοποίηση των επενδύσεων που θα καταστούν δυνατές μέσω του SME Capability Fund.

4.3.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΗΒ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ INCENTIVISED SWITCHING SCHEME ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

- (81) Όσον αφορά το Incentivised Switching Scheme που περιλαμβάνεται στην αρχική εναλλακτική δέσμη μέτρων, οι αρχές του ΗΒ θεωρούν ότι:
- α) το τρέχον μέγεθος του ταμείου δύναται να οδηγήσει σε μείωση μεγαλύτερη του 2 % στο υφιστάμενο μερίδιο αγοράς της RBS. Η επιθυμητή μείωση του δύο τοις εκατό ήταν ειδικά διαρθρωμένη με στόχο την παροχή κινήτρων για μεταφορά σε μεγαλύτερο αριθμό μεγάλων πελατών ΜΜΕ. Τίποτε δεν εμποδίζει τους πελάτες της RBS από το να συνεχίσουν να στρέφονται σε ανταγωνιστικές οντότητες (χωρίς τη χορήγηση προικοδοτήσεων) και, συνεπώς, από το να συνεχίσουν να μειώνουν περαιτέρω το μερίδιο αγοράς της RBS. Είναι μάλιστα ακόμη πιο πιθανό να ενεργήσουν κατά αυτόν τον τρόπο χάρη στην εμπορική προώθηση των ανταγωνιστικών οντοτήτων·
- β) το Incentivised Switching Scheme περιλαμβάνει κίνητρα για μεταφορά τα οποία φαίνεται να είναι πολύ ισχυρότερα από τα κίνητρα που παρέχονται επί του παρόντος στην αγορά. Επιπλέον, το κόστος αυτών των κινήτρων αναμένεται να καλυφθεί συμπληρωματικά προς τα κίνητρα που είναι ήδη διαθέσιμα·
- γ) οι ανταγωνιστικές οντότητες θα ανταγωνιστούν με σφοδρότητα προκειμένου να αποκτήσουν πελάτες και θα δημιουργήσουν επαρκώς ελκυστικές προσφορές για να παρακινήσουν πελάτες να στραφούν σε αυτές. Είναι σαφές ότι υπάρχει ζήτηση στην αγορά για αυτούς τους πελάτες·
- δ) η μεταφορά σε ανταγωνιστική οντότητα στο ΗΒ έχει καταστεί πιο εύκολη για πολλούς πελάτες μετά τη δημιουργία της CASS το 2013. Οι πελάτες ΕΤΛ χρησιμοποιούν την CASS για να στραφούν από την RBS σε ανταγωνιστικές οντότητες.

- ε) η RBS σκοπεύει να μετριάσει/αντιμετωπίσει τυχόν αντίσταση από πελάτες όσον αφορά τη μεταφορά μέσω της δέσμευσης της να εφαρμόσει μέτρα τα οποία η CMA ⁽⁴⁴⁾ έχει χαρακτηρίσει ανταγωνιστικά, συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης των επιλέξιμων πελατών σχετικά με την CASS και την παροχή βοήθειας στους πελάτες με αιτήματα ενσωμάτων δεδομένων·
- στ) θα απαιτηθεί από την RBS να προσεγγίσει καθορισμένη ομάδα πελατών της (μεταξύ άλλων μέσω της παροχής υλικού εμπορικής προώθησης) για λογαριασμό των ανταγωνιστικών οντοτήτων με στόχο τη μεταφορά· και
- ζ) το Incentivised Switching Scheme διαθέτει ποικίλους ενσωματωμένους μηχανισμούς ασφάλειας ώστε να διασφαλίζεται ότι ο αριθμός μεταφορών είναι επαρκής. Για παράδειγμα: Ο φορέας που επιβλέπει το καθεστώς θα έχει τη δυνατότητα i) να απαιτήσει από την RBS να αυξήσει τη συχνότητα των επικοινωνιών ή ii) να παρατείνει την περίοδο για την οποία είναι διαθέσιμες οι προικοδοτήσεις κατά έως και 12 μήνες ή iii) να αναδιαρθρώσει τον τύπο για τις προικοδοτήσεις, έπειτα από ορισμένο χρονικό διάστημα, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του καθεστώτος και iv), εάν υπάρχει πλεόνασμα στις προικοδοτήσεις, η RBS θα πρέπει να μεταφέρει τον πολλαπλασιαστή, όπως περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις 52 και 53.
- (82) Σε απάντηση στα σχόλια ενδιαφερόμενων μερών, οι αρχές του HB δηλώνουν ότι είναι βέβαιες πως αρκετοί πελάτες MME θα κάνουν μεταφορά με τα προσφερόμενα οικονομικά κίνητρα, δεδομένου ότι:
- α) τα κίνητρα ανέκαθεν παρακινούσαν τους πελάτες να προβούν σε μεταφορά, όπως προκύπτει επίσης από την τελική έκθεση έρευνας της αγοράς λιανικής τραπεζικής της CMA και την έρευνα της Charterhouse για λογαριασμό της RBS ⁽⁴⁵⁾ «[...]» ⁽⁴⁶⁾·
- β) η διαδικασία μεταφοράς είναι πιθανό να είναι ομαλή για τους πελάτες, ενώ οι περισσότεροι πελάτες θα επωφεληθούν από το Incentivised Switching Scheme ώστε να πραγματοποιήσουν τη μεταφορά τους μέσω της CASS. Ωστόσο, η ανταλλαγή οικονομικών αρχείων των πελατών ή άλλων πληροφοριών για τους πελάτες αναμένεται να περιοριστεί από τη νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων·
- γ) οι πελάτες στην περίμετρο της W&G δεν είναι λιγότερο πιθανό να κάνουν μεταφορά. Η RBS αναφέρει ότι τα ποσοστά μεταφοράς και αποχώρησης των εν λόγω πελατών εντός της περιμέτρου της W&G συμφωνούν σε γενικές γραμμές με τους «βασικούς» πελάτες της RBS και ότι οι πελάτες της W&G αναμενόταν να αποχωρήσουν από τον όμιλο RBS από το 2010·
- δ) έχουν θεσπιστεί μηχανισμοί προστασίας και κατά της αποφυγής για τη διασφάλιση της μεταφοράς πελατών. Ο φορέας έχει την εξουσία να επιβάλλει χρηματική ποινή στην RBS σε περίπτωση που οι προικοδοτήσεις ΕΤΛ δεν έχουν χρησιμοποιηθεί εντός της περιόδου λειτουργίας του καθεστώτος (π.χ. ο πολλαπλασιαστής). Επιπλέον, ο φορέας θα μπορεί να κάνει αλλαγές στο ποσό των προικοδοτήσεων που καταβάλλονται, ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικές, καθώς και να υποχρεώνει την RBS να αυξήσει τη συχνότητα εμπορικής προώθησης του καθεστώτος. Επιπρόσθετα, η περίμετρος και η διάρκεια λειτουργίας του καθεστώτος θα αυξηθούν εάν δεν επιτευχθούν συγκεκριμένα επίπεδα μεταφοράς.
- (83) Επιπλέον, σε απάντηση στις παρατηρήσεις ενδιαφερόμενων μερών, οι αρχές του HB θεωρούν ότι:
- α) οι πελάτες θα μεταφέρουν τα υπόλοιπα τραπεζικά προϊόντα τους (π.χ. δάνεια) επιπλέον των ΕΤΛ τους. Η CMA έχει διαπισώσει ότι «η συντριπτική πλειονότητα των MME που αναζητούν χρηματοδότηση απευθύνονται στην τράπεζα όπου διατηρούν τον ΕΤΛ τους...περισσότερο από το 90 % των MME στο HB απευθύνθηκαν στην κύρια τράπεζά τους για υπεραναλήψεις, δάνεια και πιστωτικές κάρτες» ⁽⁴⁷⁾· και
- β) Είναι προτιμότερο να δίνεται στους πελάτες η δυνατότητα να λαμβάνουν οι ίδιοι την απόφαση για αλλαγή τράπεζας από την αναγκαστική εκχώρηση πελατών, δεδομένου ότι οι πελάτες στους οποίους έχει δοθεί η δυνατότητα αυτή αναμένεται ότι είναι πιθανότερο να συνεργαστούν ενεργά με τη νέα τους τράπεζα και να αλλάξουν εκ νέου τράπεζα στο μέλλον εάν μπορούν να εξασφαλίσουν καλύτερη συμφωνία με άλλη τράπεζα. Αυτή η προσέγγιση υποστηρίζεται επίσης στο πλαίσιο της τελικής έκθεσης έρευνας της αγοράς λιανικής τραπεζικής της CMA, όπου αναφέρεται ότι «η εκχώρηση ενδέχεται να επιφέρει κάποια επιπλέον συμμετοχή από τους πελάτες σε προσωρινή μεταβατική βάση, και ιδίως από τους πελάτες που θεώρησαν ότι μεταφέρθηκαν παρά τη θέλησή τους σε “νέα” τράπεζα, ωστόσο είναι σαφές ότι αυτός δεν είναι ο επιθυμητός τρόπος εξασφάλισης μεγαλύτερης συμμετοχής από την πλευρά των πελατών σε πιο μόνιμη βάση» ⁽⁴⁸⁾. Αντί αυτού, η CMA διαπίστωσε ότι μη διαρθρωτικά μέτρα που «στοχεύουν απευθείας στα υποκείμενα αίτια των δυσμενών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό – δηλαδή μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των πελατών και της διευκόλυνσης της μεταφοράς – είναι πολύ πιο πιθανό να είναι αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση ζητημάτων ανταγωνισμού που είχαμε εντοπίσει...» ⁽⁴⁹⁾ Το Incentivised Switching Scheme θα ενημερώσει τους

⁽⁴⁴⁾ Η τελική έκθεση έρευνας της αγοράς λιανικής τραπεζικής της CMA (9 Αυγούστου 2016): <https://www.gov.uk/cma-cases/review-of-banking-for-small-and-medium-sized-businesses-smes-in-the-uk>

⁽⁴⁵⁾ Η RBS ανέθεσε στην Charterhouse να διεξαγάγει έρευνα με επιλέξιμους πελάτες MME εντός της περιμέτρου της W&G με στόχο τη διερεύνηση της στάσης τους απέναντι στη μεταφορά και του αντικτύπου των κινήτρων στην πιθανότητα να προβούν σε μεταφορά. Η έρευνα εστίασε σε πελάτες επιχειρηματικής τραπεζικής, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το [...] των [...] πελατών στην περίμετρο της W&G. Η έρευνα ήταν τόσο ποσοτική (με αντιπροσωπευτικό δείγμα [...] ερωτηθέντων πελατών) όσο και ποιοτική ([...] αναλυτικές συνεντεύξεις).

⁽⁴⁶⁾ Απάντηση της RBS στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, παράγραφος 4.12

⁽⁴⁷⁾ Τελική έκθεση έρευνας της αγοράς λιανικής τραπεζικής της CMA, παράγραφος 8.169

⁽⁴⁸⁾ Τελική έκθεση έρευνας της αγοράς λιανικής τραπεζικής της CMA, παράγραφος 17.19.

⁽⁴⁹⁾ Τελική έκθεση έρευνας της αγοράς λιανικής τραπεζικής της CMA, παράγραφος 17.14.

πελάτες MME σχετικά με μεγάλο αριθμό επωνυμιών ανταγωνιστικών οντοτήτων μέσω στοχευμένης εμπορικής προώθησης, ενθαρρύνοντας τον πελάτη να εξετάσει τις επιλογές και τις επωνυμίες ανταγωνιστικών οντοτήτων πριν αποφασίσει ποια θα επιλέξει.

- (84) Σε απάντηση στις παρατηρήσεις ενδιαφερόμενων μερών και σε συνέχεια της μελέτης αγοράς που διεξήγαν οι ίδιες, οι αρχές του HB έχουν προβεί επίσης στις ακόλουθες αλλαγές στο Incentivised Switching Scheme:
- α) το συνολικό μέγεθος του καθεστώτος θα αυξηθεί από 175 εκατ. GBP σε 350 εκατ. GBP, εκ των οποίων τα 225 εκατ. GBP θα είναι διαθέσιμα για προικοδοτήσεις ΕΤΛ. 50 εκατ. GBP θα είναι διαθέσιμα για προικοδοτήσεις σχετικές με δάνεια ως απάντηση στην παρατήρηση ότι το καθεστώς θα πρέπει επίσης να εστιάζεται στη μεταφορά δανείων παράλληλα με τη μεταφορά ΕΤΛ. 75 εκατ. GBP θα συνεχίσουν επίσης να είναι διαθέσιμα για τη διευκόλυνση της μεταφοράς (αποζημίωση για τέλη διακοπής που σχετίζονται με τη μεταφορά υπολοίπων δανείων ή άλλο κόστος τρίτων μερών, όπως νομικά έξοδα).
 - β) με την αύξηση του μεγέθους, το Incentivised Switching Scheme θα στοχεύσει επίσης στη μεταφορά μεριδίου αγοράς 3 % αντί του αρχικού 2 %· και
 - γ) η RBS θα αρχίσει να προωθεί το Incentivised Switching Scheme σε πελάτες περίπου τρεις μήνες μετά την έναρξη υλοποίησης της δέσμης μέτρων και μετά τη χορήγηση των πρώτων επιχορηγήσεων του Capability Fund.

4.4. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ BRANCH ACCESS SCHEME

4.4.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ BRANCH ACCESS SCHEME

- (85) Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη αμφισβήτησαν τα οφέλη που συνεπάγεται το Branch Access Scheme για τον ανταγωνισμό στην αγορά τραπεζικής MME και υποστήριξαν ότι η διαχείριση και η χρηματοδότηση του καθεστώτος θα είναι επαχθείς για τους εμπλεκόμενους πελάτες και ανταγωνιστικές οντότητες και ότι το εν λόγω καθεστώς ενδέχεται να αποσπάσει μάταια την προσοχή του φορέα.
- (86) Μικρός αριθμός ενδιαφερόμενων μερών τάχθηκε υπέρ του Branch Access Scheme και θεώρησε ότι θα επωφελούνταν από αυτό.

4.4.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ HB ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ BRANCH ACCESS SCHEME ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

- (87) Σε συνέχεια των παρατηρήσεων που ελήφθησαν και σύμφωνα με τις οποίες το ενδιαφέρον των ανταγωνιστικών οντοτήτων για το Branch Access Scheme είναι πιθανό να είναι περιορισμένο για τις ανταγωνιστικές οντότητες, παρότι είναι σημαντικό για μικρό αριθμό αυτών, το Branch Access Scheme θα διατηρηθεί, αλλά με τις ακόλουθες αλλαγές:
- α) το Branch Access Scheme θα είναι διαθέσιμο μόνο για πελάτες που έχουν κάνει μεταφορά στο πλαίσιο του Incentivised Switching Scheme (και όταν η σχετική τράπεζα που συμμετέχει στο Incentivised Switching Scheme έχει συνάψει διατραπεζικό συμβόλαιο με την RBS).
 - β) οι τράπεζες δεν θα έχουν πλέον πρόσβαση σε υποκαταστήματα δωρεάν, αλλά η πρόσβαση σε υποκαταστήματα θα παρέχεται στους επιλέξιμους πελάτες τους βάσει εύλογων και αμερόληπτων εμπορικών όρων. Οι τράπεζες θα μπορούν να χρησιμοποιούν χρήματα από το Capability and Innovation Fund και/ή τις προικοδοτήσεις που λαμβάνουν στο πλαίσιο του Incentivised Switching Scheme για να καλύψουν αυτό το κόστος. Τα χρήματα που έχουν εξοικονομηθεί έχουν αναδιανεμηθεί για άλλες πτυχές της εναλλακτικής δέσμης μέτρων.

4.5. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ INNOVATION FUND

4.5.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ INNOVATION FUND

- (88) Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη ήταν επικριτικά όσον αφορά το προτεινόμενο Innovation Fund, καθώς θεωρούσαν ότι είναι περιττό και, δεδομένης της μακροπρόθεσμης φύσης του, ήταν της άποψης ότι δεν θα είχε ουσιαστικό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό και δεν θα επηρέαζε τη θέση της RBS στην αγορά MME του HB. Ισχυρίστηκαν ότι η χρηματοδότηση από το Innovation Fund θα ήταν καλύτερο να αφορά άλλα στοιχεία της δέσμης μέτρων.
- (89) Ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με το Innovation Fund ήταν θετικές και υποστηρίχθηκε ότι αυτό θα συνέβαλλε στην επιτάχυνση της καινοτομίας στον τομέα της τραπεζικής MME. Ορισμένοι προέβαλαν επίσης το επιχείρημα ότι οι τράπεζες και οι κατασκευαστικές εταιρείες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στα οφέλη αυτής της χρηματοδότησης.

4.5.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ HB ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ INNOVATION FUND ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

- (90) Σε απάντηση σε παρατηρήσεις που ελήφθησαν, το Innovation Fund θα συγχωνευτεί με το SME Capability Fund με στόχο τη δημιουργία του Capability and Innovation Fund (Ταμείο Ικανοτήτων και Καινοτομίας). Στόχος αυτής της συγχώνευσης είναι η αντιμετώπιση προβληματισμών σχετικά με την ύπαρξη δύο χωριστών ταμείων. Παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά το ποιος μπορεί να υποβάλει αίτηση και τον τρόπο διανομής των κονδυλίων, ενώ παράλληλα διατηρούνται τα οφέλη της χρηματοδότησης για καινοτομίες που αφορούν MME.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ/ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

5.1. ΥΠΑΡΞΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (91) Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη ή μέσω κρατικών πόρων υπό οποιαδήποτε μορφή, που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, απαγορεύονται. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι αρχές του ΗΒ θεωρούν ότι δεν θα χορηγηθεί πρόσθετη κρατική ενίσχυση στο πλαίσιο της επικαιροποιημένης εναλλακτικής δέσμης μέτρων.
- (92) Για να χαρακτηριστεί ένα μέτρο ως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1, πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: i) το μέτρο πρέπει να καταλογίζεται στο κράτος και να χρηματοδοτείται με κρατικούς πόρους· ii) το μέτρο πρέπει να αποφέρει πλεονέκτημα στον αποδέκτη του· iii) το πλεονέκτημα αυτό πρέπει να είναι επιλεκτικό· και iv) το μέτρο πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και να μπορεί να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

5.1.1. ΠΙΘΑΝΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΕΡ ΤΗΣ RBS

- (93) Η επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων που περιγράφεται στην ενότητα 2.3 συνεπάγεται οικονομικό κόστος για την RBS. Με βάση τα δεδομένα που παρείχαν οι αρχές του ΗΒ, η εναλλακτική δέσμη μέτρων θα έχει εκτιμώμενο αρχικό κόστος για την RBS περίπου 833 εκατ. GBP ⁽⁵⁰⁾, με πρόσθετη διαρκή επιβάρυνση σε απώλεια κερδών ⁽⁵¹⁾. Δεν θα χορηγηθούν κρατικοί πόροι στην RBS για τη χρηματοδότηση αυτών των μέτρων. Το κόστος της επικαιροποιημένης εναλλακτικής δέσμης μέτρων θα βαρύνει εξολοκλήρου την RBS.
- (94) Δεδομένου ότι η επικαιροποιημένη δέσμη εναλλακτικών μέτρων δεν περιλαμβάνει κρατικούς πόρους όσον αφορά την RBS, δεν είναι αναγκαία η αξιολόγηση των υπόλοιπων σωρευτικών προϋποθέσεων προκειμένου ένα μέτρο να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση. Συνεπώς, η εναλλακτική δέσμη μέτρων δεν περιλαμβάνει νέα ενίσχυση υπέρ της RBS.

5.1.2. ΠΙΘΑΝΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΕΡ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ ΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΕΣΜΗΣ ΜΕΤΡΩΝ

- (95) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι δεν υφίσταται άμεση σύνδεση μεταξύ της κρατικής ενίσχυσης που χορηγήθηκε στην RBS το 2008 και το 2009 και της επικαιροποιημένης εναλλακτικής δέσμης μέτρων που περιγράφεται στην ενότητα 2.3. Πράγματι, στο πλαίσιο της διαδικασίας που οδήγησε την απόφαση αναδιάρθρωσης, οι αρχές του ΗΒ δεσμεύτηκαν να εκποιήσουν την επιχείρηση Rainbow και η έγκριση της ενίσχυσης βασίστηκε στη συγκεκριμένη δέσμευση. Η εναλλακτική δέσμη μέτρων προτάθηκε οκτώ έτη μετά τη χορήγηση της τελευταίας κεφαλαιακής ενίσχυσης στην RBS. Συνακόλουθα, μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο η εναλλακτική δέσμη μέτρων να συνδέεται άμεσα ή να χρηματοδοτείται από την ενίσχυση του 2008 και του 2009 που χορηγήθηκε στην RBS.
- (96) Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 15, το κράτος εξακολουθεί να κατέχει το 71,2 % των μετοχών της RBS. Αυτό σημαίνει ότι την οικονομική επιβάρυνση της εναλλακτικής δέσμης μέτρων επωμίζεται εμμέσως αλλά σε μεγάλο βαθμό το κράτος, δεδομένου ότι είναι ο πλειοψηφικός μέτοχος της RBS. Επιπλέον, οι αρχές του ΗΒ έχουν εμπλακεί στενά στον σχεδιασμό της εναλλακτικής δέσμης μέτρων, γεγονός που θα μπορούσε να σημαίνει ότι ο σχεδιασμός της δέσμης μέτρων καταλογίζεται στο κράτος. Επιπλέον, η εναλλακτική δέσμη μέτρων θα μπορούσε να παράσχει επιλεκτικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις που δικαιούνται να επωφεληθούν από αυτήν. Το μέτρο έχει σχεδιαστεί επίσης έτσι ώστε οι επιπτώσεις του να είναι προσανατολισμένες προς τις ανταγωνιστικές οντότητες.
- (97) Ωστόσο, ακόμη και αν η εναλλακτική δέσμη μέτρων θεωρήθηκε ότι συνιστά κρατική ενίσχυση προς τις τράπεζες οι οποίες θα επωφελούνταν από αυτήν, η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι συμβατή ως αναγκαίο μέρος των δεσμεύσεων με βάση τις οποίες τα μέτρα ενίσχυσης υπέρ της RBS θεωρούνται συμβατά με βάση την απόφαση αναδιάρθρωσης, την τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης και την παρούσα απόφαση ⁽⁵²⁾.

5.1.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΝΕΑΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (98) Δεδομένων των στοιχείων που αναλύθηκαν στην ενότητα 5.1.1, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων δεν μπορεί να χαρακτηριστεί νέα κρατική ενίσχυση υπέρ της RBS.

⁽⁵⁰⁾ Περιλαμβάνει το αρχικό κόστος κεφαλαίου ύψους 425 εκατ. GBP του Capability and Innovation Fund (αιτιολογική σκέψη 43), τη χρηματοδότηση για τη σύσταση και τη λειτουργία του φορέα ύψους 20 εκατ. GBP (υποσημείωση 31), το αρχικό κόστος κεφαλαίου του Incentivised Switching Scheme ύψους 350 εκατ. GBP (αιτιολογική σκέψη 13) και τα εκτιμώμενα λειτουργικά έξοδα για την υλοποίηση από την RBS ύψους 38 εκατ. GBP (υποσημείωση 36).

⁽⁵¹⁾ Οι αρχές του ΗΒ εκτιμούν ότι η διαρκής επιβάρυνση από άποψη μείωσης κέρδους θα ανέρχεται περίπου σε [...] GBP ετησίως (υποσημείωση 36).

⁽⁵²⁾ Όπως αναλύονται στην ενότητα 5.2 της παρούσας απόφασης.

- (99) Όπως αναλύθηκε στην ενότητα 5.1.2, στον βαθμό που η εναλλακτική δέσμη μέτρων χαρακτηρίζεται ως κρατική ενίσχυση προς τις τράπεζες οι οποίες επωφελούνται από αυτήν, η εν λόγω ενίσχυση θεωρείται συμβατή με βάση το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ ως αναγκαίο μέρος των δεσμεύσεων βάσει των οποίων τα αρχικά μέτρα ενίσχυσης υπέρ της RBS θεωρούνται συμβατά στην προκειμένη περίπτωση. Η συμβατότητα της υφιστάμενης ενίσχυσης υπέρ της RBS ενόψει της αντικατάστασης της δέσμευσης εκποίησης από την εναλλακτική δέσμη μέτρων αναλύεται στην ενότητα 5.2 της παρούσας απόφασης.

5.2. ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ

- (100) Ενώ η επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων δεν φαίνεται να περιλαμβάνει νέα κρατική ενίσχυση υπέρ της RBS, η υφιστάμενη ενίσχυση εγκρίθηκε, μεταξύ άλλων, με βάση τη δέσμευση πώλησης της επιχείρησης Rainbow. Οι αρχές του ΗΒ ζητούν επί του παρόντος την αντικατάσταση αυτής της δέσμευσης με δέσμευση για την υλοποίηση της επικαιροποιημένης εναλλακτικής δέσμης μέτρων. Συνεπώς, η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσο η προτεινόμενη αντικατάσταση θα επηρεάσει το συμπέρασμα ότι η υφιστάμενη ενίσχυση στην RBS είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά.
- (101) Μια απόφαση αναδιάρθρωσης, όπως η τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης, μπορεί καταρχήν να τροποποιηθεί από την Επιτροπή σε περίπτωση που η τροποποίηση βασίζεται σε νέες δεσμεύσεις οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμες με τις αρχικές δεσμεύσεις ⁽⁵³⁾. Σε αυτή την περίπτωση, τα υφιστάμενα μέτρα ενίσχυσης θα παραμείνουν συμβατά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ εάν η γενική ισορροπία της αρχικής πρότασης παραμείνει αμετάβλητη. Προκειμένου να διαφυλαχθεί η αρχική ισορροπία, η αντικατάσταση της δέσμευσης εκποίησης από την εναλλακτική δέσμη μέτρων δεν θα πρέπει να επηρεάσει δυσμενώς τη βιωσιμότητα του δικαιούχου της ενίσχυσης, με το σύνολο των δεσμεύσεων να παραμένουν ισοδύναμες όσον αφορά τον επιμερισμό των βαρών και τα αντισταθμιστικά μέτρα, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων της ανακοίνωσης περί αναδιάρθρωσης ⁽⁵⁴⁾.

5.2.1. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

- (102) Η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσο οι τροποποιήσεις στις τροποποιημένες δεσμεύσεις θέτουν υπό αμφισβήτηση το συμπέρασμα που συνήχθη στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης όσον αφορά την ικανότητα της RBS να ανακτήσει τη βιωσιμότητά της χωρίς να απαιτείται πρόσθετη κρατική ενίσχυση.
- (103) Σύμφωνα με την εκτίμηση των αρχών του ΗΒ (βλέπε πίνακα 3), το κόστος της εναλλακτικής δέσμης μέτρων δεν είναι υψηλότερο από το κόστος που συνεπάγεται η συνέχιση της εκποίησης της επιχείρησης Rainbow. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η μετάβαση στην εναλλακτική δέσμη μέτρων δεν θα επηρεάσει σημαντικά τη βιωσιμότητα της RBS.
- (104) Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η επιχείρηση Rainbow δεν είναι από μόνη της ζημιόγωνα οντότητα ⁽⁵⁵⁾. Συνεπώς, οι τροποποιήσεις στις τροποποιημένες δεσμεύσεις με στόχο η RBS να μπορέσει να διατηρήσει την επιχείρηση Rainbow δεν θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην κερδοφορία της RBS.
- (105) Η Επιτροπή καταλήγει στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι οι τροποποιήσεις που πρότειναν οι αρχές του ΗΒ δεν θέτουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα της RBS.
- (106) Η RBS έχει σημειώσει σημαντικές απώλειες που καταλογίζονται στους κατόχους κοινών μετοχών από το 2008 ⁽⁵⁶⁾, οι οποίες οφείλονται κυρίως στη συσσώρευση μεγάλων έκτακτων κονδυλίων, όπως τα πρόστιμα και οι διακανονισμοί για παλαιότερη παραβατική συμπεριφορά και η καταχρηστική πώληση ορισμένων προϊόντων, το κόστος αναδιάρθρωσης και οι ζημιές από μη βασικά στοιχεία ενεργητικού που ήταν μεγαλύτερες από τις αναμενόμενες. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσο το συμπέρασμά της ότι η RBS θα είναι σε θέση να ανακτήσει την κερδοφορία και τη βιωσιμότητά της χωρίς πρόσθετη κρατική ενίσχυση εξακολουθεί να ισχύει.
- (107) Η Επιτροπή σημειώνει ότι τα αποτελέσματα του πρώτου εξαμήνου του 2017 της RBS υποδεικνύουν βελτιωμένη κερδοφορία ⁽⁵⁷⁾. Η RBS ανέφερε κέρδος εκμετάλλευσης για τους κατόχους κοινών μετοχών ύψους 939 εκατ. GBP για το πρώτο εξάμηνο του 2017.
- (108) Οι δείκτες βασικού κεφαλαίου κατηγορίας 1 έχουν βελτιωθεί περαιτέρω από το 2013 και το βασικό κέρδος εκμετάλλευσης συνεχίζει να είναι θετικό, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 11 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας.
- (109) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι προτεινόμενες τροποποιήσεις δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση το συμπέρασμα που συνήχθη στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης όσον αφορά την ικανότητα της RBS να ανακτήσει τη βιωσιμότητά της.

⁽⁵³⁾ Αιτιολογική σκέψη 65 της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽⁵⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής περί της αποκατάστασης της βιωσιμότητας και αξιολόγησης των μέτρων αναδιάρθρωσης στον χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, (ΕΕ C 195 της 19.8.2009, σ. 9).

⁽⁵⁵⁾ Το κέρδος εκμετάλλευσης της W&G ανήλθε σε 345 εκατ. GBP το 2016, σε 431 εκατ. GBP το 2015 και σε 467 εκατ. GBP το 2014 (πηγή: ετήσιες εκδόσεις RBS με ανάλυση ανά τμήμα).

⁽⁵⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 10 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας.

⁽⁵⁷⁾ <http://investors.rbs.com/~media/Files/R/RBS-IR/results-center/rbs-group-announcement-04-08-2017.pdf>

5.2.2. ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΣ ΒΑΡΩΝ

- (110) Στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης αναφέρεται ότι η εκποίηση της επιχείρησης Rainbow ελήφθη υπόψη ως μέτρο για τον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και δεν ήταν ούτε μέτρο επιμερισμού των επιβαρύνσεων ούτε μέτρο για την περιορισμό του κόστους αναδιάρθρωσης ⁽⁵⁸⁾. Υπό αυτό το πρίσμα, η προτεινόμενη επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων δεν επηρεάζει την αξιολόγηση του επιμερισμού των επιβαρύνσεων που είχε διενεργήσει πρωτύτερα τη Επιτροπή.
- (111) Συνεπώς, οι κοινοποιηθείσες αλλαγές δεν επηρεάζουν την αξιολόγηση του επιμερισμού των επιβαρύνσεων που πραγματοποιήθηκε στην απόφαση αναδιάρθρωσης και στην τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης.

5.2.3. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΣΤΡΕΒΛΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

- (112) Σύμφωνα με την τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης, ⁽⁵⁹⁾ ο πρωταρχικός σκοπός της δέσμευσης για εκποίηση της επιχείρησης Rainbow ήταν να περιοριστεί η στρέβλωση του ανταγωνισμού την οποία θα μπορούσε να προκαλέσει η ενίσχυση στην RBS. Πιο συγκεκριμένα, η δέσμευση εκποίησης της επιχείρησης Rainbow είχε ως στόχο να αποφευχθεί το ενδεχόμενο το πολύ μεγάλο ποσό της κρατικής ενίσχυσης που χορηγήθηκε στην RBS το 2008 και το 2009 να οδηγήσει σε αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην αγορά τραπεζικών υπηρεσιών για ΜΜΕ και πελάτες μεσαίου επιπέδου του ΗΒ, όπου η RBS είχε ηγετική θέση ⁽⁶⁰⁾. Προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ενίσχυσης της θέσης της RBS στη συγκεκριμένη αγορά και, κατά αυτόν τον τρόπο, να αυξηθεί ο ανταγωνισμός σε αυτή την αγορά, οι αρχές του ΗΒ δεσμεύτηκαν ότι η RBS θα προβεί σε εκποίηση οντότητας που έχει μερίδιο αγοράς 5 % στην αγορά πελατών ΜΜΕ και πελατών μεσαίου επιπέδου του ΗΒ ⁽⁶¹⁾.
- (113) Ο σκοπός της εναλλακτικής δέσμης μέτρων, όπως περιγράφεται στην ενότητα 3.3 είναι η αποκατάσταση της στρέβλωσης του ανταγωνισμού κατά τον ίδιο τρόπο με τη δέσμευση εκποίησης της επιχείρησης Rainbow την οποία αντικαθιστά.
- (114) Συνεπώς, η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσο η επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων είναι ισοδύναμη με τη δέσμευση εκποίησης που θα αντικαταστήσει.

5.2.3.1. Σχεδιασμός επιμέρους μέτρων

- (115) Η εναλλακτική δέσμη μέτρων αποτελείται κατά κύριο λόγο από δύο επιμέρους μέτρα. Η Επιτροπή σκοπεύει να αξιολογήσει την ισοδυναμία τόσο σε επιμέρους επίπεδο όσο και σε επίπεδο δέσμης μέτρων.

Capability and Innovation Fund

- (116) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η χορήγηση κονδυλίων από το Capability and Innovation Fund ⁽⁶²⁾ σε ανταγωνιστικές οντότητες με στόχο την ενίσχυση της ικανότητάς τους να προσφέρουν υπηρεσίες τραπεζικής ΜΜΕ θα οδηγήσει πιθανώς σε αύξηση του ανταγωνισμού στην αγορά τραπεζικής ΜΜΕ.
- (117) Βάσει των παρατηρήσεων ενδιαφερόμενων μερών που έλαβε η Επιτροπή ως αποτέλεσμα της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η διανομή των κονδυλίων σε διάφορες επιχορηγήσεις ύψους έως 120 εκατ. GBP της επιτρέπει να ενισχύσει τις τραπεζικές προσφορές μεγάλου αριθμού τραπεζών και να εξασφαλίσει μεγαλύτερη ποικιλία επιλογών στην αγορά.
- (118) Το ενδιαφέρον που έχουν επιδείξει ενδιαφερόμενα μέρη και οι παρατηρήσεις που έχουν ληφθεί από αυτά σχετικά με τους τρόπους χρήσης των κονδυλίων που ενδέχεται να λάβουν από το Capability and Innovation Fund παρέχουν πρόσθετη εξασφάλιση ότι το Capability Fund θα έχει θετικό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό στην αγορά.
- (119) Βάσει των παρατηρήσεων που ελήφθησαν από ενδιαφερόμενα μέρη, το μέγεθος των επιχορηγήσεων αντιστοιχεί σε μεγάλο βαθμό στο μέγεθος το οποίο ορισμένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη υπέδειξαν ότι θα χρειαζόνταν ώστε να ενθαρρυνθούν να επενδύσουν για τη βελτίωση των ικανοτήτων τους στον τομέα της τραπεζικής ΜΜΕ. Οι εκταμιεύσεις από τα ταμεία θα αποτελέσουν αντικείμενο ανταγωνισμού, με το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης να προορίζεται για τις οντότητες που είναι σε θέση να υποβάλουν το πιο δυνατό, επωφελές για τον ανταγωνισμό σενάριο στον φορέα. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το μέγεθος των επιχορηγήσεων του Capability and Innovation Fund είναι κατάλληλο και ότι ο ανταγωνισμός θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο αντίκτυπο στην αγορά.

⁽⁵⁸⁾ Αιτιολογική σκέψη 78 της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽⁵⁹⁾ Αιτιολογική σκέψη 82 της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽⁶⁰⁾ Αιτιολογική σκέψη 238 της απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽⁶¹⁾ Αιτιολογική σκέψη 29 της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης.

⁽⁶²⁾ Όπως περιγράφεται λεπτομερώς στις αιτιολογικές σκέψεις 26 έως 43 της παρούσας απόφασης.

- (120) Η Επιτροπή σημειώνει ότι, από το σύνολο των 425 εκατ. GBP, οι πόροι του Capability and Innovation Fund συγκεντρώνονται γύρω από τέσσερις μεγάλες χρηματοδοτήσεις, το συνολικό ύψος των οποίων ανέρχεται σε 330 εκατ. GBP. Πράγματι, υπάρχει μεγάλη απόκλιση μεταξύ του μεριδίου αγοράς των τεσσάρων κορυφαίων τραπεζών για τον τομέα των ΜΜΕ του ΗΒ ⁽⁶³⁾ και των ανταγωνιστικών οντοτήτων. Επιπλέον, μεταξύ των ανταγωνιστικών οντοτήτων, υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ των οντοτήτων που έχουν καθιερωθεί στον τομέα της τραπεζικής ΜΜΕ και εκείνων που μόλις εισήλθαν στην αγορά ή προσφέρουν περιορισμένο φάσμα προϊόντων, στοχεύοντας συχνά στις μικρότερες ΜΜΕ. Ο σκοπός της εκποίησης της επιχείρησης Rainbow ήταν η δημιουργία τράπεζας ΜΜΕ και μεσαίου επιπέδου η οποία, αν και μικρότερη από τις τέσσερις κορυφαίες τράπεζες ΜΜΕ, θα ήταν αρκετά μεγάλη για να τις ανταγωνίζεται. Η στόχευση του μεγαλύτερου μέρους των κονδυλίων σε αυτό τον μικρό αριθμό ανταγωνιστικών οντοτήτων με ισχυρή υφιστάμενη ικανότητα ΕΤΛ για ΜΜΕ είναι πιθανόν να οδηγήσει στον μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό στην αγορά, ενώ παράλληλα οδηγεί με μεγαλύτερη βεβαιότητα στη σημαντική ενίσχυση της θέσης ενός ή περισσότερων οντοτήτων. Αυτό θα οδηγούσε επομένως σε αύξηση του αντίκτυπου τον οποίο θα είχε η εκποίηση της επιχείρησης Rainbow σε σύγκριση με την εναλλακτική δέσμη μέτρων που θα εστίαζε στους νεοεισερχομένους ή στις τράπεζες που προσφέρουν μόνο περιορισμένο φάσμα προϊόντων τραπεζικής ΜΜΕ, τα οποία απευθύνονται συχνά μόνο στις μικρότερες ΜΜΕ.
- (121) Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που ελήφθησαν από ενδιαφερόμενα μέρη, είναι σημαντικό για τις ανταγωνιστικές οντότητες να αναπτύξουν σε πρώτο στάδιο επιπλέον ικανότητες με στόχο τη στήριξη της προσπάθειας να πειστούν οι πελάτες της W&G να κάνουν μεταφορά στο πλαίσιο του καθεστώτος κινήτρων για μεταφορά. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η παροχή διαστήματος τριών μηνών μετά τη χορήγηση επιχορήγησης από το Capability and Innovation Fund παρέχει στις ανταγωνιστικές οντότητες τη δυνατότητα να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν πρόσθετες επενδύσεις χωρίς να καθυστερούν αδικαιολόγητα την υλοποίηση του Incentivised Switching Scheme.

Το καθεστώς παροχής κινήτρων για μεταφορά

- (122) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το Incentivised Switching Scheme ⁽⁶⁴⁾ θα αυξήσει τον ανταγωνισμό στην αγορά τραπεζικής ΜΜΕ μέσω της μεταφοράς πελατών από την RBS σε ανταγωνιστικές οντότητες. Η υλοποίηση του Incentivised Switching Scheme αποσκοπεί στη μεταφορά πελατών που αντιπροσωπεύουν το 3 τοις εκατό του μεριδίου αγοράς της RBS στην αγορά τραπεζικής ΜΜΕ του ΗΒ (υπολογίστηκε με βάση τον αριθμό των ΜΜΕ).
- (123) Όσον αφορά τον αριθμό των μεταφερόμενων ΜΜΕ, το Incentivised Switching Scheme θα οδηγήσει σε μείωση του μεριδίου αγοράς της RBS κατά περισσότερο από 3 τοις εκατό, ωστόσο σε αυτή την περίπτωση το χαρτοφυλάκιο των πελατών που θα κάνουν μεταφορά θα περιλαμβάνει μεγαλύτερο ποσοστό μικρότερων ΜΜΕ. Πράγματι, δεδομένου ότι το ύψος της χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμη για το μέτρο Β υπόκειται σε ανώτατο όριο, η μεταφορά περισσότερων πελατών σημαίνει οπωσδήποτε ότι οι προικοδοτήσεις πρέπει να είναι κατά μέσο όρο μικρότερες, γεγονός που συνεπάγεται ότι οι μεταφερόμενοι πελάτες θα πρέπει να είναι πολύ μικρές ΜΜΕ, οι οποίες δεν ήταν ο στόχος της εκποίησης της επιχείρησης Rainbow. Εν κατακλείδι, κατά την αξιολόγηση της ισοδυναμίας, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Incentivised Switching Scheme θα καταστήσει δυνατό τον περιορισμό της μεταφοράς μεριδίου αγοράς της RBS στο 3 τοις εκατό.
- (124) Όσον αφορά την πιθανότητα να επιτευχθεί η μείωση του 3 τοις εκατό, η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι προσφορές που κάνουν οι ανταγωνιστικές οντότητες θα πρέπει να είναι αρκετά ελκυστικές ώστε να πείσουν τον μέγιστο αριθμό πελατών να κάνουν μεταφορά. Λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων που ελήφθησαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη, του μεγέθους των προικοδοτήσεων που αναφέρεται στην έρευνα της Charterhouse για λογαριασμό της RBS ⁽⁶⁵⁾ και της αυξημένης χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμη για το μέτρο Β, η Επιτροπή θεωρεί ότι η χρηματοδότηση είναι πλέον αρκετά υψηλή ώστε να παράσχει κίνητρα για τη μεταφορά πελατών που αντιπροσωπεύουν μερίδιο αγοράς 3 τοις εκατό.
- (125) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η παράταση της διάρκειας, η επέκταση της περιμέτρου και ο πολλαπλασιαστής, όπως περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 52 και 53, αποτελούν σημαντικές ασφαλιστικές δικλίδες οι οποίες παρέχουν πρόσθετη εξασφάλιση ότι μπορεί να επιτευχθεί μεταφορά μεριδίου αγοράς 3 τοις εκατό της RBS.
- (126) Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι οι ΕΤΛ αποτελούν προϊόν «εισόδου» για τις ΜΜΕ και, εν γένει, οι πελάτες θα λάβουν υπόψη τον πάροχο ΕΤΛ τους όταν αναζητούν άλλες τραπεζικές υπηρεσίες, όπως δάνεια ⁽⁶⁶⁾. Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα κίνητρα για μεταφορά ΕΤΛ παρέχουν επίσης κίνητρα στους πελάτες για μεταφορά δανειακών προϊόντων.

⁽⁶³⁾ RBS, Lloyds Banking Group, HSBC και Barclays.

⁽⁶⁴⁾ Το Incentivised Switching Scheme περιγράφεται λεπτομερώς στις αιτιολογικές σκέψεις 44 έως 58 της παρούσας απόφασης.

⁽⁶⁵⁾ Όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 82 α) και την υποσημείωση 45.

⁽⁶⁶⁾ Όπως περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη 83 α).

- (127) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι προικοδοτήσεις δανείου που περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη 48 θα δώσουν στις ανταγωνιστικές οντότητες τη δυνατότητα να παράσχουν περαιτέρω κίνητρα σε πελάτες MME προκειμένου να μεταφέρουν άλλα προϊόντα μαζί με τους ΕΤΛ τους. Το μέγεθος των προικοδοτήσεων δανείου περιορίζει επίσης το μειονέκτημα που ανέφεραν ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά τη χρήση του τυποποιημένου μοντέλου κεφαλαίου ⁽⁶⁷⁾. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το γεγονός αυτό παρέχει μεγαλύτερη εξασφάλιση ότι η εναλλακτική δέσμη μέτρων είναι ισοδύναμη με την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow στο πλαίσιο της οποίας τα δάνεια θα είχαν μεταφερθεί σε δυνητικό αγοραστή.
- (128) Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι τα 75 εκατ. GBP που έχουν δεσμευτεί για τη διευκόλυνση της μεταφοράς (αποζημίωση για τέλη διακοπής που σχετίζονται με τη μεταφορά υπολοίπων δανείου ή άλλο κόστος τρίτων μερών, όπως νομικά έξοδα) και η υπηρεσία Current Account Switching Service θα περιορίσουν τους φραγμούς για τη μεταφορά πελατών στις ανταγωνιστικές οντότητες.
- (129) Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι οι εξουσίες και η εποπτεία του φορέα ⁽⁶⁸⁾ διασφαλίζουν ότι το Incentivised Switching Scheme μπορεί να προσαρμοστεί περαιτέρω στα μηνύματα της αγοράς μετά την έναρξη της λειτουργίας του καθεστώτος.
- (130) Η Επιτροπή δεν θεωρεί προβληματικό το γεγονός ότι η πρόσβαση σε υποκαταστήματα της RBS (όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 57) δεν προτείνεται πλέον να προσφέρεται δωρεάν, όπως προβλέπεται στην αρχική έκδοση της εναλλακτικής δέσμης μέτρων. Πράγματι, οι εγκατεστημένες ανταγωνιστικές οντότητες MME σχολίασαν ότι δεν χρειάζονται τέτοια πρόσβαση για να μπορούν να ανταγωνιστούν τις τέσσερις κορυφαίες τράπεζες MME. Μέσω της χρήσης των κονδυλίων που διατέθηκαν αρχικά στο (αρχικά δωρεάν) Branch Access Scheme για τα μέτρα Α και Β, τα κονδύλια της εναλλακτικής δέσμης μέτρων διανέμονται πιο αποτελεσματικά με στόχο την επίτευξη ισοδυναμίας με το αποτέλεσμα της εκποίησης της επιχείρησης Rainbow.
- (131) Με βάση τις αλλαγές που έγιναν στο Incentivised Switching Scheme και τις ασφαλιστικές δικλίδες που περιλαμβάνονται στο καθεστώς και σε συνέχεια των παρατηρήσεων που ελήφθησαν από ενδιαφερόμενα μέρη, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα το Incentivised Switching Scheme να επιτύχει μεταφορά μεριδίου αγοράς της RBS 3 τοις εκατό.

5.2.3.2. Συνολική ισοδυναμία της δέσμης μέτρων με τη δέσμευση εκποίησης της επιχείρησης Rainbow

- (132) Όπως αναφέρεται στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας ⁽⁶⁹⁾, υπάρχουν διάφοροι τρόποι για την αξιολόγηση της ισοδυναμίας της εναλλακτικής δέσμης μέτρων. Σε επίπεδο αντιπαραδείγματος, ο αντίκτυπος της εναλλακτικής δέσμης μέτρων μπορεί να συγκριθεί με τον αντίκτυπο τον οποίο θα αναμενόταν να έχει η πώληση της επιχείρησης Rainbow σε αγοραστή του κλάδου εάν υλοποιούνταν τώρα («εκποίηση Rainbow» στον πίνακα 3) ή με τον αντίκτυπο τον οποίο θα αναμενόταν να έχει η εκποίηση της επιχείρησης Rainbow σύμφωνα με την απόφαση αναδιάρθρωσης («στόχος της απόφασης 2009» στον πίνακα 3). Σε επίπεδο χρησιμοποιούμενου δείκτη, η ισοδυναμία μπορεί να αξιολογηθεί με τη χρήση διαφόρων δεικτών, όπως η εξέλιξη του μεριδίου αγοράς MME της RBS, η οικονομική επιβάρυνση της RBS και το μέγεθος των μεταφερόμενων στοιχείων ενεργητικού και απαιτήσεων.
- (133) Στον πίνακα 3 γίνεται σύγκριση των τριών σεναρίων με διαφορετικούς δείκτες.

Πίνακας 3

Σύγκριση 3 σεναρίων μαζί με διαφορετικούς δείκτες

	Στόχος της απόφασης του 2009	Εκποίηση Rainbow	Επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων
Κίνητρο της δέσμευσης	Περιορισμός της στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην αγορά MME του HB	Περιορισμός της στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην αγορά MME του HB	Περιορισμός της στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην αγορά MME του HB
Απώλεια μεριδίου αγοράς της RBS στην αγορά MME του HB ⁽¹⁾	5 %	[0-5] % [[5-10]]	3 % [[5-10]]
Συνολική απώλεια κεφαλαίου ⁽²⁾	[...] GBP	[...] GBP [[...] GBP]	[...] GBP [[...] GBP]

⁽⁶⁷⁾ Όπως περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη 78.

⁽⁶⁸⁾ Όπως περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη 51.

⁽⁶⁹⁾ Όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 122 και 123 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας.

	Στόχος της απόφασης του 2009	Εκποίηση Rainbow	Επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων
Αντίκτυπος δείκτη CET1	A/A	[...] %	[...] %
Συνολική μεταφορά στοιχείων ενεργητικού	20 δισεκατ. GBP	[15-25]δισεκατ. GBP	[0-5]δισεκατ. GBP

(¹) Οι αριθμοί εντός των αγκυλών για την εκποίηση της Rainbow και την επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων περιλαμβάνουν την απώλεια μεριδίου αγοράς από το τέταρτο τρίμηνο του 2011

(²) Οι αριθμοί εντός των αγκυλών για την εκποίηση της Rainbow και την επικαιροποιημένη εναλλακτική δέσμη μέτρων περιλαμβάνουν τις δαπάνες ύψους [1-3] δισεκατ. GBP που έχουν ήδη προκύψει.

- (134) Το κίνητρο για την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow στην απόφαση αναδιάρθρωσης και την τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης είναι ο περιορισμός της στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην αγορά τραπεζικής ΜΜΕ και μεσαίου επιπέδου του ΗΒ. Οι αρχές του ΗΒ έχουν σχεδιάσει την εναλλακτική δέσμη μέτρων με στόχο την επίτευξη του ίδιου βασικού στόχου.
- (135) Οι εναλλακτικές μπορούν να συγκριθούν με τη χρήση του αντικτύπου στο μερίδιο αγοράς της RBS στην αγορά ΜΜΕ του ΗΒ. Σύμφωνα με την απόφαση αναδιάρθρωσης, η εκποίηση της επιχείρησης Rainbow αναμενόταν να οδηγήσει σε απώλεια μεριδίου αγοράς 5 %, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 112 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας. Η εναλλακτική δέσμη μέτρων αναμένεται επίσης να οδηγήσει σε απώλεια μεριδίου αγοράς. Αυτή η απώλεια θα ανέλθει σε 3 %, εάν ληφθεί υπόψη μόνο το Incentivised Switching Scheme. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο αντίκτυπος του Capability and Innovation Fund θα είναι επίσης αρκετά σημαντικός ώστε οι ΜΜΕ να μπορέσουν να στραφούν από την RBS προς άλλες τράπεζες. Ωστόσο, αυτός ο αντίκτυπος είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί.
- (136) Όπως αναφέρουν οι αρχές του ΗΒ (⁷⁰), είναι εύλογο να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η RBS έχει απολέσει μερίδιο αγοράς στην αγορά τραπεζικής ΜΜΕ του ΗΒ από την ημερομηνία λήψης της απόφασης αναδιάρθρωσης. Οι αρχές του ΗΒ επικαλέστηκαν στοιχεία παρόχου δεδομένων. Δυστυχώς, ο πάροχος δεδομένων άρchiσε να πραγματοποιεί υπολογισμούς για το μερίδιο αγοράς μόλις το τέταρτο τρίμηνο του 2010. Συνεπώς, δεν υπάρχουν συνεπείς χρονοσειρές που να καλύπτουν την περίοδο από το 2008 ή το 2009 μέχρι σήμερα. Σύμφωνα με τα δεδομένα που υπολόγισε ο πάροχος, το μερίδιο αγοράς της RBS ανερχόταν σε [25-30] % κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2010 (πρώτο σημείο δεδομένων) στην αγορά για ΜΜΕ με κύκλο εργασιών έως 25 εκατ. GBP. Σύμφωνα με αυτά τα δεδομένα, η RBS απώλεσε [3-7] % του μεριδίου αγοράς μεταξύ του 4ου τριμήνου του 2010 και του 4ου τριμήνου του 2016 στην αγορά για ΜΜΕ με κύκλο εργασιών έως 25 εκατ. GBP (⁷¹). Η Επιτροπή θεωρεί ότι η χρήση της απώλειας μεριδίου αγοράς από το τέταρτο τρίμηνο του 2011 ([0-5] %) αποτελεί πιο συνετή επιλογή έναντι της χρήσης της απώλειας μεριδίου αγοράς από το τέταρτο τρίμηνο του 2010 ([3-7] %), διότι το πρώτο σημείο δεδομένων (τέταρτο τρίμηνο του 2010) παρέχει μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο από εκείνο που προέκυψε από άλλες πηγές κατά τον χρόνο της απόφασης αναδιάρθρωσης και, συνεπώς, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ότι πρόκειται για εφάπαξ μέγιστο σημείο που δεν αντανakλά ορθά το σημείο έναρξης της περιόδου 2008-2009. Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι το μερίδιο αγοράς στο τμήμα της αγοράς ΜΜΕ του ΗΒ το οποίο έχει ήδη απολεσθεί μπορεί να προσδιοριστεί ποσοτικά κατά τρόπο συνετό σε [0-5] %.
- (137) Η μείωση κατά 5 % στο μερίδιο αγοράς της RBS που αναμένεται στην απόφαση αναδιάρθρωσης είναι μεγαλύτερη όταν η απώλεια μεριδίου αγοράς που αναμένεται από την εναλλακτική δέσμη μέτρων (έως 3 % μόνο από το μέτρο Β) προστίθεται στην παρατηρηθείσα απώλεια μεριδίου αγοράς [0-5] %.
- (138) Με βάση την ανάλυση στις αιτιολογικές σκέψεις 122 έως 131, η Επιτροπή κρίνει ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να επιτευχθεί μεταφορά μεριδίου αγοράς 3 % σε πελάτες ΜΜΕ με την εναλλακτική δέσμη μέτρων.
- (139) Εν κατακλείδι, η Επιτροπή θεωρεί ότι η απώλεια μεριδίου αγοράς για ΜΜΕ που αναμενόταν το 2009 κατά τον χρόνο της απόφασης αναδιάρθρωσης θα επιτευχθεί με την εναλλακτική δέσμη μέτρων.
- (140) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το μέτρο Α στοχεύει σε πελάτες ΜΜΕ, ωστόσο δεν αποκλείει τους πελάτες μεσαίου επιπέδου από το να επωφεληθούν από την εναλλακτική δέσμη μέτρων. Το Capability & Innovation Fund θα παράσχει στις τράπεζες τη δυνατότητα να βελτιώσουν και να διευρύνουν τις υφιστάμενες επιχειρηματικές τραπεζικές τους για μεγαλύτερες ΜΜΕ και, συνακόλουθα επίσης, για πελάτες μεσαίου επιπέδου. Για παράδειγμα, μια από τις τράπεζες ανέφερε στο πλαίσιο των παρατηρήσεών της σε συνέχεια της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας ότι θα επένδυε έως 25 εκατ. GBP σε εξελιγμένη πλατφόρμα διαδικτυακής τραπεζικής για επιχειρήσεις η οποία θα παρείχε εξελιγμένες ψηφιακές δυνατότητες (συμπεριλαμβανομένων δυνατοτήτων ανταλλαγής συναλλάγματος και διεθνών πληρωμών) σε μικρές, μεσαίες και μεγάλες εταιρείες. Η εν λόγω τράπεζα ανέμενε επίσης ότι άλλα επενδυτικά σχέδια ύψους έως 50 εκατ. GBP θα τη βοηθούσαν να καλύψει όλα τα τμήματα της αγοράς.

(⁷⁰) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 68.

(⁷¹) Με βάση τα δεδομένα της έρευνας της Charterhouse που παρείχαν οι αρχές του ΗΒ (βλέπε υποσημείωση 42)

- (141) Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι το Incentivised Switching Scheme (με μεγάλες προικοδοτήσεις για τις μεγαλύτερες, πιο σύνθετες MME) θα παράσχει περαιτέρω κίνητρα στις ανταγωνιστικές οντότητες ώστε να βελτιώσουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους για τις εν λόγω μεγαλύτερες MME. Συνεπώς, αυτές οι ανταγωνιστικές οντότητες θα ενισχύσουν επίσης την ικανότητα εξυπηρέτησης πελατών μεσαίου επιπέδου.
- (142) Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι οι επιχορηγήσεις και οι προικοδοτήσεις των μέτρων A και B συγκεντρώνονται σε αυτό τον μικρό αριθμό ανταγωνιστικών οντοτήτων με ισχυρή υφιστάμενη ικανότητα ΕΤΛ MME. Οι συγκεκριμένες οντότητες θα είναι επίσης οι ίδιες που θα προσπαθήσουν πιθανώς να ανταγωνιστούν με τους πελάτες μεσαίου επιπέδου.
- (143) Σύμφωνα με τα δεδομένα που υπολογίστηκαν από τον πάροχο, το μερίδιο αγοράς της RBS ανερχόταν σε [30-35] % κατά το 4ο τρίμηνο του 2010 (πρώτο σημείο δεδομένων) στην αγορά για εταιρείες με κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από 25 εκατ. GBP ⁽⁷²⁾. Σύμφωνα με αυτά τα δεδομένα, η RBS απώλεσε [5-10] % του μεριδίου αγοράς μεταξύ του 4ου τριμήνου του 2010 και 2ου τριμήνου του 2017 στην αγορά για MME με κύκλο εργασιών έως 25 εκατ. GBP ⁽⁷³⁾. Ομοίως για το τμήμα της αγοράς MME, η Επιτροπή θεωρεί ότι η χρήση της απώλειας μεριδίου αγοράς από το τέταρτο τρίμηνο του 2010. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η παρατηρηθείσα απώλεια μεριδίου αγοράς της RBS για εταιρείες από το τέταρτο τρίμηνο του 2011 έως το τέταρτο τρίμηνο του 2016 ([0-5] %) συνάδει με την απώλεια μεριδίου αγοράς για τις MME ([0-5] %). Η παρατηρηθείσα απώλεια μεριδίου αγοράς είναι ακόμη μεγαλύτερη όταν εξετάζεται η απώλεια μεριδίου αγοράς από το τέταρτο τρίμηνο του 2011 έως το δεύτερο τρίμηνο του 2017 ([5-10]%).
- (144) Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι οι πελάτες μεσαίου επιπέδου απαιτούν συχνά πιο σύνθετα τραπεζικά προϊόντα και μεγαλύτερη ποικιλία. Μόνο πολύ περιορισμένος αριθμός ανταγωνιστικών οντοτήτων έχει επιδείξει πραγματικό ενδιαφέρον σε αυτούς του πελάτες ⁽⁷⁴⁾, δεδομένου ότι η πλειονότητα των οντοτήτων δεν διαθέτει την ικανότητα να αναπτύξει τα προϊόντα αυτά με κερδοφόρο τρόπο. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι είναι εύλογο να ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις του HB στην αιτιολογική σκέψη 66 (στοιχείο ε), σύμφωνα με τις οποίες η εκποίηση της επιχείρησης Rainbow θα είχε μικρότερο και/ή πιο αβέβαιο αντίκτυπο στον ανταγωνισμό στο τμήμα των πελατών μεσαίου επιπέδου σε σύγκριση με το τμήμα των MME.
- (145) Παρότι η στρέβλωση του ανταγωνισμού είναι πιο δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί λόγω του έμμεσου αντικτύπου της εναλλακτικής δέσμης μέτρων στο τμήμα των πελατών μεσαίου επιπέδου, η Επιτροπή θεωρεί ότι, σε συνδυασμό με την παρατηρηθείσα απώλεια μεριδίου αγοράς, η εναλλακτική δέσμη μέτρων θα επιτύχει πιθανώς αντίκτυπο στον ανταγωνισμό για τους πελάτες μεσαίου επιπέδου τουλάχιστον ισοδύναμο με τον αντίκτυπο της εκποίησης της επιχείρησης Rainbow. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η στρέβλωση του ανταγωνισμού αντιμετωπίζεται επίσης για τους πελάτες μεσαίου επιπέδου με τα μέτρα A και B.
- (146) Όσον αφορά τόσο τους πελάτες μεσαίου επιπέδου όσο και τους πελάτες MME, η εκτιμώμενη συνολική απώλεια κεφαλαίου των διαφορετικών σεναρίων μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για τη σύγκριση της ισοδυναμίας μεταξύ της εκποίησης της επιχείρησης Rainbow και της εναλλακτικής δέσμης μέτρων.
- (147) Η απόφαση αναδιάρθρωσης δεν περιείχε εκτίμηση του κόστους κεφαλαίου της εκποίησης της επιχείρησης Rainbow. Ωστόσο, είναι εύλογη η χρήση της εκτίμησης του κόστους κεφαλαίου την οποία θα δημιουργούσε η πώληση της επιχείρησης Rainbow αν συνεχιζόταν και την οποία οι αρχές του HB έχουν ποσοτικοποιήσει.
- (148) Το κόστος που έχει επωμιστεί η RBS από το 2009 προκειμένου να συμμορφωθεί με την υποχρέωση εκποίησης ανέρχεται σε [1-3] δισεκατ. GBP ⁽⁷⁵⁾. Αυτό το κόστος περιλαμβάνει διάφορα είδη κόστους, το μεγαλύτερο εκ των οποίων είναι το κόστος τεχνολογίας για τη δημιουργία χωριστής πλατφόρμας ΤΠ για την επιχείρηση Rainbow.
- (149) Η άμεση απώλεια κεφαλαίου ⁽⁷⁶⁾ της εναλλακτικής δέσμης μέτρων είναι χαμηλότερη από εκείνη που θα προέκυπτε σε περίπτωση που η εκποίηση της επιχείρησης Rainbow συνεχιζόταν. Επιπλέον, εάν προστεθεί το κόστος που έχει επωμιστεί η RBS, η εναλλακτική δέσμη μέτρων είναι σαφώς πιο δαπανηρή από ό,τι προβλεπόταν σωπηρώς στην απόφαση αναδιάρθρωσης ⁽⁷⁷⁾.

⁽⁷²⁾ Η Επιτροπή σημειώνει ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα χωριστά δεδομένα για το τμήμα μεσαίου επιπέδου και, συνεπώς, το μερίδιο αγοράς των πελατών με κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από 25 εκατ. GBP χρησιμοποιείται ως δείκτης σχετικά με το μερίδιο αγοράς..

⁽⁷³⁾ Με βάση τα δεδομένα της έρευνας της Charterhouse που παρείχαν οι αρχές του HB

⁽⁷⁴⁾ Στο πλαίσιο των παρατηρήσεων που ελήφθησαν σε συνέχεια της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας

⁽⁷⁵⁾ Το ποσό των [1-3] δισεκατ. GBP συμφωνούσε με το πραγματικό κόστος που καταλογίστηκε στο πλαίσιο του προγράμματος της W&G από εξωτερικό σύμβουλο.

⁽⁷⁶⁾ Στον πίνακα 3 αναφέρεται η άμεση συνολική απώλεια κεφαλαίου των διαφόρων εναλλακτικών. Η συνολική απώλεια κεφαλαίου όταν προστίθεται το κόστος ύψους [1-3] δισεκατ. GBP το οποίο έχει ήδη επωμιστεί η RBS προσδιορίζεται μέσα σε αγκύλες.

⁽⁷⁷⁾ Η απόφαση αναδιάρθρωσης δεν περιείχε εκτίμηση του κόστους κεφαλαίου της εκποίησης της Rainbow. Ωστόσο, φαίνεται εύλογη η χρήση της εκτίμησης του κόστους κεφαλαίου την οποία θα δημιουργούσε η πώληση της Rainbow αν συνεχιζόταν και την οποία οι αρχές του HB έχουν ποσοτικοποιήσει. Το κόστος που έχει επωμιστεί η RBS από το 2009 προκειμένου να συμμορφωθεί με την υποχρέωση εκποίησης ανέρχεται σε [1-3] δισεκατ. GBP. Εάν συνυπολογιστεί το συνολικό κόστος ύψους [1-3] δισεκατ. GBP, η συνολική απώλεια κεφαλαίου ύψους GBP [...] έως [...] GBP υπερβαίνει σημαντικά το κόστος κεφαλαίου ύψους [...] GBP το οποίο θα είχε δημιουργήσει η απώλεια λόγω της Rainbow.

- (150) Εν κατακλείδι, αν χρησιμοποιηθεί αυτός ο δείκτης, η εναλλακτική δέσμη, όπως ισχυρίζονται οι αρχές του HB, δεν ελαφρύνει την οικονομική επιβάρυνση της RBS σε σύγκριση με αυτό που προβλεπόταν στην απόφαση αναδιάρθρωσης. Ουσιαστικά, συνεπάγεται μεγαλύτερο κόστος.
- (151) Ο αντίκτυπος του δείκτη CET1 μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για τη σύγκριση των διαφόρων σεναρίων. Η διαφορά μεταξύ του δείκτη CET1 και του δείκτη απώλειας κεφαλαίου είναι ότι ο πρώτος λαμβάνει επίσης υπόψη τη μείωση στα RWA: αν ένα σενάριο δημιουργεί μεγαλύτερη μείωση στα σταθμισμένα ως προς τον κίνδυνο στοιχεία ενεργητικού, έχει – για συγκεκριμένη απώλεια κεφαλαίου – λιγότερο αρνητικό αντίκτυπο στον δείκτη CET1.
- (152) Τα στοιχεία για τον CET1 παρασχέθηκαν από τις αρχές του HB. Από τον πίνακα 3 φαίνεται ότι ο αντίκτυπος της εναλλακτικής δέσμης μέτρων στον δείκτη CET1 είναι πιο σημαντικός. Αυτό φαίνεται να οφείλεται στο γεγονός ότι συνεπάγεται μικρότερη απώλεια στοιχείων ενεργητικού. Συνεπώς, ακόμη και αν η απώλεια κεφαλαίου είναι ελαφρώς μικρότερη, έχει ελαφρώς πιο αρνητικό αντίκτυπο στον δείκτη CET1.
- (153) Τα εναλλακτικά σενάρια μπορούν επίσης να συγκριθούν σε επίπεδο συνολικών στοιχείων ενεργητικού. Η αντίκτυπος της εναλλακτικής δέσμης μέτρων στα συνολικά στοιχεία ενεργητικού είναι σημαντικά μικρότερη από ό,τι στην περίπτωση της δέσμευσης εκποίησης της επιχείρησης Rainbow.
- (154) Η δέσμευση εκποίησης της επιχείρησης Rainbow αποσκοπούσε στην εκποίηση βιώσιμης οντότητας. Για να είναι βιώσιμη ως οντότητα, η επιχείρηση Rainbow έπρεπε να διαθέτει αρκετά προσοδοφόρα στοιχεία ενεργητικού και οι πελάτες να επωμιστούν το κόστος του μεγάλου δικτύου καταστημάτων και υποδομών της. Συνεπώς, πέρα από τα δάνεια και τις καταθέσεις MME, στις οποίες εστιζόταν το μέτρο που αποσκοπούσε στην αύξηση του ανταγωνισμού στην αγορά των MME, η περίμετρος της επιχείρησης Rainbow περιλάμβανε επίσης μεγάλο ποσό δανείων και καταθέσεων λιανικής.
- (155) Η εναλλακτική δέσμη μέτρων δεν προβλέπει τη μεταφορά στοιχείων ενεργητικού λιανικής και άλλων στοιχείων ενεργητικού και απαιτήσεων που δεν αφορούν MME. Εστιάζεται στην επίτευξη μεταφοράς μέρους των πελατών MME, με τα στοιχεία ενεργητικού (δάνεια) και παθητικού (καταθέσεις) τους. Η εναλλακτική δέσμη μέτρων είναι, συνεπώς, πολύ μικρότερη όσον αφορά τα μεταφερόμενα στοιχεία ενεργητικού, ωστόσο προσπαθεί να επιτύχει παρεμφερές αποτέλεσμα στην αγορά τραπεζικής MME του HB.

5.2.3.3. Συμπέρασμα σχετικά με την ισοδυναμία της επικαιροποιημένης δέσμης μέτρων

- (156) Από την ημερομηνία της απόφασης αναδιάρθρωσης (14 Δεκεμβρίου 2009), η RBS έχει πράγματι προσπαθήσει να εκποιήσει την επιχείρηση Rainbow, όπως μαρτυρούν οι διαδοχικές διαδικασίες που δρομολογήθηκαν, ο μεγάλος αριθμός εμπλεκόμενων πόρων και ανθρώπινου δυναμικού που έχει απασχοληθεί αποκλειστικά για την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow.
- (157) Σε αυτό το πλαίσιο, η RBS έχει επιβαρυνθεί με σημαντικό κόστος (ιδίως το εκτιμώμενο κόστος της προσπάθειας εκποίησης της επιχείρησης Rainbow, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 148).
- (158) Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι η εναλλακτική δέσμη μέτρων δεν φαίνεται να ελαφρύνει τις απαιτήσεις για την RBS. Από άποψη κόστους, πέρα από το κόστος που έχει ήδη επωμιστεί η RBS στο παρελθόν, η υλοποίηση της εναλλακτικής δέσμης μέτρων θα επιβάλει πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση στην RBS. Το αθροιστικό κόστος από το 2009 θα είναι σημαντικά υψηλότερο από ό,τι αναμενόταν εμμέσως από την απόφαση αναδιάρθρωσης.
- (159) Η εναλλακτική δέσμη μέτρων, σε συνδυασμό με τα απολεσθέντα μερίδια αγοράς, θα οδηγήσουν σε συνολική μείωση του μεριδίου αγοράς της RBS στην αγορά MME, η οποία θα είναι ισοδύναμη τουλάχιστον με εκείνη που προβλεπόταν στην απόφαση αναδιάρθρωσης. Συνεπώς, ο προβληματισμός ότι η πολύ μεγάλη ενίσχυση της περιόδου 2008-2009 χρησιμοποιείται από την RBS για την παγίωση ή την αύξηση του μεριδίου αγοράς της στην αγορά MME που παρουσιάζει ήδη συγκέντρωση θα παύσει να υφίσταται όπως θα συνέβαινε και στην περίπτωση που θα είχε υλοποιηθεί η εκποίηση της επιχείρησης Rainbow, όπως προβλεπόταν στην απόφαση αναδιάρθρωσης.
- (160) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι, για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στον ανταγωνισμό, η εναλλακτική δέσμη μέτρων είναι ισοδύναμη με την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow.
- (161) Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι η RBS έχει υλοποιήσει όλες τις δεσμεύσεις και τις τροποποιημένες δεσμεύσεις (εκτός από την εκποίηση της επιχείρησης Rainbow) της απόφασης αναδιάρθρωσης και της τροποποιημένης απόφασης αναδιάρθρωσης. Συνεπώς, η κοινοποιηθείσα αντικατάσταση μίας δέσμευσης εκποίησης λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο ορθής υλοποίησης του υπόλοιπου σχεδίου αναδιάρθρωσης.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

- (162) Βάσει της ανωτέρω αξιολόγησης, οι αμφιβολίες της Επιτροπής σχετικά με την ισοδυναμία της εναλλακτικής δέσμης μέτρων που εκφράζονται στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας έχουν αρθεί. Η τροποποίηση στις δεσμεύσεις δεν επηρεάζει το συμπέρασμα που συνήχθη στην απόφαση αναδιάρθρωσης και την τροποποιημένη απόφαση αναδιάρθρωσης και η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στην RBS θα πρέπει, συνεπώς, να κηρυχθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά με βάση το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ.

- (163) Επιπλέον, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ενδεχόμενη κρατική ενίσχυση σε δικαιούχους από την εναλλακτική δέσμη μέτρων θα πρέπει να κηρυχθεί συμβατή ως αναγκαίο μέρος των δεσμεύσεων με βάση τις οποίες τα μέτρα ενίσχυσης υπέρ της RBS κηρύσσονται συμβατά.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η αντικατάσταση της δέσμευσης εκποίησης της επιχείρησης Rainbow με την εναλλακτική δέσμη μέτρων που κοινοποίησε το Ηνωμένο Βασίλειο όσον αφορά την RBS είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης. Συνεπώς, εγκρίνεται η αντικατάσταση της δέσμευσης εκποίησης της επιχείρησης Rainbow με την εναλλακτική δέσμη μέτρων.

Άρθρο 2

Η ενδεχόμενη κρατική ενίσχυση σε δικαιούχους της εναλλακτικής δέσμης μέτρων είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας.

Βρυξέλλες, 18 Σεπτεμβρίου 2017.

Για την Επιτροπή
Margrethe VESTAGER
Μέλος της Επιτροπής

